

Петър Дънов
Учителя

Път към живота

Младежки окултен клас
година десета

Петър Дънов
Учителя

Път към живота

Издателство
„БЯЛО БРАТСТВО“

Петър Дънов
Учителя

Път към живота

Младежки окултен клас
година десета

*Словото в Школата
на Петър Дънов Учителя
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:*

*Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева*

*Настоящото издание включва лекции, публикувани
в сборниците:*

*ПЪТ КЪМ ЖИВОТА,
МОК, година десета, т.1, София, 1941*

*МЕТОДИ ЗА САМОВЪЗПИТАНИЕ
МОК, година десета, т.2, София, 1941*

Съдържание

1. Път към живота, 5.09.1930	7
2. Свят на правата линия, 12.09.1930	17
3. Силата на Доброто, 19.09.1930	24
4. Милосърдие и користолюбие, 26.09.1930	29
5. Нов мироглед, 10.10.1930	40
6. Единица мярка, 17.10.1930	52
7. Движение на силите, 24.10.1930	62
8. Правилни отношения, 31.10.1930	71
9. Постижими и непостижими неща, 7.11.1930	81
10. Разумни промени, 14.11.1930	91
11. Влизане и излизане, 21.11.1930	100
12. Кръгово движение, 28.11.1930	110
13. Елементи на планетите, 5.12.1930	120
14. Две реалности, 12.11.1930	128
15. Езикът на Природата, 19.11.1930	135
16. Любов и Милосърдие, 26.11.1930	146
17. Съединителните нишки на живота, 2.01.1931	156
18. Четирите положения, 9.01.1931	167
19. Колелото на съзнанието, 16.01.1931	175
20. Разумното слово, 23.01.1931	185
21. Разумността, 31.01.1931	197
22. Методи за самовъзпитание, 6.02.1931	202
23. Няколко необходими неща, 13.02.1931	211
24. Живот и радост, 20.02.1931	220
25. Живите сили в Природата, 27.02.1931	226
26. ХанIZE, 6.03.1931	232
27. Справедливост, 13.03.1931	243
28. Действия на силите, 20.03.1931	253

29. Знание и прилагане, 27.03.1931	259
30. Тригон, 3.04.1931	267
31. Човешките идеали, 10.04.1931	275
32. Разумност и светлина, 17.04.1931	288
33. Опитности в живота, 24.04.1931.....	296
34. Разумно прилагане, 1.05.1931	303
35. Обикновени и необикновени идеи, 8.05.1931	316
36. Новата епоха, 15.05.1931	324
37. Скритите таланти, 22.05.1931.....	334
38. Правилна преценка, 29.05.1931.....	345
39. Трите отношения, 5.06.1931	352
40. Неизбежен път, 12.06.1931	363
41. Свиване и разширяване, 19.06.1931.....	372
42. Красивите линии, 26.06.1931.....	382
 Обяснителни бележки.....	 392
Речник на редки, остарели и чужди думи.....	397
Задачи, упражнения, опити, методи за работа	399
Теми.....	401

ПЪТ КЪМ ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Произход на правата линия.*

Какво се разбира под думите *права мисъл*, или *право мислене*, в общ и специален смисъл?

Представете си, че на две деца дават по един бонбон. Първото дете взима бонбона, слага го в устата си и на лицето му веднага се явява горчив израз – защо? Естеството на детето ли е такова? Второто дете взима бонбона, слага го в устата си и лицето му веднага се прояснява – защо? Естеството на второто дете ли е такова? Не, причината не се крие в естеството на децата, но в бонбона, който сте им дали: бонбонът на първото дете е бил горчив, затова и лицето му приема горчив израз; бонбонът на второто дете е бил сладък, затова лицето му приема светъл израз. Това, което става с децата, става и с възрастните хора: ако някой човек преживее нещо горчиво, на лицето му се явява недоволство; ако преживее нещо приятно, на лицето му се чете доволство. Който знае причините на нещата, разбира защо лицата на хората приемат кисел и горчив израз или се проясняват и светят. Горчивите и неприятните неща предизвикват един род свивания и разширявания на мускулите на лицето, а приятните и радостните неща произвеждат друг род свивания и разпускания на мускулите. Който е дошъл на Земята да учи, ще опита и сладките, и горчивите бонбони. Те действат възпитателно върху човека: от сладкия бонбон той научава едно нещо, от горчивия – друго. На кого дават сладък бонбон и на кого – горчив? На здравия човек всякога дават сладък бонбон, а на болния – горчив.

Следователно, ако ви дават сладък бонбон, ще знаете, че сте здрав; ако ви дават горчив бонбон, болен сте. Гор-

чивият хап, горчивият бонбон действат лечебно, от което правим заключение: горчивините в живота крият в себе си лечебни свойства, организират силите на човешкото тяло. Горчивината е специалист в известна област за тези, които играят роля на учител, на лекар, на акордьор. Когато учителят види, че някой от учениците му не е в съгласие с него, веднага изважда пръчицата и го акордира. Първоначално ученикът е недоволен от горчивината, която учителят му дава, но после благодари за нея, защото разгласените тонове на цигулката му се нагласяват. Без горчивини ученикът не може да напредва. Без горчивини човек не може да се лекува. Докато не е приел някаква горчивина, болният е затворен за обкръжаващите, но щом дойде лекарят и сипе няколко капки от горчивото лекарство в лъжичка, той отваря устата си и същевременно се отваря и за близките си. Защо? Защото в него се събужда вяра, че ще оздравее.

Като живее, човек трябва да се отваря и затваря навреме, да приема и да дава навреме. Ако платното на гемията не се отвори за вятъра, тя ще стои на едно и също място; ако чувалът не се отвори за брашното, хората ще гладуват. Следователно каквото става с човека, това става и с всички предмети. Ако човек се отваря и затваря намясто и навреме, той е доволен; ако не се отваря и затваря навреме и намясто, не е доволен. Има процеси, които трябва да стават на затворено – например мозъкът, сърцето, дробовете, стомахът, червата работят на затворено; изнесат ли се навън, да работят на открито, тяхната дейност се прекратява. Но има прояви, за които човек непременно трябва да бъде отворен, защото затвори ли се за тях, сам нарушава хармонията на своя живот.

По какво се познава кога човек е отворен и кога – затворен? По очите. Какво става в очите на онзи, който е отворен, и какво става в очите на затворения човек? Как познавате кой е доволен и кой не е доволен? Ако двама души тръгват заедно на екскурзия, как ще познаете довольния и как – недоволния? Каквото и да е времето, довольният ще намери нещо, което да хареса, а недоволният нищо не ха-

ресва; довольният ще намери, че времето е хубаво, че Слънцето грее приятно, а недоволният ще види и най-малкия облак и ще каже, че времето е облачно. Следователно искате ли да различите довольния от недоволния, слушайте как се произнасят за един и същ факт – от думите им можете да водите заключение за техните състояния.

Всички хора, които живеят на Земята, са екскурзанти; всички носят раници и пътуват по широкия свят. Където и да спрете, навсякъде чувате или оплаквания от живота, или доволство. Повечето хора са недоволни и казват, че животът е лош. Под думата *живот* те разбират обкръжаващите – значи обкръжаващите хора са лоши. Ако наистина обкръжаващите са лоши, ще излезе, че само те са добри. Защо са лоши обкръжаващите – защото им дават горчиви бонбони. Но ако някой ви освободи от горчивия бонбон, ще кажете, че е добър. Какво ще каже болният, ако му вземете горчивия бонбон и му дадете сладък? Болният се нуждае от горчив бонбон и всеки, който се осмели да му го вземе, минава за лош човек, който не му мисли доброто; като опита сладкия бонбон, той казва: „Залъгват ме тия хора!“. Казвам: на здравия давайте сладки бонбони, а на болния – горчиви; само по този начин хората ще бъдат довольни от вас и ще кажат, че сте добри.

Доброто и злото са относителни неща. Това, което при дадени условия е добро, при други условия не е добро; плусът и минусът се сменят постоянно. Изобщо всяко нещо, поставено на своето място, е добро. Когато на болния дадете горчив бонбон, а на здравия – сладък, те са намясто. Щом са на местата си, и горчивият, и сладкият бонбон са добри неща. Не може ли без страдания? Може. Кога – когато си здрав; ако си болен, непременно ще страдаш.

Страданието е предпазител, който запазва живота на човека. За предпочитане е той да страда, отколкото да загуби живота си – най-великото благо в света. Чрез страданията Природата предупреждава човека да бъде внимателен, да не падне в пропастта, да не изгуби живота си. Като страда, той става внимателен, вглежда се в живота си и като намери нещо криво, изправя го. Ако пък търсите

живот без страдания, създайте си вие сами такъв живот. Разумният свят е определил най-голямата премия в света за онзи човек, който може да даде план за живот без страдания. Намери ли се такъв план, веднага ще се приложи. Досега още никой не го е изработил.

Коя е причината, поради която хората са недоволни от живота си? Докато вървят в правия път, всички са доволни; щом се отклонят от правата посока на движение, стават недоволни – техният път се пресича с Божественния и взима друго направление, под ъгъл. Следователно, докато две прави линии вървят успоредно, те са доволни от условията на живота; щом се натъкнат на някакво препятствие, което не могат да преодолеят, те се отклоняват от пътя си, пресичат се и образуват ъгъл. Ъгъл се образува още когато две успоредни линии стигнат крайния предел на своето движение – те се отклоняват от пътя си и се пресичат. Ъглите пък затварят плоскост. Значи когато успоредните линии изменят посоката на движението си и взимат посока, перпендикулярна на първата, образува се плоскост. Правата линия подразбира разумно движение, което обаче не е вечно; ще дойде момент, когато правата линия ще се пречупи, ще се огъне и ще вземе друго направление – това е естествен закон в Природата, защото тя си служи и с прави, и с криви линии.

Чувате някой да казва: „Не искам да пречупвам характера си“. Какво означава това – този човек иска да върви все по права линия, но това е невъзможно. Ще дойде момент, когато трябва не да пречупи характера си, а да го огъне, да образува крива линия. Каквото и да прави, човек не може да избегне кривите и счупените линии. Какво правите, когато протегнете ръката си, за да вземете един предмет? Щом вземете предмета, веднага свивате ръката си в лакътя, образувате ъгъл и приближавате предмета към себе си. Когато отправяте погледа си към човека, когото обичате, щом го достигнете, погледът ви се пречупва; той не отива по-далеч от предмета, към който е отправен. Следователно ъгълът показва, че в човека се явява желание да вземе известен предмет и да го приближи до себе си.

Ако върхът на едно човешко желание е обърнат към изток, а отворената му част – към запад, то ще се реализира правилно: и началото, и крайт му ще бъдат добри. Обратно: ако върхът на желанието е към запад, а отворената му част е към изток, в началото желанието ще се прояви добре, а крайт му ще бъде лош.

Каго не разбират законите за реализиране на желанията, мнозина се питат защо едни желания и в началото, и в края се изясняват добре, а други не следват по същия път. На този въпрос може да се отговори с въпроса: защо телата падат? Ще кажете, че телата падат под влияние на земната притегателна сила – Земята ги привлича към себе си и те падат. В широк смисъл на думата телата нито се привличат, нито се отблъскват. Ако някаква външна сила удари двама души и ги застави да се срещнат, привличат ли се те? Ако се привличаха, трябваше да останат на едно място. И обратно: ако двама души, които се обичат, се ударят така, че отскочат на голямо разстояние един от друг, всъщност разделени ли са те? Значи нито първите двама се привличат, нито вторите се отблъскват – защо? Защото върху тях се оказва известно налягане отвън. Когато външното налягане взема участие, никакво привличане не съществува. Когато желанията не са еднородни, никакво отблъскване не съществува. Ако не можете да примирите две желания в себе си, това показва, че те са чужди; те предизвикват налягане, напрежение, разбъркване във вас, вследствие на което не можете да ги използвате. Освобождавайте се от чуждите желания в себе си.

В един от модерните английски параходи се случило нещо особено. От двете страни на парахода били прикачени две големи огнестрелни оръдия, но се оказало, че са слабо прикачени към кувертата на парахода, поради което колелата им започнали да се движат. Капитанът и моряците се видели в чудо – какво да направят, за да спрат движението на тези оръдия? Те са чуждо нещо, не са съставни части на парахода, вследствие на което му причиняват големи повреди.

Такова нещо представляват чуждите желания в човека. За да не изпада в изненади, той трябва да бъде внимателен към чуждите желания в себе си. Влезе ли някое в него, трябва да го върже здраво, да не му даде възможност да се прояви. Човек трябва да бъде господар и на своите, и на чуждите желания в себе си и да ги използва, когато му потрябват.

Много от желанията на съвременните хора приличат на оръдията, които се блъскали в парахода. Успели да ги спрат, но до това време те изпочупили кувертата и причинили големи пакости на парахода. Пазете се от чужди желания, които нямат нищо общо със системата, към която се отнасят вашите! Например желанието на обикновения човек да стане знаменит, виден учен, философ, музикант не е негово, то принадлежи на някое възвишено същество, което случайно се е докоснало до орбитата на вашите желания, а вие го приемате като свое. За да го реализирате, ще изгубите времето и силите си и в края на краищата пак обикновен човек ще останете. Друг е въпросът, когато участвате в работата на възвишеното същество и му помагате, за да станете знаменит човек. Ако вземете неговото желание за свое, усилията ви ще отидат напразно. Колкото и да се надува жабата, никога няма да стигне вола; тя ще се пръсне, но вол не може да стане. Жабата е определена да живее в блатото, а волът – на сушата.

Човек трябва да разчита на своите сили и с тях да реализира желанията си. Това, което е ваше, никой не може да ви го вземе и на него разчитайте. Защо ви е чуждата слава, защо са ви чуждото знание, чуждата красота и сила? Чуждото във всеки момент може да се вземе. Ще кажете, че не давате това, което вече сте взели. Има неща, които сте взели назаем и трябва да върнете; доброволно или насила, един ден ще ги върнете. Че това е така, вие се уверявате от думите, които чувате около себе си. Някой казва: „Едно време бях силен, красив и умен, но изгубих вече силата, красотата и разумността си“. Защо ги изгубил – защото не са били негови. Разчитайте на собствения си капитал, който никой не може да ви отнеме. Разочарова-

нията и обезсърченията, които хората преживяват, показват, че са изгубили капитала, на който са разчитали; щом са го изгубили, той не е бил техен. Трябва ли да съжаляват за това, което не е тяхно? Някой съжалява, че изгубил мира си. Щом е изгубил мира си, това показва, че не е бил негов – който му го е дал, той си го е взел. – „Какво да правим, като изгубим ума си?“ Ще отидете при Онзи, Който ви го е дал, да се молите пак да ви го даде.

Време е вече хората да придобият ново разбиране, нова философия, да знаят кои неща са техни и кои – чужди. Много от противоречията, радостите и страданията на хората не са техни собствени, но чужди, дошли някъде отвън. С чуждото човек лесно може да се справи. Щом се натъкват на страдания, свои или чужди, хората искат да се освободят от тях; те търсят някой силен човек да им ги отнеме – значи искат да натоварят друг да носи страданията им. Като дойдат до радостите и до щастието, там прилагат друг метод: не ги дават на никого, задържат ги за себе си. В Природата съществува закон за компенсация: на всяко страдание отговаря една радост и обратно – на всяка радост отговаря едно страдание.

Следователно, който иска да се освободи от страданието, трябва да е готов да се освободи и от радостта. Има страдания, които са собствено произведение на човека; никой изобретател на страданието не може да се освободи от него и на същото основание той не може да се освободи и от радостта, която съответства на това страдание.

Като се движи между страдания и радости, като полюси на живота, човек изучава самия живот. Искате ли да изучавате живота, ще приемете и страданията. Не е лесно човек да носи страдания, но страшен е животът му без тях, защото се лишава и от радости. При сегашните условия на живота за предпочитане е живот с радости и страдания, отколкото без радости и без страдания – това значи човек да изпадне в пълно безразличие. Друг е въпросът, ако е зает с някаква висока идея, в резултат на което не обръща внимание на радостите и скърбите – той стои високо над тях и те не го занимават. Това не е състояние на безразличие, но надрастване над нещата – той не се смущава и

вълнува от това, на което се поддават обикновените хора. Ония, които са надраснали условията на обикновения живот, са готови на жертви.

Представете си, че една млада девойка се е влюбила в млад красив момък и желае да се ожени за него. Оказва се, че той е извършил някакво престъпление, за което го осъждат на обесване. По някакво щастливо стечение на обстоятелствата по това време една княжеска дъщеря също се е влюбила в този момък. Тя му казва, че баща ѝ има власт да спаси живота му, но това може да стане, ако той се съгласи да се ожени за нея – само при това условие тя е готова да помоли баща си да го освободи от бесилката. Момъкът се намира пред дилема: ако отговори на княжеската дъщеря, ще спаси живота си, но ще изневери на своята възлюбена. И възлюбената му преживява голяма борба: ако не го отстъпи на княжеската дъщеря, бесилка го чака; ако пожертва своето лично благо, животът му ще се спаси. Как трябва да постъпи неговата възлюбена? Ще кажете, че тя трябва да се пожертва. Наистина, ако се пожертва за него, това показва, че е разбрала закона на жертвата – тя предпочита той да живее, макар че ще се ожени за друга; достатъчно е от време на време да го среща и да се радва, че е жив.

Всеки човек преживява подобна борба в себе си, която може да се реши само чрез закона на жертвата. За предпочитане е човек да страда, но да спаси някое свое възвишено чувство или някоя възвишена мисъл от смърт, отколкото да избегне страданието и да лиши от живот едно Божествено чувство или една Божествена мисъл. Нисшето всякога трябва да се жертва за висшето.

Като ученици, вие трябва да прилагате закона на жертвата. Без жертви животът няма смисъл. Какво сърце се крие в девойката, която е готова за своето лично щастие да изложи момъка на смърт? Тя трябва да се справи със своя егоизъм, със своето жестоко сърце. Ако момъкът бъде обесен, това говори за егоизма на неговата възлюбена. И Христос беше предаден на римляните да го разпнат, но това не говори добре нито за евреите, нито за римския народ.

Следователно, ако човек или народ не разбира закона на великата жертва и не го прилага, той не може да има велик морал. Днес от всички хора се изисква велик морал, който се обуславя от закона за жертвата. Може да влезе в новия живот само онзи, който прилага закона на великата жертва. Да разрешиш правилно едно голямо противоречие в себе си – това значи да си приложил закона на жертвата. Например някой се натъква на въпроса на кого да служи: на Бога, на човечеството или на себе си? Като не може да разреши този въпрос, той се намира в голямо противоречие и не знае кой път да хване. Въпросът се решава лесно – достатъчно е да пожертва своето лично аз заради Божественото в себе си, за да може да служи едновременно и на Бога, и на човечеството, и на себе си. Като служи на Божественото в себе си, той служи и на Бога, и на цялото човечество.

Да се върнем към примера за момъка и неговата възлюбена. Момъкът представлява Божественото в човека, а девойката – човешкото. По известно стечение на обстоятелствата Божественото се осъжда на смърт и от човека зависи да го спаси от бесилката или да остави да го обесят; като знаете това, не ставайте причина да осъдят на смърт Божественото във вас! Ако княжеската дъщеря се е влюбила в Божественото във вас, нека тя го вземе; отстъпете го на нея, за да му се радвате, че живее. Щом Божественото е на разположение на княжеската дъщеря, същевременно ще бъде и на ваше разположение. Закон е: благо на един е благо на всички; ако един човек изгуби благо на си, цялото човечество също губи. Когато Адам изгуби живота си, цялото човечество го изгуби. Когато внесем Доброто в една душа, ние го внасяме във всички души; не можем ли да внесем Доброто в една душа, не можем да го внесем и в цялото човечество.

Този закон има отношение и към отделния човек – ако можете да внесете Доброто в една своя мисъл или в едно свое желание, вие го внасяте във всичките си мисли и желания. Когато Доброто, като динамична сила, влезе в една ваша мисъл, в едно ваше чувство и в една ваша

постъпка, то влиза във всичките ви мисли, чувства и постъпки и спасява живота ви. Достатъчно е да проникне само в една ваша мисъл, за да обхване всичките ви мисли; то лесно се размножава. Така работи умният човек: когато иска да събере железните стърготини, пръснати по земята, той взима магнит, докосва стърготините и те полепват изведнъж на магнита. Глупавият обаче започва да събира с пръсти стърготините една по една. Кой от двата метода е по-добър – първият, с магнита. Следователно сложете Доброто като магнит в една своя мисъл и не се безпокойте – то ще събере около себе си всички останали мисли. Така се пести и време, и енергия.

И тъй, основната мисъл на днешната лекция е да внесем Доброто поне в една своя мисъл, в едно свое чувство и в една своя постъпка. Доброто отваря път към Божественото в човека. Намерите ли този път, свържете ли се с Божественото, застанете на негова страна и за нищо в света не го жертвайте! Като постъпвате по този начин, никога няма да съжалявате и ще живеете в съгласие с Доброто, с Великото в света.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

1. лекция, 5 септември 1930 г., София, Изгрев

СВЯТ НА ПРАВАТА ЛИНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се темата *Произход на правата линия*.

Тема за следния път: *Произход на сладкото*.

Съвременните хора се интересуват от произхода на нещата – всеки в своята област. Геометриктът се интересува от произхода на линиите, на ъглите, на фигурите, на телата и т.н.; математикът се интересува от произхода на числата, иска да знае как е произлязла единицата, двойката, тройката и т.н. – благодарение на това един математик разглежда числата като количествени величини, друг – като символи, трети – като характери и т.н. Следователно, щом дойдем до произхода на правата линия, разглеждаме я като път, който изминава точката – ако точката не се движи, правата линия не може да съществува. Знае се, че точката няма измерение, не заема никакво пространство, но въпреки това при движението си тя образува права линия, която има едно измерение – дължина, и заема известно пространство. В този смисъл правата линия се разглежда още като начало на пространството.

Какво се разбира под понятието *крива линия*? В геометрията например окръжността е крива линия, която има център, и всички точки на окръжността са еднакво отдалечени от нейния център. Ние пък казваме, че всяка линия, която има център, не е крива, а всяка линия, която няма център, е крива.

Казвате, че две точки образуват права линия – защо? Защото едната от тях е център на другата, която се движи в известна посока. От тази гледна точка, ако някой се движи по крива линия, която има център, казваме, че той е човек с идея. Схващанията на обикновените хора са тъкмо

обратни: като видят, че някой човек върви по крива линия, казват, че той е в безпътица. В безпътица е, ако няма център, към който се стреми, но ако има център, той не е в безпътица. Тогава бихте направили заключение, че Слънцето, Земята и другите звезди и планети, които се движат по крива линия, са в безпътица; не – те имат център, към който се стремят.

Всъщност криви линии не съществуват; кривата линия е сбор от множество прави линии, между които има известно съотношение. Значи кривата линия не е нищо друго, освен разширение на правата – без кривата линия правата не може да се разширява. Под думите *разширение на правата линия* разбираме *продължение*.

И тъй, правата линия е единствената възможност за проява на точката; плоскостта е единствената възможност за проява на правата линия; тялото пък е единствената възможност за проява на плоскостта. Следователно, ако човек иска да се прояви индивидуално, трябва да се движи по пътя на правата линия; ако иска да се прояви колективно, трябва да се движи по пътя на плоскостта.

Мислете върху точката, правата линия, плоскостта и тялото; не се водете само от гледището на официалната геометрия, но и от това на живата геометрия и я приложете в живота си. Знание, което не може да се приложи във физическия и в психическия живот на човека, остава безплодно.

Мнозина от вас минават за окултни ученици, изучават окултните науки, без да ги прилагат – това не е знание. Някой минава за естественик, друг – за математик, трети – за философ, четвърти – за музикант, но не знаят как и къде да приложат знанието си; това е неразбиране на науката. Какво знае хиромантът, ако не може да приложи хиромантията първо в своя живот? Какво ще направи войникът, ако отиде на бойното поле с ръждясала сабя или пушка? Не само че нищо няма да постигне, но ще се обремени от тежестта им – носи товар, който не може да използва. Такъв товар представлява всяко знание, което не може да се приложи.

Има учени хора в света, с големи знания, но в края на краищата, като се намерят пред известна мъчнотия, те казват: „Не можем да разрешим тази мъчнотия, не знаем какво да мислим вече“. Защо не знаят какво да мислят – нали имат знания; защо не могат да разрешат мъчнотията си? Много знания имат, но неприложени. Такова е положението на ученика, който не учи. Първоначално той отива на училище с празна торба; всеки ден учителят слага в торбата му по едно перце и като се върне у дома си, ученикът изважда перцето, поглежда го, пак го слага в торбата и казва: „Еднообразни са перцата, няма защо да ги преглеждам“. Не, с перцата ще пишеш, няма само да ги гледаш; вземи едно от перцата в ръка и започни да пишеш. Всяко перце пише различно. Какво би направил поетът, ако нямаше перо? Ако ученикът не пише с перцата си, т.е. не прилага знанието, което учителят му дава, той ще ги използва само за украшение. Така пуйката е станала пуйка, рибата – риба, волът – вол, конят – кон: като нямали желание да учат и да прилагат знанието, което им се преподава, пуйката се накичила с перцата на знанието и станала пуйка; рибата се накичила с перцата на знанието, наредила ги като люспи и станала риба; от перцата волът си направил рога и станал вол; конят си направил копита и станал кон. Ние взимаме думата *перца* в символичен смисъл – те представляват човешката мисъл, която трябва да вземе участие в знанието, да го приложи в живота.

Да се върнем пак към правата мисъл като проява на точката. Ако човек не може да намери път за проява на една своя мисъл, на едно свое чувство или на една своя постъпка в най-елементарния им вид, той не разбира закона на правата линия. Съграждането на човешкия характер почива върху закона на правата линия. Възпитанието и самовъзпитанието на човека почиват върху същия закон. Когато се говори за моралния упадък на личността, на семействата, на народите, разбираме отклоняването им от посоката на правата линия. Хората се отклоняват от посоката на правата линия съзнателно или несъзнателно, понеже считат, че този път е труден. Всъщност най-лесен е пътят

на правата линия, тъй като тя е мярка за нещата. Има един свят вън от правата линия, вън от времето и пространството, в които се движат хората, но той е духовен.

И тъй, точките са основа на материалния свят, а линиите са граници на този свят. Плоскостта може да се разложи на линии, а линията – на точки. Математиците казват, че най-късото разстояние между две точки е правата линия; това твърдение е вярно, когато приемем, че едната точка е в движение, а другата – в покой. Правата линия подразбира, че нещо е реализирано вече – точката е изминала известен път, вследствие на което е образувала правата линия.

Щом има права линия, има и постижение. Когато физиогномистът разглежда лицето на човека, той търси по него прави линии; достатъчно е да намери поне една права линия, за да каже, че този човек има някакво постижение, има характер, защото само разумният може да реализира възможностите на правата линия.

Стремете се да разбирате закона на правите линии и да го прилагате в живота си. Само който разбира този закон може да бъде щастлив. Каквито и мъчности и противоречия да среща човек в живота си, всички ще се стопят пред закона на правите линии; който не разбира този закон, ще бъде нещастен, ще среща мъчности и противоречия, които ще смущават духа му. Срещнете ли някаква мъчнотия на пътя си, изправете линиите на своя характер – това се постига чрез изправяне на мисълта.

Мисълта върви по законите на правата линия, т.е. по законите на Божествения път. Ако влезете в света на правите линии, ще видите, че отношенията между съществата на този свят са математически определени. Светът на правата линия е един от най-красивите светове. Красиво нещо е правата линия наистина, но понякога тя се облича в крива линия. Всъщност криви линии няма – защо? Ако разложите кривата линия на съставните ѝ части, ще видите, че тя представлява сбор от безброй малки прави линии. Ако не разбират така кривата линия, хората ще страдат, че са попаднали в крив път. Има криви линии в

света, но те са лишени от център. Дръжте се за правата линия в живота си, за да бъдете радостни и весели.

Следователно радостта е външен израз, чрез който човек показва, че е намерил пътя на правата линия. Единственият път към Бога е пътят на правата линия и само по него човек може да постигне своите желания. Който се отклони от него, причинява вреда на себе си, а полза на обкръжаващите. Например ако богатият, на когото е дадено богатството като благо в живота, се отклони от правия път и започне да го разпилява, скоро ще осиромашее, но обкръжаващите ще се ползват от богатството му; когато индивидът не може да благува, поне обкръжаващите да благуват – с това се обяснява защо Природата допуска отрицателни прояви в живота като революции, войни, кражби и т.н.

Запомнете основната идея от лекцията, а именно: правата линия е единственият път, по който можете да реализирате вашите мисли и чувства. Законът за правата линия дава на човека сила да се справя с мъчнотиите си – той има знания, разбира хората и всякога се отнася добре с тях. Ако отиде при някой банкер, за да иска пари, непременно ще има успех. Банкерът не може да откаже на молбата на човек, който се движи по права линия, и това е много естествено: двамата образуват права линия, заедно те са двете точки на правата. Ако по някакъв начин банкерът не се приспособи към човека, който се движи по права линия, ще плати скъпо. Все ще се намери един банкер да обслужи на разумния човек. Изобщо разумният човек разполага хората към себе си. Любовта действа по пътя на правите линии, ето защо, срещнете ли човек, който се движи по линиите на Любовта, сте готови да му услужите във всичко; ако някой се движи по крива линия, вие затваряте сърцето си за него. Като знаете това, изучавайте правите линии, прилагайте ги в живота си, за да реализирате всички добри мисли, желания и постъпки.

Къде е мястото на правата линия – в самия човек. Достатъчно е той да се вгълби в себе си, за да намери правата линия и да я използва като метод за реализиране на сво-

ите мисли и чувства, но може да се вгълби в себе си само онзи, който е минал през големи страдания и разумно ги е използвал. Който няма вътрешни опитности, търси постижения вън от правата линия. Това е невъзможно – ето, от 8000 г. насам човечеството върви извън правата линия, но каквото е постигнало, всичко е разрушено. Вън от правата линия животът е неустойчив; тайната на добрия и устойчив живот е в правата линия, която носи радост и веселие за човешката душа. Искате ли да ликвидирате със сиромашията, с невежеството, с мрака и ограниченията, влезте в света на правата линия; търсите ли Бога, ще Го намерите в света на правата линия, в хармоничния живот. Бог работи в света на правата линия.

Казано е в Писанието: „Невъзможното за човека е възможно за Бога“ – защо? Защото Бог работи в света на правите линии. Ако езикът на човека се движи по правата линия, той никога не може да хапе; измени ли на правата линия, всякога хапе. Ако мисълта на човека се движи по прави линии, всякога допринася полза на човечеството; ако се отклони от правите линии, става вредна. Ако направите чук по закона на правата линия, всичко можете да постигнете с него, без да причините и най-малка пакост на обкръжаващите. При това не е нужно много пъти да се удря с него – един удар е в състояние да свърши работата, която желаете.

Изобщо всяко нещо, което е направено по закона на правата линия, крие в себе си магическа сила. Има смисъл човек да изучава пътя на правите линии и да го следва. Правата линия е път на мъдреците, а кривата – на глупците. Под *глупци* разбираме ония, които изразходват енергия, време, средства, без да постигнат своите желания.

И тъй, два пътя съществуват в живота: път на правата линия, където се постигат всички желания, и път на кривата линия, т.е. път на непостигнати желания. Тази е причината, поради която пътят на кривата линия е по-дълъг от този на правата. Ако искате да имате постижения, правете опити по пътя на правата линия; докато не получите резултати, не преставайте да правите опити.

Един беден и нещастен човек тръгнал по света да търси щастието си, но никъде не го намерил; най-после окъсан, обезсърчен и отчаян, тръгнал назад за родното си място. Един ден срещнал на пътя си човек, богато обленен, но куц с двата си крака.

– Къде си тръгнал, човече? – запитал го бедният.

– Търся добри хора по света. Ето, уморих се много, не мога вече сам да ходя. Ще седна тук да си почина и да си поприказвам с тебе. Ти откъде идваш?

– Ходих да търся щастието си, но не можах да го намеря. Връщам се отчаян от неуспеха си.

– Твоето щастие е близо до тебе.

– Как? Къде е то?

– Ако ме вземеш на гърба си и ме занесеш в дома ми, щастието ще ти се усмихне.

– Не вярвам вече; колко хора са ме яхали, но нищо не придобих – гърбът ми знае колко хора съм носил и какво съм постигнал.

– И това е възможно. Тези хора не са знаели как да те яхат, пък и ти не си разбирал кого трябва да носиш на гърба си и кого – не. Аз съм човек, който знае как да се качва на гърба на ближния си и как да му благодари. Твоето щастие е в моите ръце: каквото пожелаеш, ще го получиш.

Следователно влезте във връзка със света на правата линия – там е вашето щастие. Намерите ли щастието си, сложете го на гърба си и го носете където то иска. Не питайте как ще го носите, не се съмнявайте в него, оставете се на негово разположение – нека то ви яхне, а вие го носете с радост и благодарност в душата си, че сте го намерили.

Правата линия е лъч, който осветява пътя ви в тъмна, бурна нощ. Следвайте този лъч без страх и без съмнение.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

2. лекция, 12 септември 1930 г., София, Изгрев

СИЛАТА НА ДОБРОТО

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Отличителните черти на физическия и на Духовния свят.*

Често се говори за права мисъл, но за да се прояви тя, нужни са известни условия.

Първото условие за проява на правата мисъл е път без препятствия – щом срещне някакво препятствие на пътя си, тя веднага се изкривява. Същото твърдение се отнася и до правата линия: щом срещне най-малкото препятствие, правата линия става крива. Как се доказва твърдението, че правата мисъл, както и правата линия, се движат по гладък път, без препятствия? Казано е за точката, че не заема никакво пространство, че няма никакво измерение; въпреки това тя образува права линия, която има едно измерение и заема пространство – как може безпространственото да образува нещо пространствено? Ние наричаме безпространствено всяко нещо, което не среща никакво съпротивление на пътя си (в този смисъл точката не среща никакво съпротивление на пътя си), а всяко нещо, което среща съпротивление, е пространствено. Каквото и да се говори за правата линия, тя е интересна в живота дотолкова, доколкото може да свърши известна работа. Когато работникът сложи мотиката си на рамо и отиде на лозето да копае, ние се интересуваме от работата, която той ще свърши, а не от мотиката. Светът е пълен с мотики, т.е. с прави линии, и ние се интересуваме от работата, която те могат да свършат.

Математиците, преди да изчислят работата, която правата линия върши, първо дават определение за нея; покрай другите определения те казват: „Правата линия е

тази, която се движи само в една посока“. Една права линия може да се движи само в една посока. Когато безброй прави линии излизат от един център и се движат в много посоки, те образуват крива; в този случай правите линии са радиуси на кривата, която наричаме окръжност. Значи само кривата линия има радиуси, а правата няма. Ако можем да кажем, че и правата има радиус, приемаме, че нейният радиус е безкрайно голям – до безконечност. Чували сте да казват за някого, че е прав човек, т.е. добър, а за друг – че е крив човек, т.е. лош. Какво показва това уподобяване? Правата линия се взема като символ на Доброто и правото в света, а кривата – като символ на злото.

Може ли правата линия да бъде безкрайно дълга – може; а кривата може ли – също; значи в това отношение правата и кривата линия си приличат, но двете се различават по резултатите, които произвеждат. Приятно е, когато човек върви в правия път, а неприятно – когато върви в кривия. Правата линия може да се уподоби на сладките неща в живота, а кривата – на горчивите; защо е така – не може да се отговори, и най-големите математици не могат да отговорят. И вие не можете да си отговорите, но можете да мислите по този въпрос.

Ние разглеждаме математиците като хора, които са най-близо до Божествения език. Езикът на математиката е първият и най-близък превод на Божествения език – защо? Защото и Природата работи с числа, както математиката – всеки орган в човешкото тяло се изразява чрез числа. Измени ли се числото на даден орган, в смисъл да се намали или увеличи, изменя се и правилното отношение между останалите органи. Увеличаването или намаляването на органите не е произволно, но не е нормално. Например прекомерно големите очи на човека показват, че от далечното минало до днес в него съществуват големи желания, които той се стреми да постигне. Ако уста или ръцете на човека са прекомерно големи, и това е някаква аномалия: който има голяма уста, много говори; който има дълги ръце, обича да взема чуждото – той си протяга ръцете там, където не трябва. Като знаете това,

вие трябва да работите върху себе си, да станете господари на своите сили и способности, да не развивате прекомерно органите си. Опасно е да се развиват едни способности за сметка на други; ако придобие преждевременно много знания, човек става горд.

Не е добре човек да бъде крайно горделив или крайно тщеславен; гордостта върви по прави линии, а тщеславието – по криви. Горделивият има отношение главно към себе си – той мисли много за своето достойнство. Тщеславният има отношение повече към обкръжаващите и е подобен на камбана – достатъчно е малко да го докоснеш, за да се чуе гласа му; още отдалеч ще чуете, че край вас минава тщеславен човек. Горделивият е котел, пълнен с енергия – отвън е мълчалив, но вътре постоянно боботи. Гордостта и тщеславието са две прояви на човека, които трябва да се изучават.

Като изучава себе си, човек идва до положение да различава нещата; само по този начин той ще разбере кои процеси са естествени и кои – неестествени, кои се извършват доброволно и кои – не. Например доброволно ли влиза гвоздеят в дъската? А доброволно ли пада камъкът в кладенеца, доброволно ли се качва на планината – той нито се качва доброволно, нито слиза доброволно; значи някой го е качил на планината или го е свалил в долината. В кой случай човек изразходва повече енергия: когато сваля камъка в долината или когато го качва на планината? От морално гледище ние казваме: Доброто е процес, при който човек разумно изразходва повече енергия; злото е процес, при който той изразходва по-малко енергия.

Ще приведа примери от живота, за да видите, че наистина при Доброто се изразходва повече енергия, а при злото – по-малко. Представете си, че работите десетина години неуморно в областта на изкуството, на науката или на някой занаят, изразходвате енергия, мисъл, време и едва след много години може да спечелите стотина хиляди лева. Ако някой крадец намисли да вземе спечелените от вас пари, за една нощ може да реализира желанието си и да стане богат за няколко часа – без много

труд и работа, без изразходване на много енергия. В богатство, спечелено по бърз начин, действат силите на злото; в богатство, придобито по честен и бавен начин, действат силите на Доброто.

За предпочитане е човек да работи със силите на Доброто, отколкото със силите на злото. Ще кажете, че искате да бъдете силни, учени, богати хора; и това е добре, но преди да бъде силен, човек е бил слаб, преди да бъде учен, е бил невежа, преди да бъде богат, е бил сиромаш. Като се упражнява, като учи и работи, като прилага силите си, слабият става силен, невежият – учен, сиромашът – богат.

Като ученици, вие трябва да превеждате сегашния език, с който си служите, по отношение на езика на живата математика и геометрия. Например какво означават думите *добро* и *зло* от гледище на живата математика и геометрия? За да ги разберете, за да проникнете в техния вътрешен смисъл, трябва да ги произнасяте така, че да станете господари на силите, които се крият в тях. Ако сте неразположени, вие можете с думата *добро* да смените състоянието си. Направете опит да произнесете думата *добро* сто пъти, по един път в секунда; за този опит ще ви трябва една минута и 40 секунди. После произнесете думата *добро* сто пъти, по един път в минута; и най-накрая пак я произнесете сто пъти, по един път на час. Като направите опита, ще видите, че в трите случая ще имате различни резултати. Добре е при даден случай да произнасяте думата *добро* всяка секунда, после всяка минута и най-после – всеки час. Онези от вас, които искат да произнесат думата *добро* по един път в секунда, се намират във физическия свят; вторите, които ще произнасят думата по един път в минута, влизат в Духовния свят; и най-после онези, които ще произнасят думата по един път на час, влизат в Божествения свят. Като произнасят думата *добро*, първите ще мислят за физическия свят, вторите – за Духовния, а третите – за Божествения свят. Първите ще свършат работата си най-бързо, за една минута и 40 секунди, вторите – за един час и 40 минути, а третите – за четири дни и четири часа.

Направете опита с произнасянето на думата *добро* и следете за резултата, който ще получите. Когато започнете опита, забележете какво е времето; когато свършите, пак обърнете внимание на времето – това са данни, които имат влияние върху опита; същевременно запишете точно часа, минутата и секундата, когато започвате и свършвате опита. Онези, които ще произнасят думата *добро* всеки час, ще държат съзнанието си будно, защото и вечер, и през деня, в сън или в будно състояние, пак трябва да произнасят думата. И когато съзнанието на човека е будно, и когато спи, той пак може да прави опита. Стрежете се да бъдете будни, да не прекъсвате съзнанието си. Дали ще имате резултат, или няма да имате, не се смущавайте: най-малко в 25% от опитите ще имате резултат, а 75% ще бъдат изключения.

Когато свършите опита, сполучливо или несполучливо, пак ще продължавате да работите върху Доброто и да го прилагате в живота си. Като ученици на Живота, поставете си задачата да прилагате Доброто в трите свята, в които се движите: в умствения, в сърдечния и във волевия – този е начинът, по който Доброто може да се реализира.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

3. лекция, 19 септември 1930 г., София, Изгрев

МИЛОСЪРДИЕ И КОРИСТОЛЮБИЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се темата *Отличителните черти на физическия и на Духовния свят.*

Тема за следния път: *Влиянието на сладките и киселите храни върху човешкия организъм.*

Сегашните хора трябва да поставят съзнанието си далеч от житейското море – както вълните на морето заличават всичко написано на морския бряг, така и житейското море заличава всичко написано в човешкото съзнание. Казвате: „Не трябва ли да ходим при морето?“. Можете да ходите при морето, но не трябва да живеете при него, вълните му не трябва да се блъскат във вашето съзнание; като се блъскат в съзнанието ви, те заличават всичко, което пишете, и за да не става това, стойте далеч от него. С други думи казано: не привличайте света близо до сърцето си. Всички хора, особено младите, като мислят, че благата идват от света, увличат се в него, слагат го близо до сърцето и до съзнанието си, вследствие на което страдат; много естествено, те не познават законите на света и не могат да се справят с него.

Светът е опитно училище и който влезе в него, трябва да познава законите и елементите, с които той работи, защото ако не ги познава, се натъква на противоречия и мъчнотии. За да влезе в света и да излезе незасегнат от него, човек трябва да е завършил своето развитие. Само съвършеният може да работи с елементите на света и да се ползва от тях. Тъй като хората влизат в света още несъвършени, те живеят малко и умират. При сегашните условия на живот човек не може да живее дълго време на Земята. Например ако живее хиляда години, нищо няма да остане от него,

ще изопачи характера си толкова много, че в края на краищата вместо да придобие нещо, всичко ще изгуби. Какво придобива детето, което влиза в училище, без да знае нито програмата, нито законите, които го управляват?

Мнозина казват, че светът е място, където се проявяват науката, изкуствата, религията и т.н. Ние отричаме това, защото под думата *свят*, в тесен смисъл, разбираме външната страна на нещата, която мами човека и го въвежда в заблуждения и противоречия. Друг е въпросът, ако разглеждаме света в широк смисъл на думата, като проява на Битието, на Космоса – там вече спадат и науката, и религията, и изкуствата. И външният свят си служи с тях, но като с украшения, както младата мома се кичи и се нарежда с хубави дрехи, със златни пръстени и гривни; тя се кичи с тях, но сама нищо не е изработила. Какво придават копринените дрехи на момата – с тях става ли по-благородна; какво печели човек, ако постоянно носи в джоба си научни книги, без да ги чете; какво придобива войникът, ако на гърдите му закачат кръстове за храброст, без да е ходил на война? Човек придобива нещо само тогава, когато обработи нещата и те стават негова плът и кръв. Истински придобивки са ония, с които той разполага по всяко време и които изменят характера му – внасят в него нещо благородно и устойчиво.

Какво става с въска, като го сложите на огъня – топи се, става течен, но щом го отделите от огъня, отново се втвърдява. Какво е придобил въскът – нищо особено. По характер много хора са подобни на въск: докато са в огъня, те са меки, подвижни, а щом излязат от него, отново се втвърдяват. Това са неустойчивите характери в света, подобни на гайдата, с която българинът си служи – докато има въздух, гайдата свири; щом въздухът излезе, тя се свива и млъква. И светът може да се уподоби на гайда: докато разумността е в него, той привлича хората; щом го напусне, той губи своята красота и всички бягат далеч.

Разумността е въздухът, който пълни света и му дава възможност да свири. Гайдата е ценна, докато има въздух. Следователно, ако светът ви привлича заради разумността

си, има смисъл да се стремите към него и да го изучавате, но ако го търсите само за неговата външност, т.е. за кожата му, скоро ще се разочаровате. Ако кожата на гайдата не се свива и разпуска от въздуха, нищо няма да остане от нея. Това не значи, че трябва да напуснете света и да бягате от него. Живейте в света, но заради разумността в него; изучавайте разумността и я прилагайте в живота си. С други думи казано: възприемайте само чистите тонове, които излизат от света; разработвайте ухото си така, че да различава чистите тонове от нечистите, да възприема само чистите и да ги отправя към душата – при това положение живеенето в света се осмисля.

Къде е разумността в човека – вън или вътре в него? Когато спи, разумността е вън от него; когато се събуди, разумността е в него и тогава той започва своята истинска дейност. Същото може да се каже и за семето: докато е в хамбара, то е в спящо състояние и съзнанието е вън от него; щом се посее в земята, при благоприятни за неговото покръпване условия, съзнанието му се връща и ние казваме, че семето проявява някаква дейност. Привидно условията на посятото семе са неблагоприятни, но те носят неговото благо; житното зърно, или каквото и да е семе, може да израсте и да даде плод само ако го поставите в пръстта под действието на влагата и на слънчевата светлина и топлина.

Същите условия са нужни за израстването на човешките мисли, чувства и постъпки. Вие не можете да реализирате една своя мисъл или едно свое желание, ако те не хванат корен във вас, т.е. да ги посадите в съответна за тях почва; след това трябва да ги поливате, да ги излагате на слънчевата светлина и топлина – само при тези условия можете да очаквате от тях плод. Който не разбира законите на Природата, мисли, че е достатъчно да хвърли семето в почвата и да го остави на Бога – Той да свърши останалата работа. Не, ти сам ще разореш земята, ще посееш семето, ще го загърлиш и след това ще го оставиш на Бога – влагата, топлината и светлината са в Неговите ръце.

Човек е дошъл на Земята, за да се учи и въпреки това се запитва защо светът е направен така, а не по друг начин. Когато отивате на концерт, за да слушате някой велик цигулар, вие питате ли защо държи цигулката и лъка си по този начин, защо свири така, или го слушате и се учите от него? За вас е важно да слушате как свири и да се учите от него, а как държи цигулката и лъка си – това е второстепенна работа. Когато слушате лекцията на някой виден професор, за вас е важно първо съдържанието ѝ, а после формата на изреченията, дикцията на говора на лектора; не е без значение и красотата на езика, с който хората си служат, но на първо място е съдържанието и смисълът на речта им. Не е достатъчно човек да знае само максимите на живота, но трябва да знае и методите за приложението им. Чувате да се говори, че трябва да бъдем добри, благородни, обаче добротата и благородството придобиват ли се, или човек се ражда с тях? Човек се ражда добър и благороден, но той трябва да прояви добротата и благородството, които са вложени в душата му. В помощ на това му идват условията. Казвам на един: „Развържи кесията си!“. Има смисъл човек да развърже пълната си кесия, но ако тя е празна, колкото и да желае да я развърже, това е безпредметно; безпредметно е също да му се казва да я развърже.

Следователно, когато се казва на хората, че трябва да бъдат добри, благородни, справедливи, това подразбира, че те са пълни кесии – Природата е вложила в тях Доброто, което във всеки момент могат да проявят. Като знаете това, прилагайте следните правила в живота си: ако хамбарът ви е празен, отваряйте го само когато искате да сложите нещо в него; ако хамбарът ви е пълен, отваряйте го само когато искате да извадите нещо от него, а не да прибавяте още нещо – ако е пълен, няма защо да го препълвате. Пълният хамбар ще отваряте, за да вадите нещо от него; празният ще отваряте, за да слагате нещо в него. Ако постъпвате обратно, сами се излагате на опасности и на противоречия. Когато шишето ви е пълно, наливайте от него и на другите – желаете ли само да прибавяте, без да давате на другите, шишето ви ще се пръсне.

И тъй, щом ви се дават известни условия, трябва да знаете как да се справяте с тях: ако трябва да вземете нещо, ще вземете; ако трябва да дадете нещо от себе си, ще дадете. Ако не можете да използвате условията, които са ви дадени, вие не сте за тях. Например дойде ви някоя болест – тя е условие, задача, която трябва да решите правилно. – „Ама защо ми дойде тази болест?“ Това не е важно, важно е как ще се справите с нея. Преди всичко трябва да намерите причината за болестта. Всяка болест се предшества от известно неразположение, физическо или психическо, и като го намерите, ще намерите и причината, която го предизвиква – по този начин лесно ще се справите с болестта. Ще кажете, че сте учени хора, завършили сте естествени науки, математика, философия и т.н.; щом имате знания, трябва да ги прилагате.

Мнозина изучават математика, работят с числата, но ги разглеждат само като количествени величини, ала освен количество, числата съдържат в себе си и енергия. Например повече работници свършват повече работа не само защото са повече на брой, но и защото енергията им е повече. Ако две тела са нагreti до различна температура, онова, което има по-висока температура, може да свърши повече работа – то е по-активно; когато двама души имат различна температура, по-интелигентен е онзи, който има по-висока температура – вибрациите на неговата мисъл са по-високи и по-многобройни.

Човек представлява съвкупност от числа, всяко от които има определен брой вибрации. В това отношение всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка са числа с определен брой трептения и с определено количество енергия. Като знаете това, изучавайте мислите и чувствата си в количественото отношение на топлината, светлината и силата, за да можете да ги прилагате на съответното място. Ако искате да разтопите някой трудно топим метал, ще употребите висока температура – приложите ли към него ниска, нищо няма да свършите. Следователно, ако искате да свършите някаква важна работа, ще приложите мисъл, която има висока температура, т.е. голяма светлина и топлина.

Когато изучавате хората, виждате, че всеки човек отговаря на известно число. Например срещате един и виждате, че е бърз в проявите си и не е способен за научни изследвания, които изискват бавна, планомерна работа. Като го измерите, виждате, че е висок 190 см, а ширината на гърдите му е 35 см – този човек има тясно сърце и каквато и работа да започне, иска да я свърши час по-скоро. Това не е правилен метод; важно е човек да свърши започнатата работа, а кога ще стане това – не е важно. Някой гради къща, иска да я свърши по-скоро, но той има предвид материалните блага – като свърши къщата си по-скоро, ще може веднага да я даде под наем и да се ползва от нея.

Следователно във всяка бърза работа се крие нещо користоно, някакъв материален интерес. В Духовния свят обръщат внимание на качеството на работата, а не на количеството, затова там не бързат. Желанието на човека да бъде учен е свързано с придобиването на много знания. В този смисъл ученият представлява натоварена кола; с какво е натоварена: със знание, с жито или със скъпоценности – не е важно. Срещате двама души: единият носи сто килограма жито, а другият – едно зрънце. Който носи стотите килограма, има предвид яденето; който носи само едно зърно, мисли да го посее – той знае да яде, но знае и да сее.

Какво означава яденето? Да ядеш – това значи да мислиш. Някои хора могат само да мислят, но не и да творят, т.е. да сеят. Като посееете едно житно зърно, вие изучавате процесите на покълването, на растенето, на цъфтенето, на връзването на плода и на узряването му. Като изучавате тези процеси, придобивате постоянство и търпение – само по този начин взимате участие в процесите, през които минава житното зърно. Не е достатъчно човек само да отваря хамбарите и да вади оттук-оттам по няколко килограма жито, но той трябва да се научи да сее. Сегашните хора повече взимат наготово нещата, отколкото сами да творят. Взимате книгата на един автор, на втори, на трети и я четете – и това е добре, но същевременно и вие трябва да творите. Всеки човек трябва да има поне една малка

нива, която сам да обработва и засява. Всяко знание или изкуство, което човек придобива, както и всяка работа, която върши, не е нищо друго, освен сеене.

Да се върнем пак към числата като живи величини. Например всяка мисъл, всяко чувство представлява определено число и линия. Ако произнесете думата *милосърдие* правилно, веднага си представяте известно число и линия. Милосърдието е правилна крива линия с голяма височина, като кубе. Думата *користолюбие* е също крива линия, но вдлъбната, като чиния. В това отношение *милосърдието* и *користолюбието* имат точно противоположни направления. Милосърдният човек представлява пълна чаша, която всеки момент се обръща с устата надолу, готова да дава; користолюбивият е чаша, обърната с устата нагоре, готова да взема, да се пълни. Милосърдният се бележи със знака плюс, а користолюбивият – с минус, но след време користолюбието става положително; всяка користолюбива мисъл в края на краищата се превръща в положителна.

Как се превръща користолюбието в милосърдие? Когато чашата на користолюбивия се препълни, той вече не може да я носи сам и търси някого, за да му помогне; щом някой му се притече на помощ, той е длъжен да му даде нещо от изобилието си. Така че първоначално човек дава по необходимост, докато придобие навика да дава естествено и доброволно. Щом развие милосърдието си, той не се стреми повече към вземане, а където влезе, готов е да помага, оглежда се къде може да предложи услугите си; като види, че някой пъшка под тежестта на пълната си чаша, веднага отива да му помогне. Ако помогне на десет души през деня, спечелва повече, отколкото ако очаква на хората да пълнят чашата му – това значи, че той вече е научил урока си.

Следователно, когато чашата на користолюбието се напълни, след време започва да се празни, вследствие на което се превръща в чаша на милосърдието. В този смисъл мъчнотиите и страданията не са нищо друго, освен условия за превръщане на користолюбието в милосърдие,

т.е. превръщане на отрицателните сили в положителни. Иска ли човек, или не, Природата го заставя да дава; ако не дава доброволно, ще се намери на дъното на кладенеца, откъдето ще се принуди да даде всичко, каквото има, само за да дойде някой да го извади оттам.

Задачата на Природата е да застави хората да работят и да мислят. Мисълта, като процес, е свързана с яденето: както при яденето човек трябва да дъвче добре храната си, така трябва да асимилира и мислите си, да се ползва разумно от тях. От мислите на човека зависи неговото бъдеще. Мисленето е единственият процес, който той върши изключително за себе си: яде за стомаха си, диша за дробовете си, а мисли за себе си. Като мисли, човек плаща труда и работата на стомаха и на дробовете си; каквото задържа от своите мисли, това е неговата заплата.

Някои ще възразят, че имат право да ядат и да дишат. Ако дадат на стомаха да яде, ще яде; ако дадат на дробовете да дишат, ще дишат, но човек има право и да мисли. Мисленето е единственият процес, който продължава и след смъртта; като замине за другия свят, човек нито яде, нито диша, но мисли. И тъй, същественото в живота е мисълта. – „Ама трябва да ядем.“ Съгласен съм. – „Трябва да дишаме.“ И с това съм съгласен, но същественото е мисълта.

Правата мисъл е вечна и следва човека навсякъде. Щом е така, мислете право, за да имате ясна представа за живота и да се ползвате от него. Не е достатъчно само да усещаш светлината на ума и топлината на сърцето, но трябва да ги възприемаш и обработваш в себе си, за да се ползваш от тях. Ето защо правата мисъл е ценна за човека дотолкова, доколкото да му разкрие живота във всичките негови вътрешни и външни прояви.

Задача за всички хора на Земята е да изучават живота в сегашното му проявление; какъв е бил в миналото – не е важно; какъв ще бъде в далечното бъдеще също не е важно, важен е настоящият живот. За да го разбере и проучи, човек се нуждае от чиста и права мисъл, която изключва страха, подозрението, съмнението и т.н.

На какво се дължи страхът? На несполучливите опити в миналото на човека: като носи в себе си далечен, смътен спомен за неуспехите си, той се е наплашил толкова много, че трудно се решава да пристъпи към нови опити. Само справедливостта е в състояние да премахне страха от човека. Ако отидете в държава, в която няма ред и порядък, нито справедливост, ще видите, че поданиците на тази държава са крайно страхливи; там, където владее пълен ред, порядък и справедливост, страхът отсъства, защото хората разчитат на устойчивите неща. Кой не разчита на здравия параход, който не разчита на силния кон? За да не се страхувате, уповавайте на Бога – Той е най-силният, най-разумният, най-мъдрият.

Следователно, който се страхува, той е слаб в мисълта си и не уповава на Бога. Слабата мисъл и колебливата вяра внасят страха в човека. Ще кажете, че се страхувате, защото условията и хората са лоши; това са второстепенни работи, ще знаете, че вярата ви е слаба. Работете върху себе си, за да усилите вярата си, да изправите погрешките си. Не е лесно човек да изправи погрешките си – те се дължат на хиляди оплитания в миналото. Днес всеки трябва да вземе при себе си въжето на своето минало и да започне нишка по нишка да го разплита; за това се изисква дълъг период на работа върху себе си.

Съвременните хора се нуждаят от нов начин на възпитание, трябва да се изучават, да знаят през какви епохи са минали. В характера и в проявите си човек носи отпечатъците на епохите, през които е минал. Като изучавате себе си, както и ближните си, виждате, че сегашният човек още живее в своето минало и докато не се освободи от него, не може да приложи новото. Миналото крие в себе си стари, отживели времето си форми, вследствие на което човек трябва да ги остави настрана.

Някой казва за себе си, че е сериозен човек, справил се е вече с миналото. По какво познавате сериозния човек? По мислите, които го интересуват. Какви са мислите му? – „Не зная какви са мислите му, но все надолу гледа и постоянно е замислен.“ Не, мислещият човек не гледа нито надолу, нито нагоре; той е вгълбен в себе си, мисъл-

та му е всякога права. От центъра на Слънцето към горната част на главата му е отправен един перпендикуляр – това показва, че неговата мисъл е свързана с центъра на Слънцето; ако от главата на даден човек не е издигнат перпендикуляр към Слънцето, ние казваме, че мисълта му не е нито права, нито дълбока. Правата мисъл обновява и весели човека.

Искате ли мисълта ви да бъде всякога права, с отвес към Слънцето, направете следното: вземете една тънка дъсчица, дълга около 40-45 см, и леко я прикрепете в източната страна на стаята си; в средата на дъсчицата да виси копринен конец, накрая на който закачете малка тежест – камъче, сребърен лев или малка златна монета; така прикрепен, конецът ще ви дава идея за отвеса на мисълта – щом погледнете към него, ще кажете: „Искам да имам права мисъл, т.е. с отвес към Слънцето“, или, с други думи казано: „Искам да имам прави отношения към Бога“. Който има правилни отношения към Бога, мисли за Него и Го обича; щом Го обича, той Го разбира. Ако няма правилни отношения към Бога, човек се страхува от Него, вследствие на което не Го разбира. Който не познава Бога и не Го разбира, не може да мисли право.

Този закон е верен по отношение и на работата, и на ученето – каквато и работа да започне, човек винаги трябва да работи с Любов; каквато и наука да изучава, трябва да вложи Любов. Където е Любовта, там е успехът; без Любов няма успех. Ако изучавате числата с Любов, вие ще дойдете до известни открития.

Днес си служите с числата като със символи, без да знаете техния произход. Освен че са количествени величини, числата имат още и силово съдържание, както и крият в себе си дълбок вътрешен смисъл и който го разбира, може да се ползва от тях. Например ако разбирате числото 6, вие можете да произведете всички числа, които са произлезли от него; ако не го разбирате, ще попаднете в числото 6 като число на илюзии и нищо няма да постигнете. С числото 6 се изразява Соломоновият знак – два преплетени триъгълника, единият с върха нагоре, а другият – с върха надолу. Ако попадне в триъгълника с

върха нагоре, човек ще се ползва от условията на живота; попадне ли в триъгълника с върха надолу, ще се натъкне на големи нещастия. Ако разделите числата от 1 до 10 в три категории, ще имате следната табличка:

1, 2, 3 – от Божествения свят;

4, 5, 6 – от Ангелския свят;

7, 8, 9 – от физическия свят.

Това трябва да се докаже и разбере. Нещата се разбират само при правата мисъл – без нея няма живот, тя е външна проява на Божествения свят. Стремете се към правата и чиста мисъл, за да проникнете във Великия свят.

Като ученици на Великата школа на живота, всякога започвайте живота си с правата мисъл, а не с Добро-то и злото. Бъдете художници в работата си, да виждате предметите ясно, за да можете правилно да нахвърляте красивите линии, т.е. да ги поставяте така, както са в Природата; след това всички ще кажат за вас, че сте велик художник.

В заключение казвам: мисълта съществува в живота като външна проява на Божествения свят. Следователно вие трябва да нанесете мисълта върху себе си както художникът нанася красивите линии на Природата върху платното си. Колкото по-вярно е нанесена мисълта, толкова по-ясна представа имате за нея; ако я нанесете несполучливо и вложите в нея несъществени неща, вие влизате в крива посока на живота и се натъквате на мъчности и нещастия.

И тъй, както добрият художник снима вярно линиите на Природата, така и човекът на правата мисъл трябва да се държи за отвеса, т.е. за перпендикуляра, отправен от главата му към центъра на Слънцето.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.

В Истината е скрит Животът.

4. лекция, 26 септември 1930 г., София, Изгрев

НОВ МИРОГЛЕД

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се темата *Влиянието на сладките и киселите
храни върху човешкия организъм.*

Тема за следния път: *Предназначението на ноктите.*

Какво означава думата *мироглед* – начинът, по който човек разглежда и схваща целостта на Вселената и неговото положение в нея. Представете си, че имате един ъгъл – какво можете да кажете за него? Ще кажете, че ъгълът се образува от пресичането на две прави в една точка. Ние прибавяме, че ъгълът се образува и от известни течения в Природата – например ако раменете на ъгъла представляват реки, които се спускат от известна височина, те се срещат в точка, която образува връх на ъгъла. Ще се запитате по каква причина тези реки се пресичат; онези, които не разсъждават, казват, че сливането на двете реки е случайно, но онези, които разсъждават, търсят причината на това явление и я намират. Тези хора имат нов мироглед, търсят разумността в Природата и казват, че между силите ѝ има известно координиране. Когато хората се движат по улиците, пресичат пътищата си. Привидно движението на даден човек е независимо от движението на друг, но всъщност между движенията на хората има известно съотношение. В Разумната природа има закони, които регулират всички движения.

Като търсите причината за сливането на двете реки, ще дойдете до заключение, че Слънцето ги движи: първоначално са били големи снежни преспи, които постепенно са се стопявали, докато са се превърнали в малки рекички. Ние казваме, че Слънцето се движи от юг към

север, следователно между движението на Слънцето, неговата топлина и образуването на реката има известно съотношение: колкото по-голяма е топлината на Слънцето, толкова по-лесно се топят снеговете и толкова по-силно е течението на реката.

Какво е значението на ъгъла в Природата? За невежия ъгълът е нещо обикновено, без никакво значение, но за учения той играе важна роля в човешкия живот. Не е безразлично дали човек се натъква на прав път в живота си или на кръстопът, под ъгъл; ако пътят му е прав, върви по него спокойно, а ако е на кръстопът, спира, за да мисли коя посока да хване.

Човек трябва да бъде разумен, да знае коя от двете посоки да избере. Ако се качва на планина и стигне до два пътя, трябва да избере този, който изисква по-малко изразходване на енергия; ако слиза от планината, трябва да знае как да слиза – по права или по крива линия. Избере ли кривата линия, слиза безопасно, а избере ли правата линия, сам се излага на опасност – това слизание наричаме падане от височина. При качване или слизание от планината кривите линии са безопасни, а правите – опасни. Слизането и качването по правите пътеки на планината е само за разумни хора, т.е. за хора с будно съзнание. Електричеството се движи по права линия, а магнетизмът – по крива. Ако застанете на пътя на електричеството, ще се намерите на земята, а щом застанете на пътя на магнетизма, никаква опасност не ви застрашава. Опасно е, ако сте попаднали в един магнетичен пояс – той ще ви привлече към себе си и за да се освободите, трябва да излезете от сферата на неговото влияние.

Електричните и магнетичните центрове са механични прояви на живота, които привличат човека; те представляват механични идеи, към които човек се привързва несъзнателно. Например вие се интересувате от един учител по музика и се интересувате от него не заради добротелите му, а заради неговото знание – то представлява магнетично поле, от което се привличате; щом вземете част от знанието му, не се интересувате повече от него.

Често и учителят има отношение към ученика си дотолкова, доколкото може да се ползва от парично възнаграждение – ако ученикът не може да плаща, учителят отказва да го учи. Такива отношения съществуват и в религиозния живот на хората – някой проповедник поучава богатия не заради душата му, а за неговите пари. Нетрайните и неустойчиви отношения между хората наричаме *механични*.

Задачата на всички хора е да разбират своите вътрешни похвати, своите вътрешни подбуди, да знаят в каква област действа съзнанието им: във физическия свят, в Духовния – при чувствата им, или в Умствения свят – при техните мисли. Разсъжденията на човека се определят от областта, в която се движи съзнанието му – например ако сте в областта на физическия свят, въпросите лесно се решават. Трябва ли да мислите много колко правят две и три крини жито? Събирате числата две и три и получавате пет крини. Друг е въпросът, когато се натъквате на чувствата и мислите си – те не се събират както величините на физическия свят, а изискват други разсъждения. Например някой има две дъщери и трима синове и за да ги отгледа, възпита и изучи, са нужни много средства; тук не можем да съберем две и три и да получим резултат. Ако някой проповедник отиде да проповядва на езичниците, не може да реши задачата си лесно; той има предвид да ги освободи от заблужденията, в които се намират, а това не е лесна задача – освобождаването подразбира даване на работа на човека. Да освободиш някого от плен, това значи да му дадеш някаква работа. Като се топи, снегът се освобождава от плен, започва да се стича надолу, т.е. върши работа: от една страна, водата принася полза на растенията, на водениците, но от друга страна, руши брегове, изтръгва дървета и т.н. Ще излезе, че освобождаването на един причинява вреда на друг – така е при неразумните същества, но свободата на разумните хора носи свобода на всички живи същества.

Ние говорим за числата 2 и 3 като разумни и неразумни величини: ако съберете два и три лева, ще получите пет лева, но те нямат съзнание за това, което става с тях;

ако двама ученици от една гимназия се съберат с трима ученици от друга гимназия, те съзнават положението си като ученици и знаят защо се събират. На същото основание казваме, че и връзките между съществата могат да бъдат съзнателни и несъзнателни, дълбоки и повърхностни, разумни и неразумни. Колкото по-дълбоки, съзнателни и разумни са връзките между две същества, толкова по-голяма е възможността за развиване на съзнанията им, те имат по-богат психически живот. За да разберете техните прояви, трябва да разберете целокупния живот на Природата. Колкото по-разумни са проявите на човека, толкова по-разбрани са те. Не е лесно да разберете проявите на глупавия човек – защо? Защото неговият живот е неорганизиран.

При един американски френолог отишли десет души, за да измери главите им и да им каже нещо. След като влезли един след друг в стаята, деветима останали доволни от казаното, но десетият бил недоволен – защо? Защото френологът не му казал нищо. Когато го попитал защо, той отговорил: „Писмото, което е написано на твоята глава, е много ситно, не мога да го прочета“, с което искал да каже, че на главата на този човек няма нищо особено. Той е бил доста прост, не е работил върху себе си, вследствие на което не е могъл да напише нещо важно на главата си.

Главата на човека е ценна, когато е богата по съдържание; не е ли съдържателна, тя трудно се разгадава, трудно се чете по нея. Някои мислят, че ако не можете да четете по главите им, са велики хора; и това е възможно. Великите хора могат да се разбират лесно, но могат да останат и неразбрани; добре е да бъдете от тези велики и мъдри хора, които рано или късно ще бъдат разбрани, а не се стремете да бъдете от онези велики хора, които през цялата вечност ще останат неразбрани. Върхът Еверест е още неразбран за хората, защото е толкова висок, че е недостъпен за изследване; ще дойде ден, когато хората ще го достигнат и ще знаят какво представлява.

Като ученици, вие трябва да знаете в коя област се намирате във всеки момент. Например ако в определен момент имате разположение да работите физически, в същия момент не можете да учите, още повече не можете да изследвате причините и последствията на нещата. Може ли физически силният да бъде едновременно и умствено силен? Ако е употребил всичкото си време за развиване на мускулите си, невъзможно е да бъде еднакво силен и способен в умствения свят; и обратно – умствено способният не може да бъде и физически силен.

Правилно е човек да се развива еднакво и в трите свята – физическия, Духовния и Умствения; пренебрегне ли един от тези светове за сметка на другите, той нарушава хармонията между силите на своя организъм. Развитието на ума не зависи от развитието на физическото тяло. Ако земеделецът произвежда грамадни количества жито, това не показва, че той е много интелигентен; неговата алчност го заставя да работи много, да изкара повече жито, да се осигури. Умственият работник не произвежда много жито, той се задоволява с малко. Ще кажете, че онзи, който произвежда много жито, си служи с модерни средства и същевременно има предвид благото на другите хора. Важно е как услужва на хората – даром или с пари. Ако им услужва с пари, това всички го правят; изкуство е човек да има предвид благото на своите близки като свое благо.

Съвременните хора, главно материалистите, се радват на големите производства, на многобройните фабрики; радват се, че умът работи. Вярно е, че умът работи, но какво придобива човек в морално отношение – ако умът се развива, а моралът отпада, какво придобива човек? В Природата съществува закон, според който благата се разпределят равномерно: ако един човек е богат, всички трябва да бъдат богати, разликата е в степента на изобилието. Например когато снегът по върховете се топи, и долините се ползват от тяхното богатство; щом снегът изчезне, и долините обедняват. Като знаете това, не се радвайте на богатството си, не мислете, че сами сте го придобили – други са работили за вас и ако те престанат да работят, вашето богатство ще изчезне.

Каквото става във видимия свят, същото става и в Не-видимия: както реките и изворите на Земята пресъхват, преместват се и отново се явяват, така и в Духовния, и в Умствения свят реките и изворите се отдръпват от едно място и започват да извираят на друго. Тази е причината, поради която учените често казват, че някъде е настанал духовен и умствен глад, който води към израждане – физическо, духовно и умствено. Снеговете спасяват хората от израждане; щом паднат големи снегове, те се скриват по домовете си, но се радват, защото се създават нови условия за забогатяване.

И тъй, страданията не са нищо друго, освен снегове, навалели по върховете на човешкото сърце и на човешкия ум. Те носят богатство за човека – ако няма снегове, т.е. ако няма страдания, той е осъден на крайна сиромашия, на фалиране. Страданията са причина за прииждане на нови енергии в живота; ако няма страдания, никакво прииждане на енергия нямаше да съществува. Хората не обичат страданията, защото не са дошли до онези методи, чрез които да трансформират придобитите енергии, вследствие на което изпитват неприятни състояния. Приятно ви е, когато се ръкувате с приятеля си; колкото и силно да стисне ръката ви, вие сте доволни – защо? Защото със стискането на ръката ви той предава част от своята енергия и доказва, че ви обича; колкото по-здраво стисне ръката ви, толкова повече ви обича. Понеже и вие имате разположение към него, приемате енергиите му и лесно се справяте с тях. Когато дърводелецът постави дъските между менгемето и ги стисне здраво, да се слепят, казвате за него, че е добър майстор. Ето защо, както обичате приятеля си и се справяте с неговите енергии, така обикнете и страданието, за да се справяте лесно с енергиите, които излизат от него.

Разчитайте на енергиите, които идват чрез страданията – те внасят нещо добро в човека; разчитайте на онзи, който хваща здраво – ако е ваш приятел, той ще ви помага във всички случаи на живота, а ако ви е неприятел, трудно можете да се освободите от ръката му. Какво прави силният стражар – като хване крадеца, той го държи

здро̀во в ръ̀цете си; на такѝва стража̀ри о̀бществото може да разчѝта, да се чу̀ства за̀щитено от тях. Може да дъ̀ржи неща̀та здо̀ро само онзи, който има излѝшък от енѐргия в себе си.

Ка̀то го̀ворим за фѝзичѐската енѐргия, ние я разглежда̀ме ка̀то резу̀лтат на ум̀ствения жѝвот на мѝналите по̀коленѝя. Ако не мо̀жете да о̀предѐлите ка̀къв е бил це́нтьръ̀т на ум̀ствена̀та де́йност на чо̀века в нѐговото мѝнало, не мо̀жете да о̀предѐлите нѝто на̀стоя̀щото, нѝто бъ̀дещѐто му; ако зна̀ете на̀стоя̀щото по̀ложенѝе на чо̀века, ще зна̀ете и нѐговото мѝнало и бъ̀деще. Да разга̀да̀ете нѐщо, да решѝте е́дна за̀дача, това не значи, че трябва да про̀никнѐте въ̀в всѝчки та́йни на При́родата. За рѐшава̀нето на е́дна за̀дача се и́ска по̀не е́дно усло́вие.

Ня̀кои ми́слят, че ка̀то вля̀зат в Ду̀ховнѝя свя̀т, ще при́добия̀т изведнъ̀ж мно̀го зна̀ния. Чо̀век мо̀же да влечѐ в Ду̀ховнѝя свя̀т и бе́з да при́добие ня̀ка̀кво зна̀ние – ка̀къв̀то е вля̀зъл, та̀къв̀ ще излечѐ. Ня̀кой се хва̀ли, че е хо́дил в Ду̀ховнѝя свя̀т, а знаѐ за нѐго то̀лко̀ва, ко̀л̀кото и онзи, който не е хо́дил. За да при́добие нѐщо от Ду̀ховнѝя свя̀т, чо̀век трябва да има разби́ра̀ния, да знаѐ ка̀к да изпо̀лзва нѐговите блага̀. На̀пример ако влечѐ нѐподго̀твен в е́дна би́блиотека̀, ще ви́ди са̀мо по̀лици, пъ̀лни с кни́ги; ако влечѐ в е́дин ма̀газин, ще ви́ди мно̀го сто̀ка, бе́з да мо̀же да си купѝ нѐщо; ако влечѐ в е́дна ги́мназия и по̀сети е́дин клас̀, ще ви́ди, че ученѝците се́дят ми́рно на чи́новете си и слу́шат ка̀к учи́теля̀т препо̀дава; ако влечѐ в двора̀ на ги́мназия̀та, ко̀гато ученѝците са̀ в ме́ждуча̀сие, ще ви́ди, че те игра̀ят, пе́ят, скача̀т. Ако не разби́ра нѐщата, то́й ще на̀прави криво̀ за̀ключе́ние – ще ка̀же, че би́блиотека̀та е мя̀сто, пъ̀лно с по̀лици; ма̀газинът е мя̀сто, пъ̀лно съ̀с сто̀ка; ги́мназия̀та е мя̀сто, къ̀дето вля̀зат ученѝци, и т.н. Оба̀че за̀що са по̀лиците в би́блиотека̀та, за̀що е сто̀ката в ма̀газина, за̀що ученѝците по̀сеща̀ват учи́лищѐто – не зна̀е. Ако не разби́ра съ̀отноше́ния̀та на нѐщата, ка̀то влечѐ в Ду̀ховнѝя свя̀т, чо̀век ще си съ̀стави за нѐго та̀кова мненѝе, ка̀квото и за фѝзичѐския: ще ка̀же, че и Ду̀ховнѝят свя̀т е та̀ка неор̀ганизи́ран, ка̀кто фѝзичѐ-

ския. Той не познава нито физическия свят, нито Духовния. При сегашното си съзнание човек не може да отиде в Духовния свят, но и да влезе там, не може да задържи нито едно впечатление от него в съзнанието си. Следователно, когато човек не може да запази никакъв отпечатък в съзнанието си за това, което е виждал, все едно, че нищо не е виждал.

Като ученици на живота, вие трябва да се изучавате, да познавате органите си, от най-малките до най-големите. Например като погледнете показалеца си, вие трябва да знаете защо формата му е заострена или тъпа. Ако показалецът ви при основата си е дебел, а на върха – заострен, причината се крие в теченията, които излизат от организма. Пръстът може да се уподоби на река, имаща притоци в основата си, които я правят пълноводна; като отива към края си, тя намалява. Човек с остри пръсти изразходва много енергия, понеже става голямо изтичане; колкото по-тъпи са върховете на пръстите, толкова по-малко енергия изтича през тях. Хора със заострени пръсти са нервни, енергични.

Нервният човек е като огън – понеже иска да се прояви, енергията предизвиква голямо напрежение в него. Той е крайно активен, но не болезнено, умът му е подвижен, бързо схваща идеите; той е бърз и в мислите, и в чувствата, и в действията си. Каквото предприема, добре го обмисля, а като се намери пред някаква мъчнотия, не я отлага, но веднага пристъпва към решаването ѝ. Който не разбира какво представлява нервният човек, страхува се да не стане нервен; под понятието *нервност* разбират някакво болезнено състояние. Няма по-хубаво нещо от това да бъде човек нервен, т.е. активен. Най-съвършената система в човека е нервната, следователно добре е, когато тя е в действие; докато се проявява правилно, човек мисли, чувства и действа добре. Когато срещнете такъв човек, не казвайте, че е нервен, но кажете, че нервната система в него работи правилно. Оплаква ли се някой, че е нервен, ние разбираме, че той не е нервен в правия смисъл на думата, но е човек с разхлабена нервна система; такъв човек

иска да се прояви, но не може и затова е неспокоен. Той трябва да каже: „Аз се безпокоя, че не мога да се проявя както трябва, т.е. не мога да проявя нервната си система“.

Нервната система е съставена от безброй влакънца, които възприемат впечатленията от външния свят и ги предават навън чрез мисълта. Осакатят ли се тези влакънца, осакатява се и нервната система; те не са нищо друго, освен антени, т.е. възприематели и предаватели.

Слабата памет се дължи на осакатяване на нервните влакна; щом се подобри състоянието им, паметта се усилява. Това става по много начини, един от които е храната, която човек възприема – например за усиляване на мозъчната енергия се препоръчват орехи, но трябва да се знае как да се ядат; също така се препоръчват различни растения. Учените се занимават с растенията и търсят между тях такива, които могат да въздействат на нервната система.

Както идеите въздействат върху психическия живот на хората, така растенията въздействат върху нервната система. Алхимиците са търсили жизнения еликсир, за да направят човека безсмъртен; той съществува и като идея – важно е човек да намери такава идея, която да го направи безсмъртен. Както храната определя здравословното състояние на човека, така и идеите обуславят нормалното развитие на неговия психически живот. Адам, който е живял в Рая и се е хранил с най-интелигентните растения и плодове, се е отличавал с голяма ученост; той е дал на всички животни имена, съответни на характера им – това може да направи само онзи, който има знания. Учен човек бил Адам, но като напуснал Рая, изгубил знанията си, защото бил лишен от онази храна, която е имал там – храната го е правила учен. Не може човек да се храни със свинско, с козе месо и да стане велик. Йоан Кръстител се е хранил с мед и акриди; медът е смекчавал малко характера му – той бил много енергичен, а акридите му придавали веселост и добро разположение. Това са твърдения, които трябва да се докажат научно. Правете опити, за да видите какво въздействие оказват върху човека различни-

те храни; наблюдавайте нещата, изучавайте ги, да видите какви знания ще придобиете.

Изучавайте явленията в живота и в Природата, без да вадите бързи заключения – с бързane работите не се уреждат. Например ако пипнете ръката на някого и усетите, че е студена, казвате, че кръвообращението на този човек не става правилно; ако цветът на ръката е жълтеникав и вените са силно издути, веднага се произнасяте, че ръката е на стар човек. Това не е наука; важно е да определите колко енергия изтича от тази ръка и колко се възприема. Какво показват издутите вени? Който има издути вени на ръцете си, се намира под голямо напрежение, очаква нещо; ако е стар, очаква някой млад да дойде при него, за да му предаде службата си. Издутите вени на ръката показват, че човек иска да даде нещо; ако вените са хлътнали навътре, той няма какво да дава.

Съвременните хора трябва да изучават нещата все-странно. Не е достатъчно да кажат, че $2+3=5$, а трябва да отидат по-далеч, да проникнат в съдържанието на числата. Те събират, изваждат, умножават и делят, без да знаят подбудителните причини за тези действия. Лесно е да извадиш 2 от 3, да умножиш 2 по 3 или да разделиш 3 на 2; външната страна на тези действия има отношение към физическия свят. Ако иска да разгледа тези действия в Чувствения свят, човек трябва да спре вниманието си върху тяхното съдържание и като дойде до Умствения свят, трябва да проникне в смисъла им. Отгук вадим заключението: физическият свят се занимава с формите на нещата, Чувственият – със съдържанието им, а Умственият – с техния смисъл.

Мнозина се питат какъв е смисълът на живота. Някои казват, че смисълът му се крие в яденето; ако това е така, научил ли е човек какво съдържание и какъв смисъл има всяка храна? Някой изяде една ябълка, без да си отговори какви елементи съдържа тя, откъде е дошла, под влиянието на коя планета се намира и т.н. Това трябва да се изучава всяка година, понеже миналогодишните ябълки не приличат на тазгодишните нито по състав, нито по

влияние на планетите. Това днес не ви интересува, защото не можете да го използвате; днес съзнанието ви се приготвя, за да можете в бъдеще да се ползвате от храната, която употребявате. Всеки плод крие в себе си лечебна сила, която трябва да се използва: ако сте нервно възбуден, изяжте три ябълки петровки и неразположението ви ще изчезне. Възможно ли е това? Направете опит и ще се уверите – ако неразположението ви изчезне, думите ми са верни. Не питайте кое е вярно и кое не е, но прилагайте.

Задръжте в ума си следната мисъл: между всички явления в света има известно съотношение, известна връзка, която не е произволна, но разумна и съзнателна; следователно всяко физическо явление има отражение в Духовния и в Умствения свят. Както между формата, съдържанието и смисъла има известно съотношение, така и между всички светове съществува известна връзка. Например някой човек тежи 75 килограма – това тегло отговаря на неговото съдържание, както и на неговия умствен живот; дойдете ли до теглото на друг човек, за него се изискват съвършено други числа. Изобщо за всеки отделен случай е определено специфично число.

Като наблюдавате хората, виждате, че носят на всички е различен: някои имат дълги носове, а други – къси; според физиогномистите дългият нос е признак на интелигентност. Устата, носът, очите, веждите са главните антени на човешкото лице; тънките вежди възприемат пофини чувства, а дебелиите – по-груби, т.е. чувства от физически характер. Хора, които имат тънки вежди, минават за духовни – те имат добре развита интуиция, по характер са меки, но мекотата не подразбира слаба воля. Ако такъв човек срещне на пътя си мечка, той ще я погали малко, тя ще клекне на земята и тогава ще може да разговаря с нея. Ако човек с дебели вежди срещне мечка, той ще я хване за ушите, ще я търколи на земята и ще каже: „Ще знаеш, че с мене не може да се играе“. И двамата са юнаци, но единият се справя с мечката по мек начин и разговаря с нея, а другият я събаря на земята, стъпва с крак върху гърба ѝ и ѝ се заканва; единият изразходва повече енергия, а другият – по-малко.

Следователно, който изразходва най-много енергия, живее във физическия свят; който изразходва по-малко енергия, живее в Духовния свят; който изразходва най-малко енергия, т.е. колкото е нужна в даден случай, той живее в Божествения свят – там всичката енергия се използва разумно. Физическият свят разполага с много енергия, вследствие на което малко се използва, а повече се разпилява. Ако едно същество от Духовния свят слезе на Земята, то ще се ползва от физическата енергия няколко хиляди години и пак ще остане неизползвана част, а физическият човек едва изкарва 50-60 години с енергията, която му е дадена, и като я свърши, заминава за другия свят. Заминаването на човека за другия свят не е нищо друго освен запасяване с нова енергия – той умира, за да вземе ново количество енергия и да се върне пак на Земята. Скъпо струва тази енергия, десетки години човек трябва да пътува от този до онзи свят, докато си я набави.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

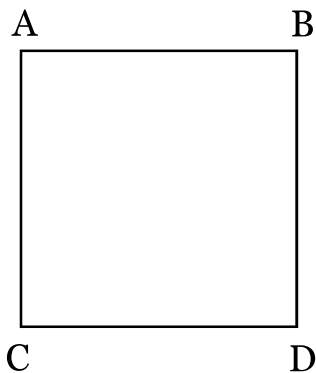
5. лекция, 10 октомври 1930 г., София, Изгрев

ЕДИНИЦА МЯРКА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Отношение между цели и дробни числа.*

Представете си, че имате квадрата $ABCD$ (фиг.1). Отношението на съседните върхове е: $A:B$, $A:C$, $C:D$ и $D:B$, а на срещуположните е: $A:D$ и $B:C$. Какво представлява квадратът – единица мярка; ако стане промяна в страните AB и AC , ще се измени ъгълът A , същевременно ще се измени и противоположният ъгъл D . Следователно, ако ъгълът A се увеличи с 10° , ще бъде равен на 100° , ъгълът D също ще бъде равен на 100° , другите два ъгъла, B и C , ще се намалят с по 10° – щом ъглите не са прави,

Фиг. 1

квадратът се превръща в ромб. Ъглите A и D могат да се увеличават до 179° , след което ще се превърнат в прави линии – това вече изменя отношението между ъглите и върховете на квадрата.

Какво представлява ъгълът – дъга, взета от окръжността. Когато се увеличават ъглите на квадрата, те се приближават, а когато се намаляват, те се отдалечават. Това се отнася до всички тела и предмети – когато един предмет се увеличава, това показва, че се приближава до нас, а когато се намалява, той се отдалечава. Същият закон има отношение и към интелигентността на човека: колкото ъгълът на челото е по-голям, толкова по-инте-

лигентен е човек; ако челото легне надолу, тъгълът става малък – при това положение интелигентността намалява. Ако носът изпъква много навън, интелигентността е слаба; тя зависи от дължината на перпендикуляра, спуснат от челото надолу, а не от дължината на носа.

За да се увеличи интелигентността на човека, трябва да стане вътрешна, органична промяна в него. Колкото по-силно е развита стомашната му система, толкова по-слаба е неговата интелигентност – такъв човек мисли повече за ядене и не му остава време да работи умствено; той прилича на воденица, която постоянно мели житото и продава брашното – воденичарят печели от брашното, но воденицата и воденичните камъни нищо не печелят и след време те ще се изтрият.

Като изучавате сравнителна зоология, виждате, че колкото повече линията на челото ляга, т.е. се наклонява, интелигентността се губи; това виждаме особено ясно в змията: тя няма лице, вследствие на което няма никакъв морал – змията е много жестока. Започне ли тъгълът на челото да се увеличава, имаме начало на интелигентност; като дойдем до кучето, тъгълът е равен на 45° , в слона – на 90° , а в човека – на 180° , челото му е изправено, образува права линия, каквито са страните на квадрата, които, от своя страна, представляват радиуси на разумни природни сили.

Като ученици, вие трябва да изучавате линиите на човешкото лице и да четете по тях. Забелязано е, че в хора, които имат устойчиви чувства, както и устойчива воля, брадата не е права, но малко вдлъбната и издадена навън – това показва известна интелигентност; ако брадата не излиза напред, интелигентността се намалява. Същото е и с челото: ако челото е право, човек е интелигентен, разумен; започне ли да ляга назад, интелигентността постепенно намалява. С носа е точно обратно: когато носът изпъква напред, интелигентността се намалява. Защо вдлъбнатината на брадата показва устойчивост на чувствата – защото тя представлява център, т.е. равнодействаща линия, в която силите се уравновесяват.

Съвременните хора говорят за устойчиви чувства, за силна воля, но не знаят как да си въздействат. Само с желание нещата не се постигат; за да имате постижения, трябва да работите съзнателно върху себе си, да образувате вдлъбнатина на брадата си. Често поставяйте пръста си на това място на брадата и мислете върху устойчивостта на чувствата; ако искате да увеличите интелигентността си, мислете за носа си, да вземе добро направление, да не изпъква навън. Когато чистите носа си с кърпа, не го дърпайте навън, но надолу; ако теглите носа си навън, вие нарушавате хармонията на умствените сили, а с това изменяте и посоката на силите, които действат в него.

И тъй, изучавайте квадрата като единица мярка в неговото динамично състояние както във физическия свят, така и в Духовния. Когато двата ъгъла на квадрата се увеличават, срещуположните намаляват – квадратът става ромб. Увеличаването на ъглите показва забогатяване, а намаляването – осиромашаване; когато едно същество забогатява, друго осиромашава. Това става и в самия човек – някои негови способности забогатяват, а други осиромашават. Невъзможно е в един и същ момент човек да бъде богат във всички направления – ако си богат на физическия свят, в Духовния свят ще бъдеш беден; затова е казано, че богатият няма да влезе в Царството Божие.

Като ученици, вие трябва да изучавате квадрата в неговото динамично състояние, защото всеки човек има отношение към него. Вие изучавате квадрата вън от себе си, като резултат – това е недостатъчно, защото като резултат квадратът има едно отношение към вас, а като разумно действащи сили – друго.

Ако заградите човешката глава с четири линии, ще получите квадрат, на който всяка страна представлява свят, в който човек живее; четирите страни на квадрата са четирите свята: физически, Астрален, Умствен и Причинен. Човек има отношение към тези светове като представители на различни видове материя: физическият свят е свързан с твърдата материя, Астралният – с течната, Умственият – с въздухообразната, Причинният – със светлинната. За да се

ползва от тези светове, той трябва да знае законите за превръщането на материята от твърда в течна, от течна във въздухообразна, от въздухообразна в светлинна. Не може ли да превръща материята от едно състояние в друго, той не може да изправи линиите на лицето си.

Ако се натъквате на твърди чувства, които могат да осакатят сърцето ви, трябва да знаете начин да ги смекчавате, защото ако се намирате дълго време под тяхното влияние, ще изкривите линиите на лицето си. Като знаете това, пазете се от корави чувства и упорити мисли. Малко хора могат да се справят със своите корави чувства и упорити мисли и желания, защото не знаят, че между физическия и Духовния свят има тясна връзка. Понеже явленията на физическия свят са отражение на тези от Духовния, човек може да си служи с духовни методи така, както и с физически, и по този начин може да въздейства на отрицателните си мисли и чувства, да ги превърне в положителни.

Ще ви дам един метод, чрез който можете да постигнете желанията си. Някой иска да стане богат, учен, силен. Сами по себе си тези качества са нули, с които не може да постигнете нищо. Добродетелта представлява единицата в живота и ако към нея последователно прибавите една, две и повече нули, те вече се осмислят. Например искате да станете богат – прибавете нулата към единицата и ще получите числото 10; ако искате да станете и учен, ще прибавите втора нула и ще получите числото 100; искате ли да станете силен, към единицата ще прибавите още една нула – ще получите числото 1000; но ако изтриете единицата, нулите отново се обезсмислят и обезценяват.

И тъй, Добродетелта, като единица, е единствената величина, която дава цена на нулите. Много обещания са дадени на човека, но едно му е нужно – единицата, т.е. Добродетелта. Физическият свят крие в себе си условия и възможности за развиване на душата на човека; математиката, геометрията също са условия за развиване на човешката душа, но ако човек не разполага с единицата, с която започва всяка работа, нулите губят цената си.

Както нулите нямат никаква стойност без единицата пред тях, така и човек без положителното знание е като лодка без кормило. Например вдига ръцете си нагоре, изнася ги настрани, без да знае защо върши това. Много естествено – когато вдига ръцете си нагоре, той иска да сваля нещо; когато ги изнася напред, иска да вземе нещо. Ако няма тези елементарни знания, пада по-долу и от животните. Жеравът например знае, че иде лошо време, и напуска родното си място. Човек не знае кога ще настъпи лошо време, от което често се изненадва; тръгва с нови дрехи за планината, без кибрит, но времето скоро се разваля и той започва да трепери от студ. Като се оправи времето, си казва: „Лошо беше времето, изненада ме, но поне един урок научих“. Научил си един урок, но се простуди и осакати един от удове на своя организъм. Каква полза има човек от живота, ако изгуби най-хубавото и най-ценното в себе си? Опитностите и уроците, които животът дава, имат смисъл, когато го направят по-здрав, отколкото е бил по-рано. И през най-опасното място да мине, кракът му трябва да остане здрав – това значи да минеш през опитности и да излезеш неповреден.

Като ученици, вие трябва да бъдете разумни, да познавате проявите на Божественото и само в него да вярвате. Човешкото е неустойчиво и преходно, на него не може да се вярва. Ако сте гладен, три дни не сте яли, и срещате един човек, който ви дава съвет да влезете в близката градина и да си наберете ябълки и круши колкото искате, трябва ли да го послушате? Той ще ви каже, че вече е тъмно, никой няма да ви види, но вие не можете да бъдете спокоен; много естествено – градината е чужда, не можете да влезете вътре без позволения на господаря ѝ. Ако изпълните съвета на този човек, вие ще се намерите в по-трудно положение, отколкото сте били по-рано. За предпочитане е човек да гладува, отколкото да краде плодове от чужда градина.

Следователно, когато казваме, че човек трябва да вярва в Божественото, а не в човешкото, имаме предвид, че Божественото във всички хора си прилича, а човешкото

се различава. Например един човек минава с 10-12000 лева годишно, а друг има на разположение 200-300000 лева и пак е недоволен. Човешката лакомия няма край, тя представява тъп ъгъл, който все повече расте, докато дойде до 180°, т.е. до правата линия, и тогава човек ляга на гърба си и заминава за другия свят. Значи той греши до 180°; щом се превърне в права линия, престава да греши и казваме, че е напуснал Земята. За онзи, който не разбира законите на Живота и смъртта, правата линия е смърт; за онзи, който разбира тези закони, правата линия е продължение, т.е. непрекъснато движение.

Какво трябва да прави човек с погрешките си – да ги изправя. Представете си, че някой ученик решава задачи по математика или чертае геометрични фигури. Тук направи погрешка в изчисленията, там в точността на фигурите и казва: „Не излезе добре, но нищо, и така ще мине“; днес допусне една погрешка, на другия ден – друга, докато най-после съвсем се обърка и не може да се оправи. Ето защо сложете за основа на живота си правилото: щом направите една погрешка, колкото и малка да е тя, спрете се, не отивайте напред; изправете погрешката си и тогава продължете работата си. Защо хората не могат да изправят погрешките си – защото се страхуват обкръжаващите да не разберат, че са ги допуснали. Всъщност важно е човек да изправи погрешката си, а не да я закрие по някакъв начин, за да не се изложи пред хората. Всяка изправена погрешка внася нещо добро в характера на човека, т.е. в неговия органически живот.

Казано е в Евангелието: „За всяка празна дума ще давате отчет“. Като не знаят силата на думите, на числата, като носители на динамична енергия в себе си, хората си служат с тях както им попадне, без да подозират, че те произвеждат известна реакция върху човека. По този начин хората спъват себе си, а на близките си произвеждат болка и страдания. Вие не трябва да си служите нито с празни думи, нито с празни числа. Например 6 е число на илюзии – то представлява мъртъв капитал, сложен в хамбар; за да използвате енергията на този капитал, изва-

дете го от хамбара и го посеете на нивата, да покълне, да израсте и плод да даде. Шест е число и на търпение: човек трябва да търпи, да чака известно време, докато посятото семе поникне, израсте, цъфне и върже; когато плодът узрее, шестицата се превръща в девет, в узрял плод.

Числата съдържат положителни и отрицателни енергии; положителните енергии се изявяват в положителния, т.е. в добрия, в нормалния живот, а отрицателните – в неправилния. Например за добрия човек числото 6 означава растене, развитие, а за лошия – смърт; за добрия човек числото 9 означава узрял плод, а за лошия – затвор; ако на числото 6 сложите знаменател единица, то означава праведен човек, който има идея в живота си; но ако знаменателят е нула, резултатът е пак нула.

Когато изучавате човека като сбор от числа, вие се домогвате до някои от неговите минали съществувания и разбирате какви идеи са го вълнували, какви схващания е имал за живота. Следователно от сегашния живот на човека съдите за миналото му; от идеите и чувствата, които днес го вълнуват, можете да разберете как ще се изяви в бъдеще. Като знае това, човек трябва да се изучава, да види кои от желанията му са от миналото и кои – от сегашния му живот. Например стремежът да бъде богат, силен, учен е от миналото – този подтик не се създава в един живот. Желанието да изпълнява Волята Божия е вложено в него още от началото, но е събудено в настоящия му живот; всеки човек има дълбоко в себе си желание да изпълни Волята Божия, което е свързано с усиливане на волята му, с оформяне на неговата брада. За да изправи брадата си, човек трябва да люби, а за да изправи ума си, той трябва да бъде добър. Значи изпълнението на Волята Божия укрепва човешката воля; Любовта изправя сърцето на човека, а добротата – неговия ум. Доброто е Божествена сила, която подтиква ума към дейност; няма сила, подобна на Доброто, която да помага за развиване и усиливане на човешката интелигентност. Ако изгуби Доброто като единица мярка в живота си, човек постепенно започва да се изражда, докато и животът му се обезсмисли.

Следователно всички дарби и способности на човека се дължат на развиването на известни добродетели в миналото; щом тези добродетели атрофират, с тях ще атрофират и неговите дарби и способности. Лицето на човека не е нищо друго, освен сбор от числа и геометрични фигури, които показват неговото минало: колкото по-правилни са линиите на лицето, толкова по-правилен и добър е бил животът му в миналото. Всяко отклоняване от правия път изменя хармонията между линиите, но когато напусне кривите пътища, човек постепенно изправя линиите на лицето си. Например ако някой човек преди да е станал добродетелен, иска да стане богат и силен, той е на крив път в живота си. Преди всичко трябва да стане добродетелен; изгуби ли Доброто в себе си, всички други придобивки се равняват на нула. Човек трябва да постави Доброто като единица мярка в живота си и след това може да бъде и богат, и учен, и силен, и щастлив.

Млади и стари, всички трябва да поставят Добродетелта като основа на живота си; които не разбират значението на Доброто, мислят, че и без него може; те искат да прекарат живота си както и да е, без солидна основа, и казват: „Като вярваме в Бога, всичко можем да придобием“. Не е така: Вярa без Добродетел нищо не струва; знание без Добродетел нищо не струва; Доброто осмисля всичко – и знание, и сила, и богатство. Какво знание е това да разрежеш умрелия човек и да го изучаваш? Истинското знание се придобива при изучаване на живия човешки организъм. Само добродетелният може да се учи от живите организми, той вижда как стават процесите в самите тях.

Едно се иска от човека – да бъде добър. Добродетелта е магическата пръчица, която магите в древността са носили в ръката си; магическата пръчица в ръката на човека струва повече от всички богатства на света – тя е живата единица, след която се нареждат нулите; на тази пръчица се подчиняват всички сили в Природата. Добрият човек, в прав смисъл на думата, с едно вдигане на ръката си може да разсее облаците и да поправи времето; няма ли маги-

ческата сила в себе си, вместо да оправи времето, той го разваля. Добрият помирява хората, а лошият разваля отношенията между тях.

Като ученици, правете опити, за да видите доколко Доброто живее във вас: когато не сте разположени, вдигнете показалеца си нагоре и следете какво ще стане с вас – ако състоянието ви се подобри, дали сте път на Доброто в себе си; ако състоянието ви не се подобри, затворили сте вратата на сърцето си за Доброто. Търсете Доброто в себе си, а не отвън – ако искате да проявите Доброто, което е вложено във вас, отворете сърцето си за Бога, Той е извор на всички добрини. Ако сте изгубили магическата си тояжка, идете при Онзи, Който ви е създал, и Го помолете да ви я върне – чрез нея можете да придобиете всичко, което ви е нужно. Който носи магическата тояжка в ръката си, знае как да постъпва с хората и как да се справя с мъчнотиите.

И тъй, да живеете с Доброто – това е най-лесният път; без Доброто трудно се живее. Когато някой казва, че животът е тежък, това подразбира, че той е изгубил магическата пръчица, т.е. Доброто – Доброто е светлина, която оправя пътищата на човека. Мойсей имаше магическата тояжка в себе си – достатъчно беше да вдигне жезъла си, за да постигне всичко, каквото желае; с помощта на жезъла си той изведе евреите от Египет; с него раздели Червено море на две и евреите можаха да минат по суша. С тояжката си Мойсей направи чудеса пред евреите – така те разбраха силата на Доброто.

Мощна сила е Доброто! Който е придобил магическата пръчица, той може и да учи, и на бойното поле да отиде, но всичко ще върви добре; като срещне неприятеля си, ще го удари, ще го повали на земята, след това ще се приближи при него и ако е ранен, ще превърже раните му, а ако е убит, ще го възкреси; неприятелят му ще тръгне с него и ще му стане приятел – така той ще му покаже силата, която Доброто крие в себе си.

Помнете: Доброто е единица мярка във физическия свят; на Земята без Доброто не можете да направите крач-

ка напред. Щом носите Доброто в себе си, Разумните и Светли същества ще бъдат на ваша страна и от тях ще придобивате знание, сила, богатство. Какво по-велико нещо може да очаква човек от това да има на своя страна светли и разумни същества? Ако влезете в Божествения свят, там Любовта е мярка на нещата; щом придобиете Любовта и Доброто, като плод на Любовта, вие притежавате богатството на целия свят.

Задача: цял месец мислете върху Доброто като основа и единица мярка на нещата, като начало на живота. Щом помислите за Доброто, кажете си: „Аз съм добър, защото Бог ме е направил добър“. Не питайте вярно ли е това, или не – по естество човек е добър. На Земята Доброто господарува и злото се подчинява на Доброто, защото живее в него. Работете съзнателно за проявяване на Доброто в себе си и след един месец ще видите какъв е резултатът на вашата работа.

Ще кажете, че тази работа е трудна; каква трудност има във възприемане на светлината, на въздуха и на храната? Отвори очите си и светлината сама ще мине през тях, разшири дробовете си и въздухът сам ще си направи път, отвори устата си и храната сама ще влезе в нея – малко се иска от човека. Освободете се, за да се прояви Доброто във вас – то е вложено във вас от самото начало. Без Доброто няма развитие, Доброто осмисля нещата. Всичко може да изчезне на Земята, но Доброто остава за вечни времена.

Доброто е основа на живота.

Тайна молитва.

6. лекция, 17 октомври 1930 г., София, Изгрев

ДВИЖЕНИЕ НА СИЛИТЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

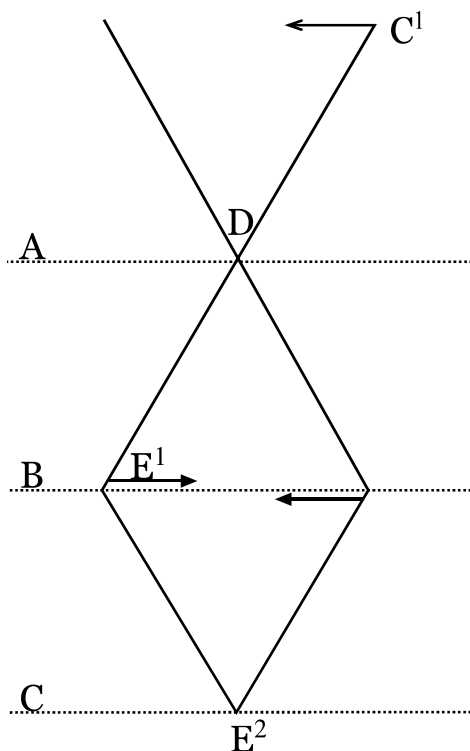
Размишление.

Тема за следния път: *Основните принципи на съвременната математика.*

Какво се разбира под думата *зависимост*? Може ли двама души да се намират в известна зависимост и при какви условия съществува тази зависимост? Казват, че човек зависи от своя ум, от своето сърце и от своята воля; по какво познаваме, че е така? Как можете да изразите ума, сърцето и волята на човека геометрично – с помощта на триъгълник, за основа на който приемаме волята.

Представете си, че имате три полета – A , B , C , в които действат различни сили (фиг.1). Полетата A , B , C представят трите свята – Божествен, Духовен и физически. В полето A действат сили от Божествения, т.е. от Разумния свят, в полето B – сили от Духовния свят, а в полето C – сили от физическия свят. Силите на трите свята се намират в зависимост едни от други.

Например ако се измени посоката на силата $C'D$, ще се измени посоката и на силата DE^1 , като зависи от първата; ако се измени посоката на силата DE^1 , ще се измени и посоката на силата E^1E^2 . И обратно: ако тръгнете от физическия свят нагоре, ще забележите, че всяка промяна в посоката на силите от този свят се отразява и в посоката на силите от другите два свята, понеже те се намират в зависимост един от друг. Колкото по-нагоре се качвате, толкова по-голям е броят на измеренията: ако се движите само по права линия, вие сте в света на първото измерение; ако се движите по плоскост, влизате в света на двете измерения – дължина и ширина; щом влезете в света на

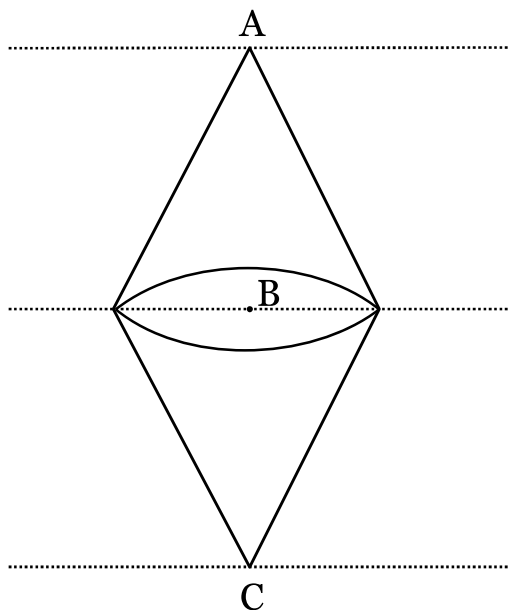

Фиг. 1

третото измерение, имате три посоки – дължина, ширина и дълбочина; в четвъртото измерение телата започват да растат. Когато линията се продължава, плоскостта се разширява; когато плоскостта се разширява, тялото увеличава дълбочината си; когато дължината, ширината и дълбочината се увеличават, тялото започва да расте, т.е. влиза в областта на четвъртото измерение.

Първото измерение се представя с права линия, второто – с плоскост, третото – с тяло. Като знаете това, вие можете да си представите човешкия нос в четири измерения последователно: например като права линия – в първото измерение, като плоскост – във второто измерение, като тяло – в третото измерение, и като тяло, което е подложено

но на постоянен растеж, носът представлява величина от четвъртото измерение. Колкото повече сили са работили върху човешкия нос, толкова повече измерения обхваща той. За да разберете коя линия на носа отговаря на четвъртото измерение, трябва да наблюдавате нервната система на човека под силно увеличение и така ще видите как работи Природата.

Фиг. 2

Ако изучавате човека геометрично, можете да си го представите във вид на два конуса, които имат обща основа (фиг.2). Върхът *A* представя Възвишения, т.е. Разумния свят в човека; точката *B* е център, в който се събират силите от Духовния свят; върхът *C* представя поле, в което действат силите на физическия свят. Когато стават промени в полето *A*, едновременно стават промени и в полетата *B* и *C* – това показва, че между всички светове съществува известна зависимост.

Зависимост съществува и между скачените съдове, а именно: на каквата височина се намира водата в един от скачените съдове, на такава височина се намира във всички останали, независимо от тяхната форма. Всички хора помежду си се намират в положението на скачени съдове, вследствие на което колкото повече се издига или понижава водата в един от съдовете, с които те са свързани, толкова повече се повдига или понижава водата и в тях.

Ако изучавате човека според неговия състав, ще видите, че някои хора съдържат повече кислород, други – повече водород, трети – повече азот, а четвърти – повече въглерод. Който съдържа повече кислород, той се отличава с голяма активност; който съдържа повече водород, чувствата му взимат надмощие. Където има повече вода, растителността е богата, а където растителността е богата, има повече живот; ако растителността е слаба, животните не могат да се развиват. Ако в някого преобладава азотът, това показва, че в него се проявява Разумното начало.

Като ученици, вие трябва да прониквате в дълбочината на нещата, за да имате по-големи постижения. Мнозина изучават геометрия, но малцина проникват в дълбочината на формите. Старите египтяни изучаваха геометрия, но спряха вниманието си върху линиите, плоскостите и телата, без да проникнат в дълбочината на телата. Едва индусите започнаха, но и те не постигнаха много в тази област – и на тях още липсва дълбочина в схващанията. Има области, където те са силни, но не навсякъде; като дойдат до философията на нещата, те се натъкват на големи празнини. Например някои индуси твърдят, че никакво движение в света не съществува, но всъщност не е така; всички тела се движат, но с такава бързина, че движението им не се забелязва, ала това не значи, че движение не съществува. Ако телата, както и частиците им, не се движат, светът би изчезнал, т.е. би се превърнал в нула.

Какво означават нулата и единицата? Нулата подразбира процес, при който нещата намаляват; единицата подразбира процес, при който нещата се увеличават. При нулата човек се запознава със закона на намаляването, на

израждането на нещата, а при единицата се запознава със закона на растенето. При нулата човек губи, а при единицата печели. Болният губи, а здравият печели.

Защо боледува човек – защото се е натоварил много. Когато Природата види, че някой се е натоварил много, тя му изпраща болест, която да отнеме част от материята му; като отслабне, човек е доволен и намира, че е станал по-здрав от преди. Какво трябва да прави болният в болницата – да проповядва на хората, да ги обърне към Бога. Здравият лесно проповядва, но болният – трудно. За да проповядва, болният трябва преди всичко да знае причината за заболяването си и да е готов да се изповяда. Всяка болест има някаква духовна причина. Неправилните отношения между близките хора – майка и деца, братя и сестри, мъж и жена, причиняват различни болести; щом се изправят отношенията, болестта изчезва.

Болестите имат различен произход: физически, сърдечен и умствен. Когато студент или ученик пропадне на изпитите си, той пада духом и се намира в положението на болен. Защо е пропаднал? Много причини има за това: може да не е учил достатъчно, но може да е учил и да пропадне; може да е неспособен, но може да е способен и пак да пропадне. Човек може да вади вода от кладенеца с тънко въже, без то да се скъса, а може и да е дебело, но пак да се скъса – въжето представлява разумността на човека. Значи ученикът може да е способен, но да не е разумен, а ако разумността отсъства, той може да пропадне. Случва се способен ученик да пропадне на изпитите си – защо? Времето, както и действащите сили в Природата, са оказали влияние върху професора или върху ученика и последният пропада. Някой ученик е много самонадеян и казва, че никой учител не може да го скъса; той се самозаблуждава – силното всякога може да спре движението на слабото. Професорът е силният, а ученикът – слабият, следователно професорът всякога може да скъса студента или ученика.

Като ученици, вие трябва да изучавате средата и условията, при които живеете – без това знание не можете

да се хармонизирате. В този смисъл професорът е среда, с която студентът трябва да се хармонизира; не може ли да се хармонизира, колкото и да е учил, ще стане нещо неочаквано и ще пропадне на изпита. Какво може да стане: или паметта му ще му изневери, или съзнанието му ще потъмнее.

Ученикът трябва да бъде разумен. Ако един камък се търкаля от планината, трябва ли да вървите срещу него – вие ще се отбиете от пътя си, за да не падне върху вас. В дадения случай професорът е камъкът, който слиза от високо, а студентът е пътникът, който се качва на планината, и за да не падне камъкът върху него и да го удари, той трябва да бъде разумен, да се отбие от пътя си; ако студентът или ученикът не прояви своята разумност, професорът ще го смачка. Кой ще носи отговорността за това злополучие – студентът; той трябваше да бъде разумен, да отстъпи на професора си. Когато професорът мине по своя път, студентът ще продължи движението си нагоре.

Когато изучавате Природата, вие се натъквате на два вида процеси – механични и съзнателни, които се различават по мястото на Разумността: в механичните процеси Разумността е отвън, а в съзнателните – отвътре. Следователно, ако се натъкнете на един механичен процес, не се борете с него, нито го коригирайте. Например гневът е механичен процес – колкото и да се борите с него, няма да го победите. Ще кажете, че искате да намерите причината за гнева, да се освободите от него; каквито и усилия да правите, не можете да намерите причината – тя не е нито вън от вас, нито вътре във вас. Причината за гнева се крие в Космоса.

Гневът е космическа сила, срещу която човек не може да се бори; той не се поддава на нашата воля – обектът на гнева е вън от човека. Следователно човек трябва да има знания, да гледа на предмета така, че да не се дразни от него. Наистина, докато гледа на нещата широко, никога няма да се гневи; когато знае нещата, той не се гневи, не се и смущава. Например дойде някой при вас и ви казва, че крадец е влязъл в дома ви, вие оставате тих и спокоен –

защо? Знаете, че къщата ви е празна, крадецът няма какво да вземе. Ако пък има нещо за крадене, ще знаете, че сте направили някакъв пропуск, заради който ще понесете последствията си.

За да не се гневи, човек трябва да гледа философски на живота. Срещате един ваш приятел, който бърза за някъде, но вие го спирате и той веднага кипва. Защо се гневи – гладен е, отива до фурната да си купи хляб и се страхува, че хлябът ще свърши. Напразно се гневи – вие изваждате от торбата си един топъл хляб и му го предлагате; щом вземе хляба, състоянието му се изменя.

Това, което става с приятеля ви, става с всички хора: всички бързат час по-скоро да стигнат до фурната и да си купят хляб; ако се осмелите да спрете някого на пътя му, той непременно ще се разгневи, но дадете ли му топъл, хубав хляб, той го взима, благодари за него и неразположението му изчезва.

За да се справяте с енергиите, които рушат, вие трябва да се ползвате от всичко, което учите. Много неща учи човек на Земята, но повечето от тях забравя и в края на краищата ще остане с малък капитал в себе си, и то с този, който е приложил при самовъзпитанието си. Щом е така, работете съзнателно върху себе си и прилагайте всичко, което сте придобили. В много полета се движи човек, но от тях три са най-важни: физическото, сърдечното и умственото. Каквото придобие и приложи в тези полета, това ще занесе със себе си.

Какво се разбира под думата *поле*: полето е област, в която живеят и работят хиляди същества едновременно, които съзнателно или несъзнателно се намират в известно отношение помежду си. Например всички хора, които работят във физическия свят, са свързани помежду си; също така са свързани и тези, които живеят в Сърдечния и в Умствения свят.

Колкото по-съзнателна е връзката между хората, толкова по-големи придобивки имат. Някой казва, че живее за себе си; това е неразбиране на живота, никой не може да живее за себе си. Да живееш за себе си значи да живе-

еш в затвор; да излезеш от себе си и да живееш за другите значи свобода.

Когато се разочарова от живота, човек иска да се уедини, да остане сам. Много калугери се уединяват, но скоро напускат уединението – защо? Защото разрешават само един въпрос. Ученикът се уединява да учи, взима пет-шест книги със себе си и мисли, че е сам, но и в този случай не е сам – чрез книгите той е свързан с умовете на учените. Няма място, където човек може да бъде сам; радвайте се, че е така, защото самотата е най-голямото нещастие, в което човек може да изпадне. Докато е свързан с хората по ум, по сърце и по воля, човек никога не може да бъде сам; колкото и да се уединява, той не може да остане сам.

Съвременните хора се нуждаят от нови възгледи за живота и за Природата. Те се радват и страдат, без да знаят защо; забогатяват и осиромашават, без да знаят защо; грешат и правят добрини, без да знаят защо. Някой е сиромаш, няма пет пари в джоба си, но мисли за автомобили, за големи къщи, за богати трапези – този човек не може да се освободи лесно от сиромашията. Друг е въпросът, ако сиромашът мисли за възвишени работи. Ако и богатият иска да прави добрини, за да се спаси, и той е на крив път. Какво ще придобие богатият, ако задоволи желанията на сиромаша, който мечтае за автомобил, за къщи, за ядене и пиене – вместо да му помогне, той ще опорочи душата му. Богатият трябва да знае как и на кого да прави Добро; и сиромашът трябва да знае какво да желае.

Един светия минавал често покрай един беден каменар, който по цял ден чукал камъни. Каменарят се отнасял добре със светията: щом го виждал, ставал на крака и му давал чаша студена вода, за да се разхлади. Възхитен от този благочестив каменар, светията често се молел за него, да го освободи Бог от сиромашията. Най-после молитвата му била приета, каменарят забогатял и започнал да живее нашироко, но така загубил своето благочестие, изопачил характера си. Един ден ангелът ръководител на каменаря срещнал светията и му казал: „Знаеш ли какво направи с каменаря? С желанието си да го освободиш от

сиромашията ти погуби душата му. Сега ще ти дам един урок, да знаеш втори път как да постъпваш“. Той го набил добре и продължил пътя си. След това ангелът поставил забогателия каменар на големи изпитания, за да загуби богатството си; като осиромашал, каменарят се заел отново със стария си занаят. Като виждал светията да минава по същия път, той му казвал:

– Моля ти се, помогни ми по някакъв начин да забогатея отново.

– Не се наемам втори път да правя такова добро. Научих вече урока си, не искам да повторя същата грешка.

Като млади, ползвайте се от този пример, за да не правите грешки като тази на светията. Когато правите добро, бъдете внимателни; доброто, което правите, трябва да ползва първо душата на човека. Някой иска да напише една книга, за да се прослави – може да се прослави, но може и да го бият за тази книга; друг иска да реформира света. Няма по-голямо добро от това да обърнеш една душа към Бога, то стои над всякаква човешка слава; хората няма да ви славят, но Бог ще ви слави. Сложете в ума си мисълта: каквото придобивате – знание, добродетели, изкуства, всичко да е за благо на вашата душа, както и за благо на вашия ближен. Който се стреми към това благо, той знае как да го придобие; който не мисли по този начин, той търси благо по външен, механичен път. Не, отворете прозореца на своя ум и светлината ще влезе в него. Кога трябва да го отваряте – когато Слънцето грее. Отворете прозореца на своето сърце и топлината ще влезе; отворете прозорците на своето тяло и силата ще влезе.

И така, вие трябва да учите, да превръщате соковете на знанието в светлина, топлина и сила, да се ползвате от тях. Така постъпват съвременните хора с водата – използват енергията ѝ като светлинна и топлинна; така постъпват растенията с въздуха, от който отнемат необходимите елементи за хранене.

Да се върнем към основната мисъл за движението на силите в различните светове. Ако в Божествения свят си-

лите се движат от дясно към ляво, в Духовния свят се движат от ляво към дясно; във физическия свят пък силите се движат в обратна на Духовния свят посока, но в една и съща посока с Божественния. Това показва, че човек се намира в правилни отношения към трите свята. Посоката на силите от физическия свят съответстват на тези от Разумния свят. Когато линията на челото се изправя, т.е. челото излиза навън, и брадата трябва да излезе навън; линията на носа пък трябва да се оттегля навътре, но в никакъв случай да не мине зад своя перпендикуляр – колкото по-наклонена е линията на носа, толкова по-слаба е интелигентността на човека.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

7. лекция, 24 октомври 1930 г., София, Изгрев

ПРАВИЛНИ ОТНОШЕНИЯ

Размишление.

Тема за следния път: *Органичната сила на човека.*

Често се говори за отношения между живи същества. Например какво е отношението на един човек към друг, на едно млекопитаещо към друго, на една птица към друга или на една риба към друга – отношението между тези същества може да се изрази с числата 1:1. Какво означава думата *отношение*, какви биват отношенията? Има съзнателни и несъзнателни отношения; съзнателни съществуват само между същества с пробудени съзнания. Могат ли отношенията да се усилват или да отслабват?

Какво означава отношението 1:1 – отношение към самия себе си. Ако това отношение е правилно, човек расте и се развива правилно. Той има добро разположение на духа, защото храносмилането в него става правилно – когато стомахът работи добре, човек има условия да забогатява. Ако стомахът не работи добре, той постепенно отслабва, изсъхва и осиромашава; стомахът на такъв човек се намира между две криви линии и благодарение на това животът му се усложнява. Кривата линия подразбира усложнен живот, а правата – прост живот. Правата линия определя най-късото разстояние между две точки – двете точки представят отношението 1:1, т.е. отношението на човека към самия себе си; правата линия е отношение на човека към себе си.

Какво означава отношението 1:2 – излизане на човека вън от себе си. Единицата е намерила едно същество – двойката, към което има отношение. В отношението 2:3 двойката пък излиза вън от себе си. Всички числа могат да се намират в отношения помежду си, но не всички отношения дават еднакви резултати. Например отношението 1:1 дава един резултат, 2:2 – друг, 3:3 – трети и т.н. Даже

единицата, като влиза в различни действия сама със себе си, дава различни резултати: $1.1=1$, $1:1=1$; $1+1=2$; $1-1=0$. Докато има някаква единица в себе си – един лев, един хляб или нещо друго, човек е доволен, уповава на нещо; щом изгуби единицата и остане нулата в него, започва да се безпокои. Наистина, не е все едно за пътника дали има хляб в торбата си, или няма.

Като ученици, вие сте изучавали и изучавате математика. Там лесно се работи с числата, но като дойдете до приложението им в живота, както и във вашия психически живот, вие се натъквате на големи мъчности и ако нямате ясна представа за тях като сили, които действат във вашия умствен, сърдечен и волеви живот, можете да се натъкнете на големи противоречия.

Невежеството спрямо нещата води към катастрофи. Например какво ще стане с невежия и с обкръжаващите, ако дадете в ръцете му едно шише, пълно с взривна течност? Ученият ще носи шишето внимателно, ще го пази и от най-малкото сътресение; невежият, като не знае свойствата на това вещество, ще го движи на една и на друга страна и ще причини голяма катастрофа както за себе си, така и за околните. Един килограм е тази течност, но тя съдържа грамадна динамична сила. Единицата, като енергия, представлява творчески принцип – с тази енергия човек твори. Лесно се пише единица на хартия, но ако в Умствения свят напишете единица не навреме, ще причините голямо сътресение в своя ум; следователно дойдете ли до единицата, като творческа сила в Умствения свят, ще бъдете много внимателни.

Какво трябва да прави човек, за да не причинява катастрофи в никой свят? Той трябва да спазва законите, които управляват материята; спазва ли тези закони, пази равновесие между частиците на материята. Може ли бомбата да избухне, ако равновесието между частиците ѝ е запазено? И най-малкото нарушаване на равновесието между частиците на веществото, с което е пълна бомбата, причинява експлозия и катастрофи.

Ние засягаме въпроса за бомбите във връзка с експлозиите, които човек несъзнателно произвежда в своя умствен и сърдечен свят. Що се отнася до физическите бомби, не се интересуваме от тях, те имат приложение главно във войната. Веднъж направени, те трябва да се употребят, защото не се ли употребят във времето, когато се правят, след години, сами по себе си, ще експлодират – такова е естеството на взривните вещества. Като знаете тяхното естество, не си служете с бомби нито във физическия свят, нито в Умствения или Сърдечния, защото ако не днес, след години те ще произведат своето нежелано действие – ще се чудите тогава откъде произлезе известна експлозия. Понякога и парите експлодират; ако човек държи парите си 10-15 години в каса и постоянно мисли за тях, един ден те ще експлодират – как? Ще привлекат към себе си някой престъпен човек, който ще разбие касата, ще убие господаря на парите и ще избяга. За да не експлодират по този начин, парите трябва да влязат в обращение. Същият закон има отношение и към човешките мисли и чувства – ако човек задържа дълго време известни мисли и чувства в себе си без приложение, в края на краищата те ще експлодират и ще произведат неочаквани резултати.

Трябва да знаете, че между силите в Природата съществува известно съотношение. Това не е от днес, съществувало е откакто Вселената съществува. Онези сили, които си хармонират, се събират на едно място; онези, които не си хармонират, се разделят и между тях се явяват противоречия, раздори и войни. Това се забелязва не само между хората, но и в самата Природа, и между животните, и между растенията. Войната не спира тук, тя продължава и по-нагоре – между ангелите. Тази е причината, поради която и ангелите са разделени на лагери; те имат различни възгледи за създаването на Вселената. Не само ангелите, но и боговете се разделиха на лагери; като четете гръцката митология, виждате какво разделение съществува между боговете. Ще кажете, че това са митове; митове са, но в тях се крие велика истина.

Като говоря за противоречията, които съществуват в самата Природа, имам желание да ви ориентирам. Вие живеете в Природата, следователно имате отношение към силите, които действат в нея; това, което става в Природата, става и във вас, поради което някои ваши добри мисли и желания не могат да се реализират – вие правите усилия да ги реализирате, но нещо във вас ви противодейства. Има начин, по който можете да ги реализирате, но трябва да се домогнете до него, а за това се изисква работа и учене. Като учите, ще дойдете до разбиране на характера на своите мисли и желания. Щом ги познавате, вие сами ще решавате кои от тях трябва да реализирате и кои – не; това зависи и от развитието на вашето съзнание.

Когато съзнанието на човека е високо, той реализира само онези мисли и желания, които имат отношение към съзнателния живот, защото те увеличават светлината както на неговото съзнание, така и на съзнанието на неговите близки. Тези мисли и желания наричаме добри, светли. Всяка мисъл и всяко желание, които отнемат светлината на човешкото съзнание, наричаме лоши, тъмни – те не трябва да се реализират. Ученикът трябва да знае това, защото между светлината и силата има известно съотношение: когато се увеличава светлината в човека, заедно с това се увеличава и силата му; когато намалява светлината, намалява и силата му. Същото отношение намираме и между светлината и топлината: когато светлината се увеличава, и топлината се увеличава; и обратно: когато топлината се увеличава, и светлината се увеличава. Това са правилните отношения между светлината, топлината и силата; ако има изключения, те се отнасят до неправилностите. Изключенията се дължат на гъстотата на материята.

Като ученици, вие трябва да изучавате законите на хармонията, която се обуславя от правилните отношения между частите на материята. Ако частиците на материята, от които е съставен човешкият организъм, се намират в правилни отношения помежду си, всички негови органи ще бъдат в хармония, а щом те са в хармония, и мислите,

чувствата и постъпките на човека ще бъдат хармонични. Всяка клетка, всеки орган от човешкото тяло представляват числа, които съдържат известен род енергии и тези енергии трябва да си хармонират; щом се наруши хармонията между тях, организмът заболява.

Човек трябва да знае как да борава с числата; не можете по всяко време да пишете едно или друго число. Например не е позволено на човека да пише безразборно единица; като число, което съдържа творческа енергия, то трябва да се пише навреме. Какво е положението на онези учители, които безразборно пишат на учениците си единици – учениците им не ги обичат; ако години наред те пишат единици, в края на краищата учениците им ще ги бият. Учениците обичат онези учители, които пишат шестци. Много естествено – шестцилата означава посято семе, което е израсло нагоре. Единицата представлява сухо дърво, което нищо не ражда. Само гениалните хора могат да работят с единицата. Единицата е опашка на шестцилата. Учениците не се нуждаят само от опашката, те искат цялата шестцила. Единицата представлява още шията на човека, а нулата – неговата глава; учениците нямат нужда от шията на човека, те искат и главата му. Нулата заедно с единицата образува числото девет. Днес най-високата оценка в училищата е шестцилата; би могла да бъде и деветката, но засега шестцилата е приета като най-висока оценка на Земята.

Законът за единицата и шестцилата има отношение не само към учители и ученици, но и в живота на всички хора. Например ако милионерът години наред дава на просящите по едно петаче, непременно ще бъде бит; ако дава щедро, просящите ще го обичат. Който дава изобилно, получава изобилно; който дава оскъдно, получава оскъдно. Някои учители пишат на учениците си единици, за да ги стреснат – добър е този метод, но не всякога дава добри резултати.

Има много начини, чрез които учителят може да застави учениците си да работят. Единицата представлява магическа тояжка, тя дава сила на ученика, прави го акти-

вен, но в ръцете на глупавия ученик допринася зло вместо добро: той става активен, но понеже е прост и неспособен, не може да използва тази сила за добро. Друг е въпросът, ако магическата тояжка, т.е. единицата, попадне в ръцете на способния и умен ученик.

Не поверявайте единицата на глупави и неспособни ученици; давайте я на способни и свети хора – те знаят как да постъпват с нея. Следователно, ако на способните ученици поставяте единици, а на неспособните – шестци, ще имате по-добър резултат, отколкото ако постъпвате обратно. Кога трябва да постъпвате така – когато искате да направите способния ученик активен и да поощрите неспособния, но трудолюбив ученик. Способният ученик ще се стресне от единицата и ще превърне леността си в дейност; от шестциата неспособният ученик ще се поощри и ще удвои трудолюбието си, с което ще постигне добри резултати.

Задачата на всеки човек е да разбира своите мисли и чувства, да знае какво отношение съществува между тях, за да може разумно да се ползва от енергията, която те съдържат. Една лоша и една добра мисъл могат да уравновесят енергиите си; следователно, ако една лоша мисъл влезе в ума ви, не се борете с нея, за да я изхвърлите навън, но веднага поставете срещу нея една добра – ако употребите насилие или зло срещу нея, тя ще удвои енергиите си и ще причини по-големи пакости. На лошото и на злото отговаряйте с добро; това подразбира стихът, който Христос е казал: „Не противи се на злото“.

Каквито и промени да стават с вас, търсете съответен метод, чрез който да си въздействате. Някой се оплаква, че паметта му е отслабнала, и вместо да си помогне по някакъв начин, си казва, че е остарял – и нищо, мисли, че няма начини за усилване на паметта. Отслабването на паметта показва, че канализацията, по която тече тази енергия, е пукната някъде, вследствие на което част от нея изтича навън; за да се възстанови силата на паметта, канализацията трябва да се поправи. Понякога и разсъдъкът на човека отслабва; причината е същата – пропускане

на канализацията, по която тече енергията на разсъдъка. Сегашните хора се оплакват от нервно разстройство. Цярът е същият: направете преглед на канализацията на нервната система и сменете пукнатите тръби със здрави. Това не значи да ги залепите, както някои лепят счупените стомни с восък – не, восъкът лесно се топи; нови тръби, нови канализации са нужни на хората. Какво ще стане с боба, ако го сложите да се вари в пукнато гърне, на което дупката е залепена с восък? Щом засилите огъня, восъкът ще се стопи, водата ще изтече и огънят ще изгасне. Какво ще излезе от една идея, на която тръбите някога са били пукнати и впоследствие запушени с восък?

Като ученици, вие трябва да работите върху самовъзпитанието си. Да се възпитава човек означава да хармонизира своите мисли, чувства и постъпки; като се хармонизира вътрешно, трябва да се хармонизира с обкръжаващите. За да постигне това, той не трябва да се спира върху злото. Като космическа сила, злото е неизбежно. Не се борете със злото, но щом се намерите пред него, поздравете го и си заминете. Не се ли отнасяте добре с него, то ще ви търколи на земята – защо? Защото и злото работи върху човека, както Доброто. Благодарение на злото човек се предпазва от големите нещастия. Щом се натъкнете на него, приложете метода, който е посочен в Писанието: „Побеждавайте злото с Доброто, омразата – с Любовта, лъжата – с Истината“. Когато злото влезе в съприкосновение с Доброто, то приема от него това, което му липсва, и казва: „Намери се едно същество, което ме обича и разбира“. Омразата приема нещо от Любовта, лъжата – от Истината; само по този начин злото, омразата и лъжата могат да се задоволят.

Едно малко дяволче отишло при един голям дявол с намерение да го излъже; големият дявол разбрал мисълта на дяволчето и му казал: „Слушай, не искам да ме лъжеш. Лъжата е моя стока, на мене няма да я продаваш. Иди в света, там да продаваш стоката ми, но щом дойдеш при мен, ще ми говориш истината“. Какво показва това? Показва, че хората на крайното отрицание в живота тър-

сят винаги положителното. Наистина, хора, които лъжат, търсят такива, които говорят истината.

Съвременните хора търсят начини, чрез които да регулират силите на своя организъм. Много методи са дадени за това, но най-правилни са тези на Природата – свържете се с нея и работете според нейните методи и закони. Ако сте неразположени, потърсете метод в Природата как да смените неразположението си с разположение. Спомнете си, че в този момент хиляди същества са неразположени – някои повече, някои – по-малко. Който е най-неразположен, той минава за глава на неразположението; свържете се с него, започнете да разговаряте и след известно време неразположението ви ще изчезне. Когато сте разположени, свържете се с главата на разположението – така разположението ви ще се удвои. Това показва, че човек е свързан с хора от различни общества, с различни съзнания, вследствие на което се намира под тяхно влияние: едни го теглят нагоре, други – надолу, трети – надясно, четвърти – наляво.

Какво означават думите *горе, долу, дясно, ляво*? Думата *горе* подразбира рядка среда, *долу* – гъста среда, *дясно* и *ляво* – интензивни среди, в които действат различни сили. Дясната страна подразбира по-широко поле на дейност от лявата, понеже там повече се работи. В миналото човек е работил повече с лявата ръка, а днес работи повече с дясната. По отношение на мозъка е обратно: днес лявото полукълбо на мозъка работи повече от дясното; в бъдеще дясното полукълбо ще работи, а лявото ще почива. Днес човек тръгва първо с десния крак, а после с левия. Направете опит за една седмица да тръгвате първо с десния си крак, втората седмица тръгвайте с левия напред, като в това време следите кога ще имате по-добро разположение на духа – когато тръгвате с десния или когато тръгвате с левия крак напред. Следете какво ще ви се случи в първата и във втората седмица; така ще видите, че не е все едно с кой крак тръгва човек.

Какво се изисква от съвременния човек – правилни отношения към себе си и към обкръжаващите. Това оз-

начава той да има свобода на мисълта, да не се ограничава сам, както се ограничава ученикът, който получава единица. Трябва ли човек да мисли, че е неспособен, че нищо няма да излезе от него? Тази мисъл го ограничава; той сам си пише единица и си внушава, че е неспособен. Човек трябва да се насърчава сам; още със ставането си от сън кажете: „Аз съм добър и способен човек. Не съм проявил още способностите си, но един ден ще ги проявя. Днес съм неизлюпоено яйце, но когато намеря квачката, която е определена да ме измъти, от мен ще излезе човек с дарби и способности“. Ако сами не се насърчавате, отвън никой не може да ви насърчи – това е един от методите на самовъзпитанието.

И така, ако искате да се самовъзпитавате, дръжте в ума си положителни мисли и в сърцето си положителни чувства както за себе си, така и за своите близки. Всичко отрицателно сложете настрани, далеч от себе си. Природата е положителна и ние трябва да бъдем положителни. Тя е вложила в човека редица дарби и способности, които трябва да прояви като работи, и да се убеди, че е способен и даровит. Защо човек да не мисли, че някога ще стане гениален? Мислете върху това, без да говорите на хората, че ще станете гений; мислете и работете върху себе си. За онзи, който се учи и работи, всичко е постижимо: и талантлив, и гениален може да стане.

Ще кажете, че не сте щастливи; мислете, че сте щастливи. Ако в даден момент сте нещастни, в същия момент някой друг е щастлив; радвайте се на неговото щастие, за да бъдете един ден и вие щастливи. Щом сте нещастен, свържете се мислено с щастливия; по този начин ще можете да се развивате правилно. Когато гладният се свърже със сития, последният получава подтик за работа – той съзнава, че без работа няма хляб, и удвоява своята активност; гладът внася подтик за работа в света. Ситият има капитали, а гладният – идеи; гладът в човека има отношение не само към хляба, но и към известни мисли и чувства. Човек изпитва глад към науката, към музиката, към изкуството и т.н. – този глад наричаме *стремеж*.

От всичко казано днес помнете следното: стремете се към правилни и хармонични отношения както към себе си, така и към своите ближни. Ако отношенията ви са правилни, всички ще ви пишат шестици, а ако не са правилни, ще ви пишат единици, но отгоре на това ще има и бой.

Един пътник минавал край един бостан, огледал се на сам-натам, не видял никого и помислил, че може да влезе в бостана, да си откъсне една диня и набързо да излезе, без да го види пъдарят. Планът му пропаднал: пъдарят изскочил отнякъде, сграбчил динята от ръцете му и право в неговата глава; пътникът се ужасил, динята се счупила и парчетата нападали на земята. Пътникът събрал парчетата, сложил ги в една торбичка и продължил пътя си, като си мислил: „Скъпо ми излезе тази диня, защото не постъпих правилно“. И пъдарят е постъпил жестоко с пътника.

Човек трябва да бъде разумен – първо към себе си, а после и към другите. Ако няма добро мнение за себе си, той не може да има добро мнение и за ближните си, ето защо казвам: мисли добре за себе си, за да мислят добре и хората за теб. Мисли добре за себе си, но мисли добре и за другите.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

8. лекция, 30 октомври 1930 г., София, Изгрев

ПОСТИЖИМИ И НЕПОСТИЖИМИ НЕЩА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се темата *Органическата сила на човека*.

Тема за следния път: *Силата на човешката мисъл*.

В Природата съществуват главно два вида процеси: органични и неорганични. Как мислите: органичните процеси ли произтичат от неорганичните, или неорганичните – от органичните? Кои процеси наричаме органични и кои – неорганични? В органичните процеси действат сили от висока организация, а в неорганичните – сили от по-ниска, но и едните, и другите се подчиняват на едни и същи закони, поради което между всички явления в Природата съществува тясна връзка. Явленията са неразривно свързани едно с друго, вследствие на което произтичат едно от друго. Зад органичните процеси, като по-високи от неорганичните, се крие някаква жива, разумна сила, която регулира отношенията както между най-малките величини, така и между целите единици; тя създава формите, преобразява ги, докато ги направи съвършени. Като несъвършени, те се отличават с неустойчивост; ето защо, ако искате да знаете причината за неустойчивостта на формите, търсете я в тяхното несъвършенство. Съвършените форми се отличават с устойчивост – силите, които действат за тяхното изграждане, са организирани.

Като ученици на Великия живот, вие трябва да се пазите от някои навици на миналото, които могат да ви спъват. Например като мислите да направите нещо, вие веднага казвате: „Тази работа е невъзможна, нищо няма да излезе от нея“ или: „Това нещо е непостижимо“; този метод на работа е стар, остатък от миналото, така сами се спъвате. После казвате: „Всичко е възможно, всичко е по-

стижимо, защото само възможните и постижимите неща са реални“ – и това още не е истина, и това е стар възглед. Има постижими неща, реални, но всички постижими неща не са реални – защо? Защото след като ги постигнете, пак не сте доволни.

Реалните неща правят човека доволен; тогава как е възможно да постигнеш нещо реално и да не си доволен? Има случаи, когато човек мисли за непостижими неща и се чувства доволен, радостен и въодушевен, понеже, макар и непостижими, тези неща крият в себе си известна реалност. Например някой мечтае да стане цар; това желание днес е непостижимо, но той е радостен и весел – защо? Човекът намира, че има нещо реално в неговото желание, мисли си, че някога, в далечното бъдеще, има възможност да стане цар. Възможните и постижими неща са предмет на миналото, те са реализирани вече, затова днес са реални. Невъзможните и непостижими неща са предмет на бъдещето, затова изглеждат невъзможни. Един ден бъдещето ще стане настояще и тогава невъзможните неща ще станат възможни.

Всички хора трябва да се проникнат от желанието да изменят мисълта си, да мислят по нов начин; ще сложат в ума си мисълта, че непостижимите неща са абсолютно реални, а постижимите са относително реални. Същото можем да кажем даже и за онези науки, които днес минават за положителни: математика, физика, химия, естествена история, геометрия и астрономия – тези науки поставяме към относително реалните, а метаматематика, метафизика, метакимия, метагеометрия, метаастрономия са абсолютно реални.

За да се домогнете до абсолютните науки, вие трябва да бъдете в единство с явленията на Целокупния живот; при това положение ще бъдете вън от мъчнотиите и страданията на живота. Какво представляват мъчнотиите и страданията – нищо друго, освен граница между възможното и невъзможното. Човек страда и се мъчи, защото мисли, че нещо е възможно и може да го постигне, а всъщност не успява; като мисли така, той страда, мъчи

се, прави усилия да го постигне. Някой иска да обере, да измами своя приятел, но започва да страда – вижда, че има възможност да извърши това, което е намислил, но не може и се мъчи; ако се убеди в себе си, че е невъзможно да обере, да измами, да убие човека, той няма да страда. Как ще оберете човека, когато богатството му е в него; как ще го измамите, когато Истината е вложена в него; как ще го убие, когато животът не е в тялото му?

И тъй, страданията и мъчнотиите са предвестници за идване на непостижимото. Всички дарби и способности се дължат на стремежа на човека към невъзможното. Човек се стреми към познаване на Бога като велика реалност – значи Бог, Който минава за непостижим, е абсолютно реален. Откъде идват благата в живота – от Онзи, Който е непостижим, неизвестен, далечен. Мнозина мислят, че благата идват от постижимите неща, а всъщност те идват от непостижимите. Всички хора страдат все от постигнати желания. Вижте какво е положението на младия момък, който се е влюбил в някоя мома: докато не я е постигнал, той мисли за нея, мечтае си, рисува златни палати във въображението си; щом я постигне, става нещастен. Нещастieto идва след постигане на човешките желания.

Следователно дръжте в ума си мисълта, че щастieto и силата на човека се крият в невъзможното и непостижимото, а не във възможното и постижимото. За мнозина това е парадокс, но в него се крие Истината. Човек трябва да се научи да мисли правилно. Например някои казват, че нещастieto на човека е в невежеството; други казват, че упадъкът на човечеството е в невежеството. Това не всякога е вярно – невежият е подобен на мъртвия човек и като него не може да краде, да яде и да пие, да върши престъпления, а ученият е жив човек – може да яде и да пие, да върши погрешки. Тъй щото човек трябва да познава точно нещата: нещастие е да бъде невежа за Истината, за Доброто, за Любовта; но ако е невежа за злото, за лъжата, за омразата, това е щастие. Нещастие е за човека да познава злото и греха и да минава за учен; щастие е да познава Доброто и положителното в света. Следователно

има едно невежество, което носи благословение за човечеството, но има невежество, което носи нещастие; има една ученост, която просвещава умовете на хората, но има и ученост, която помрачава съзнанията им.

Като ученици, вие трябва да се освободите от стария начин на мислене, който сте наследили от миналото. Дайте нова насока на мисълта си и вярвайте в невъзможните и непостижими неща. Възможно ли е това – възможно е. Идете на гробищата, за да видите колко хора са станали жертва на вярата си във възможните и постижими неща. Като мине през смъртта, човек се освобождава от тази вяра – той започва да вярва в невъзможното и непостижимото. Казвате: „Как ще вярвам например, че след смъртта си ще живея?“. Откъдето е дошъл човек, оттам пак ще дойде.

Човек трябва да мисли по нов начин. Днес хората страдат, мъчат се, бедстват, защото вярват в страданията, в мъчнотиите, в беднотията. Направете опит да отречете страданията, мъчнотиите и сиромашията и ще видите, че сте свободни от тях. Как можете, от една страна, да се наричате синове Божии, а от друга – да казвате, че сте сиромаси? Може ли синът Божий да бъде беден? Може ли богатият баща да остави сина си да бедства? – „Болен съм, невъзможно е да оздравея.“ Повярвай в невъзможното и ще бъдеш здрав. Ще кажете, че това е метафизична идея; никаква метафизика не е – човек трябва да отрече лъжата, за да възприеме Истината, трябва да отрече омразата, за да възприеме Любовта. Вярвайте в непостижимото, за да бъдете радостни и доволни.

Ще кажете, че в разсъжденията за постижимото и непостижимото има нещо метафизично. Според вас метафизичното не е реално, но всъщност не е така. Вие трябва да разсъждавате правилно, за да определите кои неща са реални и кои не са. Вземате парче лед и казвате, че то е твърдо, но ако поставите леда при температура, по-висока от нула градуса, той започва да се топи, а дойде ли до 100 градуса, се превръща в пара, нищо не остава от него. Каква твърдост е тази, която не може да издържа и на най-сла-

ба температура? Под понятието *твърдост* ние разбираме нещо реално, неизменно. Например реалността на Битието се заключава именно в неговата твърдост. Следователно това, което при никакви условия не се мени, нито се дели и на което може всякога да се разчита, е твърдо. Казват за някой човек, че е твърд по характер; как познавате твърдостта на характера – сложили ли сте на гърба му сто килограма злато, за да опитате неговата твърдост? Ако при това положение гърбът му издържи, без да се огъне, казваме, че е твърд. От тежестта на златото човек може да се огъне, а може и да се стопи – защо? Между частиците на златото става такова триене, че телата могат да изгорят от образуваната топлина. Какъв характер е този, който се огъва пред парите? Страшно е положението на човека, който се влияе от парите: от свободен той става роб, от господар – слуга. Не са страшни парите като външен обект, но като идея, която прониква в съзнанието на човека и го ограничава.

Съвременните хора се нуждаят от ново верую, от нови разбирания за живота и за Природата. Целта на Природата не е само да създава форми, но и да ги усъвършенства. Тя ги води в нов път – към Вярa в непостижимото и невъзможното. Кое е непостижимото и невъзможното – това е Бог. Следователно, ако някой ви пита вярвате ли в Бога, в Духовния свят, вие можете да отговорите: „Вярвам само в непостижимото и невъзможното, или, с други думи казано, вярвам в неща, които не съществуват“.

Кои неща не съществуват? Които не са се проявили. Мислите ли, че непроявилите се още неща не оказват влияние върху проявления свят? Ще кажете, че непроявилите се неща не са реални; те не са реални за един свят, но са реални за друг. От нереалните неща произлизат реалните, от реалните – временните, от временните – сенките, от сенките – развлеченията, а от развлеченията – скърбите и страданията.

И тъй, съществуват две учения в света: учение за нереалните неща и учение за реалните неща. Първото учение е за здрави хора, а второто – за болни. Болният вярва в

лекарствата, в леглото си, във външната помощ; обкръжаващите правят всичко около него с единствената цел да не накърнят вярата му. Какво допринася тази вяра – той вярва в леглото, което утре може да изчезне; вярва на лекарствата, които след няколко часа ще изхвърли във от организма си; вярва на милосърдни братя и сестри, които на другия ден могат да го изоставят. Здравият човек носи всичко в себе си и на него вярва.

Христос казва: „Аз Съм живият хляб и живата вода“. Защо човек да не вярва в Абсолютната реалност, която внасят в него живият хляб и живата вода? Истински богати хора са тези, които никога не осиромашават – те никога не умират, носят в себе си Вечния живот. Ще кажете, че е невъзможно човек да не умре; щом е дошъл на Земята, ще живее известно време и след това ще умре. Има хора, които никога не умират – онези, които вярват в непостижимото и невъзможното. Онези, които умират, вярват в постижимото и възможното. От научна гледна точка кои тела се изтриват по-лесно: които се търкат помежду си или които не се търкат? Когато едно тяло се движи в среда, в която среща голямо съпротивление и триене, то лесно се изтърква; ако тялото се движи в среда без никакви съпротивления, не се изтърква. Докато живее в свят на страдания и мъчности, човек постоянно ще се изтърква – той минава през гъста среда, където търкането е неизбежно. За да се освободи от мъчнотиите и страданията, той трябва да се отрече от всичко нереално, от всичко възможно и постижимо. Христос изказва същата идея в следната форма: „Ако не се отречеш от майка си и от баща си, от братя си и от сестра си, от приятеля си и най-после от себе си, от своя живот, ти не можеш да разбереш реалността в живота“. Съзнава или не, всеки човек търси реалността в живота, т.е. непостижимото и невъзможното.

Каква е идеята на сегашните хора за непостижимото? Според тях постижим ли е вечен живот? Не е постижим, но въпреки това всички се стремят към него, никой не иска да умре. Какво означава смъртта – дезорганизиране на материята. Но след дезорганизирането на материята

настъпва ново организиране – това са два процеса, които са неразривно свързани. При смъртта материята минава от една форма в друга, силите – от едно състояние в друго, а съзнанието – от една област в друга. Както човек минава през своите мисли, чувства и желания, така минава и през смъртта. Много от неговите желания му носят страдания и изпитания, но той не се отказва от тях. Например чувате, че някой иска да стане министър, да управлява държавата; ще стане министър, но ще мине през големи страдания. И волът има желания, реализирането на които го водят към страдания – той иска да бъде свободен, да отиде в гората, да се напаса добре, да си пийне чиста водица и да се изтегне на сянка да почива, но ако мине покрай него някой селянин, ще го върже за рогата и ще го заведе в своя дом, откъдето рано сутринта ще отиде с него на нивата да оре. Такова е положението и на човека: и той оре в живота си на общо основание; скърбите и страданията не са нищо друго, освен браздите на живота, по които човек тегли своето рало. Докато вярва във възможното и постижимото, дълго време ще оре земята; щом повярва в непостижимото, той ще престане да оре, т.е. да страда. Любовта е непостижимото в света, но въпреки това вярват в нея – тя е реалното в живота, а човек не може да не вярва в реалността.

Нов път, нова мисъл, нови разбирания са нужни на хората. Досега те са вървели по утъпкан път, по който има само прах. Хората вдигат такъв прах около себе си, че един друг не могат да се видят и това наричат *реален живот* или *живот на възможното и постижимото*. Освен дъжд, прахът нищо не допринася; дъждът носи благословение за цветята, за животните и за хората, но в праха на живота няма никаква реалност. Няма защо човек още да се движи по утъпкания път – той вече е дал своето и вие не можете повече да се ползвате от него, той се е изтрил вече. Стремете се към пътя на непостижимото, където не е влязъл обикновен човешки крак.

З а д а ч а: За десет дни мислете върху непостижимото и невъзможното в живота като ново верую, което трябва

да възприемете и приложите. Всяка сутрин ще взимате по една бучка захар и ще си казвате: „Тази бучка е в състояние да подслади моя живот“.

Вие мислите, че това е невъзможно, глупаво, безсмислено. В невъзможното се крие възможното, в глупавото – Мъдростта, а в безсилието – смисълът на нещата. Научете се да превеждате нещата, да ги разглеждате в обратната им страна, да видите какво се крие в тях. Старостта например носи условия за младостта; старият човек е кандидат за млад, а младият – кандидат за стар, но и двете състояния са преходни, зад тях се крие нещо постоянно, неизменно. Човек трябва да дойде до едно трето състояние: нито да се подмладява, нито да остарява. Това е въпрос на съзнанието – човек може да постигне това състояние, когато се освободи от мисълта за младост и старост. Какъв смисъл има младостта, ако младият не е разрешил задачите си; какъв смисъл има старостта, ако старият не е разрешил задачите си? При неразрешени задачи и младият, и старият не са разбрали смисъла на живота. Младият мисли, че ще разбере живота, когато остарее, а старият мисли, че е изпуснал условията, не може вече да разбере живота – и двамата са прави, защото се стремят към невъзможното.

Като решавате задачата си, няма да изядете бучката захар, но ще я погледнете само като носителка на всички условия за реализиране на невъзможното. Ще си кажете: „Днес не съм учен, но в бъдеще мога да бъда учен; днес не съм щастлив, но в бъдеще мога да бъда щастлив“. Човек носи в себе си щастието, силата, учеността, но гем и седло има върху себе си, не е свободен; гемът, седлото представят неговите стари възгледи, от които той трябва да се освободи, както войникът хвърля войнишките си дрехи и се облича с граждански.

Ще ви дам едно правило, което да прилагате в живота си: това, което не желаеш за себе си, не трябва да желаеш и за другите; това, което желаеш за себе си, желай го и за другите. Човек желае някои неща за себе си, а не ги желае за другите – защо? По силата на закона за противоположностите. Например даден човек се намира в известно по-

ложение и желае нещо за себе си; приятелят му се намира в друго положение, вследствие на което първият не може да желае за приятеля си същото, което желае за себе си. Когато двамата приятели се намират в едно и също положение, желанието на единия може да бъде желание и на другия, но това се случва рядко. Обикновено Природата поляризира своите сили така, че между тях да става правилна обмяна. Забелязано е, че когато един човек се ражда, друг умира; когато един страда, друг се радва; когато един осиромашава, друг забогатява; когато един пада, друг се повдига – тези процеси показват, че между силите на Природата съществува вечно равновесие. Следователно, когато кажеш, че си нещастен, обърни се на противоположната страна и ще видиш, че някой е щастлив.

Като ученици, вие трябва да използвате условията на земния живот като велико училище, в което душите са дошли да учат, да намерят пътя към Великата истина. Христос казва: „Искай и ще ти се даде; търси и ще намериш; хлопай и ще ти се отвори!“. Аз превеждам тези мисли: искай Любовта, търси Мъдростта, хлопай за Истината. Ходи там, където е Истината; мисли за това, което носи светлината на Мъдростта; живеи там, където е Любовта. Радвай се на най-малките си придобивки, за да видиш, че там е скрито Великото; радвай се на малкото, което има условия да расте, да цъфти и да зрее.

Вярвай в непостижимото и невъзможното, за да разбереш реалността на Живота. Бог е в непостижимото и невъзможното. Който търси възможното, той иска да бъде в общение с хората; който търси невъзможното, иска да бъде в общение с Бога – в това се крие смисълът на живота. Реални блага са тези, които идват по пътя на невъзможното и непостижимото – това е пътят на Единия, това е пътят на Съвършения. Това е пътят на Любовта, която ражда Живота; това е пътят на Мъдростта, която носи Виделината; това е пътят на Истината, която носи Свободата.

И тъй, Любовта е за непостижимия Живот, Мъдростта е за непостижимата Виделина, а Истината – за необятна-

та Свобода. Страданията и мъчнотиите са граница между постижимото и непостижимото; радостите и дарбите са плодове на непостижимото и невъзможното. Към това се стремят великите души, чийто идеал е служене на Господа на великата Любов, на великата Мъдрост и на великата Истина.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

9. лекция, 7 ноември 1930 г., София, Изгрев

РАЗУМНИ ПРОМЕНИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Най-голямото благо, дадено на всички същества, е животът. Какво представлява животът? Ако го разгледате геометрично, като сбор от действащи сили, донякъде ще имате представа за него. Например буквата *Ж* представлява сбор от сили, които имат една равнодействаща – значи всеки човек трябва да намери равнодействащата сила в живота. Буквата *И* представлява две успоредни линии, свързани с една обща линия, която показва направлението на силите. Буквата *В* показва, че семето е посято – значи силите на живота трябва да се посеят в земята. Буквата *О* представлява завършен процес. Буквата *Т* показва, че силите, вложени в живота, търсят път за излизане – мъчнотиите в живота са в буквата *Т*.

Щом силите на живота си пробият път и възлязат нагоре, човек е доволен, радва се на свободата си. Ето защо, когато чувате някой да казва, че иска да живее, това подразбира желание да се освободи от ограничителните условия на живота и да възлезе нагоре. Мнозина казват, че животът е борба; под думата *борба* разбираме преодоляване на мъчнотиите, в които човек е поставен. Някои пък казват, че животът е жертва; наистина, човек не може да използва добрите условия на живота, ако не се пожертва, т.е. ако не се отрече от всичко лично, което го сгъва. Докато не обърне пълната кофа надолу, за да изтече съдържанието ѝ, не може да очаква облекчение; следователно, докато човек не обърне кофата на своя личен живот надолу, да се освободи от излишния товар, животът му всякога ще бъде тежък.

Представете си, че сте младеж, завършил гимназия: искате да следвате в университет, но нямате средства и

се мъчите при мисълта, че не можете да постигнете целта си; където отидете, все тази мисъл носите и пълните кофата си с излишен товар. Обърнете я надолу, откажете се от мисълта за следване – щом изпразните кофата, животът ви ще стане по-лек. Кажете си: „Благодаря на Бога, че ме е изпратил на Земята, във великия университет на живота. Ще живея и ще следвам в този университет“. Ще кажете, че искате да учите, докато сте млад, да използвате разумно живота; това не е желание само на един, всички същества искат да живеят.

Всички хора искат да използват живота, докато са млади, а въпреки това не постигат желанието си. Думата *млад* започва с буквата *М* – 12-а буква от азбуката. Сумата от цифрите на числото 12 е 3. Тройката представлява два полукръга. За да образуват кръг, двата полукръга трябва да се съединят така, че да имат една централна точка. Задачата на младия човек е да намери центъра на кръга, в който се движи; щом намери центъра на кръга, в който действат неговите сили, той ще ги впрегне на работа. Ако младият не може да намери центъра на своите мисли, чувства и желания, нищо няма да постигне; щом намери центъра им, трябва да намери посоката, към която те се движат. Същевременно той трябва да знае кои мисли, чувства и желания са негови и кои – чужди. Чуждите ще върне на притежателя им, а със своите ще работи като със свой капитал. Ако някой си отговори, че желанието му да служи на Бога е негово, той трябва да се запита как ще служи. Докато не намери начин как да служи на Бога, желанието му остава нереализирано. Как служи ученикът на учителя си по музика – като изпълнява всички дадени от него правила при свиренето и изучава редовно упражненията си. На същото основание казваме, че Онзи, който е дал живот на човека и го е изпратил на Земята да се учи, дал му е и правила, които трябва да спазва, и упражнения, които трябва да изучава.

Като не могат да изпълнят задачите на своя живот, мнозина се оправдават с неблагоприятните условия, при които се намират. Външно двама души могат да бъдат по-

ставени при еднакви условия, но единият има по-големи вътрешни препятствия от другия, поради което не успява в живота си. Например единият се движи в затворен кръг, в който лъчите на Слънцето трудно проникват; трябва да дойде някой отвън, да отвори кръга му, за да влезе светлината на живота в него. Други двама могат да се намират при еднакви условия с единствената разлика, че единият приема северните лъчи на Слънцето, а другият – южните. За да подобри условията на живота си, първият трябва да измени посоката на движението си, да се обърне с лице към юг, да използва южните слънчеви лъчи.

Задача на всеки човек е сам да премахва препятствията на пътя си и да върви напред. Разумният може да си достави всичко, което му липсва; ако има излишно количество прах в себе си, трябва да го пусне в пространството, да произведе от него дъжд, който да полее изсъхналата му почва. Прахът в човека представлява дребнавостите в живота, които занимават неговия ум.

Мъчноотиите, на които човек се натъква във физическо, сърдечно и умствено отношение, се дължат на полето, в което се движи. Ако полето е в хоризонтално положение и в пълен покой, силите, които регулират живота му, са толкова уравновесени, че ограничават всяко негово действие – той се намира в безизходно положение; това равновесие на силите го прави пасивен. Той иска да излезе от статичното положение на своя живот, но не знае как. Но ако промени начина на мисленето си и на чувстването си, полето на действащите сили в него ще се наклони на една или на друга страна и той ще стане активен – така постепенно става господар на своите сили и влиза в нов живот.

Всяка промяна, която става в психическия живот на човека, се дължи на новите условия, които Разумният свят му създава. Ако не разбирате законите на живота, вие не можете да използвате новите условия и оставате в стария живот. Новите условия, които ви се дават, могат да произведат микроскопична промяна, но тя води към големи постижения. Представете си, че отивате да видите

една хубава мраморна чешма с красива форма в класически стил. Гледате чешмата, любувате ѝ се, но след това я напускате и не мислите втори път да я посетите – защо? Суха е, в нея няма вода. Такова нещо представлява статичният живот, в който силите са уравновесени и не се внася нищо ново отвън. Ако при сухата чешма дойде някой виден инженер, който знае посоката на течащата вода, и направи един малък отвор, водата веднага ще протече. Тази чешма започва да се посещава повече и скоро около нея се развива интензивен живот: цветя растат, птички пеят, деца играят. Животът, който се влива в чешмата, привлича хората – тя става ценна и по-красива отпреди.

Целта на човека е да се преобрази, да създаде в себе си и около себе си живот. Какво се разбира под думата *цел* – целта е сила, която тече в човека и се стреми да вземе известна посока; целта има предвид постигане на известно желание или реализиране на някоя мисъл. Всеки иска да бъде чешма, която да тече изобилно; ако е пресъхнала чешма, колкото и да е хубава, нищо не се ползва. Ако красивата мраморна чешма дава изобилно вода, между посетителите и нея става правилна обмяна – тя ще дава, но и посетителите ще дават нещо от себе си.

Следователно всяко желание, всяка мисъл в човека са важни дотолкова, доколкото имат известна посока на движение: ако нямат импулс и посока на движение, те са сухи чешми; ако имат импулс и посока на движение, те са течащи чешми, които носят живот в себе си. Човек е ценен дотолкова, доколкото може да даде нещо от себе си; в момента, в който престане да дава, всички го изоставят, никой не се интересува от него. От какво се интересува пчелата – от меда. Значи докато вашите мисли, чувства и желания имат мед в себе си, пчелите всякога ще ви търсят; щом се свърши медът, пчелите престават да ви търсят. Онези мисли и чувства, които носят мед в себе си, наричаме вечни, постоянни, а онези, които не носят мед, наричаме временни, преходни; ето защо вие трябва да различавате естеството на своите мисли и чувства, да знаете как да се справяте с тях – в това отношение ми-

слите, чувствата и желанията на човека могат да бъдат рационални и ирационални числа.

И тъй, като ученици, вие трябва да си задавате въпроса рационални ли са вашите мисли и чувства и дали в дадения момент са постижими или непостижими. Ако са постижими, направете всичко нужно да ги постигнете; ако не са постижими, не правете излишни усилия – чакайте известно време, докато дойде моментът за тяхното постигане. Това е наука, към която всеки трябва да се стреми.

Ще кажете, че и без наука човек може да живее; зависи за каква наука говорите – има една наука, без която човек временно поне може да живее, но дойдете ли до науката на живота, без нея никой не може да живее. Колкото по-малко познава човек тази наука, толкова по-големи страдания ще има; който разполага с науката на Живота, лесно се справя с мъчнотиите, с беднотията, с болестите.

Какво означава думата *беден* и как човек може да се справи с беднотията? Буквата *Б* подразбира познаване на Първия източник на живота – беден ли си, не Го познаваш; богат ли си, познаваш Го. Буквата *Е* означава закон на размножаване: който мисли правилно, може да увеличи мислите и чувствата си, т.е. да обогати своя вътрешен живот; бедният не мисли правилно, затова се оплаква от положението си. Буквата *Д* е закон на равновесие. Буквата *Н* е закон на противоречие; за да се справи с мъчнотиите и противоречията си, човек трябва да сложи мост между тях и така да ги премине. Значи беден човек е онзи, който не познава Първия принцип на живота, не работи върху себе си, за да се обогатява вътрешно, не уравновесява мисълта си, не мисли право и не слага мост между противоречията си. Какво трябва да направи, за да излезе от беднотията? Трябва да стане богат. Буквата *Т* в думата *богат* показва, че богатият е намерил пътя, по който може да постигне желанията си. За да реши задачата на живота си, бедният трябва да дружи с богати хора, да научи от тях как използват условията, как се справят с мъчнотиите. Бедният е прост, невежа; той носи книги в ръцете си, но не знае да чете. Богатият е учен човек.

Ето защо, ако си беден, търси богатия, а не бедния, от когото нищо не можеш да придобиеш. Бедният има условия да стане учен, да забогатее, но трябва да дружи с хора, от които да се поучава; не гледайте с лошо око и с недоволство на богатия, но се учете от него. Бедният е ученик, който трябва да учи – богатият е неговият учител; както гладният отива на фурната да си купи хляб, а жадният – на извора, така бедният трябва да отива при богатия, за да се ползва от неговото знание.

Като ученици, вие трябва да се учите да превеждате нещата. Всяка отрицателна мисъл или всяко отрицателно състояние трябва да се превръща в положително. Например някой казва, че е неразположен или обезсърчен, или недоволен и т.н.; той трябва да знае определено на какво се дължи неразположението му. Човек не може да бъде абсолютно неразположен – ако нещо внася някакво неразположение, друго може да го разположи добре; ако е обезсърчен или недоволен от нещо, друго може да го насърчи и задоволи.

Някой ученик е недоволен, че е пропаднал по геометрия, и казва: „Скъсан съм по геометрия“. Какво трябва да правиш? Какво правят със скъсаните дрехи – закърпват ги; следователно, ако си скъсан на изпит, ще се закърпиш. Как става това закърпване – ще поставиш лодката на своя живот в хоризонтално положение. Буквата *K* представлява лодката на живота. Тя не може да бъде насочена нито към центъра на Земята, нито към центъра на Слънцето – лодката на живота трябва да се движи хоризонтално по вълните на водата. За да не ви късат на изпитите, трябва да поставите лодката си в хоризонтално положение – това значи да отправяте към учителите си добри, светли мисли и чувства. Между учителя и ученика трябва да съществува правилна обмяна, т.е. хармонично преливане на чувствата и на мислите. Това е възможно, когато ученикът не се поставя по-горе от учителя си, нито наравно с него. За да може да излива нещо от себе си, учителят трябва да стои по-високо от ученика си, така че и да падне ученикът, учителят всякога да може да го повдигне. Невъзмож-

но е между учителя и ученика да съществува равенство. Изобщо на Земята равенство не съществува – равенството пречи за правилното развитие на хората. При известни условия равенството е благословение за човека, а при други – нещастие.

Представете си, че някой ви завърже през кръста и под мишниците с въже и ви закачи на едно дърво, за да висите известно време. Навън е тихо, спокойно, никакъв вятър не духа, вие висите във въздуха в пълно равновесие, от нищо несмушавани, но положението ви е тежко. Какво трябва да правите, за да се освободите от въжето? Ако не можете сам да си помогнете, вие очаквате да дойде някой отвън да ви освободи. Ако се яви силен вятър и ви залюлее, въжето може да се скъса и да ви освободи от мъчнотията, в която се намирате – в този случай равновесието ще се наруши, но ще дойде освобождение. От гледна точка на обикновеното разбиране вятърът създава малка психическа катастрофа, но без катастрофа човек не би могъл да попадне при новите условия на живота; докато не влезе в тези условия, не би могъл да разреши задачите на своя живот, но за това се изисква учене и работа.

Мнозина мислят, че като изучават окултните науки, са постигнали много. Не е лесно човек да стане окултист в пълния смисъл на думата; не е лесно да познавате човека в геометрично и психично отношение. Да го познавате в геометрично отношение значи да намерите трите допирни точки в него, където се срещат сеченията на плоскостите, в които действат Слънцето, Луната и Земята. Формите и организирането им в човека се определят от влиянието на Слънцето върху него. Луната оказва влияние върху идеите и религията – затова казваме, че Луната е майка на въображението, на идейния свят в човека. Материята, в която са облечени формите, е взета от Земята. Значи Слънцето се занимава с ума на човека, Луната – със сърцето му, а Земята – с неговото тяло. Ако кръвоносната и дихателната системи в човека функционират правилно, той ще има весел, жизнерадостен, оптимистичен характер. Такъв човек се намира под влиянието на Слънцето. Луната ражда

идеите, но не им дава насока – Слънцето дава насока на идеите. Земята пък е подобна на бирник – тя държи точна сметка колко е дала и колко трябва да получи.

Като знаете влиянието на планетите върху човека, и по-специално на Слънцето, вие трябва да имате правилни отношения към него, защото от това зависят и правилните отношения на Луната и Земята към вас; ако човек е в хармония със Слънцето, ще бъде в хармония и с Луната, и със Земята. Доброто влияние на Слънцето върху човека подобрява състоянието на артериалната кръв; връзката между влиянието на Слънцето и артериалната кръв се крие в хармонията между мислите и чувствата – Слънцето повдига човешките мисли и чувства, с което и кръвта се пречиства. Хармоничните мисли, чувства и постъпки на човека си хармонират с енергиите на Слънцето, Луната и Земята, вследствие на което той се радва на живота и се ползва от неговите блага; това значи да бъде човек окултист, да прилага окултната наука в живота си.

Ще каже някой, че е окултист, защото имал идея за Бога; това не е окултизъм. Истинският окултист поставя Бога на мястото на Слънцето, ближните си – на мястото на Луната, а себе си – на мястото на Земята. В семейството си бащата ще поставите на мястото на Слънцето, майката – на мястото на Луната, и себе си – на мястото на Земята. Значи положението на детето зависи от отношенията, които имат Слънцето и Луната към него. Ако бащата не благоволи към детето, майката сама нищо не може да направи. Отношенията на детето към бащата трябва да бъдат разумни, а към майката – любовни. Като знае това, човек трябва да има разумни отношения към Божиите закони, които действат в Космоса – само при това положение енергиите на Космоса ще потекат правилно в човешкия организъм и човек ще се чувства здрав, енергичен и готов за работа.

И тъй, ако ученикът не иска да пропадне на изпит, трябва винаги да държи учителя си по-високо от себе си. За да бъде синът добре поставен между родителите си, той трябва да поставя майка си и баща си на първо място,

а себе си – след тях; ако постави себе си на първо място, непременно ще бъде бит. За да не бъдете късани на изпитите си, да не бъдете бити и да не страдате, трябва да бъдете разумни, да преобразувате правилно енергиите в своя живот, да не изпадате в статично равновесие. За да бъдете щастливи, влезте в динамичното равновесие на силите в Природата.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

10. лекция, 14 ноември 1930 г., София, Изгрев

ВЛИЗАНЕ И ИЗЛИЗАНЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

В миналата лекция казахме, че за да бъде човек щастлив, непременно трябва да се наруши статичното равновесие на силите в неговия организъм; с други думи казано: потенциалната енергия трябва да се превърне в кинетична. Това превръщане трябва да става планомерно, под влиянието на разумни сили. Например човек има желание да стане учен, силен, богат – това са желания, които се намират в потенциално състояние. Той има възможност да ги постигне, но енергиите им трябва да се превърнат в динамични, да дадат тласък на неговите мозъчни центрове, за да започне умът да работи – това значи прокопаване на каналите, по които текат умствените енергии.

Забелязано е, че колкото по-тесни са тръбите на канализацията, през които минават енергиите, толкова по-голямо е напрежението върху стените им. По-голямото напрежение прави човека по-активен – този закон има отношение и към нервната система: ако тръбичките на нервната мрежа са тесни, а теченията, които минават през тях, са бързи, напрежението върху стените ще бъде голямо. За да не се пропукат, силата на енергията трябва да се намали. Ако стените на тръбичките са здрави, те издържат големи напрежения.

Човек трябва да знае доколко е издръжлива неговата нервна система, иначе ще стават големи пропуквания в нея – тази е причината, поради която става изтичане на нервна енергия. За да не става това, тръбичките на нервната система трябва да се намират под известен наклон, да се намалява напрежението на енергията. Колкото по-малък е наклонът, толкова по-лесно се уравновесяват нерв-

ните енергии; при това положение ние казваме, че човек има уравновесен характер.

Големите напрежения на нервната енергия са изключителни явления в живота. Например когато ученикът държи изпити, напрежението на нервната му система е голямо; щом свърши изпитите си, напрежението намалява, нервните влакна се отпускат и целият организъм се успокоява. За да се възстанови спокойствието на нервната система, трябва да дойдат на помощ разумните сили в човешкия организъм: например ръката обтяга лъка на цигулката или ловджийската стрела и същата ръка ги разхлабва – в случая ръката е разумната сила, която освобождава лъка и стрелата от голямото напрежение.

И тъй, когато дойде до голямо нервно напрежение, човек трябва да приложи разумността си, за да излезе от това положение; щом се намери в ограничения, той трябва да смени състоянието си, за да излезе вън от тях. Представете си, че някой се намира пред един замък, вижда един бутон отвън, хваща го и веднага вратата на замъка се отваря. Влиза вътре, но навсякъде е тъмно; напипва друг бутон, натиска го и пред него се явява светлина – отваря се прозорец. Разхожда се из замъка и вижда трети бутон, хваща го – целият покрив се отваря и той се намира под открито небе. Като прекара известно време в замъка, човекът започва да го изследва и вижда още един бутон, който не е пипал; натиска го, но положението му се затруднява – двете срещуположни стени се приближават една към друга и ако остане в замъка, ще бъде притиснат. Какво трябва да прави – да излезе навън; как ще излезе – както е влязъл.

Следователно, когато човек дойде до най-високата точка на живота си, трябва да бъде крайно внимателен, да запази равновесието на силите си; и най-малкото нарушаване на равновесието ще стане причина да падне на земята или да излезе от релсите на своя живот. Щом дойде до числото 4, човек трябва да слезе от голямата височина, да напусне замъка или да смени състоянието, в което се намира.

Какво представлява замъкът – човешкото тяло. Човек се ражда, т.е. влиза в замъка, живее известно време и след това умира – излиза от замъка. Трябва ли да се ражда и умира? Трябва – чрез раждането и смъртта човек минава през големи опитности: той сам влиза в замъка, т.е. в тялото си, и сам излиза от него. Когато един умира, друг се ражда; когато един се ражда, друг умира – това показва, че замъкът никога не остава празен. В този смисъл раждането и смъртта са многократни, а не еднократни процеси. С други думи казано: физическата енергия минава от едно състояние в друго, но никога не се губи; потенциалната енергия минава в кинетична, а кинетичната – в потенциална.

Сега, като слушате лекцията, някои казват, че нищо не разбират. Кога човек не разбира въпросите? Когато спи или когато е пиян. Човек може да бъде пиян и във физическия свят, и в света на чувствата и мислите – има чувства и мисли, които опияняват. Астрологически пияният е на спасителния бряг; той има възможност да изтрезнее и да стане умен. Буквата *П* показва, че плодът е узрял; буквата *И* показва, че човек има разбирания за живота; буквата *Я* показва състояние на бременност – човек е бременен с някаква идея, която трябва да роди; за да роди, той ще мине през големи мъчности и противоречия – това се вижда в буквата *Н*. Най-после, *Б*¹ в края на думата показва, че пияният е минал през големи опитности, от които е поумнял; след това тръгва по света да проповядва, да държи лекции против пиянството. Както виждате, думата *пиянъ* съдържа добри условия за поумняване на човека.

Да се върнем към въпроса за влизането и излизането от замъка. *Влизане* и *излизане* са два процеса, две състояния, които трябва да стават съзнателно: когато влиза някъде съзнателно и доброволно, човек трябва да излезе оттам по същия начин; когато се натъква на известно състояние съзнателно, той трябва и да излезе от него съзнателно. Има случаи, когато човек влиза някъде несъзнателно или с насилие и след това не може да излезе сам – такова е положението на рибата, която несъзнателно влиза в мрежа-

та и не може да излезе сама навън. Човек влиза в затвор, в участък насилствено, без негово желание, но в хотел влиза сам, доброволно. Следователно всяка идея, която човек не може да разреши сам, го поставя в затвор или в участък; той се блъска на една и на друга страна и казва: „Тъмно ми е, не мога да разреши този въпрос, не мога да намеря изход от това положение“. Всяка идея, която човек решава лесно, показва, че той сам е влязъл в замъка или в някой хотел и сам може да излезе от него.

Сега се явява друг въпрос: какво трябва да направите, ако при влизането или излизането си от замъка виждате един голям камък, който ви пречатства? Камъкът е сложен точно пред вратата на замъка, тъй щото не можете да направите крачка напред. Ще кажете, че лесно се маха това препятствие, но на камъка е написано никой да не го бута. Вие се спирате пред него и размишлявате: „Да го поместя или не?“. Надписът може да е поставен от някой философ, но може и да е от някой глупак. Как ще постъпите с камъка? – „Ще го преместим.“ После ще се яви мисълта: „Не сгреших ли, като преместих камъка, не извърших ли някакво престъпление?“. Всяко действие, което внася дисхармония в Цялото, наричаме престъпление; всяко действие, което засяга личния интерес или личното благо на човека, е погрешка.

Ако крадец нападне богат човек и го обере, това се счита за престъпление, но ако крадецът види, че богатият се дави, и веднага се хвърли във водата да го спасява, взима торбата с парите от ръката му, изважда го на брега и бяга с парите, това не е престъпление – защо? Ако не беше взел торбата с парите от ръката на богатия и не беше я хвърлил на брега, богатият щеше да се удави. Престъплението не е в това, че го е освободил от тежката торба, но в задигането на торбата с парите. Крадецът разсъждава по друг начин; той казва: „Ако не бях сграбчил торбата от ръката на давящия се и не бях я хвърлил на брега, той щеше да се удави. Аз спасих живота му, който струва не една торба, а много повече. При това в дадения случай само аз можах да спася богатия и взимам торбата с парите

като възнаграждение за своя труд. Без мен и човекът, и торбата щяха да бъдат на дъното на морето“.

Ще кажете, че крадецът трябваше да чака богатия сам да му благодари. Крадецът не мисли така – в случая той е господар на положението и решава въпроса според своето разбиране; неговата постъпка нарушава частен интерес, без да внася дисхармония в Цялото. Представете си, че един беден студент следва в странство, но парите му свършват и той се намира в безизходно положение – какво да прави? Търси работа, никъде не намира; има приятели, познати, но всички са бедни; най-после идва до мисълта да краде – тук трябва да спре, да не реализира тази мисъл. Щом е дошъл до безизходно положение, той трябва да се разходи край реката, да види дали някой не се дави; намери ли такъв, да се хвърли във водата да го спасява. Ще кажете, че това е невъзможно – как може да попадне на някой давец се? Реката, т.е. водата, представя живота – влезте в живота, между хората, и се вгледайте в това, което преживяват; всякога ще намерите човек, който се дави, т.е. който е затънал някъде, и се нуждае от чужда помощ – помогнете на давещия се, за да излезете от своето безизходно положение, и той ще ви възнагради щедро.

Като ученици на Живота, вие трябва да бъдете искрени, да не преувеличавате нещата. Ако сте гладували два-три дена, това още не е най-голямото нещастие. Не сте опитали всички пътища да излезете от трудното си положение. Да краде – това е най-лесният, а същевременно и най-мъчният път, който човек може да избере. Много ли е да не яде човек три дни? Някои хора пък имат големи мъчногии, а казват, че са много добре – и това положение не е естествено. Ученикът трябва да бъде искрен към себе си, да не преувеличава, нито да намалява нещата; всяко нещо трябва да се представя в естествения му вид.

Физиогномистите изучават чертите на лицето, формата и големината на челото, на носа, на ушите, на устата и в зависимост от техните размери те разглеждат постъпките на хората. Например ако двама души имат еднакво високи

чела – по 6 см, но различно дълги – 12 см и 7 см, отначало те ще вървят заедно, ще постъпват еднакво, но в края на краищата ще се разделят – защо? Различават се в проявите си. Къде е причината за това – или в обкръжаващата среда, или в самите тях; те са построени различно, вследствие на което постъпват различно.

За да познаете човека, трябва да го поставите в естествената му среда; не попадне ли в средата си, ще стане едно от двете: или ще го насилят, или той сам ще се насили – и в двата случая ще се прояви такъв, какъвто не е. Първият човек, който има 6 см широко и 12 см дълго чело, е широкогърд, обича да поетизира. Ако е студент и се намира при неблагоприятни материални условия, ще напусне университета и ще се върне в бащиния си дом, като каже, че университетът не е за него, тази работа не му се удава. Вторият студент ще преодолее мъчнотиите и ще завърши университета. Ако и двамата отидат на бойното поле, първият пак няма да издържи, а вторият ще издържи. Това не значи, че единият е лош, а другият – добър; ние имаме предвид тяхната издръжливост. И двамата имат нещо добро в себе си, но и на двамата липсва нещо: онзи, който има чело, дълго 12 см, е крайно чувствителен; той обича да преувеличава нещата, да ги вижда по-страшни, отколкото са в действителност, вследствие на което лесно се обезсърчава и не издържа.

Човек трябва да се изучава, да знае как е построен, какво съчетание на сили и на числа представлява, за да може сам да си помага – като изчислява и съпоставя силите, които са вложени в него, той трябва да бъде готов да понесе всички мъчнотии, на които се натъква. Никой не може да избегне мъчнотиите, но може да ги понесе разумно и да се ползва от тях. Дрехата, която се употребява, не може да се освободи от нечистотии, но може да се изпере и изчисти. Ако не знае как да я чисти, човек може да си причини много пакости; той трябва да се научи как да се чисти, как да изправя погрешките си.

Не е страшно, че човек прави погрешки; страшно е, когато не ги изправя. Какво е положението на крадеца,

който е спасил давещия се, но е задигнал парите му? Богатият, който е спасен от смърт, иска да го види, да му благодари, но крадецът бяга от него, не иска да го срещне, защото е задигнал парите му; с това се лишава от възможността да срещне една признателна душа и да се свърже с нея в приятелство. Той трябва да бъде готов да изправи погрешката си.

Като се намерят пред големи мъчнотии, мнозина казват, че Бог ги е поставил в това положение. Бог ли постави давещия се във водата, за да се удави, Той ли сложи на гърба му торбата с жълтици, за да му тежи? В програмата на Божествения свят не стои мисълта да даде на богатия пари и да го прати да се дави. Ако човек носи в ума си идея, която не е съгласна със законите на Природата, той сам е вложил тази идея в главата си; може и обкръжаващите да са вложили тази идея в ума му, но в никакъв случай тя не е поставена от Първата причина на нещата.

Ще каже някой, че иска да бъде добър; ако се стреми към Доброто като Божествена мярка, желанието му е Божествено, но ако иска да бъде добър само за момент, за да се покаже пред хората, това желание е човешко и преходно. Да бъде човек добър или лош, това се определя от самия него; само по себе си Доброто е вложено в човека от самото начало, но от него зависи да прояви ли в даден момент злото, или не. Добрият човек трябва да бъде разумен, да не пълни ума и сърцето си с празни, блуждаещи мисли и чувства.

Трябва да знаете кои числа са щастливи и кои не са и да се ползвате от тях по всяко време. Според вас кои числа са щастливи? Шестицата и деветката – защо? Защото са пълни числа, имат резервоар, в който се съдържат известни блага. Числото 6 подразбира работа. Ако си градинар, ти трябва да работиш навреме, да използваш благоприятните условия; ако не работиш навреме, и плодове няма да имаш навреме. Следователно, ако не работите навреме, шестицата може да ви причини големи пакости. Опашката на деветката показва, че потенциалната енергия се превръща в кинетична; като свържем деветката с шестицата,

енергията слиза в шестицата и чрез един малък фонтан се излива надолу, за да полива градината.

И тъй, като ученици, вие ще търсите разумни методи, с които да разрешавате задачите си. При това ще знаете, че колкото и да са разумни, с тях можете да решавате само вашите задачи, само вашите мъчности и страдания. Например в Общоевропейската война² България изгуби много от своите земи; всички заедно страдахте, но сам никой не можа да разреши този въпрос. Всички българи можете да страдате за България, когато се намира в бедствие, или да се радвате, когато работите ѝ вървят добре, но сам никой не може да разреши задачите ѝ.

Вашата задача е да определите кои мисли и желания са ваши и кои – чужди, на обкръжаващата среда. Има желания и мисли, които принадлежат на Божествения свят. Човек се ползва главно от решаването на своите мисли и желания, както и от решаването на своите мъчности и страдания. Що се отнася до чуждите радости и страдания, ние казваме: привилегия е за човека да участва в радостите и страданията на своя народ; привилегия е за човека да участва в радостите на Разумния свят.

Сега, не е достатъчно човек само да отрича нещата, да казва, че животът няма смисъл – това е частично схващане, което е разбиране на един човек, а не на всички хора. Ако някой философ казва, че животът има смисъл, това е негово мнение; ако казва, че животът няма смисъл – и това е негово мнение. По какво съдите дали животът има смисъл – ако съзнанието ви е будно, животът има смисъл за вас; ако не е будно, животът няма никакъв смисъл. Докато човек мисли, чувства и постъпва правилно, животът има смисъл; щом не може да мисли, чувства и постъпва правилно, животът няма смисъл. Ако мозъкът, дробовете и стомахът на човека работят добре, животът има смисъл за него; ако не работят добре, животът няма смисъл. Ако човек има приятели, животът му има смисъл; изгуби ли приятелите си, животът му се обезсмисля. Смисълът на живота се определя от правилните отношения на човека към самия себе и към обкръжаващите; следователно, ако

той става навреме и се радва на изгряващото Слънце, животът му има смисъл.

И тъй, за да се осмисли животът ви, спазвайте следните правила: имайте характера на твърдата материя, без да се втвърдявате; имайте характера на водата, без да се изпарявате; имайте характера на въздуха, без да се люлеете на различни страни; имайте характера на светлината, без да се страхувате, че някой може да ви помрачи. Дръжте съзнанието си всякога будно и от нищо не се страхувайте. Бъдете свободни в мисълта, в чувствата и в постъпките си, но не своенравни. Да бъдеш свободен означава където минеш, никого да не закачиш, никого да не предизвикаш.

За да разберете доколко сте свободни, изучавайте се във всички положения: като учен и като прост, като пръв богатash в света и като последен бедняк. Човек неизбежно минава през всички положения на живота, за да се изучава. Каквото помисли, това става – затова казваме, че мисълта на човека определя положението и мястото му в живота, тя определя да бъде богат или беден. Затова човек не трябва да се страхува от нищо: ако мисълта определя богатството, тя определя и сиромашията; ако определя невежеството, определя и знанието; ако определя нещастията, определя и щастието. Зад мисълта седи Разумната сила, която определя човешкия живот. Разумността е причина да се подобри или влоши живота на човека – ако той прилага разумността си, животът му ще бъде добър; ако не прилага разумността си, животът му се влошава.

Човек трябва да бъде искрен, да не преувеличава или намалява нещата, но да ги представя такива, каквито са в действителност. Например някой казва: „Бял ден не съм видял в живота си“ – той не говори истината. „Цял живот гладувам“ – и това не е истина. „Големи добрини съм направил“ – той преувеличава нещата: две добрини е направил и мисли, че много нещо е направил. „Никакво зло не съм видял в живота си“ – главата му е пукната на десет места, а той казва, че не е видял зло в живота си.

Като ученици, вие трябва да имате свободна мисъл, да не се ограничавате сами. Свободата включва в себе си тър-

пение. Свободният човек е търпелив; когато иска нещо от Природата, той чака спокойно момента, когато тя му дава това, което е желал – Природата прави много опити с човека, докато му даде необходимото. Вярвайте в Разумната природа и спокойно очаквайте благата, които тя е определила за вас.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

II. лекция, 21 ноември 1930 г., София, Изгрев

КРЪГОВО ДВИЖЕНИЕ

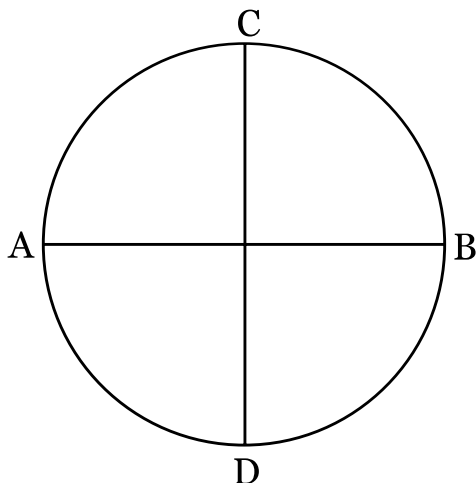
Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Ще ви дам следната задача: 10 ученици за 6 дни прочитат 500 страници; колко страници прочита един от тях на ден, като се знае, че всички четат по еднакъв брой страници? Всеки ученик чете на ден $500/60 = 8\frac{1}{3}$ страници. Ако страниците на прочетената книга са малки, учениците не са от много способните, не обичат да четат, но ако са големи, и при това четат от някоя математическа книга с формули и изчисления, осем страници не са малко. Книги по литература и математика не се четат еднакво бързо – при математическите книги ученикът се спира на много места, за да пише, вади си бележки, решава задачи; също така и мозъчните центрове, които взимат участие при четене на литературни и на математически книги, не се развиват еднакво: центърът за литература е един, а за математика е друг и се намират на различни места в мозъка.

Начертайте на дъската една окръжност; прекарайте двата диаметъра, които са перпендикулярни един на друг. Представете си, че точка A е изток, т.е. място, където енергията се проявява; ако се намирате на някоя точка на окръжността и се стремите към точка A , можете да минете по два пътя – отгоре и отдолу, но в две противоположни посоки.

Ако се намирате в точка B , можете да минете направо по диаметъра BA и веднага ще дойдете в точка A .

Представете си, че точка A е месторождение на някое дете; като расте, то се изкачва нагоре и идва до точка C – най-високото място на неговото развитие, и оттам постепенно слиза и идва до точка B – неговото залязване. Когато човек залезе, казваме, че умира. Какво става с

Фиг. 1

енергията, която този човек е съдържал? Отива в пространството и от пространството тя се възприема от друг проводник, където претърпява известно преобразуване: ако се е съгъстила, тя остава на физическия свят; ако се е разширила и разредила, влиза или в Духовния, или в Умствения свят. Физическата енергия в човека се превръща в умствена само ако той има силно и непреривно желание да учи – това желание е толкова по-силно, колкото повече хора го поддържат. Например ако майката и бащата, дядовците и бабите на едно дете са били ученолюбиви, и детето ще бъде ученолюбиво – то приема тази енергия от всички, които са живели преди него, и се проявява като способно, активно, работливо, главно в Умствения свят. Затова казваме, че е невъзможно детето да бъде способно, ако родителите и дедите му не са били способни.

Следователно, ако едно дете има обич към знанието, иска да стане учен човек, то работи в областта на ума и развива мозъка си; ако желае да стане добър човек, работи в областта на сърцето; ако пожелае да стане силен, физически здрав човек, работи в областта на физическите сили – това дете расте бързо и скоро ще развие силни мускули,

може да стане атлет, но за сметка на физиката му слабо ще се развиват умът и сърцето.

Човек трябва да работи едновременно в трите свята – физическия, сърдечния и умствения, за да се развива правилно. Например когато яде, той трябва да влага в този процес и сърцето си, и ума си едновременно: устата дъвче, изразходва физическа енергия; сърцето изпитва приятност, т.е. влага чувства; умът възприема вкуса, т.е. влага умствена енергия. Всяка проява или всяко действие е ценно, когато в него взимат участие умът, сърцето и волята едновременно. При това човек трябва да анализира своите прояви, да знае докъде се простира дейността на ума, докъде – тази на сърцето, и докъде – дейността на волята; само така може да изучава себе си и своите ближни. Ако не прави тънък психологически анализ на своите действия, той не може да придобива знания.

Като учи, човек често изпада в съмнения – ето едно състояние, което заслужава да се проучи. Някой ученик е способен, излиза на дъската да решава задача, но се съмнява дали ще я реши – защо се съмнява? Коя е причината съмнението да влезе в него – или учителят, или съучениците му: ученикът се съмнява да не би учителят да му даде някоя трудна задача; ако не се съмнява в учителя си, той се съмнява съучениците си – да не го смутят по някакъв начин.

Като ученици, вие трябва да изучавате всяка своя мисъл, всяко свое чувство и действие, да знаете кога и доколко може да се увеличи или намали тяхната интензивност. Например като изучавате кръга на своята дейност, можете да я разделите на четири полета – умствена, сърдечна, волева и чисто физическа: в точка *A* се проявява умствената дейност, която постепенно се увеличава; в точка *C* тя е най-силна; като слиза надолу, умствената енергия се превръща в чувствена, която става най-силна в точка *B*; от тази точка енергията става волева, тя действа най-много в областта от *B* до *D*; от точка *D* до точка *A* се проявява физическата енергия и човек мисли главно за ядене и пиене. Отношението между тези енергии се изразява мате-

матически с общото отношение: $A:B=B:C=C:D=D:A$. Енергиите са затворени в кръга, който представя дейността на човека; те се намират в тясна зависимост помежду си: ако се усили умствената дейност, чувствената намалява и обратно – ако чувствената дейност се усилва, умствената намалява.

Ако кръгът е затворен и не идва никакъв прилив на енергия отвън, тогава част от умствената и от сърдечната енергии минава във физическия свят, за да се усили тялото – при това положение човек обеднява умствено и сърдечно; ако пък се усили дейността на ума, дейността на другите области обеднява. Невъзможно е в един и същи момент във всички полета дейността на човека да бъде еднакво силна: онези области, в които се усилва, приемат мъжки характер, а тези, на които намалява, приемат женски характер; първите са творчески и положителни, а вторите – пасивни и отрицателни.

Следователно, ако иска да запази едно пасивно състояние на енергиите си, човек трябва да даде нещо от себе си – например за да се примири със съдбата си, трябва да бъде пасивен, да даде нещо; той не трябва да се бори със съдбата. Но ако ученик пропадне на изпитите си, трябва ли да се примири с това положение? Ако се примири, той ще заглъхне, няма да стане учен човек; ако иска да стане учен, трябва да обиколи целия свят, но да издържи изпитите си – това зависи от него. Друг е въпросът, когато съдбата изпраща някакво изпитание на човека, за да го смири; там той трябва да търпи, да се помири с положението си. Способният ученик и десет пъти да бъде късан, в края на краищата ще издържи изпитите си; неспособният лесно отстъпва – като го скъсат един път, повече не се решава да се яви и казва: „Съдбата ми е такава, не искам да се боря с нея“. Значи първият ученик е волева натура – способен е да се бори с мъчнотиите, да ги преодолява; вторият не е волева натура – той не е способен да се справя с мъчнотиите си.

Да се върнем пак към кръга, да го разгледаме по друг начин: например областта от А до С представя света, в кой-

то работи причинното тяло на човека; в областта от *C* до *B* работи умственото тяло; в областта от *B* до *D* – астралното тяло; и от *D* до *A* – физическото. Като обиколи четирите полета, човек е минал през един кръг на развитие и влиза в друг – по-горен. Физическото тяло представлява почвата, в която са складирани капиталите на миналите векове – който иска да вземе част от тези материали и да ги обработи, трябва да слезе от полето, в което се намира, във физическото поле, за да работи известно време там. Като знаете това, не се чудете защо човек трябва да слезе от Умствения във физическия свят; много естествено – физическият свят е склад, в който се намират хранителните продукти, и като огладнее, човек слиза на физическия свят, за да си хапне нещо. Неизбежно е слизането на Духа в материята.

Хората искат да знаят като заминат за онзи свят, ще се върнат ли пак на Земята. Ще се върнат, разбира се. Кога? Когато изядат храната, която носят със себе си. Когато човек яде по вътрешна необходимост, това е едно нещо; когато яде за удоволствие, защото му е приятно да яде, това е друг въпрос. Няколко причини заставят човека да яде: той може да яде, за да има здраво тяло, да бъде червен, външно да се харесва на хората; може да яде, за да бъде силен; може да яде, за да изпитва удоволствие, да даде храна и на чувствата си; и най-после той може да яде, за да се развива умствено, да бъде умен човек. За да се развива правилно, трябва да се храни с оглед на четирите положения едновременно: да бъде здрав, силен, добре разположен по чувства и умен; здравият и силен човек може да работи добре и в умствено отношение, затова е казано: „Здраво тяло, здрав и бодър дух“.

Като ученици, вие трябва да изучавате дали причините на вашите прояви са във вас или вътре във вас. Някой студент се съмнява в професора си, гледа отрицателно на него, но като се яви на изпит, професорът му се усмихва, потупва го по рамото и му пише добра оценка – студентът веднага изменя мнението си за професора и става положителен към него. Значи става смяна на енергиите: от

отрицателен студентът става положителен, а професорът от положителен става отрицателен. Защо се съмняваше студентът в професора си – и той не знае; намирал се е пред неизвестност; в този случай студентът има да решава задача с две неизвестни (вие знаете как се решават уравнения с две неизвестни).

Човек трябва да изучава закона за смяна на енергиите и да бъде готов да минава от едно състояние в друго. Който не разбира закона, казва, че умствената му дейност се е намалила; енергията не се е намалила, но се е сменила.

Знаете, че в Природата нищо не се губи, нито се създава, но само се видоизменя; тъй щото не казвайте, че интелектуалната дейност на човека се е намалила, но кажете, че е станала смяна на умствената енергия от положителна в отрицателна. Понякога пък енергията е отрицателна и се превръща в положителна – тази е причината, поради която се случва човек да изпада в състоянието на глупав, неспособен и се чуди какво е станало с него; смяна на енергиите е станала – нищо повече. – „Едно време бях по-добър, по-благороден“. Станала е смяна на енергиите; ако не разбира този закон, човек прави криви заключения за нещата. Някой се оплаква, че е изгубил вярата си; по-рано е бил вярващ – станала е смяна на енергията от положителна в отрицателна: вярващият е положителен, а безверникът – отрицателен. Вярващият понякога е жена, понякога е мъж; и безверникът понякога е жена, понякога – мъж.

Какво разбирате под понятията *мъж* и *жена*? Това са неопределени идеи за човека. Когато говорим за мъжа и за жената, ние имаме предвид кръг, разделен на две равни части, а когато кажем *човек*, имаме предвид целия кръг. Мъжът представлява горната, осветената част на кръга, а жената представлява долната, неосветената част. Казвате: „Защо жената е тъмна, да не е съгрешила нещо?“. Такова е положението на кръга, двете му части не могат да бъдат едновременно огрени от Слънцето; понеже в света всичко е в движение, ще дойде ден, когато и жената ще бъде осветена. Засега разликата между мъжа и жената се

заключава в начина, по който те реализират своите идеи. При реализиране на нещата с положителни енергии имаме един резултат; при реализирането им с отрицателни енергии имаме друг резултат. Вярата не играе ли роля при реализиране на идеите? Играе, но зависи каква е вярата ви, в какво вярвате.

Човек може да вярва във видимото, но може да вярва и в невидимото. Който вярва в невидимото, казва, че Бог е всичко в света, всичко останало е резултат на първото; който вярва във видимото, казва, че реално е само това, което човек може да възприеме със сетивата си – всъщност тази реалност всичко е нереално. Вярващият в нереалното е отрицателен към видимото, а положителен към невидимото; вярващият във видимото е положителен към видимото, а отрицателен към невидимото. Вярващият в невидимото е готов докрай да го защитава и да се бори за него, същото се отнася и до вярващия във видимото – и той е готов да го защитава. Съществува ли връзка между видимото и невидимото – съществува. Връзката се състои в това, че в невидимото се крие Първата Причина на нещата, а видимото представлява последствие от дейността на Първата Причина.

Кой човек проявява по-голяма дейност: който вярва във видимото или който вярва в невидимото? Представете си, че двама души са поставени така, че единият от тях има възможност да гледа само вътрешността на един замък, а другият има възможност да гледа само вън от замъка; те имат право да разговарят помежду си, но без да се обръщат да гледат към забранената страна. Кой от двамата ще има повече впечатления – който гледа вън от замъка, към външния свят, или онзи, който гледа в замъка, във вътрешния свят? Който гледа към външния свят, е светски човек, а другият – религиозен, той вярва в Бога; светският човек вярва във видимия свят, а религиозният – в невидимия; светският има по-голяма дейност, отколкото религиозният. От философско гледище кой от двамата е на прав път? Колкото по-широки са възгледите на човека, толкова по-голяма е вероятността да бъде на прав

път; широки възгледи има онзи човек, който гледа и вън от замъка, и вътре в него. Какво пречи на човека да изучава едновременно и външния, и вътрешния свят?

Ученикът трябва да бъде широкогърд, да не спира на едно място. Например ако тръгнете от точка *A* на кръга (фиг.1), няма да спрете до *C* и да мислите, че там всичко свършва. Точките *A* и *C* ще продължат движението си до *B*, за да видят, че дейността им може още да се разширява. Като стигнете до точка *B*, всички заедно – *A*, *C* и *B*, ще продължите надолу, до точка *D*, и оттам – до точка *A*. Като извървите целия кръг, тогава имате право да си починете и да кажете, че сте придобили големи опитности и знания; това значи: човек трябва да развива своя ум, своето сърце, своите физически сили и тялото си – само така той извървява целия кръг на своето развитие. Някои религиозни хора пренебрегват тялото си, мислят, че не трябва да се занимават с него; колкото са важни умът и сърцето, толкова е важно и тялото – то представлява среда, почва, от която черпим силите на живота.

Прилагайте закона за смяна на енергиите, за да можете сами да си помагате. Например как ще си помогнете, ако влезе трън в ръката ви? Ще вземете щипци, ще хванете върха на трънчето и веднага ще го изтеглите. Колкото по-бавно го теглите, толкова повече боли, затова изтегляйте тръна изведнъж; след това намажете мястото, където е било трънчето, с дървено масло, болката ще се смени с приятност. Щипците и дървеното масло играят роля на трансформатори.

Истински човек е онзи, който сам трансформира състоянията си и лесно се справя с тях. Какво печелите, ако тръгнете да търсите лекар да извади трънчето от пръста ви – не само че нищо не печелите, но ще изгубите много време; ето защо, като дойдете до малките мъчнотии, помагайте си сами, не търсете чужда помощ. Казвате, че условията на живота ви са лоши – това е трънчето в пръста ви. „В грях ме е родила майка ми“ – това е трънчето в пръста ви. „Пари нямам, не се живее лесно“ – и това е трънчето в пръста ви.

Извадете трънчето и условията ви ще се подобрят, парите ще дойдат, грешките ви ще се поправят и т.н. Когато човек не може сам да си помогне, това показва, че той има на разположение сто каси, сто ключа за отваряне на касите, но не знае как да ги отключва; слага един ключ – не се отваря с него, слага втори, трети, десети – все не може да отвори.

Съвременните хора се намират в замък, в който има каси, пълни със злато; те знаят местата на касите, ключовете им са в техните ръце, но не могат да намерят съответните номера на ключовете – те са забравили кой ключ на коя каса отговаря, вследствие на което богатството им остава неизползвано. Ако знаете номера на ключа, а не можете да отворите с него, вие казвате, че работата не върви. Какво представя замъкът – човешкото тяло; касите със злато са дарбите и способностите на човека. Човек носи богатството в себе си, но е изгубил ключа, с който може да проникне в него; като не може да се ползва от вътрешното си богатство, той търси външно богатство, но остава недоволен.

И тъй, като знаете закона за смяна на енергиите, не питайте защо в известен случай сте неразположени. Причината за неразположението ви се дължи на това, че част от вашата енергия е отишла в друга област на съзнанието ви, например в свръхсъзнанието ви, където се твори нещо хубаво; за сметка на това, което се създава във висшето ви съзнание, вие давате нещо, но ще получите два пъти повече. Някой се оплаква, че е паднал. Защо е паднал – за да придобие нещо повече. Това се отнася и до физическото падане – като падне на земята, човек дава нещо от себе си, но получава от земята два пъти повече енергии. Който е паднал, придобива повече от онзи, който никога не е паднал. Всяко нещастие, което сполетява човека, носи две печалби: едната трябва да задържи за себе си, а другата – да продаде.

Човек страда по единствената причина, че страдание-то му е голямо; на всеки е дадено такова страдание, което може да носи, и ако намира, че е голямо, нека продаде

част от него. Всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка, с които човек не може да се справи, трябва да стоят далеч от него; един ден той ще вземе тези страдания и ще се справи с тях. Значи това, което човек не може да направи при едни условия, при други може да направи.

Двама паралитици лежали няколко години в една болница някъде в Южна Америка; лекарите се произнасяли за тях, че са неизлечимо болни. Един ден в болницата влязла една боа; като я видели, слугите започнали да я гонят и тя успяла да се скрие в стаята, където били двамата паралитици, които се уплашили толкова много, че забравили болестта си и избягали вън от болницата. Едва сега те се убедили, че могат да ходят, и си казали: „Това, което лекарите не можаха да направят, боата можа да направи“.

Следователно, когато в ума на човека влезе някаква отрицателна мисъл, той се парализира и не може свободно да мисли; за да се освободи от отрицателното състояние, трябва да дойде някоя боа от вън. Боата бяга, защото я гонят, но с това тя казва на човека: „Бягайте и вие като мен, излезте на чист въздух, за да спасите живота си“.

Дръжте в ума си мисълта, че в Природата и в Живота нищо не се губи и създава, само се видоизменя. Всяко нещо има своето предназначение – това се отнася до онези, които разбират нещата; които не ги разбират, остават гладни и при най-големите блага. Разумният човек вижда благата навсякъде, а неразумният не ги вижда и там, където са; разумният лесно изправя положението, в което се намира.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

12. лекция, 28 ноември 1930 г., София, Изгрев

ЕЛЕМЕНТИ НА ПЛАНЕТИТЕ

Размишление.

Какво разбирате под думата *единство*? В какво се състои единството на водата – в състава и формата на всяка нейна капка. Ние говорим за единство в живота, единство в Природата, единство в мислите, чувствата и постъпките на човека; когато говорим за единство между живите същества, разбираме, че посоката на движението им е една и съща.

Какво означава думата *движение*? Когато едно тяло постоянно изменя отношението си към другите тела, ние казваме, че то се движи. Коя е причината за движението на телата? Силите, които действат върху тях: едни сили действат в самото тяло – вътрешни сили, а други действат отвън – външни, или механични. Казваме, че Земята и Луната се движат; около какво се движат? Земята се движи около Слънцето, а Луната – около Земята. Коя е причината за движението на Земята около Слънцето и на Луната около Земята – притегателната сила. Следователно трябва да направим заключение, че Луната, Земята и Слънцето не са несъзнателни същества – в тях или зад тях се крие някакво съзнание, което управлява тези движения. Как гледат астрономите на Земята – като на тъмно небесно тяло, което се осветява от Слънцето.

Представете си, че имате десет незапалени и десет запалени свещи. По същество запалените свещи не се различават от незапалените – и незапалените свещи могат да горят, те очакват да дойде някаква разумна причина отвън и да ги запали. И Земята очаква да дойде някаква разумна сила и да я запали. Докато дойде тази сила, тя ще бъде тъмно тяло. Ако пред запалените свещи поставите дебел екран, ще кажете, че свещите са изгаснали – защо? Не виждате светлината им. Или ако питате слепите хора

за свещите, те ще кажат, че са загаснали, при все че свещите горят и дават светлина. Същото можем да кажем и за Земята. Представете си, че тя е обвита с дебел тъмен пояс; можете ли да видите светлината ѝ? И да свети, поясът е препятствие да се види; значи и Земята може да свети, но очите на хората не могат да възприемат светлината ѝ. Много научни заключения могат да бъдат неверни благодарение на несъвършенството на нашите сетива.

Това са разсъждения, върху които искам да обърнете внимание при изучаване на явленията както в Природата, така и в живота. Например човек може да се постави в магнетичен сън и с помощта на друга воля, вън от него, да го заставят да вижда неща, които не съществуват; също така могат да го заставят да прави неща, които по своя воля никога не би направил. Ето защо задачата на науката е да се освобождава от чужди влияния, да прониква все по-дълбоко в същината на явленията и да дава правилна преценка за тях.

Коя е причината умът да не може всякога да схваща нещата правилно, къде се крие причината – в самия човек или вън от него? Тя може да бъде в човека, а може да бъде и вън от него. Значи причините като сили, като разумни принципи, оказват влияние върху човека. Такова влияние оказват и планетите. Всяка планета си има свой елемент на Земята, който я представлява – например Марс се представлява от желязото; той е търговец, който е откупил всичкото желязо на Земята и работи с него. От това гледище човек трябва да познава свойствата на желязото не само като химичен елемент, но и като астрологичен.

Когато изучаваме влиянието на планетите върху Земята и върху човека, ние трябва да ги разглеждаме като принципи, които действат върху човешкото съзнание. И тогава, ако разберете планетата Марс като принцип, ще разберете какво влияние оказва той върху Земята чрез желязото. Когато разберете желязото като форма, която се намира в тясна зависимост с всички останали форми, ще можете да го преобразувате от едно състояние в друго, от една форма в друга. Такава е била задачата на алхимиците – да превръщат елементите от един в друг.

Като изучавате физика, вие идвате до закона за скачени съдове – знаете, че течността в тях се намира на еднаква височина, независимо от техните голедини и форми. Този закон съществува и между хората: всички хора, които мислят, чувстват и постъпват по един и същи начин, са скачени съдове; всички хора, които имат еднакви убеждения, са скачени съдове. Всички обикновени хора представляват система от скачени съдове, талантливите представляват друга система, гениалните – трета. Изобщо хората представляват системи от скачени съдове в зависимост от нивото на своя умствен, сърдечен и волеви живот. Задачата на човека е да разбере планетите като принципи и тяхното влияние, а после да дойде до закона за скачени съдове. Не е все едно за човека в коя система скачени съдове трябва да влезе.

Ако иска да стане гениален, човек трябва мислено да си създаде форма на гениален и така да влезе в системата на гениалните. Като се свърже с тях, той ще възприеме техния импулс и ще започне да работи усилено. Няма да стане гениален изведнъж, но постепенно, с течение на времето; важно е да скачи своята форма с формите на гениалните. Може ли да направи това, може да стане гениален; ако не може да направи това скачване, завинаги ще си остане обикновен.

Ще кажете, че човек може да стане гениален и по еволюционен път; и това е възможно, но този път е много бавен, а днес има по-бързи начини за развитие, които трябва да се използват. Съвременният човек е слязъл до дъното на своето падане и едва сега започва да се повдига. Той трябва да се върне към онази първична форма на развитие, която е имал някога; ние не говорим за първобитната, но за първичната форма, представител на която е бил първият Адам. Човек трябва да се върне към онази епоха, когато се е намирал под благотворното влияние на Слънцето.

Като ученици, вие трябва да изучавате влиянието на планетите върху човека като принципи, за да се ползвате от благотворното им въздействие; всяка планета има добро и лошо влияние и човек трябва да бъде разумен,

да се ползва от доброто им влияние. Какво е влиянието на Марс върху човека? Под влияние на Марс той развива физическа сила, здрава мускулатура, става енергичен във всяко отношение. За да уравни марсовата енергия, трябва да приложи своята разумност, т.е. да сложи спиралка на голямото напрежение. Буйни са водите на Марс, голямо е напрежението им, но бентовете трябва да бъдат здрави, за да спират тези течения; ако инженерът не предвиди това, водите ще отнесат и него, и обкръжаващите. Ето защо всеки човек трябва да прилага разумността си, да се справя с буйните течения и напрежения на силите в Природата. Енергиите на Природата проникват не само в човека, но и в животните и растенията, благодарение на тях всичко живо се движи. Разумният се справя лесно с тези енергии – намалява наклона, по който слизат, и ги използва рационално.

Да се върнем към думата *единство*. Единство съществува само в Доброто, в красивото, във великото, в положителното. Оттук произлиза поговорката: „Където е текло, пак ще тече“. Където е работило Доброто, пак ще работи; където Слънцето е гряло, пак ще грее; щом свещта е горяла, пак ще гори – когато е нужно да свети, ще дойде някое разумно същество да я запали. По какъв начин? По какъв-то и да е, важно е човек да знае на кое място да постави запалката. Ако знае това, той може да запали и Земята.

Който има знание и разбира законите на Битието, колкото и малък да е, може да направи това, което и големият, мощен човек може да направи. Нужно ли е днес да бъде запалена Земята? Ще дойде ден, когато тя ще бъде подложена на огън, който чисти, без да изгаря; хората ще минат през този огън, ще се пречистят, без да изгорят. Тогава Земята ще свети с нова светлина, при която животът ще се развива правилно; добрите хора ще се пречистят и ще светят, а лошите и грешните ще се стопят и ще останат за тор на бъдещето. Наближило е времето, когато Земята трябва да се пречисти. Огънят, който ще чисти Земята, ще бъде много силен и много мек. Лошите ще се стопят, а добрите ще се очистят и ще светят – възможно ли е това?

Възможно е. Иде времето, когато хората ще живеят в нова Светлина и нова топлина и ще се радват на новия живот.

Сегашните хора са минали през трите състояния на материята: през твърдата, течната и въздухообразната. Днес живеят във въздуха, ще дойде ден, когато ще живеят в огъня, като саламандрите. Значи човек е минал през трите среди: твърдата, в която живеят духовете на Земята – гномите³; през водата, където живеят ундините⁴; през въздуха, където живеят селфите⁵; най-после ще мине през огъня, където живеят саламандрите⁶. Съществата на въздуха са големи шегаджии – като задуха вятърът, те задигат всичко, което срещнат на пътя си: на един – шапката, на друг – дрехата; като видят, че някой поет пише своите стихотворения, те задигат листовите му, не искат да знаят за неговата поезия. Вие наричате това вятър, а всъщност духовете на въздуха играят и се веселят; те казват: „Ние обичаме реда и порядъка. Щом минем някъде и намерим безпорядък, всичко поставяме намясто“. Ние казваме, че вятърът вдигнал голям прах; те казват, че поставят всяко нещо на мястото му. Хора, които имат сангвинично-въздухообразен темперамент, са весели, подвижни, енергични – като вятъра.

Като говорим за четирите среди, т.е. четирите състояния на материята, ние ги свързваме с планетите, които разглеждаме като принципи. Планетите, които действат върху човека, са главно седем; в последно време са открити още две – Уран и Нептун, а в бъдеще ще се открият още три и ще станат дванадесет. Слънцето е главният източник на енергия, вследствие на което се счита за баща на всички планети. Марс придава сила на мускулите в човешкия организъм, а по отношение на идеите той прави хората стабилни. Венера прави формите кръгли, заоблени, а същевременно внася мекота в човешкия характер – тя развива в човека вкус към красивото; под влиянието на Венера майката се отнася към децата си меко, нежно; Марс пък придава на майката войнственост, благодарение на което тя често ги потупва – с това тя им предава по-голяма активност. Меркурий прави човека практичен – той

лесно се справя с мъчнотиите в живота; Меркурий е поблизо до Слънцето – главният университет, където отива да се учи. Юпитер прави човека тактичен, благороден и тщеславен; той има предвид личния живот на човека.

Сатурн прави човека разсъдлив, философ; той определя неговите отношения към Природата. Каквото и да направи човек, Сатурн казва: „Не е направено навреме“. Ако някой сатурнов тип се спъне някъде и падне, казва: „Пътят е лош, никой не се е погрижил за него“. Изобщо Сатурн вижда всякога лошата, отрицателната страна на нещата; той винаги застава на особено мнение. Пръстени-те около Сатурн показват причините, поради които човек се е отклонил; той не може да разреши едно противоречие, докато не разбере Сатурн.

В Сатурн като принцип се крият причините на Доброто и на злото; ето защо, като знаете този принцип, ще можете да се освободите от злото и противоречията в живота. Сатурн носи в себе си висок морал, който произтича от вътрешен страх; той не се подкупва с нищо, никой не може да го излъже. Дойдете ли до Юпитер, можете да го подкупите с нещо – със слава, но Сатурн не се подкупва с никаква слава. Луната покровителства семейния живот, по-специално майката; син или дъщеря, които се намират под доброто влияние на Луната, имат добро отношение към майка си.

Планетите имат отношение към известни елементи, специално към металите: Луната има отношение към среброто, Слънцето – към златото, Марс – към желязото. Ако човек страда от недоимък на един от тези елементи в кръвта си, той се разболява; за да се подобри неговото състояние, съответният елемент трябва да се внесе в кръвта му. Изобщо всяко разстройство във физическото тяло на човека, било в симпатиковата⁷ или нервната му система, показва липса на някой елемент в кръвта му; щом се набави нужното количество от дадения елемент, състоянието на организма се подобрява.

Липсата на някой елемент в кръвта се набавя не само чрез храната, но и чрез мислите и чувствата; има случаи,

когато организъмът чувства нужда от известни мисли и чувства – те непременно трябва да влязат в ума и в сърцето му. Като знаете това, вие трябва да прилагате астрологията и при самовъзпитанието си, както при съграждането на нервната си система; после чрез своите мисли и чувства ще внасяте в кръвта си всички елементи, от които се чувства недоимък. Това е наука, която трябва да се изучава не само теоретично, но и практически; тези знания не се придобиват изведнъж, а постепенно.

В какво се състои практическото приложение на астрологията? В познаване на животните, на растенията и на минералите; първите човеци, Адам и Ева, са познавали зоологията и ботаниката – Адам е бил зоолог, а Ева – ботаник; те са познавали влиянията на минералите и на растенията върху човека и са се ползвали от тях. Ако и съвременните хора дойдат до това знание, те ще се ползват от лечебните сили на растенията, на минералите и на кристалите. Когато се разболеете, човек трябва да се свърже с енергията на Слънцето и на Луната; ако не може да се свърже направо с тях, нека се ползва от ония растения и минерали, които са свързани с енергиите на Слънцето и на Луната, и да ги трансформира правилно.

Като ученици на Великия живот, вие трябва да изучавате Природата, да се занимавате с ботаника, минералогия, геология, зоология – с естествените науки; без тези познания нищо не можете да направите. Ева познаваше всички растения и плодни дървета, но пожела да опита и Забранения плод; опита го, но сгреши и след това трябваше да напусне Рая. Тя се намираще при крайно неблагоприятно съчетание на планетите Сатурн и Марс и понеже не можа да се справи с тях, направи първата погрешка. Сатурн внесе в нея съмнението и тя започна да разсъждава: „Защо да не ям от Забранения плод, какво лошо има в това? Ако пък наистина стана като Бога, толкова по-добре“. Марс ѝ придаде смелост и тя реши да се поддаде на разсъжденията си, да яде от Забранения плод, да стане като Бога. Тъй като всички планети очакваха да придобият нещо от постъпката на Ева, взаимно дадоха съгласието

си: Юпитер мислеше, че ще се издигне по-високо, Венера се повлия от Юпитер, Меркурий – от Венера; Меркурий очакваше големи богатства, затова и той даде съгласието си. Направо или косвено почти всички планети взеха участие в погрешката на Адам и Ева, заради което всички хора носят последствията на първата погрешка.

Днес всеки човек трябва да изправи погрешката на първите човеци в себе си – този е пътят за изправяне на цялото човечество; като изправиш себе си, ще се изправят и обкръжаващите.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

13. лекция, 5 декември 1930 г., София, Изгрев

ДВЕ РЕАЛНОСТИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Кога работите на човека вървят добре.*

Представете си, че пред вратата на една къща стои разумно същество, което чака да му отворят, за да влезе вътре. Същевременно друго разумно същество стои вътре, зад вратата, и то чака да му отворят, за да излезе навън. Защо тези същества чакат пред и зад вратата? Те имат някаква идея. Съществото, което е вътре, иска да излезе навън, да изнесе идеята си пред хората; съществото, което чака отвън, иска да влезе вътре, да изкаже идеята си. Така се сменят външният и вътрешният въздух: студеният въздух отвън иска да влезе в топлата стая, топлият въздух иска да излезе навън. Кога става смяна на въздуха? Когато се отвори прозорецът или вратата на стаята.

Ще кажете, че тези разсъждения не са важни; те изглеждат маловажни, но са нужни. Малкото чукче не е толкова важно, но в ръцете на опитния ковач то върши чудеса. Перото на писалката е малко, но в ръката на добрия писател то пише велики работи. Малкото колелце не може да кара кола, но ако е златно, то спира вниманието на всички хора. За гладния парченцето хляб струва повече от всякаква философия; каквото и да му говорите, както и да го убеждавате да търпи, едно знае той – хляб иска. Като дойде до хляба, и обикновеният човек, и талантливият, и геният, и светията еднакво го търсят; ако са гладни, те еднакво ще се нахвърлят върху него и еднакво ще дъвчат.

Странно е наистина да видите, че талантливият, геният, светията, в които висшето съзнание е пробудено, постъпват при известни случаи като обикновени хора.

Това показва, че когато Висшето, Божественото съзнание в човека се пробуди, той си остава такъв, какъвто е бил по-рано. Например ако е бил сприхав, пак сприхав си остава, само че сприхавостта му има по-благороден характер. Ако по-рано е нагрубявал човека, изпъждал го е от дома си, без да му даде нещо, като се пробуди съзнанието му, пак може да го нагруби, но непременно ще му даде нещо, за да заглади постъпката си. Ако по-рано се е обиждал лесно, и след пробуждането си се обижда; в първия случай реагира срещу обидата, а във втория се въздържа. Когато възпитава човека, Природата прилага и двата метода: понякога го набива добре и го поваля на земята, без да му даде нещо, а понякога го набива, дава му нещо и го изпраща да си отиде. В първия случай човек е недоволен, че са го набили, без да му дадат нещо, но когато Разумната природа го възпитава, и като му дава, и като не му дава нещо, той еднакво печели. „Ама големи противоречия имам!“. Великите работи стават при големи противоречия.

На какво се дължат противоречията в живота? Когато се срещнат две противоположни мисли, чувства или желания в човека, те произвеждат големи противоречия; когато мислите и чувствата не са в хармония помежду си, пак се създават противоречия. Ако синът обича майка си, но иска да отиде да учи в чужбина, отначало той се намира в противоречие, не знае как да постъпи. Противоречието се явява между две противоположни сили: от една страна, желанието му да учи, а от друга – любовта към майка му. Най-после той решава да замине за чужбина, без да накърни с това любовта към майка си. Ще кажете: „Трябва ли синът да се отделя от майка си?“. Питам: трябва ли болният да напуска болницата; трябва ли здравият да влезе в болницата и да заеме мястото на някой болен? Докато има нужда от лекар, от милосърдни сестри, болният не трябва да напуска болницата; докато не се нуждае от лекари и от милосърдни сестри, здравият ще стои далеч от болницата.

Думите *може* и *не може* са относителни. В известен случай нещо може да стане, а в друг случай – не може.

Какво заключение ще направите, ако чуете, че болният е излязъл от болницата, а здравият е влязъл? Болният излиза от болницата или защото е оздравял, или защото му се налага да излезе на чист въздух; здравият влиза в болницата или защото се е разболял, или за да помага на болните.

Да се върнем към въпроса за двете разумни същества, които стоят зад и пред вратата. Този, който иска да излезе навън, има някакво силно желание в себе си, иска да реализира желанието си, да го изпълти. Той се намира в положението на човек, който влиза в гостилница, за да задоволи глада си; където и да погледне, все за ядене мисли. Може ли да задържи желанието си, може ли да не яде? Не може. Следователно има желания, които не се подчиняват на никакви правила. Благодарение на тях човек върши неща, за които не може да си даде отчет. Например дойде някой гладен в дома ви и вие го карате да направи нещо. Той се залавя за работа, но в това време от кухнята се разнася миризма на вкусно ядене; човекът веднага напуска работата си и започва да се движи, неспокоен е. Като изчезне миризмата на яденето, пак се залавя за работа, но желанието му да яде е толкова силно, че не може да се владее – колкото и да се движи, нищо не придобива, не може да се въздържа.

Човек се поддава не само на желанието си да яде, много желания могат да нарушат спокойствието му – например някой обича известни цветя и непременно иска да ги види. Изобщо всяка мисъл, всяко чувство, всяко желание крият в себе си някакво богатство за човека и ако използва това богатство, богат ще бъде, не може ли да го използва, минава за беден.

Едно време, когато Господ създал животните, всички се изредили при Него, за да Му се представят. Дошъл ред и на лъва, той се въоръжил и тръгнал на път. Както вървял, чул жално бръмчене, погледнал нагоре и видял високо някъде, на едно дърво, пчеличка, здраво омотана в паяжина. „Моля те, ти си един от големите юнаци – казала пчеличката, – помогни ми да излезе от тази мрежа! Може

да дойде случай и аз да ти помогна“. Лъвът си помислил: „Ако се отбия от пътя си, за да помогна на пчеличката, ще изпусна определеното време да се представя на Господа“. Въпреки това той се отбил от пътя си, посегнал с лапата си към паяжината и освободил пчеличката. В този момент в лъва се създала една черта на благородство: той пожертвал своето благо – да се представи на Господа, за да спаси пчелата. За тази жертва Бог го възнаградил, направил го цар на животните. По сила слонът заема първо място, но по благородство лъвът го превъзхожда. Сегашният лъв е изопачил характера си, опетнил се е от кръвта на бозайниците, но лъвът, създаден от Бога, се е отличавал с голямо благородство.

Какво се разбира под думата *цар*? Цар е онзи, който държи в ръката си ключ за постигане на своите стремежи и желания, който се е справил с мъчнотиите и противоречията на своя ум, със слабостите на своето сърце. Царят е богат, учен, силен, добър, но щом изгуби тези качества, постепенно слиза от висотата си. Всеки човек може да бъде цар на себе си, да се справя с мъчнотиите и противоречията си; за да не изгуби царското си положение, той трябва да бъде внимателен, да не проявява никаква слабост. Страшно е положението на човека, когато започва да губи добротата, силата, богатството, разумността си. Докато е добър, той прилича на цвят, който разнася надалеч уханието си.

Приятно е да срещате добри хора, то е все едно да влезете в градина с цъфнали цветя, чийто аромат се усеща отдалеч. Всеки може да бъде цъфнал цвят. Ако някой не е цъфнал още, причината е в Слънцето; той е пъпка, която още не е разцъфтяла, и когато Слънцето го напече добре, ще се разтвори, ще цъфне и ще започне да благоухае. Всеки може да бъде добър, т.е. всеки може да цъфне и да благоухае. Велика е Природата в своето разнообразие, много цветя има в нейните градини, но всички се различават. В различието и разнообразието на нещата се състои смисълът на живота.

Красотата на живота ще намерите в реализирането на малките мисли и желания. Дойде ли някоя идея в ума ви, колкото и да е малка, не я отхвърляйте; ако не я реализирате, губите красотата на живота си и попадате в задънена улица. Вие ще познаете великия човек по това, че се отнася с голямо внимание към малките неща: видният поет се радва на малкото перце, защото с него може да излее душата си; видният цигулар се радва на цигулката си, защото с нея изразява хармонията и мелодията на живота. Цигулката не е голяма, но разговаря с душите на хората; перото е човешкият език, чрез който се предава словото. Цигулката е душата на човека. Пазете перото и цигулката си, за да се разбирате с ближните си и да си помагате.

Като ученици, вие трябва да се стремите към такива блага, от които да се ползват всички хора. Представете си, че отивате при човек, който е осъден на смърт, и започвате да му говорите за бъдещото величие на неговия народ. Той ви слуша, но въздъхва дълбоко и си казва: „Какво се ползвам аз от бъдещите блага на моя народ?“. Следователно истинско и вечно благо е това, от което се ползват всички хора. Всяко благо, от което не се ползват всички, не е истинско и лесно се губи.

Вечните и истинските блага водят към Истината, която прави човека свободен: например онези мъчнотии, които Природата създава на човека, са малки задачи за него, но в разрешаването им се крие Истината. Страданията и радостите са блага за хората, защото всички участват в тях. Да яде човек – това е едно от великите блага, защото всички хора участват в яденето. Докато яде, той може да стане и талантлив, и гениален, и светия; щом престане да яде, всички възможности за него изчезват. Като яде, човек събира енергия в себе си, която може да превърне в работа.

Като ученици, вие трябва да изучавате себе си, а оттам – и ближните си. Един от методите за себепознание се крие в яденето – наблюдавайте се как ядете; от начина, по който ядете, можете да познаете какво ще излезе от вас и какво можете да свършите. Много неща зависят от ядене-

то. Знае ли как да яде, човек е разрешил една от важните задачи на своя живот.

Същото може да се каже и за понасянето на страданията: който знае да се справя с тях, той е готов за живота. Който знае да страда, знае и да се радва, а който не може да се справя със страданията, не може и да се радва. – „Не може ли без страдания?“ Да се задава такъв въпрос, това е все едно да се пита не може ли да се живее без хляб. И без хляб може, но ще свършите живота си като магарето на Настрадаин Ходжа⁸ – той казвал за магарето си: „Чудно нещо, тъкмо отвикнах магарето си да яде, и то умря“. Какво представлява смъртта – лишаване на човека от възможностите за придобиване на блага.

Как ще преведете примера с двете разумни същества, които стоят пред и зад вратата? Кой влиза вътре и кой излиза навън? Светлината влиза вътре, а чувствата и мислите излизат навън. Светлината е свързана с живота; където е животът, там е и Светлината, животът се облича със Светлина – тя е външната му дреха, затова казваме, че Слънцето носи живот.

Нова мисъл, нови разбиращения са нужни на човека. При старите разбиращения той говори, философства, но не може да се справи със себе си. Предприема нови работи, без да предвижда последствията на нещата – защо е така? Защото се поставя или като учител, или като ученик. Докато не съедини двете положения и не се постави едновременно като учител и ученик в себе си – да предава и да възприема, да учи другите и себе си, той нищо не може да постигне. Тази е причината, поради която човек понякога си мисли, че нищо не знае. Това са състоянията на учителя и на ученика в него – и едното, и другото състояние се дължат на сили, които действат отвън. Човек е гайда, която ту се пълни с въздух и свири, ту се изпразва и млъква. Кой е причина за надуването и изпразването на гайдата? Гайдарият. Щом разбере, че ще има хоро, той надува гайдата си и започва да свири. Когато човек съзнава, че е много учен, че знае много работи, надува гайдата си и хорото започва да се върти около него. Той си мисли: „Добре свирих, т.е.

добре предадох урока си, и учениците ме слушаха внимателно“. Когато си помисли, че нищо не знае, човек свива гайдата си и се прибира в себе си.

Човек е щастлив, докато играе на хорото; щом престане да играе, щастието го напуска. Докато гайдата не писне, той не става от сън. Гайдарят е петел, който рано сутрин кукурига; щом петелът започне да кукурига, това показва, че учителят е влязъл в клас, между учениците си, и е започнал да преподава. В кукуригането има нещо хубаво – то разпръсква тъгата и скърбите на хората; това знае само онзи, който е опитал нещата и ги разбира.

В разбирането е всичко, в него се крие Доброто, което придава смисъл и съдържание на нещата, иначе всичко става безсъдържателно. Например изречението *Бог е Любов* съдържа всичко в себе си; то нищо не придава на онзи, който не го разбира, вследствие на което той няма никакво отношение към него. Ако имате някакво отношение към съдържанието и смисъла на тези думи, вие ще участвате в благата, които те носят със себе си. Ако ученият каже думата *наука* и я разбере, ще се ползва от нейните блага.

И тъй, двете същества, които стоят пред и зад вратата, представляват две реалности, които се срещат. Ако едната реалност е Великото голямо, а другата е Великото малко, те непременно трябва да се срещнат – защо? За да се яви онова, което се търси. Когато душата стои вътре, а духът стои навън и чакат да се отвори вратата, за да се срещнат, човек ще намери Истината, която търси. Когато сърцето стои вътре, а умът – навън, и очакват да се отвори вратата, човек ще намери Светлината, която ще осмисли живота му.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

14. лекция, 12 декември 1930 г., София, Изгрев

ЕЗИКЪТ НА ПРИРОДАТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се темата *Кога работите на човека вървят най-добре.*

Тема за следния път: *Кога човек страда най-много.*

Животът на съвременните хора не е живот на настоящето, а на миналото: науката, с която се занимават днес, не е наука на настоящето, а на миналото; религията, която изповядват, също е религия на миналото. Изобщо всичко, което виждате около себе си, е пак минало; хората не се занимават с настоящето.

Могат ли работите на човека да вървят добре, докато се занимава само с миналото? Могат ли работите на търговеца да вървят добре, докато се занимава само със събиране на стари дългове? Докато търговецът събира стари дългове, работите му всякога ще остават назад; докато човек се занимава със стари работи, никога не може да бъде здрав. Когато изучават душата на човека, психолозите се интересуват от това, което става в съзнанието му в настоящия момент, а не от това, което е ставало в миналото. Човек постоянно се връща към младините си и казва: „Какво беше едно време!“. Какво е било едно време не е важно; днес какъв си, какво можеш да направиш – това е важно. – „Имам високи идеали, разрешението на които е в бъдещето.“ Започни още днес да работиш за реализирането им; да работиш за реализирането на бъдещите си идеали – това наричаме ние настояще.

Каква е разликата между младия и стария? Младият е оптимист, старият – песимист; младият има ясен поглед върху нещата, а старият не вижда добре, вследствие на което се заблуждава; младият е лек, подвижен, лесно

минава препятствията, а старият е тежък, неподвижен, препъва се, пада и греши. Следователно млад или стар, щом държи в ума си мисли, които го спъват, човек непременно ще сгреша и ще падне. Младостта и старостта не са в годините на човека, а в съзнанието му. За да не остарявате, не дръжте в ума си противоречиви мисли, които се пресичат, нито в сърцето си противоречиви чувства, които се сблъскват. За да не се пресичат мислите и да не се сблъскват чувствата, те трябва да следват пътя на успоредните линии. За успоредните линии се знае, че не се пресичат, освен във вечността, на безкрайно голямо разстояние. Пресичането на две успоредни линии подразбира, че условията са изменени, те влизат в някакво ново измерение. Ако условията не се изменят, ако не се яви някакво ново измерение, успоредните линии не могат да се пресекат. Следователно колкото е вярно твърдението, че успоредните линии се пресичат във вечността, толкова е вярно и твърдението, че те не се пресичат даже и във вечността, на безкрайно голямо разстояние.

Сега, колкото и да се говори за пресичането на успоредните линии, това е отвличен въпрос – защо? Защото има отношение към вечността, към безкрайните величини. Друг е въпросът, ако пресичането става на близко разстояние. Ще кажете, че това е някаква магия. Защо е магия – защото е необяснимо. Според мен магията разбира разумно обяснение и извършване на нещата; в нея няма никакъв произвол. Магът е физик, химик, естественик, математик и т.н., работи с Природата, взима от нея и дава от себе си. Като влезе в Природата, той се чувства така близко, сякаш е в собствена банка: отваря книжата, пише, взима пари колкото му трябва и си отива. В това отношение всички хора могат да бъдат магове. Ако не успяват, причината за това се крие в нещо, което им липсва. Какво липсва на сегашните хора? Много неща можете да намерите, но конкретно трябва да определите какво липсва на съвременния човек. Ако ви питат какво липсва на сиромаша, веднага ще отговорите – ще кажете, че пари му липсват; какво липсва на невежия – знание; на болния – здраве.

Всяка проява се нуждае от нещо конкретно. Например какво ще разберете, ако ви кажа, че като пишете числата от 1 до 1000, състоянието ви ще се смени? Това не е достатъчно. За да ме разберете, трябва да ви кажа следното: когато сте неразположени, сприхави, недоволни, трябва да броите бавно, спокойно от 1 до 1000. Какво ще ви ползва това? Друг е въпросът, ако следите при изговарянето на кое число състоянието ви се сменя. Като правите наблюдения, ще забележите, че при различните състояния действат различни числа. Това упражнение могат да направят всички хора, но им е нужна вяра; който не вярва, нека да не прави опита.

Вярващият се движи в широк свят, вследствие на което нещата са неясни. Той вярва, че нещата са разумно направени, макар да не ги е проверил сам. Някой ви разказва за онзи свят, за градините, полетата, върховете, водите. Вие вярвате в думите му. Ако отидете на мястото и започнете да проверявате това, което са ви говорили, казвате, че вече имате истинско знание. Какво ще кажете, ако отидете на определеното място и не намерите нищо? Описвайте нещата така, че да няма нужда нито да прибавяте нещо към тях, нито да вадите; ще ги описвате в тяхната действителност. Вие не можете да вярвате на онзи, който описва нещата приблизително, и свободно можете да му кажете, че не вярвате.

Представете си, че някой ви описва една планинска местност през пролетта или през зимата, а вие отивате през лятото и се чудите защо това, което виждате, не съответства на даденото описание. Къде е грешката? И в двамата – в онзи, който описва местността, и в онзи, който отива на мястото да провери. Грешката е в несъответствието на времето; който проверява нещата, трябва да отиде в същото време, когато се прави описанието, или да се движи в същата посока. Не е лошо, че двама души се движат в противоположни посоки, но трябва да знаят, че ще имат различни резултати.

Идеалистът разглежда живота през пролетта, а материалистът – през зимата; идеалистът е облечен с тън-

ки леки дрехи, с лека шапка, а материалистът е с дебели обувки, с плътна топла шапка. И двамата обичат живота, но материалистът казва: „Студено е вън, не мога да се облека с тънки дрехи“. Материалистът е бил на мястото на идеалиста, но е слязъл да работи в гъстата материя. Идеалистът още няма опитността на материалиста; той се движи в рядка материя, с по-малко съпротивления, не е слязъл в гъстата материя. Значи материалистът е материализиран, т.е. оформен, идеалист.

Старият човек е материалист, но е минал през идеализма и какви ли картини не си е рисувал, какви ли илюзии не си е правил! Като е остарял, той е напуснал идеализма, направил си е къща с удобства, има слуги на разположение – достатъчно е да дрънне звънеца, за да му се притекат в услуга; той заповядва, а други вършат работата му. Идеалистът няма слуги, сам върши работата си; той е подобен на старите евреи в Египет, които сами правеха тухлите за строеж. Материалистите са подобни на египтяните, които очакваха наготово да им донасят тухлите. Евреите казваха, че не може без правене на тухли, а египтяните казваха, че други могат да правят тухли вместо тях. Сиромашът казва, че поради сиромашията си не може да направи всичко, а богатият казва, че всичко може да направи с парите си. Това, което невежият не може да направи, ученият го прави; това, което грешникът не може да направи, праведният го прави; това, което болният не може да направи, здравият го прави.

Следователно, за да се домогнете до Истината, всякога дръжте в ума си две противоположни мисли. Например ако искате да разберете какво представлява злото, невежеството, омразата, изучавайте първо Доброто, Мъдростта, Любовта. Отрицателните прояви на живота са отклонения. Занимавайте се първо с положителните неща, а после с отрицателните, т.е. с отклоненията; постъпвате ли обратно, скъпо ще платите. Само силният, свободният, ученият може да се занимава с отрицателните сили в живота. Чрез положителните енергии човек се калява, придобива сила, знание и свобода, за да може впоследствие да изучава и отрицателните енергии.

Като млади, вие искате да бъдете щастливи, но основателно ли е това желание? Все едно богатият да иска да стане богат; или онзи, който вижда добре, да каже, че иска да вижда – той не може да има желанието на слепия, но ако го има, това значи, че се страхува да не загуби някога зрението си. Не слагайте в ума си отрицателни мисли. Може ли здравият да казва, че иска да бъде здрав? Няма защо той да желае по-голямо здраве от това, което има.

Тъй щото когато казвате, че искате да бъдете щастливи, ние подразбираме, че сте нещастни. Нещастният може да търси щастието, но щастливият? Кой човек е щастлив? Какво разбирате под думата *щастие*? Ако търсите думата *щастие* в речниците, ще се доберете до много значения, но нито едно от тях не отговаря на истинското понятие. Щастието изключва смъртта. Условията, които определят щастието, трябва да вървят в хармония с човека, а не против него. При това щастието трябва да търси човека, а не той – щастието. Човек трябва да бъде необходимост за щастието. Докато то ви търси, вие живеете в благоприятни условия; започнете ли вие да го търсите, условията ви са неблагоприятни. Колко хора знаете, които, като са търсили щастието, са го намерили? Щастието подразбира връзката на човешката душа с Първата Причина на нещата; където е щастието, там са Вечният живот, Любовта, изобилието, там е и Мъдростта.

Щастливият човек е във връзка с любещи и разумни същества. Каквото пожелае щастливият, всякога се отговаря на желанията му; те са разумни, а не като желанията на хората, които търсят щастието. За последните можем да кажем, че нямат свои собствени желания, те се стремят да реализират чужди желания, остатъци от миналото. Например какво ще кажете за желанието на стария стогодишен човек да играе на хорото с младите моми и момци? Това желание е от миналото му, днес той не може да играе, краката му не го държат. Ще му говорите след това, че чрез магия може да се подмлади; това е друг въпрос. Той ще ви изслуша, ще каже, че е възможно, но никакви опити няма да направи за своето подмладяване.

Следователно човек може да говори за много неща, но не всичко може да приложи. Всички хора казват, че човек може да се подмлади, но малцина могат да направят този опит успешно. Подмладяване става и в Природата, но в дълъг период от време. Когато иска да подмлади човека, тя го приспива и през това време заличава от паметта му всякакъв спомен за старост. Той става млад, когато забрави, че някога е бил стар; човек се освобождава от известно състояние само когато го забрави. Някой боледува от тежка болест и казва: „Няма да забравя тази болест“; щом оздравее, след време всичко се заличава от паметта му. Друг падне някъде, счупи крака си и мисли, че ще помни болките от счупения крак; след време и той забравя всичко.

Има тягостни състояния за човешката душа, които непременно трябва да се заличат от съзнанието и никогато вече да не се повтарят. Какъв смисъл има за човека да помни своите страдания и мъчнотии? Трябва ли студентът да помни през целия си живот, че професорите са го късали на изпити? Опитността от скъсването на изпит трябва да остане, но тягостните състояния трябва да се заличат от съзнанието му. В повечето случаи причината за пропадаването на студента на изпит е външна. Тя се дължи на някакво опияняване: или е надценил способностите си, вследствие на което не е учил достатъчно, или се е поддал на влиянието на своите другари, с които е ял и пил, и е пропуснал времето за учене.

Един американски проповедник се качил на амвона да държи проповедта си, която научил добре наизуст. Той всякога носел бележките си и от време на време поглеждал в тях, за да не забрави нещо. В този ден забравил бележките у дома, но въпреки това се чувствал уверен в себе си и затова не изгубил присъствие на духа. Той започнал добре проповедта си, помнел всичко. По едно време вратата се отворила и в стаята влязла една дама с черни очила; като погледнал към нея, проповедникът забравил всичко, не могъл да си спомни какво трябва да говори на слушателите си. Спрял за момент и решил да се извини, че не е

разположен и не може да продължи проповедта си. В това време в стаята влязъл млад красив момък; проповедникът погледнал към него и по чудо проповедта изпъкнала в съзнанието му така ясно, сякаш била написана на книга. Зарадван от това щастливо стечение на обстоятелствата, той продължил проповедта си.

Коя е причината за прекъсването и за възстановяването на проповедта? От научна гледна точка това се обяснява с хармоничното и дисхармонично влияние на силите върху човека: дамата с черните очила оказала дисхармонично влияние върху силите в организма на проповедника и той се объркал, забравил всичко, което знаел, а младият момък му подействал хармонично.

Като ученици, за вас е важно да се научите да сменяте състоянията си и по този начин да се справяте с мъчнотията. Представете си, че сте попаднали в чужда страна без пет пари в джоба; три дни не сте сложили хляб в устата си, ходите насам-натам, нямате работа, нямате познати. Как ще си помогнете? С мисълта. Приложете мисълта и вярата си в действие, за да си доставите по някакъв начин хляб, да влезете във връзка с добри и учени хора, да използвате условията на страната, в която сте попаднали.

Вие живеете сред Природата, но не можете да се ползвате от нея – защо? Не познавате нейните закони. Вие изучавате законите на физиката, химията, на различните граматики, но щом дойдете до езика на Природата, отказвате се да го разбирате. Искате ли да влезете в хармония с нея, да се ползвате от нейните блага, започнете да изучавате езика ѝ. За да се домогнете до него, вие трябва да изучавате формите на телата, съдържанието и смисъла им; само при това положение можете да научите азбуката на Природата. Щом научите буквите, постепенно ще ги съчетавате в срички, в думи, докато най-после образувате цели изречения. Ако знаете само една дума от езика на Природата, ще бъдете един от учените, гениалните хора; чудно е наистина, че само една дума от езика на Природата може да направи човека богат. Колко злато трябва да има човек, за да бъде милионер? Достатъчно е да му

дадете един диамант, голям като кокоше яйце, за да стане милионер. Такова нещо е познаването на езика на Природата – то крие в себе си мощна сила, чрез която човек става учен, добър, силен, богат.

Ние не говорим за обикновените учени, които повторят създаденото от истинските учени; ние говорим за онези учени, които носят в себе си силата на знанието. Всеки човек може да черпи тази сила от Природата и от Целокупния живот. Каквото може да придобие, то е богатството, което носи в себе си и което никой не може да му отнеме. На всички хора е дадено по малко от това богатство, но те не го използват еднакво; един го използва повече, друг – по-малко.

Всеки човек се ползва от благата на Природата според степента на своето развитие. Някой е способен, даровит, без да подозира това; трябва да дойде човек отвън, да обърне внимание на неговата дарба и едва тогава той започва да работи върху нея, за да се прояви. Докато не съзнава силите, които са вложени в него, човек не може да прояви нито знанието, нито добротата си; щом ги съзнае, той се проявява като учен и добър. Често чувате някой да казва: „За нищо не ме бива; езици не мога да уча, музика – също, наука – също, и добър човек не съм; не зная какво ще излезе от мен“. Този човек не мисли право. Той трябва да знае и да вярва, че носи в себе си сили, които като пъпката чакат да изгрее Слънцето, за да цъфнат и да се проявят.

По какво се отличава човек от животните? По своята мисъл. Като мисли и чувства, той се свързва с всички същества над и под него, възприема техните състояния и така се обогатява със знания. Забелязано е, че колкото почувствителен е човек, толкова по-лесно възприема трептенията на околната среда, на обкръжаващите и според това може да се настрои хармонично или дисхармонично. Достатъчно е да сложи дясната си ръка под лявата на някого, за да възприеме състоянието му, дали мисълта му е възходяща или низходяща, същевременно може да определи и възрастта му. Причината за това се дължи на факта, че всеки човек според състоянието си образува около себе

си специфична атмосфера, специфични трептения, които чувствителният веднага възприема. Ако трептенията на някого са низходящи, хората постепенно започват да го избягват; щом повдигне състоянието си, трептенията му също се повдигат и хората отново го заобикалят. Песимистите, мрачните и отчаяните хора обикновено са самотни. Когато някой студент пропадне на изпитите си, състоянието му се понижава толкова много, че и близките му започват да го избягват. По същата причина хората избягват болните – страхуват се да не се заразят, да не изпаднат в тяхното състояние. Всеки търси здрави, жизнерадостни, силни хора, защото може да вземе нещо от тях; всеки търси планинския извор, защото може да черпи от неговата чиста, кристална вода.

Първото нещо, към което трябва да се стремите, е да увеличите своята магнетична сила, да се отворите за възприемане и предаване на Доброто – това значи да забогатее човек. Много начини има, чрез които човек може да се отвори – например чрез науката, религията, изкуствата. За да не изпадне в еднообразие, той трябва да смесва тези методи, да развива едновременно и умствените, и сърдечните, и приложните си сили. Ще кажете: „Какво допринасят математиката, геометрията за отварянето на човека?“. Те го разширяват, неговите способности придобиват голям простор. Например от геометрията знаете, че най-късото разстояние между две точки е правата линия; това е формата на дадения въпрос. Като се задълбочава в тази истина, човек я разглежда и в друго отношение – по съдържание и по смисъл. Следователно една Истина е вечна, когато има разрешение едновременно във физическия, в Сърдечния и в Умствения свят, т.е. когато е решена по форма, по съдържание и по смисъл.

И тъй, казваме, че по-къс път от правата линия няма; това е вярно по отношение на пространствения свят. В безпространствения свят по-дълъг път от правата линия няма. Кога едно тяло се намира в безпространствения свят? Когато е в абсолютен покой. Кога тялото е в абсолютен покой? Когато е господар на положението, в което

се намира. В абсолютен покой, както и в движение, могат да попадат само разумни същества, които имат съзнание.

Една машина може да бъде в абсолютен покой, може да бъде и в движение, но това не става по нейна воля; някое разумно същество вън от нея направлява нейното движение или я слага в покой. Сега се явява въпросът коя е причината разумното същество да бъде в покой или в движение. Този въпрос не ни интересува, той няма отношение към настоящия момент. За всеки човек е важен настоящият момент, какво може той да разреши сега, днес; каква задача ще разрешава в бъдеще – това е въпрос на бъдещето. Днес аз трябва да се движа, нищо повече; какво ще правя на следващия ден – това не ме занимава.

Има една колективна, широка философия, която разрешава всички въпроси на настоящето и на бъдещето, но малцина са дошли до нея. Повечето хора се занимават с личната философия, ала тя не разрешава въпросите. Ние говорим за философията на настоящия момент – разрешавайте онези задачи, които сегашният момент ви носи, това е достатъчно за вас. Ама Кант⁹ казал това, Спенсър¹⁰ казал онова. Каквото и да са казали философите, на всички липсва по нещо; когато намерят това, което им липсва, те ще оправят света.

Ще кажете, че нещата са непостижими. Колкото е вярно това твърдение, толкова е вярно и обратното, а именно, че нещата са постижими. Това зависи от условията – при известни условия нещата са непостижими, но при други са постижими. Например невъзможно е човек да умре – кога? Когато е абсолютно праведен. Възможно е човек да умре – кога? Когато е абсолютно грешен. Животът и смъртта са в зависимост от спазването на великите закони на Природата; ако спазва тези закони в абсолютен смисъл на думата, човек е дошъл до безсмъртието, но не ги ли спазва, той живее в областта на смъртта.

Ние говорим за изучаване на езика на Природата във връзка с безсмъртието, но колко хора желаят да изучават този език? Няма по-красив език от този на Природата; който се занимава с изучаването му, трябва да спазва ней-

ните правила и закони. Например забранено е на човека сам да отключва и заключва вратите на Природата. Щом иска да влезе в една от стаите ѝ, ще се спре пред вратата и тихо, внимателно ще похлопа три пъти; ако му отворят, ще влезе, а ако не му отворят, ще се върне назад – не е готов още. Когато се приготви, ще влезе и ще види богато наредена трапеза. Той няма да седне пред трапезата, докато не почувства, че всички присъстващи са съгласни да вземе участие в общия обяд; ако се намери само един, който не е съгласен да присъства на общата трапеза, човекът се връща назад. В обителта на Природата съществува пълна хармония и единство; там се допуска само онзи, който е в състояние да поддържа тази велика хармония и единство.

Как ще познаете, че някой владее езика на Природата? Той ще бъде забравен от всички. Не е ли добре да ви забравят вашите кредитори? Това значи да ви забравят като човек на старото, със старите дългове и недоразумения, и да ви познават като нов човек, носител на Любов и Светлина, на Знание и Свобода. Да изучаваш езика на Природата подразбира готовност да се изпразниш от всички стари теории и знания и да възприемеш новото знание, което никой не е в състояние да изопачи; това значи да възприемеш правата мисъл, която не търпи никакво отклоняване.

Идеалът на новия човек, човекът на шестата раса, е изучаване на езика на Природата. Това е идеалът на бъдещото човечество, носител на новата Любов, на новата Светлина и Свобода, на новия Мир.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

15. лекция, 19 декември 1930 г., София, Изгрев

ЛЮБОВ И МИЛОСЪРДИЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Ползата от доброто храносмилане.*

Представете си, че имате три житни зърна от България, четири от Германия, пет от Франция, шест от Англия и седем от Русия. Като съберете всички, имате на разположение двадесет и пет житни зърна, това е прост процес на събиране. Житните зърна представляват обекти с потенциална енергия; ако посеете тия зърна в почвата, при благоприятни условия, ще имате различни резултати. От какво зависи различието? От числата. Числата 4, 5 и 7 ще дадат повече плод, а 3 и 6 – по-малко. Има закон, според който може да се определи точно всяко число колко плод ще даде.

Представете си, че числата 3, 4, 5, 6 и 7 не са житни зърна, а хора с различни специалности: трима земеделци, четирима техници, петима музиканти, шестима мореплаватели и седем педагози. Ако съберете тези хора на едно място, те ще образуват общество, в което всеки ще приложи своите знания. Ако условията, при които живеят, са благоприятни, за всички ще има работа: земеделците ще орат, сеят и жънат, техниците ще подобряват условията им, музикантите ще ги веселят, мореплавателите ще съдействат за износа на храните им, а педагозите ще учат и възпитават децата им.

Като изучавате външните отношения между хората, идвате до заключение, че човек има нужда от различни специалисти в себе си, които да съдействат за неговото развитие. Например някой има високо и широко чело – това е земята, която той трябва да обработва. Ако няма

зеделец в себе си, който да разорава почвата, челото му ще остане необработено; ако няма техник, който да подобрява условията, челото му ще се обработва бавно; ако няма музикант, за да пее и свири, човек ще бъде лишен от музиката и поезията в живота; ако няма мореплавател, за да разнася стоките му на производител, в живота му ще настане застой; и най-после, ако няма педагог, който да възпитава и организира силите му, човек не може да се ползва правилно от своите дарби и способности.

Земеделците, техниците, музикантите, мореплавателите, педагозите представляват скачени съдове помежду си; когато работите на един от тях вървят добре, на всички останали е добре. Между всички органи на човешкото тяло съществува известна зависимост, в това отношение и те представляват скачени съдове. Например ако очите на човека пожълтяват, това показва, че черният дроб не действа добре – той е свързан с храносмилането, а храносмилането е свързано с кръвообращението: ако храносмилателните органи действат добре, кръвообращението става правилно. От правилното кръвообращение зависи чистотата на кръвта; ако кръвта е чиста, човек мисли и разсъждава правилно. Нечистата кръв помрачава съзнанието, а щом съзнанието не е ясно, мисълта не е права. Добрите храносмилане, дишане, кръвообръщение, мислене, чувстване са добрите условия, които човек трябва разумно да използва.

Мнозина гледат на земеделието като на долна, ниска работа; това е криво разбиране. За да оре, обработва и посява земята, земеделецът трябва да носи в себе си качествата на техника. Техникът трябва да носи качествата на музиканта, музикантът – на мореплавателя, мореплавателят – на педагога и т.н. Трябва да има допирни точки между хората, за да се разбират; техникът внася в земеделеца похват в работата, а музикантът – оптимизъм.

Без музика човек не може да работи правилно, тя дава красота и подтик на човешката мисъл; изчезне ли музиката, мисълта не се развива правилно. Музиката е подобна на топлината – каквото е действието на топлината в

Природата, такова нещо е музиката за човешката душа. Когато Слънцето изпраща топлината си в Природата, тя изважда инструментите и започва да твори; под звуците на тази музика растенията се накичват като млади моми и хорото се залюлява. Без музика няма растене; културата, т.е. растенето и развиването, са резултат на музиката.

В Природата на първо място стоят техниците, а тяхната задача е да създават формите, да приготвят дрехите им; след това идват другите условия – топлина, светлина и влага, и тогава земеделците започват своята работа. Педагозите дават правила как трябва да се облече човек, кои цветове да носи, как да ги съчетава и т.н. Както виждате, развитието на човека е сложен процес, поради което се нуждае от земеделец, техник, музикант, педагог и т.н.

Човек трябва да носи в себе си специалисти от всички области и отрасли на живота. Кое представя орането в човека? Храненето. Преди да яде, той слага трапеза пред себе си и разчупва хляба на парчета. Както земеделецът разбива земята с ралото си, така човек разчупва хляба с ръцете си и го слага на трапезата; след това призовава силите в себе си и започва да яде. Силите в човека представляват житните зрънца на земеделеца, които той посява в добре разораната земя.

Като културно същество, човек трябва да разбира реда и порядъка, който съществува в Разумната природа. Той трябва да знае мястото, което заема в нея; когато намери мястото си като число, наредил е работите си добре. Всяко число има своето предназначение. Между числата от 1 до 7 най-силна е седмицата. В числото 7 са съединени два свята, а числото 3 съдържа в себе си основните принципи за образуване на числото 4, през което минава развитието на всички същества, от най-долните до най-горните. Числото 7 е строго, то изисква от човека правилно прилагане на основните принципи на Живота; който не ги прилага правилно, се натъква на големи нещастия и страдания. Тъй щото страданията, през които минава цялото човечество, не са нищо друго, освен противодействия, които Природата му поставя, за да го върне в правия път, от кой-

то се е отклонил. Разумните страдания смекчават характера, внасят нещо благо в него.

Какви елементи се съдържат в думата *благодет*? Вижте в кой час, в коя минута и секунда изговорихме думата *благодет* – в 6 часа, 25', 30'', 56'''; тези данни показват времето на раждане на благодетта. Ако направите хороскоп на думата, ще видите кои планети господстват при раждането ѝ; при раждането на благодетта Слънцето и Сатурн се намират малко под хоризонта, в първия дом, в знака Стрелец.

Когато пишете или изговаряте една дума, едновременно с нея се раждат и буквите, от които тя е съставена, като нейни елементи. От благоприятното съчетание на условията, при които се раждат буквите на думите, зависи и благоприятното раждане на самата дума. Същият закон има отношение към раждането на идеите, на мислите и на чувствата в човека. Например раждането на една идея в главата на човека е сложен процес. Това, че се е родила, още не значи, че може да се реализира – защо? Защото се намира в зависимост от раждането на всички мисли и чувства, които имат отношение към нея. Ако отделните мисли и чувства са родени при благоприятни за идеята условия, последната може да се реализира.

От колко мисли е съставена една идея? Например колко мисли влизат в идеята за Доброто? Кои са качества на добрия човек? Добрият човек има качества, каквито имат скъпоценният камък и благородните метали. Скъпоценният камък се отличава от обикновения по свойството си да пречупва лъчите на светлината, а благородният метал се отличава от неблагородния по това, че не се окислява лесно – колкото по-трудно се окислява един метал, толкова е по-благороден. Освен това скъпоценните камъни и благородните метали оказват добро влияние върху здравето на човека; най-добро влияние оказва златото, понеже носи в себе си магнетична сила. Защо златото, което действа добре върху здравето, прави човека лош? В желанието си да придобие повече злато човек става лош, жесток към обкръжаващите. Причината за това се крие

в неговото неправилно отношение към златото – когато се стреми към придобиване само на външно злато, човек става жесток. За да облагороди характера си, той трябва да придобива и вътрешно злато, т.е. да увеличава златото в кръвта си. Когато има външно и вътрешно злато в себе си, става благороден, здрав, учен и самостоятелен.

Да се върнем към думата *благодет*. Кой човек може да бъде благ? Любещият. Думата *любов* започва с буквата *Л*, която показва, че силите, които действат в нея, са възходящи. Любавта изключва смъртта, обезсърчението, страданието и има висок идеал, вследствие на което не познава сълзите, падането, мъчнотиите. Любавта ражда Живота. Кое е пелените на Живота? Милосърдието, Животът се обвива в Милосърдието. Любавта и Милосърдието имат две различни посоки на движение: Любавта е възходящ процес, поради което се занимава с велики работи, а Милосърдието е низходящ, т.е. процес на слизване, на жертва. Милосърдието включва съжалението, снизхождението към малките и слаби същества. Между Любавта и Милосърдието съществува тясна връзка. Ако Любавта не се прояви между майката и бащата, дете не може да се роди, но щом то се роди, Милосърдието слиза от горе и започва да се грижи за него; ако Милосърдието не поеме детето в пелените си, то ще умре. Много деца умират по единствената причина, че Милосърдието не е слязло при тях, за да ги завие в своите пелени и да ги отгледа.

Следователно, за да реализирате своя идеал, Любавта трябва да се поляризира, да има слизване и възлизане на нейните сили. Тогава се образува буквата *М*, която започва с възлизане и свършва със слизване; в тази буква има две качвания и две слизания – човек се качва, за да приеме нещо от Възвишения свят, след това слиза, за да даде условия на благото, което е взел, да се развива. Животът и благата, които той носи, се развиват в долините. Някои религиозни хора искат да живеят само по върховете, да прекарват в пост и молитва, в постоянна чистота; те не искат да слизат в долините, между хората, за да не се опетнят. Щом искат да живеят по върховете, сами се ли-

шават от богатата на Живота. Човек трябва да слиза и да се качва, да влиза в положението на обкръжаващите и да им помага; само така той ще се развива правилно.

Някой казва: „Важно е да е добре на мене, на жената и на децата; за другите хора не мисля“. Това е човек, който се е качил на някой планински връх и не мисли да слиза. Човек е член на голямата фамилия на човечеството. Той има стотици и хиляди приятели, познати, с които е свързан, и благосъстоянието му зависи от благосъстоянието на всички, с които е свързан. Ако се е качил на един връх, няма отношения с никого и желае да бъде щастлив, това е невъзможно. Хиляди и милиони хора живеят в долините, страдат, мъчат се, чакат някой да им помогне. Ти, който стоиш на върха, трябва да слезеш между тия хора, да работиш рамо до рамо с тях, да им помагаш.

И тъй, да мисли човек, че от върха на планината може да разреши въпросите на своя живот, това е криво разбиране. Да мисли, че в един момент може да стане ангел, да прехвъркне пространството, да покаже пред хората, че всичко е постигнал – това е заблуждение. Любовта трябва да роди Милосърдието; ако не го роди, тя няма правилни прояви. Ако любещият не прояви Милосърдие към ближните си, Любовта ще му създаде големи противоречия. Любов без Милосърдие не е истинска Любов.

Хората не са опитали Любовта, а говорят за нея; това, което те наричат любов, е огънят на Любовта, който ги е опогърлил или поизгорил малко. Като усетят този огън на кожата си, казват: „Човек трябва да бяга от Любовта, страшно нещо е Любовта!“. Това е криво разбиране. Кого опгърля или изгаря Любовта? Онзи, чиито трептения на организма са по-слаби от нейните. Ако трептенията на организма му са по-силни, огънят ѝ не го засяга.

За да не изгори от огъня на Любовта и за да не се опгърли, човек трябва да приложи Милосърдието в живота си, да смекчи коравината, която обвива неговото сърце. Любовта без Милосърдието не може да се приложи. Тя е подобна на захарина, който е най-малко 500 пъти по-сладък от обикновената захар; за да се ползва от захарина,

човек трябва да разтвори малка част от него в голямо количество вода. Милосърдието е средата, в която Любовта се разрежда, за да стане лесно поносима за човека. Сегашният човек не е готов още да възприеме Любовта направо, във всичката ѝ сила и пълнота.

И тъй, искате ли да приемете захарина вътрешно, трябва да го разтворите в много вода; приемете ли го в естествения му вид, той е толкова сладък, че граничи с горчивия вкус. За да се ползвате от горчивите и сладките неща, трябва да ги приемате в разрежено състояние. Това правило се отнася и до горчивите и сладките мисли и чувства: ако една мисъл или едно чувство са много сладки или много горчиви, трябва да се приемат в разрежено състояние, за да може организмът да се ползва от тях.

Някой ви казва, че сте страшен нехранимайко. Ако сте чувствителен човек, тия думи произвеждат горчиви чувства и за да се освободите от тяхната горчивина, трябва да ги разреждате. Разреждането подразбира анализиране. Вие ще отделите сричката *-стра* от другата сричка, *-шен*, която означава весел човек; от думата *нехранимайко* ще махнете частицата *-не* и ще остане *весел хранимайко*. Значи докато мисли само за себе си, за своите лични интереси, човек минава за нехранимайко. Той мисли само за големи предприятия, от които да печели, но като стане *весел хранимайко*, разбира, че единственото място, от което иде богатството му, е майката. Щом се привърже към нея, както кучето към господаря си, той разрешава противоречията на своя живот.

Като ученици, вие трябва да анализирате нещата, да видите Доброто, което се крие в тях. Дойде ли някоя добра мисъл в ума ви, не я отхвърляйте, не казвайте, че не е дошла навреме; може би чрез нея се изявява някой ваш приятел, който с години не ви е виждал. След всичко това казвате: „Нямам време за тебе, не мога да те приема“. Той ви носи една светла мисъл и щом я отхвърлите, работите ви се объркват. Всяка добра, светла мисъл е един добър приятел; ако знаете как да приемете тази мисъл и как да я реализирате, вие ще станете гениален човек. Ако някой

цар минава покрай стотици гладни, бедни хора и може само с една дума да им помогне, защо да не каже тази дума? Достатъчно е той да каже на слугите си: „Дайте на тези хора изобилно хляб!“ и ще се благослови. Защо да не каже човек на ума си и на сърцето си думата *дай*? Във всеки има хиляди мисли и чувства, които чакат да дойде някой да им даде условия да се развиват; този народ от мисли и чувства вика във вас. Дайте ход на вашето сърце и на вашия ум да се проявят!

И тъй, когато попадне при неблагоприятни условия на живота, човек се намира в положението на гладните, на просящите в него, които викат за хляб. Защо трябва да викат? Ти си учен, завършил си университет, влез в положението им и ги задоволи. „Какво ще кажат хората?“ Къде са тия хора? Ако става въпрос за майка ти, баща ти, брат ти и сестра ти, те са твоите близни, които са в самия теб. Близните ви – това са притоците на вашия живот, те не са извън вас. Следователно, като задоволите близните си в самите вас, вие ги задоволявате и извън вас.

Каквото е отношението на човека към неговите близни, такова е отношението и на Бога към нас. Ние съществуваме благодарение на Божията мисъл. Бог мисли за нас и ни държи в ума Си; ако Той престане да мисли за нас, ще изчезнем.

Божията мисъл поддържа света. Животът се крепи на Божията мисъл, която се влива във всяко живо същество; който е опитал да прекъсне потока на Божията мисъл в себе си, сам се е разрушил. Дайте път на тази Светла мисъл в себе си – да потече Вечният живот през вас, за да се радвате на изобилието, което той носи. Това значи човек да бъде извор, да носи в себе си светлата идея за Бога; не носи ли тази идея в ума си, ще пресъхне. Ще кажете, че имате любов. Каква е любовта ви, мени ли се, или не? Ако не се мени, наистина имате Любов.

Глаголът *имам*, с който хората често си служат, крие магическа сила в себе си. Като знаете това, употребявайте този глагол при всяко обезсърчаване, недоволство, страдание. Ако се обезсърчиш, че си сиромах, кажи в себе си:

„Всичко имам“. – „Как ще кажа така, като нямам пари?“ Обърни се към Слънцето и поискай от него злато; то ще ти даде колкото искаш. Ако си недоволен, че нямаш възможност да постигнеш нещо, кажи си: „Имам много възможности в себе си за постигане на своите желания“. Наистина, достатъчно е човек да се вгълби в себе си, за да види какви големи богатства са вложени в него. Ако имаш в себе си всичко, от което се нуждаеш, трябва ли да страдаш?

Достатъчно е човек да поддържа в ума си положителни мисли за постигане на някаква своя цел, без никакво съмнение и противоречие, за да я реализира така, както е намислил. Каквото мисли човек, това става; каквото пожелае, сбъдва се, но гледайте да не се сбъдне преждевременно – всяко желание, реализирано не навреме, причинява повече нещастия, отколкото радости. За да не си причинявате сами нещастия, не пресилвайте нещата – всяко трябва да стане на своето време. Когато българинът цъка своето огниво навреме, праханта лесно се запалва; ако го цъка навреме и без време, праханта ще изгори и кремъкът ще се изхаби.

Пишете върху темата: *Как приготвя българинът своето огниво*. Вие знаете, че за огниво са нужни прахан и кремък. Проучете въпроса откъде се взима праханта, как се приготвя и какви свойства има – колкото и да е суха, праханта трябва да се пази в кожена кесийка, на сухо.

Праханта представлява човешката мисъл, която лесно се възпламенява; за да не се запалва, тя трябва да се поставя при нейните естествени условия. И като мисли, и като чувства, човек трябва да спазва правилата и законите за проява на мислите и на чувствата, както техникът и музикантът спазват законите и правилата, които тяхното изкуство изисква. Например днес и децата знаят да събират числа, но в това събиране още не се прилагат законите на истинското събиране. Да събереш три единици на едно място значи да събереш всичкото жито, което си посял. Да събереш четири единици значи да събереш всичките рала, с които си работил. Да събереш пет единици значи

да събереш всичките музиканти на едно място. Да събереш шест единици значи да събереш моряците около себе си, да те разхождат с лодка по морето. Да събереш седем единици значи да се домогнеш до ония педагози в себе си, които ще те възпитават.

Следователно, искате ли да работите с числата, трябва да разбирате техния език. Всяко нещо има свой език и говорите ли езика на нещата, ще се ползвате от тях. Например ако говорите езика на земеделеца, на техника, на музиканта, те ще ви разбират и ще ви отговарят; не знаете ли езика им, никаква връзка не можете да създадете с тях.

Човек трябва да се стреми към онова вътрешно знание, което произтича от мисълта. За да го придобие, той трябва да има прави мисли и прави чувства, свободни от всякакви чужди влияния и примеси.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

16. лекция, 26 декември 1930 г., София, Изгрев

СЪЕДИНИТЕЛНИТЕ НИШКИ НА ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Условия на добрия живот.*

Упражнение: Ръцете са напред с длани, обърнати нагоре. После ръцете се поставят на гърдите, на кръста и се спускат надолу. Направете това упражнение няколко пъти.

Има положения в живота, които забавляват човека. В известни случаи забавленията са необходими – например за децата те са намясто, но възрастните нямат нужда от забавления. Сериозната мисъл изисква понякога забавление, но то иде повече като смяна на работата. Ученият, който е работил усилено с мисълта си, взима мотиката в ръка и копае, има нужда да сменя работата си. Той нарича смяната почивка, или забавление. В този смисъл забавлението е необходимо за всички светове. Като работи умствено, човек се забавлява с прочитането на някоя лека книжка; като работи сърдечно, забавлява се с някоя игра, весела песен; като работи физически, забавлява се с една сладка, приятна закуска. Виждате някой работник на нивата как изважда сухия хляб от торбата си, надробява го, слага отгоре малко сирене и прясно масло, залива го с вода и доволен от работата си, сяда пред сладката попара. Какво прави този работник? Забавлява се. Защо наричаме попарата забавление? Защото човек яде попара само когато има сух хляб.

Следователно, когато се натъквате на някоя суха мисъл или на някое сухо чувство, за да ги използвате разумно, трябва да ги накиснете в гореща вода, да направите от тях попара. Във физическия свят лесно се прави попара, но в Умствения и в Сърдечния свят – трудно. Суха мисъл

е например мисълта за квадратурата на кръга; учените се занимават с този въпрос, но и до днес не са го разрешили. Когато се натъкват на мъчно разрешими въпроси, хората стават мъжествени. Когато се натъкват на абсолютно неразрешими въпроси, те се отчайват, губят смисъла на живота и казват: „Никой не може да разбере смисъла на живота“. Наистина, смисълът на Целокупния живот мъчно може да се разреши, но частично той е разрешен. В далечното бъдеще човек ще проникне в смисъла на Целокупния живот. Днес въпросът за квадратурата на кръга е неразрешим, но в бъдеще може да се разреши. Днес е намерено лицето на кръга, то е равно на $\pi \cdot r^2$ ($S = \pi \cdot r^2$); π е несъизмеримо число, а r представлява радиуса на кръга.

В математиката се говори за несъизмерими числа; в геометрията се говори за несъизмерими отсечки, несъизмерими плоскости и т.н. В широк смисъл думата *несъизмерим* подразбира незавършен процес. Например незрял плод представлява незавършен процес – не знаете още колко има да зрее, нито колко голям ще стане. Диаметърът на окръжността се съдържа в дължината ѝ 3,14 пъти – несъизмеримо число пъти. Оттук следва, че кръгът е незавършен процес. Мислете върху несъизмеримите числа и незавършените процеси, за да намерите разликата и сходството между тях.

Да се върнем към понятията *забавление* и *работа*, да видим каква разлика съществува между тях. Съществена-та разлика се заключава в това, че забавлението свършва с разходи, а работата – с приходи. Само богатият може да се забавлява, защото има какво да изразходва. Понеже децата се забавляват най-много, те са най-богатите същества на Земята. Първите две-три години след раждането си децата са като царе и князе: навсякъде се чува тяхната воля, те заповядват и управляват; след това изгубват магнетичната си сила, стават обикновени хора и се залавят за някаква работа. Докато свикне с тази промяна в положението си, детето страда дълго време, а има случаи, когато и възрастни хора не могат да привикнат с новото си положение. Чувате някой да казва: „Чудно нещо! Не зная

какво става с мене, но изгубих царското си положение“. Много естествено, някога си бил цар, но си тръгнал на дълъг път сам, без слуги и придворни; през това време ти си изял пригответената храна, скъсал си дрехите си и сега трябва да мислиш как да си доставиш храна, как да се облечеш – за всичко трябва сам да мислиш.

Вие сте тръгнали на екскурзия в планината; за да стигнете върха и да се върнете назад, от вас зависи как ще вървите и кога ще се върнете. Върхът е далеч, много време трябва да вървите, докато го стигнете. За да стигне благополучно до върха и да се върне навреме, човек трябва да бъде разумен, да съобрази всички условия: с колко време разполага, какви средства са му дадени – материални и духовни, какво ще бъде времето, какви са силите му и т.н. Имайки предвид всички необходими условия, той може да тръгне на път, като знае предварително докъде ще стигне.

Това, което сега ви казвам, се отнася до всички хора – учени и прости. И учените се изненадват от условията, както и простите. Срещате един математик, който е тръгнал на екскурзия в ясен слънчев ден. Той носи със себе си малка торбичка с хляб и сирене, за нищо друго не мисли. Внезапно небето се заоблачава, пада силен дъжд и математикът се връща у дома си измокрен до кости – защо? Не е съобразил да си вземе мушама за дъжд. Каква полза от неговото знание? Той е завършил университет, изучавал е математика и физика, знае как се образува дъжда, има познания по метеорология, но не може да приложи знанието си. Ако беше взел под внимание всички атмосферни условия, щеше да вземе мушамата си и да се върне у дома си сух. В това отношение патицата без тези знания, от опит, се е нагодила към условията, при които живее, и не се изненадва; макар че живее във вода, тя никога не е мокра. Патицата изпуска от кожата си специална мас, с която маже перата си и не позволява на водата да се докосва до кожата ѝ; тя прилича на водолаз, който влиза във водата и плува над нея без да се измокри. Следователно учете се и вие от патицата – и при най-неблагоприятните условия да попаднете, не ги допускате до сърцето си.

И тъй, забавлението е преходна стъпка към сериозен живот, към положителна мисъл. Човек сам ли се приготвя за сериозна работа, или други го готвят? Ако кажете, че други го готвят, ще излезе, че е кукла, с която всеки може да си играе; ако кажете, че човек сам се приготвя за сериозна работа, ще излезе, че той е единственият фактор в живота. Нито първото твърдение е вярно, нито второто. Човек е свързан със същества от по-висока и по-ниска степен на развитие от него, които представляват условия за неговото повдигане. Дали човек е единствен фактор в живота, или има и други фактори, това е научен въпрос, който трябва да се докаже чрез опита и чрез правата мисъл. За да се изучи и докаже този въпрос, преди всичко той трябва да ви интересува. Например ако искате да изучавате Слънцето, вие трябва да се интересувате от него. Ако се интересувате от някой banker, ще го изучавате – защо? За да разберете може ли да вземете пари от него, или не може. Същевременно и bankerът ви изучава. Отначало той отказва да ви отпусне кредит, докато разбере какво е положението ви и дали можете да плащате.

Следователно, дойдете ли до изучаване на някакъв предмет, между вас и него трябва да съществува известна връзка, т.е. някакъв интерес. С това се обяснява защо някой изучава ботаника, друг – зоология, трети – физика, химия и т.н. С интереса, или връзката, към предмета се обяснява защо някои изучават окултни науки. Да изучаваш окултни науки не значи да ядеш попара. Бабите и дядовците ядат попара, но окултната наука изисква зъби, здрав стомах, здрава храносмилателна система, за да може човек да смила тази храна. Окултната наука е една от най-изискваните храни; който се опитва да я яде, трябва да има права мисъл, прави и благородни чувства и здрав организъм. Правата мисъл изключва всякакъв страх.

Окултизмът е бил изучаван още в древни времена, но в окултните школи допусkali само възрастни и стари хора. Млади не се допусkali – защо? Защото не могат да дъвчат сами храната си. Изобщо младият човек не може да бъде окултист, понеже не може да мисли право, т.е. не са изникнали всичките му зъби.

Докато не може да съпоставя нещата правилно, човек не може да бъде окултен ученик. За да бъде окултен ученик, той трябва да сортира мислите и чувствата си, да отделя правите от кривите, за да не изпада в заблуждения и разочарования; трябва да работи с чист капитал, на който всякога да разчита. Не е ли отделил потребното от непотребното, човек не може да бъде щастлив.

Кой човек може да бъде щастлив? Който е роден от здрави, добри и разумни родители, живее в добра среда, приема чиста и здравословна храна. За да има добри резултати, земеделецът се нуждае от няколко условия: богата почва, разположена на добро място, добре напоявана, запазена от силни ветрове и течения. Който иска да стане добър градинар, ще отиде в умерения пояс; който иска да отглежда различни растения, ще избере най-доброто място в тропическата зона.

Едно трябва да знаете: Доброто се ражда при силните контрасти, при голямото зло. Колкото по-голямо е злото, толкова по-благоприятни са условията за проява на Доброто; колкото по-малко е злото, толкова по-слабо се проявява Доброто. Под думата зло разбираме неблагоприятните условия за развиване на човешките мисли и чувства, както и за проява на добрия живот. Доброто носи благоприятни условия за проява на Възвишения живот. Окултистът се стреми именно към Възвишения живот, който примирява злото с Доброто.

Доброто и злото са космически сили, които се преплитат и взаимно се допълват. За обикновения човек те са относителни понятия; например той счита богатството за добро, а сиромашията – за зло. Но има случаи, когато богатството произвежда лоши резултати, а сиромашията – добри. Какво ще кажете за такова богатство и за такава сиромашия? Адам и Ева бяха най-богатите хора в света, живяха в Рая, но направиха една погрешка, за която ги изпъдиха вън, в света; те отидоха в широкия свят, който в сравнение с Рая е голям затвор. И до днес още хората се намират в този затвор – излежават наказанието си. Малко им остава да лежат в него, приближава времето, когато ще бъдат пуснати на свобода; щом платят последните полици

на своите прародители, те ще получат свободата, за която копнеят душите им.

Като ученици, вие трябва да се изучавате, да знаете какви сили се крият във вас, за да можете да се ползвате разумно от тях. Представете си, че дължите известна сума на някой човек и той излиза срещу вас, маха с юмруци и ви се заканва – иска да си изплатите дълга. Какво ще стане, ако и вие му отговорите със същото? Ще се сбиете. За да не стане това, вдигате ръката си нагоре, с дланта към него, и тихо му казвате: „Братко, не се безпокой, ще платя дълга си заедно с лихвите“. Щом му отговорите така, той сваля юмруците си надолу и се успокоява. Значи човек трябва да знае кои части от своята машина, както и от машината на своя ближен, да маже с масло, за да не скърцат. Същото става и при храненето: като си хапне мазна гозбичка, човек намазва стомаха си, а стомахът – главата. Следователно, ако стомахът работи добре, главата мисли право – между стомаха и главата има известна връзка.

И тъй, искате ли да се развивате правилно, започнете първо с видимия, проявения свят, и постепенно вървете към невидимия. Видимият свят представлява реалните числа, с които трябва да работите. Ползвайте се първо от силите, които са вложени във вашия организъм, и после търсете помощ отвън. Ако ви боли стомах или корем, сложете дясната си ръка на слънчевия възел; като я подържите известно време, болката ще мине. Щом не можете да разрешите някой мъчен въпрос, сложете дясната си ръка на пъпа като граница между животинския и разумния свят в човека. Ако болката в стомаха продължава още, сложете дясната си ръка на стомаха, а лявата – на кръста. Стомахът се управлява от разумни същества, които знаят физика, химия, хигиена, именно затова не можете да го излъжете; той не приема храна, която може да го изложи пред по-високите учреждения – като ядете лоша и недоброкачествена храна, той я изхвърля навън. Храносмилателната система е велико предприятие, към което трябва да се отнасяте с уважение; пренебрегнете ли го, ще понесете лошите последствия на поведението си.

Някои смесват стомаха с търбуха и казват: „Човек не трябва да яде много, да тъпче търбуха си“. Търбухът е едно нещо, а стомахът – друго. Не само че трябва да яде човек, но и да знае как да яде. Хората едва сега са започнали да мислят как да ядат. Правилно хранене е това, в което взимат участие и мисълта, и чувствата; при това човек трябва да дъвче храната си добре – част от нея да се всмуква и от езика. Не дъвче ли добре, човек се излага на големи опасности.

И тъй, искате ли да разрешите Доброто и злото като относителни и абсолютни сили, трябва да изучавате оккултните науки. Това, което считаме добро за възрастния, не е добро за новороденото дете: например твърдата храна за новороденото е зло, а за възрастния – добро; млякото е добро за малкото дете, а зло за възрастния – ако възрастният се храни дълго време с мляко, ще осакати храносмилателната си система.

Добро и зло са относителни понятия. Който дъвче храната си, мисли право; същевременно ако я дъвче добре, той се учи на търпение. Вижте как волът преживя храната си – той е спокоен, търпелив, като приеме храната, повторно я връща в устата си и започва да преживя; в този процес има нещо ритмично. Който иска да развива търпение, нека отиде на полето, между крави и волове, да наблюдава как преживят храната си; достатъчно е да остане половин час между тях, за да се върне у дома си успокоен и разположен. В този процес има нещо хармонично.

Като ученици, вие трябва да правите преводи, да се ползвате от всички явления. Когато сте нервни, неразположени, това показва, че сте натрупали излишна енергия в нервната си система. За да се справите с нея, трябва да потърсите начин да я асимилирате; не можете ли да направите това, тя ще създаде силно нервно напрежение, което ще ви причини големи пакости. Това напрежение показва, че трябва да минете от едно състояние в друго, да се справите с неблагоприятните условия на живота. Вижте как волът се справя с неблагоприятните условия на живота си – като се натъкне на такива условия, той

започва да преживя храната си; след известно време се разтърсва, раздвижва се и казва: „Щом мога да преживя, условията на живота ми ще се подобрят“. И човек трябва да отдели потребното от непотребното, да има готов материал за работа.

Следователно, щом се натъкнете на явление, което изглежда откъснато от другите явления, потърсете между него и останалите поне една съединителна нишка, чрез която да ги съпоставяте. Всяко явление трябва да се постави на мястото си, да няма никакво разхвърляне. Например ако заболее от простуда, от хрема, потърсете причината на заболяването; ще видите, че причината се крие в надмощието на отрицателните енергии в организма, и тогава не остава нищо друго, освен да ги превърнете в положителни. Всяка болест се дължи на излишък от отрицателни енергии и ако не можете да ги превърнете в положителни, намерете отдушник, откъдето да изтече излишъкът. Отрицателната енергия в организма е неканен гост, от който трябва да се освободите.

Окултната наука предвижда различни методи за лекуване, за превръщане на отрицателните енергии в положителни. Изучавайте тези методи и правете опити с тях, за да знаете кои отговарят на вашия организъм. Ако не попаднете на съответен за вас метод, можете да влошите състоянието си; тази е причината, поради която някои лекари не се оставят да ги лекуват колегите им. Чувал съм лекар да казва: „Страхувам се да извикам лекар, за да не ми даде лекарство, което не подхожда на организма ми и на състоянието, в което се намирам. Ето, аз сам зная какви лекарства трябва да взимам, но не мога да предвидя как ще се отразят на моя организъм“. Значи всяко лекарство, макар и да е определено за специална болест, може да действа на организма по друг начин. Най-добрият метод за лекуване е човек във всеки момент да се справя със своите мъчнотии и противоречия. Една мъчнотия може да причини известна болест, противоречието – също; махнете тогава мъчнотиите и противоречията от ума си, за да се освободите и от болестите, от които страдате.

Запишете си следното правило: *ако искате да разберете своя умствен, чувствен и волеви живот, правете връзки между отделните мисли, чувства и постъпки.* Връзките представляват съединителни нишки в живота; без тях той не може да се осмисли. Има някои връзки, които не са нужни, но ние говорим за тези, които възстановяват целостта на нещата. Каква наука е тази, между фактите на която няма никаква връзка? Свързвайте научните факти в едно цяло, за да дойдете до обширната окултна наука, с помощта на която можете да разрешавате всички мънотии и противоречия.

Съвременните хора се нуждаят от правилно разбиране на процесите, които се извършват в живота и в Природата; правилното разбиране подразбира правилна връзка между явленията. Ето, вие се намирате в началото на новата година и в края на старата; очаквате да си отиде старата, да дойде новата, а всъщност нито старата си отива, нито новата иде. Отиването и дохождането са процеси, които стават в съзнанието на човека. В действителност животът тече непрерывно, без никакво прекъсване – в този смисъл животът е непрерывно движение. Именно от това гледище вие трябва да изучавате явленията, да намерите съединителните нишки между физическия, Духовния и Умствения свят.

Като разсъждавате за Доброто и злото от гледището на Целокупния живот, вие идвате до въпросите за живота и смъртта. Какво е смъртта – излизане на пеперудата от пашкула. Като пеперуда, човек отива в другия свят, където каца от цвят на цвят, за да събира мед; сякаш се намира в гостилница: като получи един хубав обяд, добрият човек плаща за него и остава за дълго време в този свят, а ако не е добър, не може да плати обяда си и тогава гостилничарят го изпъжда вън от гостилницата. Следователно, който не е разбрал живота на Земята и не го е използвал, той се намира вън от гостилницата.

За да не се намерите вън от физическия и от Духовния свят, не трябва да се пресилвате. При това човек трябва да бъде свободен, без да се индивидуализира. Свободата

се определя от Любовта – само любещият може да бъде свободен; по свободата, която човек ви дава, можете да познаете неговата любов. Който истински ви обича, той ви оставя свободен; когото вие обичате, също го оставяте свободен.

Следователно дръжте в ума си мисълта, че Свободата е мярка за Любовта; и като обичате, и като ви обичат, трябва да бъдете свободни. Дайте път на Божественото в себе си и във всеки човек търсете Божественото. Не се спирайте върху човешките прояви, но отправете всичкото си внимание към Божествения живот, към проявите на Божественото. Казано е в Писанието: „Възлюбил Си истината в човека“; тя е Божественото начало в човека. Човек става извор, когато пусне Божественото в себе си да тече. Кой не обича извора? Всеки го обича не заради мястото и големината му, но заради водата, която извира от него; всеки обича свещта заради светлината ѝ; всеки обича живота заради Любовта, която го ражда.

Като ученици, стремете се да обичате без да ограничавате, без да очаквате някакво възнаграждение или отговор на любовта си. Като обичате безкористно, любовта ви сама по себе си ще събуди любовта на обкръжаващите. Когато обкръжаващите ви обичат, вие сте готови да дадете всичко, каквото имате; душата ви се отваря за тях и вие сте готови да служвате на всички. Когато обкръжаващите не ви обичат, вие се чувствате сам, изоставен и, естествено, пожелавате да напуснете Земята. За да не заминавате преждевременно, трябва да работите, да отворите сърцата си и умовете си за хората, да направите връзка с тях.

Зад вас стои миналото ви, с което трябва да се справите; пред вас стои бъдещето ви, за което трябва да се пригответе, но вие сте в настоящето, което трябва разумно да използвате. Като живеете в настоящето, гледайте да печелите нови приятели, а старите да не губите; няма по-голяма печалба от тази да спечели човек един приятел и няма по-голяма загуба от тази да изгуби един добър приятел.

Мнозина плачат за изгубените условия, а при това правят все същата погрешка, т.е. във всеки момент губят добрите условия. Какъв смисъл има в това? Има смисъл да

плачат, но да не повтарят същата погрешка. Добре е понякога човек да плаче; това показва, че той има условия да изправи погрешките си. След плача в човека наставя вътрешен мир и спокойствие.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

17. лекция, 2 януари 1931 г., София, Изгрев

ЧЕТИРИТЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се резюме на темата *Кога човек страда най-много*.

Сегашните хора се стремят към придобиване на много знания. Защо са им знанията, къде ще ги използват? Знанието има смисъл, ако се приложи. Къде ще се приложи? Това са въпроси, на които трудно можете да отговорите, но ако ви запитат защо са ви зрението, слухът, обонянieto, веднага можете да отговорите. Зрението е нужно на всички живи същества, за да намират храната си. Преди да е било създадено зрението като орган на гледането, животните са намирали храната си чрез пипане, чрез обоняние, чрез слушане. Най-после те са дошли до зрението, което всички считат като най-добър и практичен метод; чрез зрението животните намират най-лесно храната си. И човек, когато насочва зрението си в известна посока, непременно има предвид нещо близо до сърцето или до ума си. Зрението на съвременните хора, в сравнение с това на първичния човек, е отслабнало, вследствие на което и мисълта им е по-слаба.

И тъй, причината за отслабване на зрението е тази, че сегашните хора нямат дълбока философска мисъл, каквато са имали първите човеци, хората на древната мъдрост. Днес хората живеят, без да знаят защо живеят, смущават се, не знаят какво им носи утрешният ден. Какво ще отговорите на въпроса *Защо живеете?* – “Живеем, за да се усъвършенстваме, живеем за Бога.” Ако ви поставят на изпит, ще издържите ли? Когато живее за една идея, човек е готов на всички жертви; ето защо идеята, за която човек е готов на всички жертви, трябва да заслужава това.

Да се върнем към въпроса за зрението. От какво зависи силата на зрението? От яснотата и интензивността на мислите – колкото по-ясни и интензивни са мислите на човека, толкова по-силно е зрението му. Когато в мисълта се вмъкнат безпокойни и криви чувства, зрението отслабва; тези чувства втвърдяват нервите, вследствие на което те губят своята пластичност. Колкото по-непластични са нервите на очите, толкова по-трудно реагират те на трептенията на светлината. Който иска и на стари години да има добро зрение, трябва да има ясна и чиста мисъл; ето защо чувствата не трябва да взимат участие в зрението. За да не отслабва зрението ви, пазете се от чувствени външения. Срещнете мечка и веднага се уплашите. Защо се страхувате? Една лоша черта на мечката е тази, че тя никога не забравя обидата или пакостта, която сте ѝ направили; не забравя и доброто, което сте ѝ направили, но никога не забравя и злото – помни го с години. Мечката познава тази своя черта и е доволна, че живее в гората като монахиня, да не се натъква на нея. За да се избави от своя недостатък, станала е вегетарианка. В редки случаи хапва месо, но повече обича кръвта на животното – такава мечка наричат стръвница. В човека има чувства, подобни на тези в мечката, и той трябва да се справи с тях по разумен начин. Като хванат мечката, хората ѝ слагат халка на устните, за да не хапе, и я учат да играе. Трябва ли човек по същия начин да възпитава отрицателните си чувства? Има смисъл човек да слага юлар на чувствата си, но да им слага халка, както на устните на мечката, това не е намясто. Следователно, когато възпитава чувствата си, човек трябва да има знания, да прилага разумни методи.

Сега ще ви задам въпроса от какво най-много се нуждае човек в сегашния си живот. От здраве. За да бъде здрав, той се нуждае от чист въздух, от чиста вода и храна, от светлина и топлина, от добро жилище. На какво може да се уподоби чистият въздух? На чистата мисъл. А водата? На чистите чувства и на живота; значи между водата и чувствата има известна връзка. Знаем, че водата може да сменя състоянието си: от течна става твърда, като нама-

лява топлината си, а в течно състояние тя има нормална топлина; като се нагрее до завиране, водата се превръща в пара, минава във въздухообразно състояние, при което топлината ѝ се увеличава. Каквито промени стават с водата, такива стават и с чувствата – например едно чувство може да изгуби топлината си и да се втвърди, после то може да увеличи топлината си и да се разшири, но може и да запази нормалната си топлина. Когато водата се втвърди, т.е. когато се превърне в лед, лесно може да дойде в първоначалното си състояние; достатъчно е да се постави на огън и веднага се разтопява. Как ще превърнете твърдото чувство в нормалното му състояние? Чувството *омраза* е твърдо – как ще го смекчите, с огън ли? Това вече е алхимия. Намерете начин, чрез който да превръщате твърдите чувства в меки, т.е. да увеличавате топлината им.

Като изучавате живота на хората, ще намерите много примери, от които се вижда как твърдите чувства се превръщат в меки. Ако приведем тези примери, в края на краищата в съзнанието ви ще остане нещо отрицателно. За да не се втвърдяват чувствата на човека, нужно е той да бъде почитан от близките си.

Какво се иска от човека, за да го уважават обкръжаващите? Днес хората уважават някого, ако е богат, но богатството не е единственото условие, за да бъде почитан, и друго нещо се иска – сила; също така разумност и доброта. Значи човек може да бъде уважаван, ако е богат, силен, разумен и добър.

Четири положения – богатство, сила, разумност и доброта, представляват знаменател на тази дроб, която има за числител уважението и почитта. Ако искате, можете да промените местата на величините, които влизат в знаменателя, но при днешните условия на първо място стои богатството. От тези четири елемента могат да се образуват 24 пермутации.

Можете ли отвън да познаете дали някой човек е богат? Къде се отразява богатството му – в лицето или в движенията? И в лицето, и в движенията. Ако спрете погледа си върху някой свещеник, ще видите, че и той има нещо

особено в лицето си, което показва, че е работил много време в една област. На лицето на всеки човек има една отличителна черта, по която познавате какъв е и какво работи. Ученият, богатият, силният, добрият имат по една отличителна черта в себе си. Богатият върви и носи в себе си мисълта за богатството, което има; тази мисъл хвърля отпечатък върху неговото лице. Красивата мома също носи на лицето си мисълта, че е красива. Красива е тази мома, но достатъчно е да отнемете нещо от лицето ѝ, за да изгуби красотата си; отнемете носа ѝ и вижте какво ще стане с нея – ще изгуби красотата си.

Какво представлява носът? Външно той е един малък уд, но дава израз на цялото лице. Понеже е свързан с умствения свят на човека, носът чертае линии на интелигентността върху човешкото лице; махнете ли носа, тези линии губят своята красота и лицето се помрачава. Носът е център, около който се групират някои линии на човешкото лице, затова бъдете внимателни към своя нос – и най-малката повреда на носа се отразява върху интелигентността на човека. Приятно е да видите едно лице с правилни, спокойни черти, където всяка линия е на мястото си.

Казахме, че от четирите положения, при които човек може да бъде почитан и уважаван, са възможни 24 пермутации. Коя от тях е най-добра? Най-добра е тази, в която като първи елемент влиза добротата, после разумността, силата и най-после – богатството. Ще каже някой, че и без богатство може; не е така, и без богатство не може. Самото тяло, със своите външни и вътрешни органи, е богатство. Какво би направил човек без очи, без уши, без нос, без уста? Не може без богатство и човек трябва да търси начини, чрез които да пази своето богатство.

Сега да видим кой човек е добър. Добър е онзи, който може да приложи Доброто в даден момент. Добрият е безпристрастен, гледа еднакво на всички хора. В него няма лицеприятие, той дава правилна преценка на всички живи същества и определя отношенията си към всяко според естеството му: каквото е естеството на даденото

същество, така постъпва и той. Ако срещне някой разбойник, няма да го съди защо е хванал такъв път, нито ще го морализира, но ще го пита откъде е купил пушката си, каква работа е свършил с нея, колко души е убил; след това ще го погледне в очите и ще му каже: „Добър човек си ти“. Такъв разговор с разбойника е странен за вас, но какво ще кажете за такъв човек, който с пушката си е убил десет разбойници, по-страшни от него, или е обрал десет крадци, по-големи майстори от него? Докато не знае вътрешната страна на нещата, човек не трябва да се произнася.

Добрият човек е извън всякакви закони; той сам е закон. Ако поставите добрия в известни рамки, ограничавате го и той губи добротата си. Доброто се развива само при свобода – тази е причината, поради която човек се стреми да бъде свободен. Когато добрият разговаря с разбойника, последният започва да се изповядва: „Ти ми говориш добре, но моята работа не е добра. Пушката ми е светла, но много нещастия е създала на хората. Тежко ми е на душата, никой не знае какво преживявам, когато убия един човек“. Тогава добрият започва да му дава методи как да излезе от това положение и да се върне в правия път.

Като изучавате челата на хората, ще видите, че на добрия, на разумния, на силния и на богатия челата се различават едно от друго. Разумният човек разсъждава правилно. Той е поет, музикант, художник – носи всички изкуства в себе си. Разумният поставя нещата навреме и намясто, никога не разбърква местата им. Ако навън е студено, минус 25 градуса, ще облече дебели, топли дрехи; ако денят е топъл, слънчев, ще излезе с тънки летни дрехи. Той не се изненадва от нищо. Неразумният размества нещата, вследствие на което може да излезе в студен ден с тънки дрехи, а в топъл – с дебели.

Много чувства не могат да се реализират по единствената причина, че човек не знае кога и при какви условия да ги изнесе. Същият закон се отнася и за идеите: човек трябва да познава идеите си и да разбира кога да ги изнесе пред хората. Има случаи, когато може да изнесе само част от идеята си, и то само онази, която интересува хората.

Как бихте изнесли новите идеи пред хората? Ще кажете, че човек трябва да бъде добър. Кога човекът не е бил добър? – „Да бъдем разумни.“ Кога хората не са били разумни? – „Да бъдем силни.“ Кога хората не са били силни? – „Да бъдем богати.“ Кога хората не са били богати? Кой е силен човек? Който може да носи на гърба си сто тона товар и да го подхвърли на един километър разстояние. Кой е богат човек? Който привлича хората към себе си. Да отидете при богатия значи да се привлечете от него така, че да не искате да се върнете назад; не може ли да ви привлече, той не е истински богат. Да срещате богати хора, това е все едно да влезете в обществото на светли, разумни същества, които ви разказват за своя живот и за своите отношения; такова нещо представлява Разумният свят, там всички са богати. Попаднете ли между съществата на Разумния свят, те ще ви обсипят с подаръци; за да получите техните подаръци, ще свалите старите си дрехи и обувки и ще ви облекат с нови, светли премени. Всички хора са кандидати за Новото, което иде вече в света.

Ще кажете, че тези неща са непостижими. За Бога всичко е постижимо. Онзи, който живее с формулата ДРСБ, т.е. който е Добър, Разумен, Силен и Богат, за него непостижимите неща стават постижими. За онзи, който е изгубил тази формула, и постижимите неща стават непостижими; той живее в постоянни колебания. Дръжте в ума си формулата, че можете да бъдете добър, разумен, силен и богат.

Като се говори за доброта, разумност, сила и богатство, някои се съмняват в постигането на тези качества и казват: „Мога ли аз да бъда най-добър, най-разумен, най-силен и най-богат?“. Можеш, но не на Земята. За да не става състезание между хората, на Земята само един може да бъде най-добър, най-разумен, най-силен и най-богат. Останалите ще се разпределят по другите планети, тъй щото ако не си най-богат на Земята, ще бъдеш най-богат на Марс, на Венера, на Юпитер или на друга планета. В Божествения свят няма никакво състезание; там всички могат да бъдат и добри, и разумни, и силни, и богати.

И тъй, дръжте в ума си формулата: Добър, Разумен, Силен, Богат (ДРСБ) и решавайте с нея всички трудни задачи. Сегашните хора са разбъркали местата на тия качества, като са изключили Доброто; то остава на последен план. На първо място слагат богатството, после силата и на трето място разумността. За Доброто не мислят, а ако си спомнят някога за него, поставят го на последно място, в края на формулата. Формулата на сегашните хора е следната: БСРД. Бялата раса работи върху развиването на мозъка, т.е. на ума. Бъдещата раса, която иде, има предвид развитието на човешкото сърце; тя ще работи и върху развиване на причинното тяло, което се занимава с прилагане на Доброто.

Като се говори за четирите качества на човека, вие казвате, че сте слаби, че нищо не можете да направите. Наистина сте слаби, но не сте по-слаби от буквите. Отделно взета, всяка буква е слаба, особено когато е в безпорядък, разхвърляна, но ако се постави на мястото си, в пълен ред и хармония, тя става силна. В това отношение задачата ви е да попаднете на мястото си, като буква от някоя азбука.

Следователно човек трябва да заема четири положения: да попада на мястото си като буква на своето добро, като буква на своята разумност, като буква на своята сила и като буква на своето богатство. За новата година ще ви дам формулата ДРСБ, с която да решавате мъчнотииите си. Щом се намерите в затруднение, кажете си ДРСБ, за да изпъкнат пред вас Доброто, Разумността, Силата и Богатството. Като имате този дар, вие не трябва да се оплаквате, че сте сиромаси.

Доброто е плод на Любовта, а Любовта – плод на Доброто. Разумността е плод на Мъдростта. Силата има отношение към сърцето, към чувствата на човека – само силният може да обича; сърцето има нужда от сила, а не умът. Богатството подразбира условията на живота. Най-голямото богатство, което човек има, е Животът. Който има Живот, всичко има; щом изгуби Живота, той губи всичко. Животът е господар на всички земни богатства, разполага с тях.

И тъй, ако се обезсърчите, кажете си: „Аз трябва да бъда ДРСБ“. Видите ли, че някой човек не постъпва правилно, изпратете му мислено думите: „Ти трябва да бъдеш ДРСБ“. Добрият човек е образ и подобие на Бога.

Желая ви всички да се измените, да вървите от злото към Доброто, от безумието към Разумността, от безсилието към Силата, от сиромашията към Богатството.

Желая ви всички да тръгнете като екскурзианти към ДРСБ.

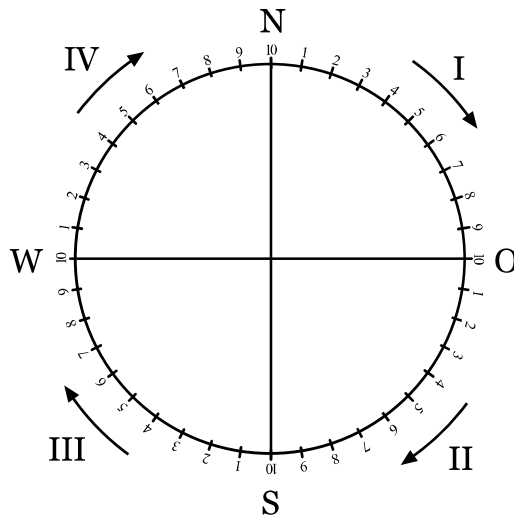
Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

18. лекция, 9 януари 1931 г., София, Изгрев

КОЛЕЛОТО НА СЪЗНАНИЕТО

Само Божията Любов, само Божията Мъдрост,
само Божията Истина носят пълния Живот.

Представете си, че имате едно голямо колело (фиг.1),

Фиг. 1

на което са закачени малки кофички. Колелото е в постоянно движение. Като се движи, една част от кофичките, долните, се пълнят с вода, изкачват се нагоре и водата им се излива в голям басейн, откъдето се разпределя да напоява градини и бостани. Значи при слизване надолу кофичките се пълнят с вода, изкачват се нагоре и постепенно се изпразват. Кръгът е разделен на четири части и всяка част съдържа десет кофички, които се движат по посока на стрелките.

Като разглеждате колелото, виждате, че кофичките представляват числата от 1 до 10, които са положителни и

отрицателни. Всички числа, на които са закачени пълни кофички, са положителни, а останалите, на които висят празни кофички, са отрицателни. Положителните и отрицателните числа на колелото се определят от съдържанието. Ако кофичките само се пълнят и изпразват, без да вършат някаква работа, в това няма никаква философия; то е все едно да палите и да гасите кибритени клечки. Друг е въпросът, ако запалването на кибритената клечка представлява процес на пробуждане на съзнанието.

Следователно, ако колелото, което е в постоянно движение, представлява човешкото съзнание, имаме едно динамо, в което числата се менят: положителните стават отрицателни, а отрицателните – положителни. Понеже съзнанието на човека е в постоянно движение, в него стават различни промени. Тази е причината, поради която той ту се радва, ту скърби; тази е причината, поради която съзнанието му ту просветва, ту се помрачава.

Представете си, че някой получава голямо наследство. Той се радва и радостта му се увеличава, докато стигне до своята максимална точка, т.е. до зенита. От зенита радостта му постепенно намалява, докато съвършено изчезне и човекът се чуди къде отиде радостта му – казва: „Изпразни се нещо в мен. Какво стана – не зная, настъпи някаква промяна в съзнанието ми“. Много естествено, щом кофата, т.е. сърцето му, се напълни с радост, непременно трябва да се изпразни, за да може отново да се напълни. Къде отиде радостта му? В басейна на градинаря, който ще полива своите цветя и зеленчуци.

Радвайте се, когато вашите кофички се изпразват, за да поливат зеленчуците. Ако никой не жертва своята радост за поливане на градини и бостани, човечеството ще бъде лишено от благата на живота. Като се изпразнят, кофичките започват да слизат надолу, за да черпят вода от големия резервоар. Щом е така, не съжалявайте, когато вашето съзнание се изпразни; като се изпразни, отново ще се напълни, а като се пълни и празни, колелото на съзнанието ще бъде в постоянно движение.

И тъй, не съжбялявайте, че кофичките ви се празнят, но използвайте времето, когато те се пълнят със съдържание, за да можете да утолите жаждата си. При това колкото и да сте жадни, няма да изпиете цялото съдържание; една част ще изпиете, а останалата ще отиде за поливане на градините. Вие мислите, че цялото съдържание е ваше; не, ваше е само това, което можете да изпиете в даден момент, а останалото богатство е за другите. Като страдате за изгубеното си богатство, други някои се радват; на вашето страдание се дължи радостта на други същества, после те ще страдат, а вие ще се радвате. Тази смяна в състоянията наричаме *Закон за редуване*. Той обяснява промените, които стават в човешкото съзнание, или в движението на колелото на съзнанието.

Процесите, които стават в съзнанието, минават от механични в психични и обратно – от психични в механични. Пълненето и изпразването на кофичките са механични процеси; радостта и скръбта при тези промени са психични процеси. Когато кофичките минават през точките от 1 до 10 в първата четвърт на колелото, човек е обезсърчен, защото съзнанието му е празно. Когато човек влезе във втората четвърт, кофичките започват да се пълнят и той се радва. Радостта му постепенно се увеличава, докато стигне числото 10 в третата четвърт; от тази точка вече кофичките се празнят, а с това и съзнанието на човека започва отново да се помрачава. Човек изпада в най-голямо помрачаване на съзнанието, когато дойде до числото 10 в първата четвърт на кръга. Виждаме, че радостта и страданието се редуват в зависимост от пълненето и изпразването на кофичките; това показва, че има тясна връзка между физическите и психичните процеси.

И тъй, когато се намира в първата четвърт на кръга, т.е. в първата категория на числата от 1 до 10, човек идва до най-голямо обезсърчение; всичките му кофички са празни и той казва: „Свърши се моят живот“. Щом дойде в точка *O*, където е изгревът на Слънцето, кофичките една след друга започват да се пълнят – до точка *W*. Човек започва да се обнадеждава и казва: „Виждам, че жи-

вотът ми не е свършил, започвам отново да придобивам богатството си. Право ми казваха хората, че Слънцето на живота ми пак ще изгрее“. Тази радост е във втората и в третата четвърт на кръга. През това време хората морализират човека, че трябва да бъде щедър, да не мисли само за себе си. Отначало той не е съгласен с този морал и здраво държи богатството си, но понеже колелото се движи, най-после се убеждава, че хората са прави, започва да раздава от богатството си и кофичките една след друга се изпразват. Щом влезе между числата от четвъртата и първата категория, той става вече морален, проявява щедрост към своите близни. В тези две области се намират всички реформаторски, всички нови движения.

Колелото е причина за Новото в света. Като се движи, то застава човека да мисли за Господа. Иска – не иска, човек става морален, благодетелен. Ако приеме Новото доброволно, съзнанието му се пробужда и той се радва, че може да сподели богатството си със своите близни. Следователно всеки човек трябва да мине през четирите положения на съзнанието, да се пробуди, да заживее по нов начин.

Животът в първата четвърт на колелото наричаме живот на крайното обезсърчаване, във втората – живот на обнадеждаване, в третата – придобиване на големите богатства, а в четвъртата – реализиране на новите идеали. В последната четвърт на колелото се пробужда Висшето съзнание на човека и той се изпълва с желанието да служи на Бога, да живее за ближните си. Когато съзнае това, човек идва до басейна на градината, където трябва да излее всичкото си съдържание, и счита, че нищо не е изгубил. Раздал е цялото си богатство, без да е изгубил нещо – защо? Защото колелото се движи. Той пак ще мине през процесите на обнадеждаване, на реализиране на идеалите, на пълно забогатяване и осиромашаване, т.е. изпразване – живот за другите. Така се върти колелото цял ден, докато дойде часът за почивка. Всеки ще се намери на различно място: един ще бъде в първата четвърт, друг ще бъде във втората, в третата и т.н. Като се съберат всички заедно,

ще говорят за опитностите, които са имали през деня. На другия ден колелото пак се върти и човек започва работата на съзнанието си от там, където е спрял.

Това, което казах за движението на човешкото съзнание, се отнася до всички хора, млади и стари. Разликата между младия и стария се заключава в начина, по който преживяват нещата. Младият разчита повече на себе си и когато се обезсърчи, казва: „Ще направя още един опит“. Като се засили, той се намира в точката на изгряващото Слънце, в обнадяването. От изток отива към юг, към пълното реализиране на своите идеали. Като се обезсърчи, старият казва: „Добър е Господ, ще ми помогне по някакъв начин; пък ако на Земята не могат да се наредят работите ми, в другия свят ще се наредят“. Като дойде в точка О, той вижда, че работите му започват да се нареждат; мисли, че е заминал за другия свят.

Според религиозните хора другият свят е горе, а според материалистите – долу, където се пълнят кофите. Както и да разглеждате въпроса, важно е да знаете, че едната половина на колелото се намира в този свят, а другата половина е в онзи. Ако колелото прави едно обръщане за 12 часа, казваме, че в това време съзнанието минава през четири важни състояния. Всяко състояние трае по три часа: три часа обезсърчаване, три часа обнадяване, три часа пълно реализиране на идеалите и три часа раздаване на богатствата, т.е. служене на Бога и на ближния. Ще кажете, че това е игра на съдбата; тя не си играе с човека, а работи върху него. Движението на колелото наричаме работа на съдбата. Тя поставя всеки човек на почетно място и ако той съзнателно и с любов извършва работата си, велико бъдеще го очаква. Съдбата е господарят на колелото. Като види, че някой влиза в областта на обезсърчаването, погалва го малко и му казва: „Не се страхувай, след няколко часа отново ще забогатееш, ще се напълниш толкова много, че ще стане нужда да даваш на другите“.

Като ученици, вие трябва да гледате съзнателно на промените във вашия живот. Съдбата няма лоши намерения към никого и не цели нещастieto на човека. Понеже

всеки е заставен да свърши една работа, той неизбежно минава през всички числа на колелото на живота. Числата сменят местата си, а заедно с тях се движи и човек; това движение наричаме *функция на живота*.

Който е слязъл на Земята, неизбежно трябва да се движи. Остане ли в покой, в бездействие, той влиза в областта на свещения мързел, а бездействието и мързелът водят към ръждясване и ръждясването – към разлагане. За да не се разлагат нещата, колелото трябва да се движи. Мнозина се страхуват от движението – мислят, че като се движат, ще страдат. Не е така; като се движи и страда, човек се усъвършенства.

Следователно благодарете, че сте в колелото на живота и се движите заедно с него. Като единица, вие представлявате малка, но необходима част от това колело. Радвайте се, че ви е дадено място в него; дали сте на първо, или на последно, не е важно – господарят ви се грижи еднакво за всички свои части, той има предвид щастие-то и благоденствието на частиците си. Природата поставя всички живи същества на работа, а Божественото начало определя темпа на движението на колелото. Какъв е смисълът на живота според това колело? Да се обезсърчим, да се обнадежим, да забогатеем и най-после да се проникнем от съзнанието, че трябва да служим на Бога и на своя ближен. Преведено на съвременен език това означава: да се изпразним, да се приготвим за пълене, да се напълним и отново да се приготвим за изпразване.

Сега, ако търсите това колело, ще го намерите в живота. В него ще видите живота и на младия, и на стария. С помощта му и младият, и старият си обясняват противоречията в живота и вървят напред. Стариият знае, че като забогатее, трябва да раздаде всичко, да се откаже от своя материализъм и да стане религиозен, т.е. набожен човек. При това положение той трябва да се отрече от себе си, от своя личен живот – това значи изпразване. Като се изпразва, човек се обезсърчава. Според Толстой¹¹ крайното обезсърчаване подразбира абсолютно самоотричане; това са два процеса, неразривно свързани. Следователно каже

ли някой, че се е обезсърчил, това значи, че е дошъл до фазата на самоотричането. Като се самоотрече от всичко, човек казва: „Трябва да живея за Бога!“.

Колелото, за което говоря днес, има отношение към сегашния живот и сегашните състояния на хората. То обхваща земния живот на човека, но е свързано с друго едно колело, което е устроено по друг начин, вследствие на което и нещата в него стават другояче. Който влезе в това колело, не мисли вече за Земята, напуска работата си и тръгва за другия свят.

Една група от 40 млади жътвари жънали на нивата. По едно време край тях минал мечкар със своята мечка. Като започнал да я разиграва, те напуснали работата си и отишли да гледат как играе мечката.

Ако за една мечка жътварите напуснаха работата си, колко повече човек би напуснал работата си на Земята, за да влезе в духовното колело на живота и да се понесе с него в пространството!

Като се върнете у дома, нека всеки си начертае това колело, което нарекохме *колело на човешкото съзнание*. При всяко число кофичката се намира в различно състояние: в първата четвърт на кръга тя се намира при най-лоши, оскъдни условия; във втората четвърт условията се подобряват; в третата са идеални в материално отношение; в четвъртата условията на живота дават своя плод, тук човек влага капитала си в своето съзнание като в Божествена банка, от която всякога може да черпи колкото иска.

На Земята Божествената банка е басейнът на градинаря, откъдето водата се разпределя по всички лехи, за да ги напоява. Тукашните градинари не държат сметка колко кофички се вливат в техния басейн, но Живата природа държи сметка за всяка кофичка, т.е. за всяко живо същество, което е участвало в движението на нейното колело.

Природата е много точна, никого не ощетява. Няма случай да не е възнаградила щедро всеки, който е свършил някаква работа за нея. Тя плаща скъпо и за най-малката работа; във всичките си постъпки е крайно справедлива.

Който не разбира проявите на Природата и на Целокупния живот, прави криви заключения, поради което често се обезсърчава.

Естествено е да се обезсърчи човек, естествено е и да се насърчи, зависи в коя четвърт на кръга е попаднал. Ако е попаднал в първата, ще се обезсърчи; ако е попаднал във втората, ще се насърчи; ако е в третата, ще започне да реализира своите идеали; в четвъртата ще започне да прилага, да дава от себе си, докато се изпразни. Във всяка четвърт на кръга човек схваща само една част от истинското положение на нещата. Ето защо, за да има пълна представа за проявите на живота, той трябва да има търпение, да мине пътя на цялото колело – така ще знае положението на нещата при едно обръщане на колелото. А то се движи 12 часа на ден, същевременно се движи цели 365 дни през годината. С течение на дните и годините човек разширява своите разбирания и познания, стреми се да се домогне до знанието, което се включва в Целокупния живот.

Напишете на дъската числата 195 678 и 956 781. Каква е разликата между единиците в двете числа? В първото единицата стои на мястото на стохилядните, а във второто – на мястото на единиците; в количествено отношение първата единица е сто хиляди пъти по-голяма от втората. Ако двете единици представляваха две съзнания, първото щеше да бъде по-обременено от второто. Ако бяха две животни, второто щеше да бъде по-леко; когато се намери в опасност, второто животно ще бяга по-бързо.

Това е вярно само по отношение на някои неща, а не за всички случаи. Например Земята, която е толкова голяма и тежка, се движи с много голяма бързина; нейната бързина на движение не може да се сравнява и с най-бързите влакове. Когато дойдем до мисълта, казваме, че колкото по-бързи са трептенията на мисълта, толкова по-интензивна е тя, оттам и страданията са по-кратковременни и силни. И обратно: колкото по-бавни са трептенията на мисълта, толкова по-слабо интензивна е тя и толкова по-дълготрайни са страданията. Колкото по-тежки са желанията на човека, толкова по-големи са и страданията му.

Например някой иска да стане богат, да разполага с милиони; това желание е много тежко, вследствие на което произвежда голяма тежест и напрежение за мозъка и за нервната система на човека.

Следователно човек не може да държи известна идея в ума си, без тя да произвежда някакъв физиологичен ефект върху неговия мозък и нервната му система. Като знаете силата на мислите, на чувствата и на постъпките си, трябва да бъдете внимателни към тях. Една мисъл, едно чувство, една дума може да произведе върху мозъка и сърцето такова напрежение, че да ги осакати.

Ще кажете, че говорите тихо, едва се чувате. Вие може даже да не се чувате, но навсякъде по Земята, както и в другите светове, съществуват различни системи радио, които хващат и най-слабите звуци и ги разнасят из пространството; затова е казал Христос, че ще отговаряте за всяка празна дума, която е излязла от устата ви. Кажете ли една дума, хиляди години наред тя ще обикаля Земята. Искате ли да знаете какво са казали Христос, Аристотел¹², Платон¹³ навремето, не ходете да слушате какво ще ви кажат този и онзи; сложете една антена в пространството, за да хванете направо техните думи, а не да очаквате някой философ да превежда словото им.

Материята и енергията в Природата нито се губят, нито се създават, само се видоизменят. Щом нищо не се губи, трябва да дойде Божественият огън на Земята, за да изгори всичко непотребно; като мине през този огън, Земята ще се върне в своето първоначално състояние на девственост. Девственият живот е новият живот, който всички очакват. Добре, че съществуват и добри мисли, освен лошите, та взаимно да се урівновесяват.

От гледището на астрологията човек може предварително да определи на какви мисли ще се натъкне във всеки час от деня и нощта. Колелото на живота се върти, мислите и чувствата се въртят заедно с него. Ако човек не разбира това, може да се обърка и да се отчае, но като знае, че нещата във всеки момент се сменят, ще каже: „Колелото се върти, ще имам търпение да дочакам благоприятни-

те условия. Който движи колелото, той знае защо нещата стават по един, а не по друг начин“.

Следователно, ако кофата ти се изпразни, не страдай за това. Ако се обезсърчиш, не се отчайвай. Ако забогатееш, не бързай да се радваш – след забогатяването иде изпразването. Това са преходни неща, а важно е човек да разбира нещата. Няма по-велико нещо в живота на човека от обезсърчаването. Да се обезсърчиш означава да се освободиш от илюзиите и заблужденията на живота. Докато не се обезсърчи, човек все още се лъже, че това ще направи, онова ще направи; като се обезсърчи и изгуби вяра в преходните неща, той отправя погледа си към Вечността, към съществените и трайни неща. Обезсърчените хора влизат в правия път на живота; обезсърчените хора са обикновено добрите хора в света.

Какво виждаме в живота? Когато някой се обезсърчи, иска да се самоубие, да сложи край на живота си. Този човек не се е обезсърчил още, а желае нещо и го очаква от живота; той е още в категорията на насърчените, готов е да воюва. Истински обезсърченият не иска нищо, не очаква от никого нищо. Той е тих и спокоен и казва: „Ако е дошъл часът да умирам, нека умра; ако страдам, да страдам. Ако има нещо за ядене, добре; ако няма какво да ям, ще гладувам. Каквото дойде, добре дошло“. Това значи да се отрече човек от себе си, но ще знаете, че и това обезсърчаване трае само три часа. След това човек минава във втората, в третата и четвъртата четвъртини на колелото, докато направи пълно обръщане.

Ще приведа един пример, чрез който ще илюстрирам цялата лекция. Един човек, крайно набожен, тръгнал на далечен път с магарето си. Нагълнил раницата си с багаж, сложил я на гърба си и подкарал магарето да върви пред него без никакъв товар. По едно време пътникът срещнал един мъдрец и му казал: „Тежък е животът ми. Дотегна ми да живея вече, не зная какво да правя“. Мъдрецът го запитал: „Защо караш това магаре?“. Пътникът си помислил: „Чудно нещо! Аз се оплаквам от живота си, а той ме пита защо водя магарето“. По-нататък срещнал друг

мъдрец и на него се оплакал от живота си, а мъдрецът му отговорил: „Купи самар на магарето си“. Срещнал трети мъдрец, който му казал: „Натовари магарето си!“. Като се оплакал и на четвърти мъдрец, той му казал: „Качи се и ти на магарето си!“.

Сега и аз ви казвам: натоварете магарето си, качете се на него и така продължете пътуването си. Животът ви ще стане по-лек.

Само Божията Любов, само Божията Мъдрост,
само Божията Истина носят пълния Живот.

19. лекция, 16 януари 1931 г., София, Изгрев

РАЗУМНОТО СЛОВО

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

В миналата лекция говорих за колелото на човешкото съзнание. Прилича ли то на обикновените колела? Щом се говори за колело на живота, на човешкото съзнание, ние разбираме нещо разумно; същината на нещата се изявява чрез разумни работи.

Често чувате да се говори за сила, да се говори, че човек трябва да бъде силен. Силата се проявява по два начина: без разумност и с разумност; резултатите, които произтичат от двата вида сила, също са два вида. Всеки човек, както и всяко животно, колкото и да е малко, иска да покаже силата си. Защо искат да покажат силата си нито човекът, нито животното знаят, нещо отвътре ги заставя да я проявят; тази вътрешна причина ние наричаме *разумност*.

Хората казват: „Този човек иска да покаже пред другите, че е силен“. Ако човек сам не прояви силата си, хората ще го накарат да направи това. За друг казват, че иска да покаже знанието си пред хората. Има ли нещо лошо в това, че някой иска да покаже силата си или знанието си пред хората? Не е добре, когато човек иска да покаже повече знания, отколкото има в действителност, и когато се старее да докаже, че силата му е по-голяма, отколкото е в действителност. И едното, и другото положение не са намясто, защото не отговарят на действителността. Но ако човек проявява по-малка сила и по-малко знания, отколкото има, и това положение не отговаря на действителността.

Какво заключение можем да направим от проявите на единия, който показва, че има много знания, и от проявите на другия, който никак не показва знания или

показва, че знае по-малко, отколкото знае всъщност? За първия казваме, че е тщеславен, а за втория – че е горд. Гордият казва: „Ако сте умни, вие сами ще познаете колко и какви знания имам; не е нужно аз сам да се проявявам“. Питам: кой е разумният начин, по който човек трябва да постъпва?

За следния път пишете върху темата: *Признаци на разумните прояви.*

Като изучавате Природата, виждате, че всички промени, които стават в нея, имат за цел да се прояви Разумното начало. Аз взимам думите *разумно начало* не в тяхната същина, а както вие ги разбирате. Например който изучава алгебра, в израза $a + b = c$ вижда някакво съдържание. Който не познава алгебрата, не намира никакво съдържание в дадения израз; за него $a + b = c$ не е нищо друго, освен съчетание на букви, на които не разбира смисъла. За онзи, който знае, нещата се осмислят, а за онзи, който не знае, всичко е безсмислено. Знаещият прониква в желанията си и намира причината за това защо едно желание се проявява по един начин, а друго – по друг начин. Той знае по какъв начин едно и също желание ще се прояви в двама души. Например желанието на човека да прояви силата си ще се прояви в атлета по един начин, а във философа – по друг. Първият ще прояви силата си във физическия свят чрез своите мускули, а вторият ще прояви силата си в умствения свят чрез своето перо.

Сега вие сте ученици и какъвто и въпрос да ви се зададе, предпочитате да мълчите. Защо ученикът мълчи? Защото не знае; страхува се да говори пред учителя си, за да не покаже невежеството си. Някога и учителят е бил невежа, но като е учил, отворили са се очите му и сега може да преподава на невежите. В този смисъл като учи, всеки ученик може да стане учител, но до едно място; като дойде дотам, докдето е учил, той спира и след това идва друг, който знае повече, но и той спира до едно място. После идват трети, четвърти, пети, шести, които се нареждат един до друг – пред вас стоят все учени, но до известно място. Най-после трябва да дойде някой Възвишен, Велик дух, който разполага с големи знания, с познаване на ве-

ликите закони, и да продължи работата. Той има мощна сила, която не е физическа, а умствена.

В познаване на великите закони на Битието се заключава разумността, или Разумното начало. Колкото по-голямо е знанието, толкова по-голяма е светлината, а където е светлината, там е и Любовта. Значи светлината се проявява само при Любовта, а Любовта се проявява само при светлината. Наистина, когато обичате някого, вие сте готови да му запалите една, две, три и повече свещи, да осветите пътя му; не го ли обичате, оставяте го да ходи в тъмнина. В тъмнината могат да се проявят различни страсти, желания, копнежи, но по никакъв начин Любов. Любовта се изявява само при светлина.

Мнозина мислят, че основа на страстта е Любовта, но това е криво разбиране; страстта води към престъпление, а Любовта изключва всякакво престъпление. Страстта е нисше чувство, което търси плячка. Вълкът, мечката, лисицата търсят някаква жертва, за да се нахранят, да задоволят своя глад – следователно гладът е онази неразумна сила в човека, която го заставя да върши престъпления. Но в глада има и нещо разумно. Който е разбрал разумното в глада, той е станал умен човек, а който не го е разбрал, прави погрешки и престъпления. Кое е разумното в глада? Подтикът, който се събужда в човека. Когато разумният гладува, в него се събужда подтик за работа – той напряга ума си, за да намери правилен начин, чрез който да задоволи глада си. Същевременно гладът събужда скритите сили в човека, с което продължава живота му. Човек трябва да разбира естеството на глада и на жаждата и да се справя разумно с тях. Като разбере това, той се домогва до едно от блаженствата, за което Христос казва: „Блажени, които гладуват и жадуват за правдата, защото те ще се наситят“.

Как се задоволяват жаждата и гладът? Жаждата се задоволява с вода, а гладът – с хляб. Думата *хляб* се пише с буквата *ъ*, а се изговаря по два начина: със звука *я* или със звука *е*. Когато желанието на човека за хляб е силно, той казва: „Дайте ми хлябец!“. Но когато е гладен, казва:

„Хляб!“; той няма време да иска, да моли за хляб. Буквата Я е силна; тя показва, че някой е гладен, иска хляб.

Гладът и жаждата са най-силните подтици, които съществуват в Природата; те са мощни сили, с които тя си служи. Не е лесно да се бори човек с тях; като мощни сили, те движат всичко живо, заставят го да работи. Всички животни се движат по единствената причина, че трябва да търсят храна, за да задоволят глада си; когато са сити, те спят. И човек, висшето животно, се движи, работи, учи, мисли с единствената цел да придобие храна, да осигури хляба си. Детето отива на училище, учи се, за да не гладува. Възрастният отива на църква, моли се, за да не изгуби Божието благословение, да има хляб, да вървят работите му добре. Детето обича баща си и майка си, за да не се лиши от хляба като благо на живота. Можете да изнесете много идеални поводи за стремежа на човека да учи, да работи, да се моли, но първичният подтик на всичко това е гладът.

Мощна сила е гладът, но трябва да се разбира. Докато не се разбере, той е мъчение, а като се разбере, превръща се в Добро. Доброто е глад, който уталожва глада; колкото и да е силен гладът, като дойде Доброто, той отстъпва. Гладът слуша и изпълнява всичко, което заповядва Доброто – значи Доброто заповядва на глада. Когато остане неразбран, гладът заставя човека да прави престъпления. За да спрат престъпленията, Доброто излиза срещу глада и му се противопоставя, затова казваме, че Доброто ще оправи света; където то отсъства, там владее голяма грубост и жестокост. Страшно е да срещнете на пътя си гладна мечка, гладен лъв или гладен вълк; те се хвърлят грубо върху жертвата си и жестоко я разкъсват. Щом се яви Доброто, жестокостта и грубостта отстъпват. Колкото и да е разгневен човек, когато Доброто влезе в него като плод, той задоволява глада си и става тих и спокоен, а на лицето му се явява мека, спокойна усмивка. Усмивката не произтича от човека, а от Доброто, което е влязло в него и е задоволило глада му.

Като погледнете лицето на добрия човек, виждате как е работила Разумността върху него. Доброто е проява на

Разумността, т.е. на Разумното слово, което оправя света. Когато даде път на Разумността в себе си, човек има правилни разбирания за живота. Той не може да каже, че като се е родил, ще живее както му падне, а гледа на живота и на раждането сериозно. Велик процес е раждането.

Всеки процес се счита за завършен, когато се роди нещо. Раждането на детето, т.е. излизането му от утробата на майката, е завършен процес за физическия свят, но незавършен за Духовния. Когато майката пометне детето или когато детето умира преждевременно, това показва, че не се е родило както трябва и е необходимо да се роди повторно по физически начин. Христос казва: „Ако човек не се роди изново, не може да влезе в Царството Божие“. На друго място в Писанието е казано: „Ако се не родите от вода и Дух, не можете да влезете в Царството Божие“. Сегашният човек не е още дороден; той трябва да се роди изново, от вода и Дух, за да се завърши процесът на неговото раждане.

Под думата *раждане* в широк смисъл разбираме освобождение на човека от най-страшното робство, от ограничителните условия на живота. Нероденият живее в небитието, в робство, а роденият – в битието, т.е. в свободата. Тогава каква е тази свобода, когато човек се ражда, влиза в битието, а се оплаква от ограниченията, в които живее? Как е възможно роденият в свобода да бъде несвободен? Ако човек не е свободен, това показва, че има нещо в него, което е още в небитието; ако не може да прояви своята доброта, своя ум и своето сърце, той е още в небитието. Много хора и до днес са още в небитието.

Например чувате някой да казва: „Не мога да мисля“. В небитието си. – „Не мога да чувствам.“ В небитието си. – „Не мога да правя добро.“ В небитието си. – „Какво трябва да направя, за да се проявя?“ Трябва да влезеш в битието. – „Как?“ . Като се родиш изново.

Наистина, всички хора се стремят да влязат в битието. Като говорим за битието и небитието, това не значи, че битието е нещо реално, а небитието – нереално. Небитието е място на страдания, на ад. Страшно е положението на човека, който влиза в небитието: той има желание да

вижда, но около него е тъмнина; иска да яде, мъчи го глад, но няма какво да яде; жаден е, иска да пие вода, но не може да задоволи жаждата си. От гледище на битието, на материалния живот, небитието е живот на въображение – защо? Защото нещата там не се реализират. Небитието е живот на жажда и глад, вечен стремеж да задоволиш нещо, което при дадените условия не може да се задоволи. Ето защо, докато е на Земята, в битието, човек трябва да изучава закона на Доброто, за да може да задоволи в себе си глада и жаждата. Само Доброто, като велик, разумен принцип, освобождава човека от глада и от жаждата.

Доброто е основа на великия закон за освобождаването; да бъдеш добър, това значи да се освободиш от робството, т.е. от света на ограниченията и смъртта. Под *смърт* разбираме ония условия, които лишават човека от благата на живота; тази е причината, поради която хората се страхуват от смъртта. Които не разбират смъртта, мислят, че тя ще ги освободи от мъчнотиите в живота; не само че няма да ги освободи, но ще ги въведе в небитието.

Мисълта за небитието представлява киселина, която разяжда и руши. Ако човек мисли дълго време за него, в края на краищата ще се изпари. Много философи са се изпарили по единствената причина, че са попаднали в областта на небитието. Никой обикновен човек, никой смъртен не е разрешил и не може да разреши въпроса за небитието. Който се е занимавал с този въпрос, нищо не е постигнал. – „Тогава защо съм се родил?“ За да бъдеш добър. – „Как ще стана добър?“ Като задоволяваш глада си и жаждата си с Доброто; това значи разумно хранене. По този начин Христовите думи, че не само с хляб човек може да живее, но с всяко Разумно Слово, което излиза от Бога, стават разбрани. Който се храни с Доброто, не умира; той става господар на условията, влиза в областта на битието.

Значи реално е само Доброто. Реално е само това, което не се изменя, нито изчезва, нито се унищожава и понеже Доброто не се изменя, не се губи и не изчезва, то е реално. Водата реална ли е? За нас не е реална, тъй като се изменя, но за други същества е реална. Твърдата материя е реална за нас.

Като говорим за жажда и глад, освен физическото им проявление, ние имаме предвид и духовното: човек изпитва глад и жажда за знание, това са духовен глад и духовна жажда. И в този случай Доброто задоволява глада и жаждата на човека.

Който има ясна представа за Доброто, всичко може да постигне. Чрез прилагане на Доброто човек може да решава и най-трудните задачи в живота си. Прилагайте Доброто в живота си, за да придобивате повече светлина в умовете си, да станете силни и свободни. Не прилагате ли Доброто, ще бъдете слаби, хилави, ограничени. Ще желаете да направите нещо, но няма да знаете как – защо? Доброто не е във вас. То трябва да бъде идеал на човека. Българинът казва: „Гладна мечка хоро не играе“. Какво показва тази поговорка? Когато Доброто задоволи глада и жаждата, човек може да играе хоро; въртенето на хората в кръг подразбира метод за постигане на нещата. Като възприеме и приложи Доброто, човек може да реализира своите идеали за придобиване на известни блага. Каквото представлява хорото, такова нещо е колелото, с което вадят вода от реките.

И тъй, когато Доброто се свърже с колелото на живота, човек става силен и може да постигне желанията си. Чрез Доброто той разрешава всички противоречия – защо? Защото Доброто се проявява в безкрайността. Противоречията се явяват при две противоположни мисли, чувства и постъпки, които образуват квадрата. Влезе ли Доброто в квадрата, то веднага разтваря ъглите му, т.е. увеличава ги, като ги превръща в изправени, равни на 180 градуса. Изправеният ъгъл не е нищо друго, освен права линия, която продължава да расте до безкрайност. Ако известен въпрос не се разреши в квадрата, трябва да се сведе към правата линия; ако и в правата линия не може да се разреши, трябва да се пренесе в точката. Следователно, когато въпросът се омаловажи, т.е. стане на точка, тогава идва разрешаването му. При бъдещото възпитание човек трябва да знае как да превръща квадрата в права линия и правата линия – в точка.

Това са твърдения, които нямат никакво приложение. Единствената сила, единствената реалност, която може да се приложи в живота, това е Доброто. Само разумният може да бъде добър; само добрият разбира същината на живота. Само Доброто е реално, защото е подобно на извор, който постоянно дава, а злото е подобно на пясъчлива почва, която само поглъща, без да дава нещо от себе си. Тази е причината, поради която Животът не може да се прояви без Доброто.

Съвременните хора заместват думата *добро* със *закон* и казват: „Без закон не може да се живее“. Те искат да наложат Доброто чрез закон, чрез насилие, а това е невъзможно. Доброто само по себе си е закон; то не търпи никакви ограничения, никакви външни форми. Когато Доброто функционира в човека, той мисли, чувства и постъпва право. Да мисли човек право, това значи мозъкът му да работи добре; правите чувства са в зависимост от правилното кръвообръщение, а правите постъпки са в зависимост от правилната функция на стомаха. Каквато е зависимостта между правите мисли, чувства и постъпки, такава е и между функциите на ума, сърцето и волята.

И тъй, ако искате да се домогнете до Доброто, преди всичко трябва да измените възгледите си за живота. Казано е в Писанието: „Ново вино в нови мехове“. Новото разбиране трябва да се отдели от старото. Например стар възглед е човек да мисли, че може сам да се изправи; той може да съдейства за изправянето и самовъзпитанието си, но не може да бъде единствен фактор. Достатъчно е човек да върви в единство и съгласие с природните закони. Това значи: достатъчно е да следва движението на Природата, без да прави опити да спира нейното движение и да го нагажда според разбирането си. Никой не може и няма право да се противопоставя на Природата. Ще кажете, че имате свои разбирания, които искате да приложите; направете опит да ги приложите и вижте какъв резултат ще имате. Ако с вашите разбирания можете да измените отрицателните си прояви, те са добри, но ако разбиранията ви не могат да ви помогнат, не могат да намалят вашата

нервност и сприхавост, те не са намясто. В този случай вие трябва да измените възгледите си, а това се постига чрез прилагане на Доброто.

Като ученици, вие трябва да бъдете изправни към себе си, да имате будно съзнание по отношение на своите движения и прояви. Например устните и зъбите ви трябва да се докосват леко, да не ги стискате. Ако свивате или стискате устните си силно, това показва, че вътрешно сте притиснати; и зъбите си не трябва да стискате. Като се ръкувате, също не стискайте силно ръцете. Стискането на ръцете показва, че във вас има някакво желание, на което не можете да дадете ход; това желание може да не е ваше и в такъв случай ви се налага още по-голяма будност.

Човек трябва да знае какво прави и защо го прави. Поддава ли се на чужди желания, той не знае защо се проявява по един или по друг начин. Всяко движение на човека трябва да бъде естествено; не се позволяват движения по отражения, които са резултат на външни влияния. Бъдете естествени в проявите си и не се смущавайте от това какво ще кажат хората за вас; имайте предвид какво ще каже Първата Причина, какво ще каже Божественото у вас, какво ще каже вашият ум. Без Камара¹⁴ може, но без народ не може; без хора може, но без Бога не може. Бог е целокупността на нещата, а всеки човек е представител на един народ, избран от него да защитава интересите му. Един ден Камарата ще прекрати дейността си и вие ще се върнете при своите избиратели, сред народа, за да дадете отчет как сте се застъпвали за неговите интереси и какво сте направили за него.

За следващия път всеки от вас да резюмира лекцията, за да види какво е разбрал. Ако не си правите резюмета от лекциите и не вадите от тях поне по една мисъл за приложение, ще приличате на затворени шишета със съдържание, което не се използва. Съдържанието ще се развали, без да принесе своята полза. Новото учение се налива в шишета, които сутрин се пълнят, а вечер се изпразват. В никакъв случай съдържанието на Новото учение не трябва да прекара нито една нощ в шишетата; всяка сутрин трябва да наливате ново съдържание.

Ако не прилагате новото, ще дойде старото, което носи страдания. Съдържанието на новото е Доброто, старото е лишено от Доброто. Новото завършва с успехи, а старото – с неуспехи. Каквото и да мисли или чувства, човек трябва да влага в него Доброто. Без Доброто, като основа на Живота, няма успех, няма радост, няма и Живот. Без Доброто и знанието няма смисъл. Каква полза от това дали знаете или не знаете има ли живот на Луната? Ще кажете, че има живот. Това знание не ползва нито вас, нито нея; ако можете да отидете там, това знание вече има смисъл. Ще кажат някои, че не се интересуват от Луната; всички трябва да се интересуват от нея, защото тя оказва влияние върху нервната система, върху ума на човека.

Всички планети имат влияние върху човека, следователно всеки трябва да се интересува от тях дотолкова, доколкото имат влияние върху него; вън от това влияние той е свободен да се интересува от тях или не. Развитието на отделния индивид, на семейството, на обществото, на държавата, както и на цялото човечество, е в зависимост от влиянието на планетите върху Земята. Ето защо, за да познава условията на своя живот, както и на по-големите единици от себе си, човек трябва да има широк интерес към окултните науки, в прав смисъл на думата, за да изучава законите, които регулират живота. Щом познава себе си като малка единица, човек ще познава и по-големите единици вън от себе си. Той ще види, че каквото става в него, същото става и вън от него. Щом мисленето, дишането и храносмилането в човека не стават правилно, и в обществата не стават правилно. Ето защо, за да се изправят семействата, обществата и народите, първо трябва да се изправи отделният човек – да си създаде здрав организъм, с прави мисли, чувства и постъпки.

И тъй, искате ли да помогнете на семействата, на обществата и на народите, изправете мисълта си – правата мисъл всичко оправя. – „Какво мога да направя аз, малкият човек?“ Много можеш да направиш. Достатъчно е да бутнеш едно копче и цялата стая да се освети и стопли; ако не пожелаеш да направиш това, друг ще го направи. Трябва да знаете, че силата на човека се заключава в това,

което той сам може да направи за себе си или за другите, а не в това, което хората правят за него. Надпреварвайте се във взаимни услуги, за да се усъвършенствате; никога не чакайте само на вас да правят добро, да ви услужват, а вие нищо да не правите!

Ще кажете, че всеки е свободен да постъпва както знае, както намира за добре. Котката ще постъпва както знае, вълкът ще постъпва както знае, лисицата, мечката – също. Най-после и човек ще постъпва както трябва. Кое е право тогава? Има едно право в самия човек, с което той е роден; това право е общо за всички умни, добри и свети хора.

Реално е това, което създава нещата. В този смисъл човек е реален – защо? Защото създава, т.е. може да твори; човек създава постъпките си, изменя ги и ги подобрява. Реалните неща внасят подтик в него за работа, за учене. Реално е това, което възраства нещата; където няма растене, там реалността отсъства. Доброто е реално. Следователно не е важно човек само да бъде добър, но и да проявява Доброто. Макар Доброто да е микроскопично, то е еднакво силно, еднакво ценно с голямото Добро. Малкото Добро е малък капитал, който всеки ден се увеличава; голямото Добро е голям капитал, който има възможност да расте, но има възможност и да се загуби.

Задачата на всеки човек е да забогатява. Богат човек е онзи, който слага капитала си в обращение. Помнете следното: реална постъпка е тази, в която взима участие Доброто; само при такива постъпки човек забогатява. Следователно не се питайте добри ли сте, или не, но си казвайте: „Аз съм добър. Щом съм добър, трябва да влагам Доброто във всяка мисъл, във всяко чувство и във всяка постъпка“.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

20. лекция, 23 януари 1931 г., София, Изгрев

РАЗУМНОСТТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Чете се темата *Признаци на разумността*.

Какво означава думата *разумност*? Според египетската митология частицата *ра* означава Слънце, *зу* – живот; *ом* на санскритски означава качества и сили, които действат в Природата. Значи в разумното трябва Слънцето да грее, да внася живот, а между силите на живота да има единство. Когато в сричката *ом* буквата *о* се замести с *у*, имаме думата *ум*. Значението на тази дума е познато на всички славяни.

Как познавате кой човек е разумен? Какво ще кажат за разумния онези, които изучават френология и физиогномия? Какъв е характерът и дейността на онези, които имат валчести лица? Те са подобни на гумена топка, пълна с въздух – от действието на топлината въздухът се разширява и оказва налягане върху всички точки и всички посоки на топката. Докато е топло и се намира при благоприятни условия, този човек има подем нагоре. При добрите условия е идеалист, но когато външната или вътрешната температура се понижи, той се свива и става неспособен за работа. Много естествено, като направите дупчица на гумената топка, тя започва да издиша, свива се и пада на земята.

Да се върнем към въпроса за признаците на разумния човек. Ако гледате лицето на разумния, ще намерите един характерен признак, но не всеки може да го открие. Не само разумността, но всяка положителна и отрицателна черта хвърлят отпечатък върху лицето, върху очите, ушите, носа и устата на човека. Например ушите на честния имат една форма, а тия на безчестния – друга. Който разбира окултната наука, може да чете по човешкото лице

като по книга. Който лъже, има едни признаци, а истинолюбивият – други. Лъжата може да бъде съзнателна и несъзнателна, може да бъде по отношение на хората, а може да бъде и по отношение на Природата. Който лъже хората, те го наказват; който лъже Природата, и тя го наказва.

Каква е разликата между разумния и умния човек? Умният се проявява в повече области, а разумният – само в известни посоки. Интелектът обхваща повече обективните способности на човека; интелектуалният човек не е много дълбок, но има ясен поглед върху Природата, схваща нещата ясно. Като говорим за умен и за разумен човек, те взаимно се допълват. Разумният живее в Причинния свят, в него причинността на нещата е силно развита. Той има силна логика, никога не прави криви изводи. Разумният може да изненада противника си, но никога не използва слабия; към слабите и онеправданите е снизходителен. В много случаи разумният постъпва като мъдрец, предвижда условията и ги използва.

Мнозина казват, че за да постъпва разумно, човек трябва да се приравнява с условията, с хората, които го заобикалят, и т.н. Какво разбирате под думата *приравняване*? Може да се приравнява само онзи, който има свойството на пружината да се разпуска, да се свива, да се огъва, но в края на краищата да се върне в първоначалното си положение. Не може ли да се връща в първоначалното си положение, той не е разумен. Разумният запазва своите качества и характерни черти при всички условия на живота – благоприятни и неблагоприятни. При всички условия той остава естествен и никоя сила не е в състояние да го накара да се измени. Всякога намира сили в себе си, чрез които да уравни добрите и лошите условия. Ако горният клепащ на окото представлява добрите условия, а долният – лошите, разумният човек ще даде на окото си такова движение, с което да неутрализира лошите условия. Това движение представлява средната линия между двата клепаща. Разумният работи с Доброто, в което се съдържат всички възможности за човека. Кой трябва да бъде разумен? Днес старият минава за разумен, а младият – за умен. Според мен младият трябва да бъде разумен, а старият – мъдър.

Кой човек наричаме мъдрец? Който се справя с всички положения в живота. Мъдрецът познава законите на живота; той е учен и няма въпрос, който да не познава. Мъдрецът не е от тези учени, които разрешават въпроса за квадратурата на кръга. Да определим квадратурата на кръга значи да намерим такъв кръг, който може да ни избави от квадрата. Ако попадне в квадрат, човек се намира в обсадно положение – противникът го е обсадил и той не може да се освободи. Квадратът е място на противоречие. Покривът на повечето къщи е квадратен; за да се освободят от противодействащите сили на квадрата, хората поставят върху покривите на къщите си триъгълник.

Когато англичаните искат да кажат, че някой човек се е затруднил, казват, че е в квадрат. За същия случай българите казват, че човек се намира на кръстопът. Наистина, когато човек се намира в точката, в която се пресичат диагоналите на квадрата, той е на кръстопът. Новото възпитание има предвид познаване на законите на квадрата. За да не изпадне в безизходно положение, каквото е положението в квадрата, човек трябва да вземе предвид всички мъчнотии, които ще срещне на пътя си. Когато заведоха Давид¹⁵ при един от еврейските царе, той се престори на луд и царят каза: „Изгъдете този човек навън, не виждате ли, че е луд?“. Така Давид определи квадратурата на кръга: описа кръг около квадрата и излезе в периферията, т.е. в окръжността. Опасно е някой да попадне в спирала, т.е. във водовъртеж, но кръгът разполага със сили, които могат да изкарат човека в периферията.

Да се върнем пак към разумния човек. Той се отличава още и със своя цвят, който е особен. Дълго време трябва да изучавате разумния човек, за да определите цвета му. Правете наблюдения, за да видите какъв цвят има той. Когато говорим за жизнерадостния, всички знаят, че има розов цвят на лицето; но ако лицето на някого е тъмно-червено, има нещо болезнено в него.

Изобщо по промените на цветовете можете да познаете кой е здрав и кой – болен. Ако лицето пожълтява, устните посиняват, езикът побелява, това са признаци на болезнени състояния. Когато човек запазва здравословния

цвят на лицето си, това показва, че в характера му има нещо постоянно и устойчиво; този цвят крие в себе си някакво съдържание и смисъл. Цветът сам по себе си не съдържа живот, но дава живот; той не е разумен, но предизвиква разумността в човека. Цветовете оказват влияние върху живите същества.

Като ученици, вие трябва да учите, но каквото научите, трябва да го прилагате – без приложение човек не е господар на знанието си. Добре е не само да работите с числата, но да знаете значението на всяко число. Например пишете числото 6 и казвате, че имате шест единици, но числото 6 означава и материалните условия, при които човек може да работи. Числото 9 означава разумността; от 9 нагоре човек не може да отиде, защото дойде ли до него, трябва да ликвидира със сметките си. Деветката представлява въжето, което се дава в ръката на човека, за да се спаси. Хванеш ли въжето в ръка, дръж се здраво за него и излез на свобода. Че въжето не е копринено или от друг фин материал – това не е важно, гледай да се спасиш. Не питай кой ти дава въжето, но се дръж за него и се спасявай; и дяволът да ти дава въжето, не се отказвай.

Пазете следното правило: ако дяволът ти дава деветка, ти хвани опашката, а той да хване главата; направиш ли обратното, ще пострадаш. Ако дяволът ти дава шестлица, ти хвани главата, а той да хване опашката. Значи при шестлицата, т.е. при материалните условия, ти ще държиш главата, а дяволът – опашката; при деветката, т.е. при Божествените условия, ти ще държиш опашката, а дяволът – главата. Шестлицата представлява змията. Срещнеш ли змия на пътя си, ще я хванеш за главата, а не за опашката, защото хванеш ли я за опашката, тя ще те ухапе.

И тъй, едно от качествата на разумния човек е това, че лесно се справя с материалните условия, а разумно използва Божествените условия.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

21. лекция, 30 януари 1931 г., София, Изгрев

МЕТОДИ ЗА САМОВЪЗПИТАНИЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Учените хора, специално геометриците, се занимават с геометрични фигури и тела. Обикновените и простите хора също се занимават с фигури и тела, без да могат да определят какво представляват те. Кой човек, учен или прост, не познава кръга? Харманът на селянина не представлява ли кръг? Въпросът не е в това да знае човек какво представлява кръга, а да може да го използва. Мнозина знаят какво са въглищата и как са произлезли, но ако не могат да ги използват за гориво, знанието им нищо не струва. Мнозина познават свойствата на водата, но е добре, ако могат да превърнат енергията ѝ в електричество и светлина.

Колкото повече преобразувания претърпява една енергия, толкова по-добре е за човека. Например ние се ползваме от светлината на Слънцето. Ще кажете, че светлината идва направо от него като горящо тяло, без да претърпява някакво трансформиране, но идете на Слънцето, за да видите какво всъщност представлява то, и тогава говорете за него. Светлината, която ние възприемаме чрез очите си, не идва от физическото Слънце, което виждаме. Вярно е, че от Слънцето се отделя някаква енергия, но докато се възприеме като светлина, тя претърпява няколко преобразувания. Разумността произвежда светлината; зад физическото Слънце се крие друго Слънце, източник на вечна, неизменна светлина, която е истинска и реална, понеже никога не се изменя.

Следователно реални неща са тези, които никога не се изменят. Каква реалност има в настроенятия, във вярванията и в решенията на човека? Например днес си радостен, на другия ден – скръбен. Кое всъщност е реалното

– радостта или скръбта? Днес вярваш в съществуването на Бога, на другия ден не вярваш – кое от двете вярвания е реално? Днес решаваш да държиш изпит, на другия ден се отказваш – кое от двете решения ще приложиш? Реалността е навсякъде и никъде, тя нито се поддържа, нито се отрича. Който има здрави очи и вижда, признава съществуването на Слънцето; който не вижда, не признава съществуването му. Много естествено – слепият не признава съществуването на Слънцето, защото не го вижда, няма отношение към него. Реалността се познава по нейните прояви и ако не се проявява, тя остава непозната. Каква представа може да има човек за Слънцето, ако то не се проявява? Ние го виждаме като физическо тяло, благодарение на което го възприемаме като светлина и топлина, и казваме, че то е реално за нас.

И тъй, реално е всяко нещо, за което можем да говорим, да мислим и да чувстваме. На човек му се вижда странно само да мисли за нещо и да го счита за реално. Странно е, защото не знае, че и мисълта създава форми, както и чувствата, и постъпките – освен физически, има още умствени и чувствени форми; за всеки свят има съответстващи форми, които се различават едни от други по гъстотата на своята материя. Най-гъста е материята на физическите форми, после на чувствените и най-рядка – на умствените.

За ясновидеца и умствените, и чувствените форми са толкова реални, колкото и физическите. За онзи, който вижда ясно, животът с неговите форми е непреривен. За този, който не вижда ясно, животът е преривен, вследствие на което той говори за различните си възрасти като за различни фази на живота, които нямат нищо общо помежду си, и казва: „На младини беше едно нещо, на зряла възраст – друго, а на старини – съвсем друго“.

Всъщност животът е единен и неделим. Докато е дете, човек се увива около врата на майка си; когато порасне, слиза от ръцете ѝ и най-после, когато стане възрастен, живее свършено самостоятелно – това са фази на един и същ живот. Докато е зелена, и ябълката се държи на

клона на дървото; като узрее, пада на земята, а оттам – в устата на някое живо същество: човек, птица или някое четириногло. Ако попадне в меките и нежни ръце на някоя мома, ябълката ще се зарадва, но като попадне на нейните твърди и яки зъби, ще се чуди на промяната в обходата ѝ: как е възможно едно и също същество да има едновременно толкова меки ръце и толкова яки зъби.

Като ученици, вие трябва да имате ясна представа за нещата, да прилагате знанията си и способностите си като методи за самовъзпитание. Като знаете това, не се чудете защо момата има меки ръце и яки зъби, но прилагайте всяко нещо на мястото му. Когато братът на някоя мома е в затвор, осъден на смъртно наказание от някой паша, момата трябва да отиде при него, да моли за освобождаването на брат си. Кой метод трябва да приложи към пашата – методът на меките ръце или на яките зъби? Методът на меките ръце; щом проси милост, момата трябва да бъде разумна, да приложи най-мека, благородна обхода към пашата и ако той е чувствителен към меките и благородни отношения, ще помилва брата на разумната мома. Но ако тя си послужи с яките зъби, вместо да получи милост, ще ускори смъртта на брат си. Следователно на коравото сърце ще действате с меки и нежни отношения.

И тъй, коравото сърце и меките отношения представляват две равни сили, които действат в противоположни посоки. Какво става с тялото, което е изложено на действието на тези сили? То остава в покой. Следователно братът на младата мома остава на мястото си жив и здрав, т.е. присъдата не се прилага към него. Всяка мома, която може да освободи брат си от затвора, е красива и разумна, т.е. тя разполага със знание и сила, чрез които прилага методите си. Красотата представлява Истината в човека. Като вижда знанието, силата и истината на младата мома, пашата не може да устои и отстъпва пред нея; тя смекчава сърцето му и той освобождава брат ѝ от затвора. Няма човек, който може да устои пред Истината.

Където е Истината, там е и Любовта. Където царува Любовта, там отношенията са правилни, обмяната между

съществата е правилна – двамата дават и двамата взимат, като единият дава, а другият плаща. Единият е бакалин, дава първокачествената стока; другият купува, но плаща редовно и щедро. После отношенията се сменят – първият купува, а вторият продава.

И тъй, за да изправят отношенията си, хората трябва да ликвидират със старите си сметки, да изправят старите си погрешки. Старото е трън в крака на човека; малък е трънът, но трябва да дойде иглата, за да го извади. Човек трябва да се претраши и да остави иглата свободно да работи. И без игла може, но трябва да минат десетина дни, да омекне трънът и сам по себе си да излезе навън. По какъвто и да е начин, с игла или без игла, трънът трябва да излезе навън.

Съвременните хора се страхуват да си дават вътрешен отчет. Например някой има лошо мнение за своя съсед, но се страхува да си отговори защо. Страшно е човек да държи в ума си лоши мисли за някого. При това трябва да знае дали мнението, което има за него, почива на действителността. Неверните мисли се наслояват върху съзнанието на човека като утайка и му причиняват големи мъчнотии и страдания. Отрицателните мисли правят човека нервен и неразположен. За да се освободи от тях, трябва да работи върху самовъзпитанието си, да прави опити.

Какво разбирате под думата *самовъзпитание*? Самовъзпитание означава самостоятелно хранене. В пътя на самовъзпитанието си човек прави много опити, докато най-после дойде до някакъв метод и така изработва прави чувства и мисли, които представляват негова лична опитност. Ценни са мислите на човека, който е дошъл до тях чрез свои лични преживявания. Например идва до заключение, че за да стане учен, трябва да употреби постоянство и работа. За да стане певец, човек трябва да има добре развит ларинкс, да има любов към пеенето и добър учител. За да бъде красив, трябва да се свързва с красиви образи и лица, от които да се въодушевява. За да стане умен, трябва да се свързва с мисълта на Разумните и Възвишени същества. Ако иска да придобие великата Любов, човек трябва

да се свърже с Бога. Той ще приеме Божията Любов през горната част на главата си, през темето, а физическата любов минава през задната част на главата – изобщо всеки мозъчен център е свързан с известни сили на Природата. Като знае това, човек трябва да бъде внимателен, да не пипа центровете си безразборно: ако пипне някой център не навреме, може да си причини голяма пакост, а ако го пипне навреме и знае как да го пипне, може да подобри състоянието си. Това знание може да се използва при самовъзпитанието на човека.

Като ученици, вие трябва да гледате на тялото си като на нещо свещено; ето защо, когато го пипате, трябва да знаете, че то представлява част от Великия Космос. Чрез тялото си човек има отношение към Космоса и всяка дисхармония, причинена някъде в тялото му, внася дисхармония и в Космоса. Има центрове в човешкия организъм, които не трябва да се докосват; докосне ли се до тях, без да иска, човек произвежда експлозия в себе си. Само посветеният знае кога и как да се докосва до центровете на своя организъм.

За да не произвеждате несъзнателни експлозии в себе си, трябва да контролирате движенията си. Избягвайте несъзнателните, безразборни движения и вървете към съзнателните и разумните. В този смисъл самовъзпитанието се заключава в съзнателно живеене. Да се самовъзпитава човек означава той да прави съзнателни движения, да дава път на разумността в себе си. Виждате, че една мома стои под ябълката и прави някакви движения. Ако се навежда и изправя, без да върши работа, казваме, че движенията ѝ са несъзнателни, но ако при всяко навеждане и изправяне къса ябълки и ги слага в кошница, движенията ѝ са съзнателни. Ябълките са доволни от нейните движения; и като ги яде, те пак не съжаляват. Ябълките щяха да съжаляват само ако момата изяде семките – в тях е животът им. Ябълката очаква да бъде посята, за да може отново да израсте.

Когато има правилни отношения към растенията и към животните, човек има правилни отношения и към

ближния си, и към Бога. Само по този начин той има условия да проявява доброто, което е вложено в него, и да го развива.

Както войникът се упражнява, за да се засили, така всеки човек трябва да се упражнява в правене на добро – за развиване на всеки център, на всяка способност са нужни работа и упражнения. Физиологически човек може да е построен по един или по друг начин, но чрез съзнателна работа, чрез самовъзпитание той може да изправи лошите влияния на планетите върху себе си и да усили добрите. Киселицата ябълка може да се присади с доброкачествена присадка и да дава добри плодове; и разумният човек може да присади Доброто в себе си.

Мнозина казват, че условията на живота са лоши, че човек не може да прояви доброто и т.н. – това са умствени построения, които се отнасят само до невежия. Който има знания, той работи, упражнява се, прилага и постепенно се усъвършенства. Не е лесно човек да се усъвършенства, но не е невъзможно, защото чрез усилен и съзнателна работа върху себе си може да възпита своите слабости и да усили доброто, което е вложено в него. И слонът се укротява мъчно, но все пак може да се укроти. Той е страшен, когато го разсъдят; разяри ли се, слоноукротителят го поваля на земята, за да падне по гръб, и го търкаля няколко пъти. Щом се изправи на крака, слонът става кротък като агне. Разумната природа възпитава човека по същия начин – докато е изправен на крака, той е смел, решителен; повалят ли го на земята и търколят ли го няколко пъти, той се укротява. Животът идва в услуга на Природата: като срещне някой буен, упорит човек, той го сваля на земята и го търкаля няколко пъти; щом стъпи на краката си, човек придобива вече ново знание и преди да се разгневи, започва да мисли.

И тъй, за упорития, своенравен и буен човек Природата прилага същите методи, каквито и за животните – и най-заядливото куче, като го хванеш за опашката и го завъртиш няколко пъти, ще се укроти. Но за човека Природата разполага и с други свои методи, които му посочва

като по-високи, и го оставя сам да се възпитава. Ако следва нейните методи, той ще има добри резултати.

Всяко живо същество – риба, птица, млекопитаещо, има свои специфични методи за възпитание; и всеки човек, учен или прост, също така има специфични методи за възпитание и самовъзпитание. Когато човек иска да възпитава и да се самовъзпитава правилно, трябва да следи методите на мъдреците и на светиите, защото те черпят знания от Разумната природа. Проследете техния живот, за да видите как лягат и стават, как се мият и обличат, как се молят и работят.

Чрез самовъзпитание човек може да измени стария живот, да влезе в областта на новия, където нещата стават правилно. Някой се гневи и мисли, че по този начин ще изправи себе си и обкръжаващите, но с гняв нищо не се постига. Има един гняв, който помага, но когато произтича от силата на Божественото начало – ако Божественото не взима участие в постъпките ви, лесно ще капитулирате.

Един човек вървял в гората и срещу него излязла голяма мечка. Той взел отдалеч една голяма тояга и сърдито си казал: „Нека смее само да се приближи до мен!“. Мечката бавно и спокойно приближавала към него. Като видял това, той захвърлил тоягата и бързо се покатерил на едно дърво. Какво направил с гнева си? Разгневил се на мечката, взел тояга срещу нея, но скоро отстъпил. Има смисъл човек да се сърди и гневи на мечката, но ако реши да я бие, трябва да изпълни решението си.

Следователно, ако имате някаква мисъл, която можете да употребите като сила срещу злото, не я хвърляйте настрани, послужете си с нея; захвърлите ли я, вие сте слаб човек. Дръжте в ума си мисълта, че всичко, което е вложено във вас, е разумно, че животът има смисъл и трябва да се ползвате от методите на Природата при самовъзпитанието си. Ако нямате още истински знания, това не трябва да ви смущава, но ако не работите за придобиване на тези знания, това не ви извинява.

Всички хора страдат, понеже имат условия да работят, а не ги използват. – „Ама грешни хора сме!“ И това не ви

извинява – щом имаш погрешки, ще ги изправиш. Казано е в Писанието, че за всяка празна дума ще даваш отчет – всяка празна дума е дълг, който трябва да платиш с лихвите заедно. Ако сутринта си направил един дълг, прегледай сметките си още през деня, та като дойде нощта, да те заварят с ликвидирани сметки, да не текат лихви. Неизплатените дългове не са нищо друго, освен кармата, от която всеки се страхува. Който не плаща дълговете си, пада под тежестта на кармата, т.е. на лошите условия, които го заробват; при тези условия той се оплаква от живота си, обезсърчава се и не може да се развива правилно.

Като ученици на Великия живот, вие трябва да се откажете от думата *обезсърчаване*. Знайте, че и при най-мъчните условия човек може да се развива правилно. По естеството на материята, от която е направен, човек е променлив, но по дух е устойчив и постоянен. Дайте предимство на духа в себе си, за да не грешите! Като престане да греша, грешният продължава живота си; ако праведният започне да греша, съкращава живота си.

Не мислете, че сте царски синове, дошли на Земята за удоволствия. Всички трябва да работите за себе си и за своите ближни – работата е един от важните методи при самовъзпитанието. Ако не работите доброволно, насила ще ви заставят, но ще имате други резултати. Истинската работа подразбира работа с любов и без насилие и ако работи по този начин, човек се радва на резултатите си; работи ли без любов, резултатите му ще бъдат плачевни. Който учи с любов, се радва на успехите си; само такъв човек може да стане учен.

Приложете Любовта като метод при самовъзпитанието, за да развиете и най-малките дарби, вложени във вас. Любовта изключва всякакво обезсърчаване. Колкото и пъти да паднете, пак ще станете; ако изгубите имането си или здравето си, пак ще ги придобиете. Човекът на Любовта не губи нищо; временно може да изгуби нещо или да се лиши от него, но пак ще го придобие – в Любовта има само печалби и придобивки.

Като ученици, вие трябва да гледате оптимистично на живота. Каквото и да ви се случи, приемайте го с радост. Отнасяйте се съзнателно към мъчнотиите си, за да откриете ценното, което се намира в тях – всяка мъчнотия, всяко страдание носят известни блага. Използвайте благата, които радостите и страданията ви носят в живота ви. Във всичко виждайте проявите на Великата Божия Любов, Мъдрост и Истина – този е правилният метод, който можете да приложите при самовъзпитанието.

Само проявената Божия Любов,
само проявената Божия Мъдрост,
само проявената Божия Истина
носят пълния Живот.

22. лекция, 6 февруари 1931 г., София, Изгрев

НЯКОЛКО НЕОБХОДИМИ НЕЩА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Съвременните хора разискват върху въпросите *сила и материя, мисъл и чувство*, без да могат да проникнат в тяхното абсолютно определяне. Това са идеи, с които човешкият ум трябва да се занимава. Ще кажете, че има нови теории по тия въпроси. Дали теориите са нови, или са стари, учените трябва да излизат от гледището на Разумната природа – колкото по-дълбоко прониква човек в Природата, толкова по-близо е до Истината. Ще кажете, че Природата е необятна. За човека е важна онази област от Природата, с която той влиза в съприкосновение; много вода има на Земята, но за човека е важна онази, с която влиза в съприкосновение – само тя е полезна за него, останалата му е тил. Същото можем да кажем и за въздуха, за светлината, за храната: каквито и теории да има човек за въздуха, за него е важен този, който влиза в дробовете му; светлината е важна за човека дотолкова, доколкото разкрива хоризонта пред него и очертава пътя му. Много мисли и чувства могат да минат през ума и сърцето ви, но за вас са важни само ония, които се задържат и можете да се ползвате от тях.

Тема за следващия път: *Отношение между мислите и чувствата*.

Като говорим за мислите и чувствата, имаме предвид посоката, по която те се движат. Желанията и чувствата на човека са течения, които вървят от периферията към центъра, т.е. отвън навътре, а теченията на мисълта са обратни – от вътре навън. Следователно чувствата и желанията представляват вдишване в живота, а мислите – издишване. С други думи казано: чрез сърцето си човек

вдишва, а чрез ума – издишва. Да мислиш – това значи постоянно да издишваш; да желаеш – това значи постоянно да вдишваш. Ако сърцето и умът в човека действат правилно, процесът на дишането също е правилен. Ето защо ние препоръчваме дишането като метод за урегулиране на мислите и чувствата в човека. Който не диша дълбоко, чувствата и желанията му са слаби; ако не издишва правилно, мисълта му е слаба. Няма живо същество в Природата, което да е лишено от желания, но въпреки това е казано: „Не пожелавай!“.

Какво разбираме под заповедта *Не пожелавай*? В християнството под думите *не пожелавай* се разбира да не желаеш чуждото, т.е. това, което друг е пожелал преди теб и на когото това нещо принадлежи. В идеалния смисъл под *не пожелавай* разбираме да не приемаш онзи въздух, който някой друг е дишал – този въздух вече е нечист и приемеш ли го в дробовите си, ще те умъртви. Всяко чуждо желание, което другите са възприели, е отровно и ако искаш да не страдаш, откажи се от него. Хората страдат именно от това, че се занимават с чужди желания и се стремят да ги постигнат. Не се ровете в тинята на живота! Трябва ли да чакате някой да върне желанието си и тогава да го вземете? Не се занимавайте с нечисти неща! Сега ще обясня мисълта си: желанията, като течения, които излизат от Божествения център на Природата, са чисти; приемат ли се от някое същество, те извършват известна работа в него и се изцапват. Много естествено – когато работи, човек се цапа, но все придобива нещо. Това е за дадения човек, но ти, който дебнеш този човек, за да откраднеш това, което той е пожелал, ще пострадаш.

За да не се натъкваш на страдания, стой далеч от желанията на хората. Иди при Божествения източник и приеми направо от Него онова желание, което има отношение към твоята душа. Когато казваме, че човек трябва да води чист и свят живот, това значи да не се лени, но да бъде готов да отиде при Божествения извор и оттам да приеме едно ново желание, от никого още невъзприето. Къде е Божественият извор? В съзнанието на човека.

Качвайте се в съзнанието си, за да черпите нови и възвишени желания. Съзнателният човек е любещ и добродетелен; той прилага Любовта и Добродетелта като ориентиращи точки на своя живот. Любовта е изток, място на изгряващото Слънце, а Доброто – запад, където Слънцето залязва. Изгревът е място на работа, а залезът – на почивка. Следователно, когато дойде Любовта, човек влиза в живота и започва да работи; когато дойде Доброто, той излиза от ярема на живота и си почива.

Съвременните учени – философи, естественици, математици, изучават живота, явленията в Природата и създават научни хипотези и теории. Макар че понякога те изучават явленията разпокъсано, техните теории са ценни, понеже са резултат на мисъл, която идва от Възвишения свят. Ще дойде ден, когато явленията от всички области на живота и на Природата ще се свържат в едно цяло; тогава хората ще намерят Истината. Както хората представляват системи от скачени съдове, така и природните явления са системи. Днес анатомът се занимава с костите на човека, с направата на човешкия организъм; физиологът – с функциите на отделните органи; биологът – с живота на клетката; психологът – с душевните прояви. Съберете всичко това в едно-единствено, непреривно цяло, за да образувате истинския човек и да познаете какво всъщност е той.

Значи хората се делят на анатоми, физиолози, биолози, психолози, идеолози, делят се още на млади и на стари. Млади наричаме онези, които се занимават с Любовта, а стари – които се занимават с Добродетелта. Младият говори повече за сърцето, а старият – за ума. Младият гледа повече към изток, все иска да получи нещо; старият гледа към запад и казва: „Както Слънцето залязва, така и аз трябва да напусна тази Земя“. Младият и старият се различават и по стремежите си: младият върви отвън навътре, а старият – отвътре навън.

Когато говорим за добрия живот, имаме предвид уравнивяване на силите на Любовта със силите на Добродетелта. Доброто действа във всички човешки прояви. Ти не

можеш да бъдеш добър, ако не мислиш, ако съзнанието ти не е пробудено. Както Любовта не подразбира само чувства, така и Доброто не подразбира само правене на добро. Чувството, желанието е само едно течение отвън навътре, но не е Любов. Желанието не подразбира завършен процес. Например детето поглежда към едно дърво и пожелава да си откъсне една ябълка. Започва да мисли как да задоволи желанието си и на помощ му идва мисълта – то намира камък, удря една ябълка, навежда се към земята, взима ябълката и започва да яде. Волята взима участие в яденето. Ябълката влиза в стомаха и после, преработена в кръв, тя обикаля цялото тяло, образува кръг. Като знаете пътя, по който желанието се реализира, пазете се от неестествените желания, които отравят човека. Както желанието на детето да изяде една ябълка се превръща най-после в кръв, така се превръщат в кръв и неестествените желания, които се разнасят по цялото тяло и го тровят.

Следователно помнете, че здравословното състояние на човека зависи от вътрешните течения на неговия физически и психически организъм. Влезе ли някое неестествено желание във вас, не се борете със себе си, но търсете начин как да се освободите от него. Като търсите начин за освобождаване от чуждите желания, проникнали във вас, вие изучавате сърцето, ума и волята си и след това идвате до изучаване на своята психика.

Каквото и да става с вас, дръжте се за двете ориентировъчни точки: Божествения изток и Божествения запад. Когато душата излиза от Божествения свят, за да влезе в човешкия, тя се намира на залеза, т.е. на запада на живота; когато излиза от човешкия свят, за да влезе в Божествения, тя се намира на изгрева, т.е. на изтока на живота. И в човешката глава има няколко изгрева и залеза: горната част на челото е изгрев, долната – залез, горната част на главата е изгрев, а задната – залез. Физическата любов е залез, а Висшата, Божествената Любов – изгрев. Като се движи между изгрева и залеза на своя живот, човек придобива опитности и знания, с които се връща там, откъдето е дошъл.

Като ученици, вие трябва да намерите начин, чрез който да реализирате желанията си. За да постигне едно свое желание, човек се нуждае от три неща: първо, от обект, към който да се стреми; второ, от средства за постигане на този обект; трето, от място, където да постави постигнатия обект. Същото се отнася и до мислите и чувствата. Всяко желание, всяко чувство и всяка мисъл, които не се реализират, измъчват човека, вследствие на което той става недоволен от живота.

Значи всяка Божествена идея идва отгоре, през главата, минава през сърцето и се реализира чрез волята. Умът е изгревът, сърцето – залезът, а волята – зенитът, т.е. най-високата точка, до която Слънцето може да се издигне. Волеви човек е онзи, който е буден в три посоки: в посоката на своя ум, на своето сърце и на своята воля. Когато Слънцето минава през трите точки – изток, зенит и запад, то извървява един кръг, след което отново се явява. И човек трябва да бъде в постоянно движение, всеки ден да изминава кръга на своя живот, да се движи между силите на ума, на сърцето и на волята си; където има движение, там волята реализира стремежите на ума и на сърцето.

Какво правят майката и бащата с малкото си дете? Те си играят с него, подхвърлят го нагоре, до най-високата точка – това показва, че детето представлява волята. Докато е малко, то изразява волята си чрез плач и на неговата воля се отзовават всички в дома; порасне ли малко, детето изгубва силата на волята си, т.е. магическата пръчица. Когато Христос казва, че трябва да станем малки разумни деца, това значи да усилим волята си и непостижимите за нас неща да станат постижими. На плача на разумното дете се отзовават всички ангели, всички свети и добри хора; на плача на стария и глупав човек никой не се отзовава. Под думите *разумно дете* разбираме онова състояние на човешката душа, при което Божественият, ангелският и човешкият изгрев и залез стават навреме и правилно.

И тъй, Христовите думи *Станете като децата* подразбират усиляване на волята. Едва сега хората започват да

работят със своята разумна воля. За да прояви разумната си воля, човек трябва да организира своите мисли, чувства и постъпки. Ето защо не е достатъчно той да има желания, но те трябва да бъдат организирани, т.е. да знае защо желае нещо, как може да го реализира и какъв ще бъде резултатът на даденото желание. Като ученици, вие трябва да разглеждате вдишването и издишването като процеси, които имат отношение към вашите мисли и желания. Всяко вдишване има предвид урегулиране и пречистване на желанията, а всяко издишване е свързано с пречистване на човешките мисли. Като знаете това, отнасяйте се съзнателно към вдишването и издишването – само по този начин можете да пречистите мислите и желанията си. Чистата кръв подразбира здраво тяло, а здравото тяло подразбира правилно разпределяне на енергиите в човешкия организъм. Дробовите представляват сито, чрез което се пречистват умственият и сърдечния живот на човека. През това сито минават само ония мисли и желания, които не са минали през ситото на друг човек.

Затова е казано, че човек трябва във всеки момент да се обновява, а това значи, че трябва във всеки момент да приема нови мисли, чувства, желания, да поддържа дейността на ситото. Ако в ситото ви влязат чужди, т.е. нечисти мисли и желания, не трябва да се плашите. Опасно е, ако ситото престане да се върти, защото в него ще се натрупа кал, която пречи на правилното кръвообращение; докато ситото се движи, никаква опасност няма. Природата е предвидила това – тя внася в човека такива мисли и желания, които държат съзнанието му будно. Тя бди зорко за своите закони, не позволява да се нарушават и затова казва: „Никой няма право да нарушава своята инсталация“. Яви ли се някъде най-малкото нарушаване, човек трябва да го изправи, за да възстанови нормалното действие на инсталацията си.

Как се поправят нарушенията в инсталацията – чрез молитва. Следователно молитвата не е нищо друго, освен апел на човешката душа към Разумния свят да изпрати оттам майстори инженери да поправят инсталацията му.

Не се ли поправи тя навреме, човек се вкисва, нарушава се правилният ход на сърцето му, вследствие на което се явяват различни болести.

И тъй, не питайте защо сте болни, нещастни, защо страдате, но вижте какво е състоянието на вашите мисли и чувства. Ако теченията им са правилни, ако те не са в противоречие помежду си, вие всякога ще бъдете здрави и весели. Ако теченията на мислите и на желанията вървят в една и съща посока – навътре или навън, вие непременно ще нарушите нормалното действие на своята инсталация. Определено е точно какво количество вода може да мине през дадена инсталация, ето защо теченията на желанията ще вървят в посока от вън навътре, на мислите – в посока от вътре навън, и взаимно ще се уравновесяват. При това положение мислите ще помагат за реализиране на желанията, желанията ще се регулират от мислите и човек ще се развива правилно – само по този начин хората могат да се почувстват като части на едно цяло.

Казано е в Писанието: „Да възлюбиш ближния си като себе си“. Защо трябва да обичаме ближния си? Защото сме части от великия Божествен организъм. Обичате ли ближния си, неговото добро ще бъде ваше добро. Ако няколко градинари са направили градините си край река, те имат предвид водата, която искат да използват. За да напояват градините си, прекарват няколко инсталации, които са свързани така, че ако една от тях се развали, и другите престават да работят. Ето защо първият градинар трябва да държи в изправност своята инсталация, за да работят добре и останалите. Каквата последователност съществува между числата от естествения ред, такава връзка съществува и между хората.

Ще кажете, че само математиката се занимава с числа. Наистина, математиката се занимава с числа, но тя се занимава още и с живите силови течения като величини, които имат известно количествено значение. Например математиката изучава силовите течения на ума, които вървят отвътре навън; геометрията се занимава със силовите течения на сърцето, които вървят в посока отвън на-

вътре. Какво ще разберете от формулата $(\sqrt{x^2 + Bd})x$? Това е формула, която е неразбрана за вас, защото не е в движение; ако я сложите в движение, ще оживее. Обаче всички знаете формулата $a^2 + b^2 = c^2$. Който е учил геометрия, знае, че тази формула означава следното: квадратът, построен върху хипотенузата на правоъгълния триъгълник, е равен на сбора от квадратите, построени на двата му катета.

Природата работи със сложни формули, които са в постоянно движение. Например една от формулите на Природата е вложена в думата *истина*, която на български език се пише с шест букви. В Истината, на която първата буква е *И*, са вложени две течения: първото върви от горе надолу, а второто – от долу нагоре; ако търсиш Истината, първо ще слезеш, а после ще се качиш. Втората буква е *С* – закон на Луната, т.е. закон на вечните промени; дойдеш ли до Истината, трябва да бъдеш готов на всякакви промени. Буквата *Т* е закон на противоречия; който търси Истината, ще се натъква на големи противоречия, но трябва да върви без спъване и колебания, а ако се спъва, да не се обезсърчава. Буквата *Н* е закон за примиряване на противоречията. Буквата *А* означава бременност; който търси Истината, трябва да бъде бременен с някаква идея.

И тъй, Истината е път, който води към освобождаване. След като работи известно време да намери Истината, човек трябва да задържи нещо за себе си. Като завърши училище, той трябва да задържи част от придобитите знания за себе си. Това означава буквата *А*, с която свършва думата *истина*. Да бъдеш бременен с нещо, това значи да се ползваш от богатството, което бременността крие в себе си. Истината освобождава човека и го прави разумен.

Спазвайте следния закон: изразходвайте толкова енергия, колкото е нужна за дадения момент. Следователно на малкото желание трябва да поставите малка мисъл, на голямото желание – голяма мисъл; това е закон за правилно регулиране на силите в организма. Ако на малкото желание поставите голяма мисъл или на голямото желание – малка мисъл, вие нарушавате правилния ход на

теченията в организма си. Например някой има големи желания, а не мисли много, не влага волята си; щом не мисли и не действа, големите желания опъват силно конеца и пречупват волята. Чувате някой да казва: „Счупи се волята ми, нямам желание да работя“ – това показва, че теченията на желанията са обтегнали силно конеца на волята и част от силите на желанието са излезли навън, без да се вложат в работа; с изтичането си навън те са парализирали отчасти и волята. Допуснете, че пред вас на маса е сложено богато, вкусно ядене, но не можете да ядете – ползвате ли се от яденето? Срещате един учен, спирате го, без да разговаряте с него – ползвате ли се от неговото знание? Щом не ядете, яденето не ви ползва; щом не разговаряте с учения, нищо не придобивате от знанието му. Ето защо и вие, като ученици, яжте от учението, което ви се преподава, мислете върху него и го прилагайте!

Човек се ползва само от това, което яде, върху което мисли и което прилага. Това значи: човек се ползва само от онова, което прониква едновременно в ума му, в сърцето му и във волята му и става за него плът и кръв. Това е истинското знание, чрез което човек изпълнява Волята Божия. Чрез това знание той проявява любовта си към Бога, към ближния си и към себе си. Ако не люби Бога, човек не може да люби и ближния си; ако не люби ближния си, не може да люби и себе си. Любовта към Бога, към ближния и към себе си е една от живите формули, която човек трябва да приложи. Не я ли приложи, тя остава за вечни времена неразбрана.

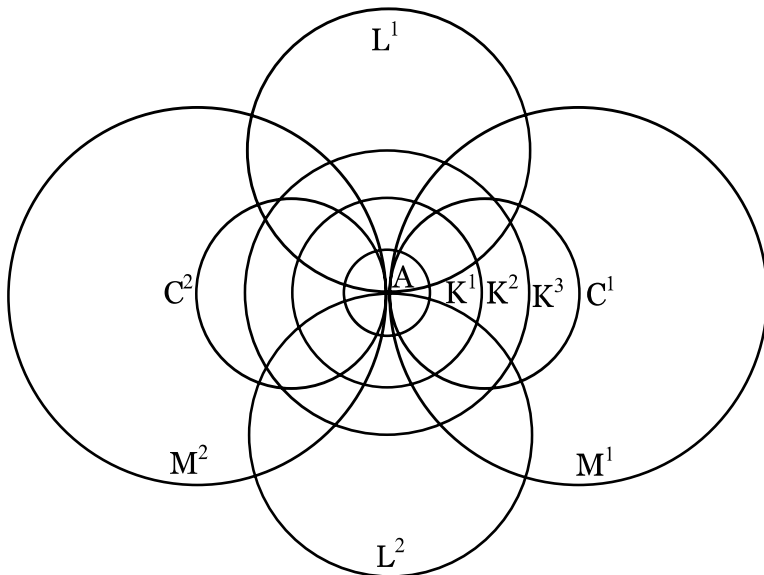
Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

23. лекция, 13 февруари 1931 г., София, Изгрев

ЖИВОТ И РАДОСТ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

На фигура 1 са начертани три концентрични кръга: K^1 , K^2 , K^3 , които представляват три свята. Кръгът K^1 представлява материалния свят, кръгът K^2 – Духовния, а кръгът K^3 – Умствения. Тези три свята представят още човешкия, Ангелския и Божествения светове. Другите кръгове са поляризирания и имат общ център A . Какво казва съвременната наука за тези кръгове? Когато говорим за център на кръга или на правата линия, ние разбираме дадена точка. Като център на кръга точката се движи в много направления, а като център на права тя се движи в две направления – положително и отрицателно.

Фиг. 1

В геометрията под *права линия* се разбира най-късото разстояние между две точки. Концентрични кръгове се наричат тези, които имат общ център, а различни радиуси. Според окултната наука концентричните кръгове представляват различни светове, които имат общ център и различни радиуси. Тези светове се различават един от друг по гъстотата на материята си: колкото по-голям е радиусът на един свят, толкова по-разредена е материята му. Така е било и със Слънцето – първоначално, когато материята на Слънцето е била много разредена, радиусът му е бил много голям, но с постепенното сгъстяване на материята радиусът постепенно намалявал. Това не значи, че Слънцето е изгубило своята притегателна сила. В Слънчевата система Слънцето е център, около който се движат различни планети с различна бързина в зависимост от разстоянието им до Слънцето.

Като говорим за бързината, с която се движат планетите, идваме до човека и намираме, че хората се различават едни от други по интензивността на своите мисли, чувства и желания. Казваме, че някой има интензивна мисъл или интензивно желание, при това някои желания се намират под влияние на сърцето, а други – под влияние на мисълта; също така има и мисли, които се намират под влияние на сърцето или на волята. Човек трябва да изучава мислите и желанията си, за да знае кога се намират под влиянието на сърцето и кога – под влиянието на волята. Кое положение е по-добро за човека: мислите му да се намират под влиянието на неговото сърце и на волята му или желанията му да се намират под влиянието на ума и на волята му? Може ли сърцето да управлява ума? Кое е по-правилно: сърцето да управлява ума или умът – сърцето?

Това са философски мисли, върху които трябва да разсъждавате. Вие мислите върху много въпроси, но като дойдете до приложението, отстъпвате – защо? Не знаете как да постъпвате. Казвате, че сте силни, непобедими, но като дойде някой по-силен от вас, връзва ръцете и краката ви и казва: „Щом си силен, освободи се“. Ако не можете сами да се развържете, ще признаете, че онзи, който ви е вързал, е по-силен и по-умен от вас. Ето защо, като се

натъкнете на някое желание, изпитайте се желанието ли е по-силно от вас, или вие от него, чуждо ли е това желание, или е ваше? Ако едно желание произтича от вас, то не може да ви връзва, но чуждите желания могат да връзват човека. Никой не може да ви връзва с ваше въже, но с чуждо въже всеки може да ви връзва и ограничава.

За да не изпадате в противоречия, трябва да различавате вашите мисли, чувства и желания от чуждите. Вие познавате желанията си по това, че свободно разполагате с тях. Кой ще ви съди, ако отидете в градината си и си откъснете няколко плода? Никой няма да ви съди – защо? Защото сте работили, употребили сте труд, енергия за обработването на градината и отглеждането на плодните дървета. Следователно вие можете да бъдете свободни при реализиране на едно свое желание само тогава, когато умът ви е взел участие при създаването на това желание; ако умът ви не е работил при реализиране на желанията ви, не можете да бъдете свободни. Свободата е свързана със знанието – само който знае нещата може да бъде свободен.

Като ученици, вие трябва да придобивате знания, но преди всичко трябва да спрете вниманието си върху живота като първа и неизменна реалност. Според едни хора животът е лош, а според други – добър. Животът не е нито добър, нито лош, но представлява условие за проява на Доброто и на злото. Доброто и злото растат в живота, но Доброто дава семе, расте и се размножава, а злото не оставя семе след себе си. Злото представлява бомба, която, експлодира ли веднъж, престава да съществува по-нататък – значи лошите мисли, чувства и желания са бомби, които се пукат и изчезват. И добрите мисли и желания се пукат, но от това пукане семето пониква, цветът разцъфтява и плодът узрява. Колкото по-малко бомби на злото се пукат в човека, толкова по-добре е за него.

Няма по-страшно нещо за човека от това една лоша мисъл да се пукне в ума му, едно лошо чувство – в сърцето му и една лоша постъпка – в тялото му. Този човек губи красотата си, съзнанието му се помрачава, лицето му се покрива с тъмен воал; в такива моменти е готов да извърши някакво престъпление. Така именно Каин уби Авел – от завист той

изпадна в помрачение и извърши убийство. Насаждайте в тялото си, в ума си и в сърцето си семена на Доброто, от плодовете на което се раждат великите добродетели.

Мнозина казват, че с Добро не може да се живее – защо? Защото колкото и добрини да правят на хората, те не ги помнят. Какво помнят хората не е важно; важно е какво вие помните. Човек помни само онова, което сам е направил или създал, било то добро или зло. Невъзможно е сам човек да направи една погрешка или някакво зло и да го забрави; невъзможно е също да направи едно добро и да го забрави. Един от методите за усилване на паметта се заключава в ученето – като учи съзнателно и с любов, човек не може да забравя.

Днес от всички хора се изисква да променят старите си възгледи, да внесат в ума си новата мисъл. Докато мисли право – по нов начин, човек е способен да чувства право; докато мисли и чувства право, той е способен да работи. Престане ли да мисли, да чувства и да действа, човек престава да се развива. Значи растенето се определя от мисълта на човека. Всеки човек може да каже за себе си, че мисли. За какво мисли? Сегашните хора мислят повече за себе си, за децата си, как по-добре да наредят живота си и да се осигурят – това не е мисъл; истинска мисъл е онази, която има за обект служенето на Бога и изпълняването на Неговата воля – само тази мисъл може да спаси човека.

Упражнение: В продължение на една седмица, като ставате от сън, записвайте първата мисъл, която е минала през ума ви; след това можете да пристъпите към дневната си работа. За да използвате упражнението си добре, преди да заспите, вложете в ума си мисълта да не забравите да запишете първата мисъл като основна мисъл през деня. При това стремете се да бъдете искрени към себе си, да записвате онази мисъл, която първа е дошла в главата ви. Не се притеснявайте от мисълта, която е преминала през ума ви. Може някой от вас да помисли за хляб, друг – за вода, трети – за майка си или за баща си, които отдавна не е виждал.

Ще кажете, че нямате време да правите наблюдения над мисълта си. Ще правят упражнението само онези, ко-

ито мислят, че могат да го изпълнят. Който мисли, че е зает с изпити, с военна служба, с учителство и не може да изпълни задачата, по-добре да не я започва.

Какво значи да бъде човек свободен? Абсолютно свободен е онзи, който е господар на мислите си, на чувствата си и на действията си. Следователно, ако този човек е временно ограничен на физическия свят, поне в мисълта си е свободен. Невъзможно е човек да бъде едновременно ограничен и на физическия, и в Духовния, и в Умствения свят; изпадне ли в това положение, той губи съзнанието си или престава да живее. Същото става и при физическите страдания на човека. Когато страда от някаква болест, отначало човек понася болките; колкото повече се усилва болестта, страданията се увеличават и най-после болките стават толкова големи, че човек не може вече да ги понася и губи съзнание. В този смисъл страданията представляват известни напрежения, чрез които се изпитва силата на човешкия характер, както и силата на неговата морална устойчивост. Който не може да издържа на страдания, той няма здрав морален гръбнак. Ако човек не може да понася ударите и напреженията на страданията, още по-малко би могъл да издържа напреженията на Доброто, което е по-силно от напреженията на страданията. За да се кали за напреженията на Доброто, човек минава през страдания и един ден, когато се кали в издържане на страданията, последните го напускат.

Като изучават живота, хората казват: „Няма какво да се прави, трябва да се живее“. Не, така не се говори, това е разбиране на болния човек. Здравият живее, работи и се радва на мислите, на чувствата и на постъпките си, на всичко, което става в съзнателния и разумен живот. Който не се радва на живота, на работите си, на успехите си, той е болен; щом е болен, трябва да се лекува, а не да философства и да разисква върху смисъла на живота. Може да разисква, но заключенията му ще бъдат като на болен човек, а не като на здрав. Как може да се лекува човек? Като се освободи от всички отрицателни мисли в ума си и от всички отрицателни чувства в сърцето си.

Следователно, който иска да бъде здрав, трябва да държи в ума си положителни и светли мисли, в сърцето си – положителни и възвишени чувства, и във волята си – прави и благородни постъпки. Абсолютно здравият човек е свободен от закона на отрицателното внушение, от всички кармични връзки; той се е развързал благодарение на закона на Любовта и закона на Истината – казано е, че Истината освобождава, а Любовта възкресява.

Като ученици, вие трябва да живеете и да работите с радост. Каквото и да правите, не можете да се освободите от закона на внушението. Велик и мощен е този закон – и ангелите, и боговете се намират под положителното му влияние. Не можете ли и вие да се ползвате от неговата положителна сила? Можете. Каквато и работа да започнете, каквото и да мислите, кажете си: „Аз мога да свърша тази работа; мога да мисля право; мога да бъда добър; мога да стана учен, силен, разумен; мога да изправа погрешките си“.

Като погледнете лицето, главата, тялото си, не казвайте, че сте грозен, че главата ви не е добре оформена, че тялото ви е слабо, но си кажете: „Тъй както днес съм създаден, аз съм доволен. Има неща, които трябва да развия и да обработя. Ще уча, ще работя, ще правя усилия да придобия нещо, което да приложа към сегашното си богатство“.

Не казвайте, че условията ви са лоши, но кажете: „За сегашното ми развитие по-добри условия от тия, които имам, не мога да очаквам. Като работя с любов и с радост, ще ми се дадат по-добри условия“.

И тъй, радвайте се на малките добродетели, на малките блага. Един ден те ще се разраснат, ще се превърнат в нещо велико и мощно. От малкия жълтъд излиза голям, величествен дъб.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

24. лекция, 20 февруари 1931 г., София, Изгрев

ЖИВИТЕ СИЛИ В ПРИРОДАТА

Размишление.

Теми за следния път:

- 1. Мнението на учените и простите за вятъра;*
- 2. Произход на богатите и на бедните;*
- 3. Титлите на здравите и на болните.*

Като ученици, добре е да се наблюдавате, да си давате отчет за вашите разположения и неразположения във връзка с времето. Добре е да знаете причините за разположенията и неразположенията си. Например някой път се събуждате рано, но не ви се става, искате още да лежите. Ако навън е студено, ще кажете, че времето е причина за нежеланието ви да станете, но какво ще кажете, ако времето е топло и пак не ви се става? Като правите наблюдения върху себе си, откривате ред външни и вътрешни причини, чрез които увеличавате знанията си.

Изучавайте линиите в Природата, за да видите каква разумност се крие в тях; при това дали линиите са прави, криви, вълнообразни, начупени – това не е случайно. Посоките на линиите, както и тяхното извиване, се дължат на силите в Природата, които действат върху тях: там, където налягането е било по-голямо и напрежението – по-силно, линиите са претърпели големи огъвания. С това се обясняват огъванията, пречупванията, набраздяванията, които са ставали със земните пластове в течение на векове и хилядолетия. Който може да чете по линиите, може да определи какви сили са действали в Природата.

По същия начин по движенията, които човек прави, съдите за мислите и желанията, които го ръководят. Например виждате, че едно дете се качва на дърво и прави някакви движения, вдига и сваля ръцете си. Отдалеч тия движения изглеждат неразумни, но като приближите към

дървото, разбирате, че в движенията на детето има нещо разумно – то вдига ръцете си нагоре, за да къса ябълки, а после ги сваля, за да скрие ябълките в джобовете си; като откъсне няколко, слиза от дървото и продължава пътя си. След това наблюдавате как едно колело се движи. Виждате, че колелото се върти около една ос, но защо се върти – и то не знае, за него е безразлично дали се върти, или стои на едно място. За онзи, който се е качил на колелото, не е безразлично движи ли се то, или не; той осмисля движението на колелото и го прави разумно. Оттук изваждаме заключението, че в Природата има живи и разумни сили, които действат самостоятелно, има и неразумни сили, които действат под влиянието на друга, съзнателна сила, вън от тях. Първите сили се различават от вторите по това, че сами по себе си са разумни; значи в първите сили разумността е вътре, а във вторите разумността действа отвън.

Какво трябва да направите с кривата линия, за да уравновете силите, които действат върху нея? Трябва да я превърнете в права. Всяка права, която има един център, подразбира действие на две сили, движещи се в противоположни посоки. Тези сили се уравновесяват. Тогава казваме, че правата линия подразбира състояние на покой. И наистина вечер, когато си ляга, човек се изпъва в права линия, за да си почине от дневната работа. Дали се облича, съблича, яде, седи на стол или работи, човек се намира под действието на кривите линии, които уморяват. Като опъне тялото си и заеме хоризонтално положение, той си почива; в този смисъл правата линия подразбира успокоително, или здравословно състояние. Ако искате да знаете дали даден човек е здрав, вижте как спи. Ако постоянно се обръща на една, на друга страна и ту свива, ту отпуска краката си, той не спи добре – мъчи го нещо. Колкото по-сложни движения прави човек, толкова по-неспокоен е сънят му.

Кои движения са прости и кои – сложни? Прости движения са тези, които срещат малки съпротивления, а сложните са резултат на големи съпротивления. Движенията, които човек прави по време на сън, се определят

още и от времето: когато навън или в стаята е студено, човек спи повече свит, а ако е топло, се отпуска. Каквото и да прави, той се поддава на атмосферните влияния – в това отношение е жив барометър, по неговите движения можете да познавате дали времето ще бъде сухо или влажно, студено или топло, ще има ли буря и т.н. Като знаете това, правете наблюдения на естествените движения и ги изучавайте – в тях се крие велика наука.

Под думите *естествени движения* разбираме тези, които са в съгласие с движенията на Разумната природа. Всяко движение, което се отклонява от нормалните, носи в себе си нещо криво и изопачено. Например като погледнете носа на някого, намирате, че има нещо дисхармонично в кривата му линия; тази дисхармония говори за някакво отклоняване от правия път на живота. Значи без да разбира физиогномията, човек вътрешно чувства дисхармоничните линии – резултат на някакво далечно отклоняване от естествените линии на Природата. Линиите на носа имат отношение към човешката мисъл: колкото по-хармонични и правилни са тия линии, толкова по-права е мисълта.

Изучавайте линиите на своето лице, за да изправите кривото и да усилите доброто в себе си. За да развива мисълта си, човек непременно трябва да среща мъчности и препятствия в живота си; те представляват преграда, плоскост, през която неизбежно трябва да мине. Следователно като се натъкнеш на известна мъчнотия, приложи мисълта си, за да намериш път за преминаването ѝ. Колкото по-голяма е мъчнотията, толкова по-голямо ще бъде сечението ѝ. Прекарвайте сечения на плоскостите, които срещнете на пътя си, за да излезете незасегнати от тях. Сеченията не са нищо друго, освен проекции на мисълта; ето защо, като мисли, човек ще се справи лесно с мъчнотиите си. Няма мъчнотия в света, при която да не намерите изходен път.

Мислите и чувствата на човека не са нищо друго, освен ония светлини и сенки, които той поставя върху платното на своя живот и така чертае пътя си. Ако поставите

живота си върху платно, като филм, ще разберете колко е интересен и ценен; от него можете да се поучавате. Докато не може да обхване живота си изцяло, човек гледа на него като на нещо отделно, чуждо. Като не разбирате живота си, вие не знаете защо идват мъчнотиите и страданията, гледате на тях като на случайни явления в живота си и се питате не може ли да минете без страдания. Мъчнотиите и страданията представляват планински върхове, които неизбежно трябва да се минат. Колкото и мъчно да е изкачването, човек трябва да стигне върха; следователно колкото и да са тежки страданията, трябва да се преминат. Каква местност е тази, която е лишена от планини и долини? Какъв живот е този, в който няма радости и скърби?

Колкото по-лесно се справя човек с мъчнотиите и страданията си, толкова по-обработени са пътищата на неговата държава; тази държава минава за културна. Ето защо всяка област, през която човек минава – умствена или сърдечна, представлява свят, повече или по-малко културен. От съзнателната работа на човека зависи културата на неговите светове. Светият и праведен лесно разрешава въпросите си – защо? Защото живее в свят, населен с разумни същества, които му помагат. Когато човек се обърка в живота си, това показва, че е влязъл в свят, населен с неразумни, неинтелигентни същества, които вместо да му помагат, повече го оплитат; много естествено – когато човек влезе в приятелска среда, всички му помагат, а когато влезе между неприятели, никой не му помага. Изобщо само разумните и интелигентните същества се интересуват от човека и са готови да му помагат; не се ли интересуват от него, не са интелигентни.

Да се върнем към въпроса за живите линии в Природата. Ако наблюдавате линията на човешката уста, ще видите, че е крива линия, с каквато геометрията си служи. Горната устна е извита, с две възвишения, а долната представлява права линия. Горната устна със своите извивки показва активност на чувствата и на мислите; колкото повече се изправя, толкова повече човек слиза в материал-

ния свят. Когато устата образува права линия, този човек бързо решава въпросите и бързо действа, но когато горната устна образува крива линия, той мисли повече и после действа – готов е да чака известно време, докато дойде моментът да се прояви.

В правата линия се крие инициативата на разумните същества, а в кривата – инициативата на Природата. Когато Природата действа, дава възможност да се проявят много същества. В правата линия взима участие само един човек, а в кривата – много същества. Срещнете ли две разумни същества, които се разбират, те образуват две успоредни линии. Успоредните линии подразбират разумност, начупените означават известно отклонение, а кривите имат отношение към законите на Природата. Кривите линии са красиви, особено възходящите – те представляват решаване на задачите с най-малко съпротивления. Във връзка с линиите, с тяхното значение и смисъл, се явява графологията, наука за четене на човешкия почерк. Начинът, по който човек пише буквите, определя неговия характер. Ако буквите са остри или кръгли, дребни или едри, казваме, че човек е нервен или спокоен, икономичен или крайно щедър и т.н.

Изобщо линиите, които взимат участие в строежа на човешкия организъм, са живи и изложени на постоянни промени и именно затова ги наричаме *живи сили на Природата*. Като ученици, където и да ходите – в градове, по планини, изучавайте линиите, с които Природата си служи, за да различавате механичните и мъртви линии от живите, наречени творчески, линии.

Сега ние говорим за живите линии на Природата, но за мнозина те остават мъртви – защо? Не ги разбират. Това е все едно да дойде някой архитект при вас, да начертае план на къщата ви върху хартия и да започне да го обяснява – той ви говори за размера и разположението на стаите, за изложението на къщата, но вие нищо не разбирате; най-после къщата започва да се строи, гледате я, обикаляте около нея и мъртвият план постепенно оживява – разбирате вече какво ще излезе. Един ден, когато

е завършена окончателно, архитектът ви предава ключа. Вие влизате в къщата си, нареждате я и започвате да живеете в нея. След всичко това казвате: „Разбирам вече какво представлява начертаният план“.

Следователно ще дойде ден, когато живите сили на Природата ще се одухотворят и вие ще разберете какво се крие в тях.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

25. лекция, 27 февруари 1931 г., София, Изгрев

ХАНИЗЕ

Размишление.

Напишете следните думи:

Ха - ни - зе;

Слънце я огря;

Бе - ри - ме - за - и;

Светлината я разкри;

Зе - ме - ра - за - хе - си.

Вие четете тези думи, интересувате се от съдържанието им, но не ги разбирате. И геологът се намира в същото положение: разглежда земните пластове, изучава ги, но докато ги разбере, намира се, като вас, пред нещо неразбрано – ханизе. Тази дума е неразбрана и за да се разбере, трябва да прибавите към нея думите *Слънце я огря*. *Ханизе* е положителна дума, а изречението *Слънце я огря* е отрицателно. Към думата *беримезаи* прибавяме изречението *Светлината я разкри*. При всяко неразбрано нещо трябва да сложите нещо разбрано. Наистина, когато ученият започне да изучава някой въпрос, отначало се намира в тъмнина, но след големи усилия и работа придобива светлина върху въпроса и неразбраните неща стават вече разбрани.

Сега ще направим опит да преведем горните изречения в музикална форма. Думата *ханизе* е музикална и крие в себе си положителна енергия. Тази дума започва с буквата *Х*, която в математиката означава неизвестна величина; като се намери, ще видите, че в нея се крие известно количество материя и енергия. В пътя на развитието си човек върви от неизвестното към известното, излиза от вечността – неизвестното, и отива към известното; в този смисъл вечността е *ханизе*. Макар думата да е неразбрана, можете да правите различни тълкувания върху нея. Например казвате *дар-дере* – това е турска дума,

която означава тясна долинка. На български език думата *дар* означава даване, подарявам нещо, а *дере* – отнемам кожата на някое живо същество. Между *дар* и *дере* има известна зависимост: като дереш кожата на нещо, ти получаващ някакъв дар. Например като дереш кожата на агнето, ти получаващ дар от него – кожата и месото му. Засега думата *дране* е свързана с думата *болка*, защото не можеш да дереш някого и да не му причиниш болка. Има случаи, когато тази болка е приятна – кога? Когато човек се освобождава от заблужденията си.

Заблуждението е старата кожа на човека, която здраво се е сраснала с тялото му. За да съблече тази дреха, той трябва да я одере, а като я дере, непременно ще си причини известна болка. В края на краищата ще бъде доволен, че се е освободил от нещо старо и изопачено, което постоянно го е спъвало. На кого не е приятно да съблече старата си дреха и да облече нова? Именно затова всеки съблича старата си дреха и облича нова. Старата дума *дране* се е превърнала в *събличане*. Като кажем *дране*, разбираме такова действие, при което срещаме голяма съпротива, а при събличането съпротивата е малка. Ето защо, когато дерем кожата на животните, ние им причиняваме болка и страдания. Лесно се съблича дреха, мъчно се дере кожа.

И тъй, всеки човек има известни навици, от които мъчно се освобождава. Докато се освободи, той се намира натясно, в дар-дере, а щом се освободи, получил е дар. Значи само тясното положение приготвя пътя към придобиване на някакъв дар. Същото се отнася и до реализирането на някаква идея – преди да я реализираш, трябва да я осмислиш, т.е. да я ограничиш, да я поставиш натясно. Същото се отнася и до музиката: отначало тя е била повече индивидуална, с по-малък обем, а днес е повече идейна, колективна, с по-голям обем и дълбочина. Сегашната музика се стреми към изразяване на Божественото и за това ѝ помагат многобройните инструменти. И в миналото е съществувал същият стремеж, но тогавашната музика не е разполагала с много инструменти. В миналото музикалните тонове са били инволюционни, слизали от горе надолу, а сегашните тонове са еволюционни, понеже въз-

лизат нагоре. Натъкне ли се човек на фалшиви, неопределени тонове, това показва, че не разбира още законите на музиката и на живота.

Като ученици, вие трябва да изучавате живота и музиката едновременно. Музиката помага за организиране на живота. Като не съзнават това, мнозина разглеждат живота отделно от музиката и се питат: „Какъв е смисълът на живота?“. Велик. – “Какво е нашето предназначение?” Велико. Вярно ли е това? За онзи, който разбира нещата, е вярно; за онзи, който не разбира, не е вярно. Докато струните са навити и стоят в магазина, те нямат никаква цена, но когато попаднат в ръката на музиканта, който ги поставя на инструмента си и започва да свири, придобиват голяма цена; тогава казваме, че струните имат велико предназначение – без тях и най-видният цигулар не може да се прояви. И струната се пита къде е била и къде е сега, но е факт, че днес гласът ѝ се разнася по целия свят.

И тъй, докато човек не попадне натясно, в дар-дере, и не употреби цялото си знание и изкуство, за да излезе навън, на свобода, той не може да си служи с цигулката, да издава чисти и хармонични тонове. Ще кажете, че човек трябва да влезе в обществото, да се прояви, но за да влезете в обществото, трябва да дойде някой професор, да ви въведе там. Какво представлява обществото? В широк смисъл на думата обществото представлява многострунна арфа, в която всеки човек е една обтегната струна. Когато дойде видният арфист, започва да тегли струните една след друга, да излива своите хармонични и мелодични тонове.

Съзнавайте предназначението си като струни на великия инструмент, като удове на Великия Божествен организъм, и го изпълнявайте добре. Като знаете това, мислете върху задачата, която ви е дадена, и не считайте, че животът няма смисъл. Какъвто и тон да сте, трябва да звучите чисто и ясно. Тежко е положението на човека, докато още се намира в магазина като струна, завита в пликче; щом струната излезе от пликчето и попадне в ръката на някой велик цигулар или арфист, тя изпълнява вече някаква задача. Ако човек е например струна *ми*, търговецът ще се интересува от него дотолкова, доколкото може да го про-

даде и да получи някаква сума. Но в това *ми* музикантът вижда реализирането на своето бъдеще, без *ми* не може да свири и да се прояви. Като извади струната от пликчето, той я поглежда и си казва: „Скъпо платих за струната *ми*, но добре ще свирия с нея“. След това я слага на цигулката си, обтяга я добре, насочва ухото си към нея и казва: „Добра е струната“. Щом започне да свири, той разговаря вече с *ми*, със *сол*, с всички струни. Хората слушат този разговор и се въодушевяват.

Следователно, ако вие не можете като великия музикант да вземете една ваша идея присърце, да я поставите на цигулката си или на арфата си и да започнете да разговаряте с нея, ще останете един обикновен човек, без възможности за развитие и постигане на своите идеали. Човек не може да реализира идеите си, докато не знае да управлява инструмента си – това се постига чрез познаване на Онзи, Който управлява целия свят. Ще кажете, че за да постигне идеалите си, човек трябва да бъде вярващ. Какво значи да вярва човек? Вярващият има възможност да разговаря с Бога като със свой приятел. Когато приятел дойде в дома ви, седате срещу него и разговаряте. Така можете да разговаряте и с Бога. Възможно ли е това? За онзи, който е свързан с Бога, такъв разговор е не само възможен, но и много приятен; за онзи, който не е свързан с Бога, такъв разговор е невъзможен, той никога не може да вземе слушалката си и да разговаря с Бога. Значи Вярата е първото условие за реализиране на нещата. Без Вярa в Бога в душите не е възможно никакво приятелство. Изчезне ли Вярата, връзката се скъсва и приятелството престава да съществува.

И тъй, ако Вярата представлява приятелски разговор с Бога, с ближния и със самия себе си, можете да си представите какво нещо е Любовта. Вие говорите за любов, за приятелство, без да ги разбирате. Приятелството не е завършен процес – защо? Защото между двама приятели често се явяват малки или големи препятствия и мъчности. Колкото по-голяма е вярата им, толкова по-лесно се премахват мъчнотиите. Един ден, когато мъчнотиите изчезнат, ще кажем, че вярата на тия хора е свършена.

Да имаш абсолютна вяра в някого, това значи той да бъде готов на всякакви услуги и жертви за теб – преди да си казал нуждите си, той вече ги задоволява. Това означава думата *ханизе*, а нейното пояснение – *Слънцето я огря*, показва при какви условия хората могат да живеят в пълна хармония. Думата *хани* означава нещо реално, установено, което е било скрито, не проявено. Когато Слънцето изгрява, *ханизе* се открива, проявява се и става известно; Слънцето не може да дойде, докато *ханизе* не съществува. Можете ли да очаквате Слънцето да се подаде зад планината, ако тя не съществува? Същото можем да кажем за идването на Любовта – може ли тя да посети човека, ако не намери в него нещо, за което да се залови? Невъзможно е Любовта да отиде на празно място; за да влезе някъде, тя трябва да намери нещо, за което да се хване – това нещо е *ханизе*, т.е. реалното в света. Тази дума е неразбрана, но за онзи, който я разбира, тя крие в себе си велико съдържание и смисъл.

Значи думата *ханизе* предизвиква Слънцето да се прояви. Думата *беримезаи* показва, че светлината идва да разкрие нещата. Думата *земерзахеси* определя пътя на живота. Ето защо първо трябва да се яви Слънцето, за да огрее пътя на човека; щом Слънцето изгрее, той поема пътя си. Тръгне ли на път, около него е светло, всички неща се разкриват вътре и вън от него. Без път няма движение – затова се казва, че човек поема пътя на живота, било то духовен или светски, обществен или индивидуален. Ако разделите думата *ханизе* на срички, ще получите три думи, с които българите си служат: *ха* като междуметие, *ни* – нас, или местоимение, и *зе* – минало време на глагола *вземам* в трето лице, единствено число (той взе). Това е свободен превод на думата.

Като ученици, вие трябва да работите върху Вярата си в Бога, във Великото в света. Само Великото може да ви повдигне, да ви даде подтик за работа. Без Вяра човек лесно отпада, губи дух и разположение, но достатъчно е да повдигне погледа си нагоре, към Бога, за да почувства Неговото присъствие. Ще кажете, че Бог е далеч; Той е толкова далеч, колкото и близо – ходи по света и посещава

всички страдащи, обременени и отчаяни. Докато мислиш, че всичко е свършено, че ще умреш, Бог те чукне леко по рамото, раздвижи те и ти казваш: „Дойде ми една светла идея. Ще работя, ще се трудя, за да постигна своите идеали“. Вървиш до едно място и пак отпаднаеш; Бог пак те разтърси и ти отново продължаваш пътя си.

Ще кажете, че животът е пълен с противоречия, които ви спъват. Има противоречия, които спъват, но има и такива, които водят към реалността на живота – те ви довеждат в съприкосновение с Бога, с *Ханизе*. Който разбира смисъла на тази дума, той е разтворил прозорците си за слънцето на своята душа, радва се на това слънце, което показва пътя на неговото движение. Когато Слънцето огрее върховете на планината, след време ще огрее и долината; когато дъждът пада, от планината ще слезе и в долината, където идеите се реализират. За да се реализира една идея, първо трябва да се освети, после да се посади и полее. Който е реализирал идеята си, е готов да работи за благо на обществото, на народа си и на цялото човечество. Той не пита какъв е смисълът на живота, но работи и прилага това, което е придобил; не пита какво е неговото предназначение, защото знае, че това е въпрос на вечността, който не се разкрива нито в един ден, нито в един живот.

Като млади, вие трябва да работите за излизане от тъмнината. Вашето Слънце не е изгряло още, а трябва да изгрее – това значи да излезете от състоянието *ханизе*, в което още се блъскате ту на една, ту на друга страна. Не е лошо, че сте в тъмнина, защото тъмнината води към реалността. Когато Слънцето ви огрее, вие ще минете от тъмнина в светлина, от сиромашия в богатство, от невежество в знание, от безсилие в сила.

Като минава от едно състояние в друго, човек трябва да вземе само толкова, колкото може да носи; постъпва ли така, ще му се даде повече, отколкото е предполагал. Вземе ли повече, отколкото може да носи, той е проявил лакомията си, заради което ще му се отнеме и това, което има. Такъв е законът в Природата. Изобщо човек трябва да носи толкова, че да изпитва приятност; претовари ли

се, сам си създава мъчнотии и страдания. Всеки трябва да носи такава раница, която да не го спъва при изкачването му по планините. Ако е въпрос за много пари, това е лесна работа – достатъчно е да отидете при Бога или при някой цар или княз, за да получите високо обществено положение; щом заемете висок пост, парите лесно ще дойдат.

След Освобождението на България един млад българин отишъл да се учи в Америка. Когато завършил науките си, той се върнал в родния си град, откъдето отишъл в София и се явил при тогавашния княз Александър Батенберг¹⁶, за да иска някаква работа. Тъй като бил образован човек, завършил в Америка, князът намислил да го направи министър, но преди да каже думата си, той го запитал каква работа иска.

– Искам да ме назначите за директор на една от софийските гимназии.

– Щом искате да бъдете директор на гимназия, идете при министъра на просветата, той се занимава с такива назначения.

Така постъпват повечето от съвременните хора, когато отиват при Бога, на най-високото място. Бог иска да им даде висок пост, да ги направи министри, а те искат директорско място. Щом искат да стават директори, няма защо да ходят при Бога – достатъчно е да отидат при министър, за да им даде някаква служба: директор, началник на отделение и т.н. Това е неразбиране на живота. Като не познават законите, мнозина искат или по-малко от това, което им се пада, или повече – и в единия, и в другия случай те изпадат в заблуждения.

Чувате някой да казва за себе си, че не е като другите хора, че не живее като хората от света. Чудно нещо! Той не е излязъл още от света, а мисли, че се различава от светските хора; още живее със старите си разбирания, а мисли, че е влязъл в Новия живот. Ще дойде ден, когато човек ще влезе в Новия живот, но за тази цел той трябва да се откаже от старото. Новото ще осмисли живота му, ще подобри здравето му и ще го направи способен за работа. Новите идеи внасят подтик в душата и човек се стреми да ги реализира. Той не може да приеме една нова идея

и да не се стреми да я реализира; каже ли, че не вярва в реализирането ѝ, това показва, че идеята, която е възприел, не е нова. Само по себе си Новото е свързано с Вярата, която го подкрепя. – „Ама аз не вярвам в Бога“. В кого вярваш? – „В себе си“. Да вярваш в себе си, това значи да бъдеш силен, добър, умен и благороден. Вярата в себе си подразбира Вярa в Божественото. Като вярва в Божественото Начало, човек е наистина и добър, и силен, и разумен, и благороден.

Съвременните хора се оплакват от неуспехите си. Защо не успяват – защото потъпкват своите желания, потъпкват Божественото в себе си и дават ход на чуждите желания, които приемат за свои. Каквото и да правят, те трябва да знаят, че чуждото всякога си остава чуждо. Българите казват: „Чуждото и на Великден се взима“. Чуждото може да е развалено яйце, запъртък. Какво ще направиш с такова яйце? Ако го изядеш, стомахът ти ще се разстрои; ако го сложиш под квачка, нищо няма да излезе от него. Щом е така, остави чуждото желание настрана и мисли само за своето.

Бог помага на човека, но когато той иска да реализира своите желания. Например някой иска да учи, да завърши училище и ако това желание е свързано с реализиране на някаква Божествена идея, Бог ще му помогне. Но ако той желае да учи, за да стане виден човек, всички да му се кланят, Бог не взима участие в реализиране на желанието му – защо? Това желание е чуждо, примес към желанията на човешката душа. Знанието има смисъл, когато служи за проводник на Божествените идеи, а не стане ли проводник на Божественото, само по себе си знанието се обезсмисля. Желанието на Бога е всички хора да учат, да работят, за да станат проводници на Божественото. По този начин те ще реализират своите идеали и ще осмислят живота си.

Направете опит да изпеете думата *ханизе*. Ще кажете, че е мъчно да намерите мелодия на тази дума. И на скулптора не му е лесно да прави статуи от камъните, но като вдига и слага чука, все ще изкара нещо. И на химика не му е лесно да прави анализи, но като се упражнява, ще стане добър химик. Ако пък искате да проявите Доброто

в себе си, всеки ден правете поне по едно микроскопично добро – първо на себе си, а после и на ближния си. Например ставате сутрин от сън, но се чувствате неразположен и казвате: „Не мърдам от мястото си, не ми се работи“. Искате ли да си направите едно добро, станете, облечете се бързо и донесете вода от чешмата. Ако вчера, когато сте били разположени, сте донесли едно буре с вода, то днес, при неразположението, донесете две бурета. Като носите вода, вие се лекувате, сменяте състоянието си. Като сменяте разположението си, правете добро на човек, когото не обичате. За предпочитане е човек да прави добро, отколкото да обижда и тъпче хората; така и той се радва, и ближният му се радва. Където има радост и веселие, там Бог присъства.

Сега задачата на всеки човек, като ученик на живота, е да се стреми към реализиране на своя идеал. Това значи да има поне една основна идея, за която да е готов на всякакви жертви. Пред каквото и изпитание да се намира, да не се страхува, но да гледа на него като на велика привилегия. Няма по-голяма привилегия за човека от това да бъде подложен на изпитания и мъчности, но когато разбира смисъла им; ако не разбира смисъла им, търси начин по-скоро да се освободи от тях.

В изпитанията, в мъчнотиите, в сиромашията и в глада Природата крие големи блага. Може ли да се справя с мъчнотиите си разумно, човек се ползва и от благата им, но ако не се справя с мъчнотиите, не може и да използва благата, които се крият в тях. Ще кажете, че искате да живеете. Ще живеете, но разумно; ще понасяте с Любав всичко, което се изпречи на пътя ви. И животните даже страдат и се мъчат, а колко по-високо стои човек от животното! Следователно дойдат ли страдания в живота ви, използвайте ги разумно, защото в тях се крият скъпоценни камъни. Христос казва: „Блажени нажалените и наскърбените“. Той разбира смисъла на страданията и не казва, че са блажени щастливите, а нажалените. Без страдания няма развитие, няма и радости.

Да анализираме пак думата *ханизе*. Сричката *ха* означава нещо приятно, *ни* – закон за приемане и справяне с противоречието, *зе* – закон за произвеждане на нещо, което променя сиромашията в богатство. Сричката *ха* представлява още закон на ума, *ни* – закон на сърцето, а *зе* – закон на волята. Като пишете буквите, добре е да не ги затваряте напълно, да има по един малък отвор, откъдето да излизат мъчнотиите. Например буквата *А* означава бременност и за да се освободи от това състояние, човек трябва да остави малък отвор на буквата. Какво ще стане с една къща, чиито врати остават завинаги затворени? Тази къща е осъдена на разпадане – защо? Обмяната между външния и вътрешния въздух не става правилно. Добрият писател свързва буквите една с друга и става преливане между тях, но въпреки това пак има по един малък отвор. Този закон има отношение и към мислите. Когато мислите се свързват една с друга така, че енергиите им се преливат, казваме, че човек мисли право. Който мисли право, продължава живота си.

Мнозина казват, че животът е кратковременен и като умре човек, всичко се свършва. Така не се говори. Работите никога не се свършват, а още по-малко животът, за който казваме, че е без начало и без край. Но колкото и да живее, човек не може да бъде свършен. Ако за един светът е свършен, за друг няма да бъде свършен. Пред Бога и най-възвишените и напреднали същества са като деца. В този смисъл човек никога не може да стигне върха и в това се крие величието и красотата на живота.

И тъй, помнете изреченията, с които преведохме ватанските думи *ханизе*, *беримезаи*, *земеразакеси*. Преводът е свободен и означава: „Слънцето ни огря и тайната си пред нас разкри“.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

26. лекция, 6 март 1931 г., София, Изгрев

СПРАВЕДЛИВОСТ

Тайна молитва.

Чете се темата *Произход на богатите и на бедните.*

Представете си, че сте научили вече произхода на бедните и на богатите. Къде ще приложите това знание? Представете си, че знаете също произхода на Доброто и на злото. Къде ще приложите това знание? Ще кажете, че знанията обогатяват човека; вярно е това, но в известни случаи знанията причиняват радости, а в други – скърби и страдания. Например някой беден човек си купува лотарияен билет № 315 и се надява, че ще спечели най-голямата сума от 500000 лева. Той си мечтае за щастието, което го очаква, и си мисли: „Като спечеля, ще се простя със сиромашията веднъж завинаги. При това ще мога да помогна на някои бедни като мене“. До деня на теглене на лотарията е щастлив в мечтите и в очакванията си, защото не знае дали ще спечели, или не. Денят на тегленето пристига, билетът му е празен – не печели. Той вече знае истината, но това знание го прави нещастен, руши мечтите му. Ако билетът му печелеше, щеше да се радва; в този случай знанието щеше да му причини радост и да го направи щастлив. Как познавате кога даден човек е спечелил на лотария? Първо духът му се повдига: ако е бил неразположен, обезсърчен, след като спечели, той става радостен, разположен и е готов да сподели радостта си с всички хора; ако е бил болен от треска, болестта веднага го напуска – мисълта, че е спечелил 500000 лева, произвежда в него сътресение, на което треската не издържа и казва: „Голям товар ме налегна, не мога повече да издържам“.

Каква промяна става с човека, ако знае произхода на Доброто и на злото? Който знае произхода на Доброто, става богат, защото се свързва с един добър господар – Доброто е най-добрият и справедлив господар. Ако знае

произхода на злото, човек става работник при един от най-лошите господари – злото; като те срещне, то казва: „Нали ме познаваш, ела при мен на работа“. В такъв случай е по-добре човек да не познава злото, да не знае неговия произход. Един ден, когато възмъжее, когато укрепне, ще научи произхода и на Доброто, и на злото, но и в двата случая ще бъде радостен и щастлив.

Като ученици, вие трябва да изучавате явленията в Природата и да се ползвате от знанията си. Например какъв е произходът на вятъра, как се образува? Знаете, че вятърът се образува от движението на въздуха. Като се срещнат въздушни течения с различна температура и гъстота, те се стремят да уравновесят гъстотата си, вследствие на което започват да се движат с различна скорост; бързото движение на въздушните пластове се нарича вятър. Какво представлява въздухът? Въздухът е смес главно от азот и кислород, а като второстепенни примеси в него има в малки количества аргон, хелий, неон, криптон, ксенон, въглероден двуокис и водни пари. Както виждате, във въздуха срещаме цяло общество от същества, които се намират в известни отношения. Големи пакости вършат ветровете, но същевременно принасят и голяма полза; чрез тях хората се топят и изстудяват, защото има топли и студени въздушни течения. Вятърът носи дъжд, който полива изсъхналите растения и възраства живота – без дъжд, т.е. без влага, няма живот. Както опреснява водите, вятърът също така опреснява и дихателната система на човека.

Защо кислородът и азотът са смесени във въздуха, а не са съединени? Азотът е един от недейтелните елементи, поради което при дадена температура не се съединява с кислорода, който, от своя страна, е крайно активен. Азотът е господар във въздуха – той заповядва, той регулира; ако види, че някъде става буйно горене, веднага заповядва да се намали огъня. Като господар на положението има думата навсякъде; без него всичко в Природата би се превърнало на пепел. Кислородът и азотът, като противоположни по свойства, взаимно се допълват: кислородът поддържа горенето, но сам не гори, а азотът не гори, нито поддържа горенето.

Съвременните учени се занимават с различни въпроси, изучават произхода на човешките мисли и чувства, разпределят ги на категории. На какво се равнява една човешка мисъл? Каквото представляват нулите без единицата в целите числа, такова нещо са човешките мисли без ума. Единицата дава цена на нулите – изчезне ли тя, нулите остават пасивни, безплодни. Без единицата нулата представлява зародиш, който е в пасивно състояние – не проявен; той чака времето, когато ще дойде единицата пред него, за да се прояви. И мисълта без ума не може да се прояви – тя чака времето на своето проявяване. Кога ще дойде това време? Когато умът застане пред нея като проводник. Щом има проводник, мисълта се проявява, а няма ли проводник, чака времето, условията за проявяването си.

И тъй, като ученици, вие трябва да знаете условията, при които можете да действате. Не мислете, че сте фактори и можете да правите каквото искате. Считате ли, че сте фактор, който има право да мисли, чувства и действа по свое желание, ще опитате резултата на вашата крива мисъл. Например ако сте слуга и си позволите да нагрубите господаря си, скоро ще се намерите вън от неговия дом; ако сте студент и си позволите да спорите с професора си по въпроси, които не познавате, да го наричате глупак, ще се намерите вън от университета; ако сте лекар и безразборно давате лекарства, ще платите скъпо за вашето лекомислие. Изобщо, когато се проявява свободно, без да мисли, човек вижда, че не е фактор в живота. Други фактори има над него, разумни и справедливи, на които трябва да се подчинява. Има случаи, когато човек е фактор, но има случаи, когато трябва да бъде послушен като дете – не е ли послушен, натъква се на лошите условия в живота.

Днес повечето хора се оплакват от условията на живота, но малцина си задават въпроса кое е съществено за тях при дадените условия. Някои ще кажат, че съществено за хората е да имат любов, да бъдат умни и добри. И това е необходимо, но в даден момент кое е съществено за него? Представете си, че срещате човек, който е бос, окъсан, без хляб в торбата, без наука, и го запитвате от какво има нужда в дадения момент. Въпреки че е бос, окъсан,

неук, веднага ще ви отговори, че се нуждае от хляб. Значи този човек, който е лишен от много неща, намира хляба за най-важно и съществено нещо. Щом има хляб, който да поддържа живота му, той може всичко да постигне.

Както гладният се нуждае от хляб, така сегашните хора се нуждаят от справедливост. Човек трябва да бъде справедлив. Щом се натъкне на известно страдание или на някаква мъчнотия, той не трябва да търси вината в Провидението, в обкръжаващите го или в условията, но трябва да се вгледа в себе си, да признае, че вината за всички неуспехи се крие в самия него – това изисква законът на справедливостта. Несправедливият прилича на някой беден, но озлобен човек; каквото и да му дадат, хвърля го настрани и мисли, че хората са виновни за положението му. Като погладува няколко дни, гладът го възпитава и той приема с благодарност всичко, което му дават; той благодари и за сухия хляб, взима го, накисва го във вода и казва: „Добре, че се намери и това парче хляб; без него бях осъден на големи страдания“.

Като ученици, вие трябва да дадете възможност на справедливостта да се прояви във вас. За да бъдете справедливи, спазвайте следните правила: никога не обвинявайте хората за това, което вие сами сте си причинили; никога не изисквайте от хората това, което сами не можете да направите. „Защо не ме уважават хората?“ – защото и ти не ги уважаваш. „Защо не ме обичат?“ – защото и ти не ги обичаш. „Защо не мислят добре за мен и не ми помагат?“ – защото и ти не мислиш добре за тях и не им помагаш. „Защо хората не ме оставят спокоен, а се занимават с мен?“ – защото и ти постъпваш така с тях. Преди всичко човек е несправедлив към себе си, към своите удове. Цял ден той ходи без работа из града, умори се и като се върне у дома, оплаква се, че краката го болят; на другия ден отива на нивата, с часове вдига и слага мотиката, докато ръцете му се покрият с пришки. Бъдете справедливи към ръцете и краката си, не ги уморявайте.

Ще кажете, че сте заставени да работите много поради тежките условия на живота; никой не ви е заставил, освен вие самите. Като отидеш при някой господар, ще

му кажеш, че ще работиш четири часа физически труд, след което ще се заемеш с духовна работа. Не пресилвайте удове те си, четири часа съзнателна работа са достатъчни. Вие се пресилвате, нарушавате чистотата на своите очи и уши, като ги заставяте да гледат и да чуват непотребни неща, а след това се чудите какво е станало, чудите се, че сте се уморили, че зрението и слухът ви са отслабнали. Бъдете справедливи към себе си, към своите удове, за да бъдете справедливи и към обкръжаващите. – „Ама не мога да обичам всички хора.“ Това е друг въпрос; Любавта изисква свършени хора. Важно е, че човек може да бъде справедлив. Дали някой е добър, или лош, това е негова работа, но ти трябва да бъдеш справедлив към него.

Следователно, който иска да приложи Любавта, трябва да бъде справедлив – Любавта не търпи несправедливи работи. Не можеш да обичаш, преди да си бил справедлив. Не казвай, че за нищо не те бива, че от теб нищо не може да излезе, че не си умен; казваш ли така за себе си, ти си несправедлив. Природата е вложила в теб дарби и способности, за да се развиваш, човек да станеш, а ти не работиш, мързелив си. Щом не работиш, не можеш да постигнеш желанията си, но ще знаеш, че причината е в теб.

Ще кажеш, че си сиромас или болен човек. Ти не говориш истината, не си справедлив – как може човек да бъде беден, когато разполага с едно тяло, което струва милиарди, и как може да бъде болен, когато изяде по един килограм хляб на ден? Той се е простудил малко и мисли, че е болен. – „Ама не съм даровит.“ Това не е истина, имаш дарби, но не си работил за развиването им; като ги развиваш, ще видиш, че си даровит. Най-после казваш, че нямаш време за работа. И това не е вярно, имаш време, но го разпиляваш; стегни се, започни сериозно да работиш и ще видиш, че имаш време не само за себе си, но и за другите. Като работи съзнателно, човек може даже да продава част от своето време. Може ли времето да се продава? Може, разбира се. Когато художникът нарисова хубава картина, за която е употребил известно време, един ден ще я продаде; при това цената на картината се определя в зависимост и от времето, което той е употребил, за да я нарисова.

И тъй, за да имате успех в живота си, трябва да работите със закона на справедливостта. Намериш ли се пред някаква мъчнотия, бъди справедлив – не казвай, че животът ти е дотегнал, че си сиромаш, че си неспособен и т.н. Ако човекът се оплаква от сиромашия и глад, какво трябва да правят дървеницата и паякът, които по няколко дни и седмици гладуват? Човек още не знае какво нещо е гладът; като гладува два-три дни, наддава вик за помощ – мисли, че ще умре. Той трябва да бъде справедлив, да не мисли само за себе си и да не изхожда само от своето положение, но да се вглежда в положението и на ония, които стоят под него.

Мнозина се питат какво е отношението на справедливостта към техния живот. Справедливостта подобрява живота на човека, усилва дарбите и способностите му. Справедливият има вътрешен мир и спокойствие – именно при това положение може да работи съзнателно върху себе си и да има успех. Някой се оплаква, че паметта му е започнала да отслабва; ако иска да усили паметта си, нека приложи справедливостта в отношенията си към всички същества, от най-малките до най-големите.

Справедливостта има отношение към всички светове – видими и невидими. Тя има отношение и към вечността. Видим и невидим свят, вечност – това са понятия, които стават толкова по-разбрани, колкото повече съзнанието се пробужда. За човек с пробудено съзнание и видимият, и невидимият свят са на едно и също място; той живее едновременно и в двата. Вечността е величина, която има отношение към времето. В математиката под понятието *време* разбираме интервал между две събития. Съществува ли времето извън съзнанието? Не съществува. Ето защо, когато говорим за интервал между събитията, имаме предвид интервал и между тоновете: между два тона съществува по-голям или по-малък интервал.

Всички понятия, с които човек си служи, съществуват в неговото съзнание, но не и в Природата. Например той казва, че една постъпка е справедлива, а друга – несправедлива; това е човешка преценка, в Природата не се говори за справедливост и несправедливост – нейните прояви

са сами по себе си справедливи и разумни. Следователно от нейно гледище мисълта, чувствата и постъпките на човека трябва да бъдат прави, а щом са прави, непременно ще бъдат и справедливи.

Ще кажете, че можете да мислите както искате; не, право ще мислите – не мислите ли право, ще опитате закона на справедливостта върху гърба си. Мислете върху закона на справедливостта и го прилагайте! Срещнете ли беден човек, не го пренебрегвайте; знайте, че бедният и богатият взаимно се допълват – бедният е обширно, необработено поле, което очаква капитала на богатия. Когато богатият донесе своите машини, рала, както и житото си, бедният ще ги приложи на полето си и в скоро време необработеното поле ще се превърне в богата и плодородна нива, от която и двамата ще се ползват. Когато съчетава нещата, човек вижда непрекъснатата връзка, съществуваща между тях. При това разбиране той не може да не бъде справедлив.

Който не разбира тия неща, опитва да критикува и Бога, и Природата, но вместо да критикува, човек трябва да се учи от всичко, което става около него. Критикът е човек, който се вглежда в живота и в отношенията на хората, а затваря очите си за своя живот и своите отношения; поради тази причина той изпада в небрежност към себе си, но ще дойде ден, когато Природата ще го хване под ръка и ще го разведе между хората, за да им покаже неговите слабости. Преживее ли веднъж тази опитност, той ще вземе урок от нея и ще се изправи; само по този начин ще разбере какво значи да критикуваш Природата. Човек трябва да бъде справедлив в своите мисли и чувства; по този начин ще регулира и желанията си.

Като говорите за справедливост и несправедливост, вие трябва да разбирате дълбоката причина на нещата. Например някой студент се явява на изпит и получава тройка по предмета, по който държи изпита; понеже е очаквал по-висока оценка, казва, че професорът е несправедлив, и въстава против него. Защо не потърси причината в себе си, преди да се произнесе за професора? Ако се прецени

справедливо, той ще види, че професорът е прав, а от друга страна, ще види, че и Природата е справедлива. Ако тя беше отворила сърцето на професора, за да постави по-висока оценка на студента, последният щеше да се отпусне и да не работи.

Като знае характера на хората, Природата избира специфични методи за възпитанието на всеки човек. Тройката е подбудителна сила, която заставя човека да работи. Числото 3 е закон на волята, която уравновесява силите на ума и на сърцето. За да не се смущава, студентът трябва да събере оценката, която професорът му е написал, с тази, която е очаквал, и да ги раздели на две. Професорът му е написал тройка, той е очаквал петица. $3+5=8$, $8:2=4$ – студентът ще си пише четворка и с това въпросът ще се разреши. Когато има спор, нещата трябва да се съберат и разделят поравно – щом приложите тези действия, спорът изчезва.

Каква поука можете да извадите от примера за професора и студента? Когато има две противоположни мисли в себе си, човек е едновременно и професор, и студент. За да разреши спора между противоположните мисли в себе си, трябва да събере положителния и отрицателния резултат и да ги раздели на две; щом извърши тези процеси, той се намира вече пред истината, която ще го освободи от мъчнотията.

Следователно, щом се намерите в противоречие, приложете горния закон. Например срещате един беден човек и нещо ви нашепва да му дадете 20 лева, но вие намирате, че 20 лева са много, искате да му дадете 5 лева. Приложете закона: съберете числата $20+5=25$; полученото разделете на две – $25:2=12,5$; дайте на бедния човек 12,5 лева, за да бъдете и двамата доволни.

Това правило наричаме *златната среда*. Когато и двете противоречиви мисли отстъпят по нещо от себе си, въпросът се разрешава лесно. Защо студентът не отиде да разговоря с професора си? Ако студентът е прав, професорът ще съзнае грешката си и ще я изправи. Ще кажете, че човек не трябва да се унижава. В разумните и справедливи

отношения няма унижение. Унижава ли се човек, когато отива на фурната да купи хляб, а фурнаджията го връща, като му казва, че хлябът е свършил? За да купиш хляб, ще отидеш и втори, и трети път; докато намериш, ще обиколиш няколко фурни. Нуждата от хляб е силна и човек трябва да задоволи желанието си да яде. Ето защо, когато във вас говори някое силно и разумно желание, не го спирайте, дайте му възможност да се прояви! Резултатите от реализирането на добрите желания са всякога добри, но затова се изисква спазване на времето и прилагане на добре изработен план.

Упражнение: Приложете закона на справедливостта за десет дни, като се наблюдавате колко пъти сте го приложили и колко пъти не сте могли да го приложите. Когато се наблюдава, човек вижда доколко е справедлив. Направете упражнението съзнателно не само по отношение на постъпките си, но и по отношение на своите мисли и чувства. Колкото по-искрен е човек към себе си, толкова по-добре ще направи упражнението.

Справедливостта изисква еднакво отношение и към хората, и към животните – в това се заключава благородството на човека. Един колар кара въглища, но пътят е малко стръмен, конят е слаб и не може да поеме височината. Трима ученици от последния клас на гимназията настигат колата и като виждат напразните усилия на коня, веднага му се притичват на помощ: оставят книгите си на колата и дават гърба си, за да бутат отзад. Конят прави още едно усилие и поема нагоре. Доволни, че са могли да помогнат на коня, учениците продължават пътя си весели и засмени. Това значи благородна и справедлива постъпка.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

27. лекция, 13 март 1931 г., София, Изгрев

ДЕЙСТВИЯ НА СИЛИТЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Тема за следния път: *Произход на положителните и отрицателните сили в Природата.*

Какво знаете за действията между положителните и отрицателните сили в Природата? Еднородните сили се отблъскват, а разнородните се привличат. Защо положителните и отрицателните сили се отблъскват? Защото нямат общ център. Човек постоянно влиза в съприкосновение с тия сили на Природата, от които едни го привличат, а други го отблъскват – например Доброто, като положителна сила, го привлича, а злото го отблъсква. Доброто е сила, която действа в рядка среда, а злото – в гъста, вследствие на което Доброто е по-леко от злото. И наистина, ако сложите на везни човека, ще видите, че добрият човек е по-лек, а лошият – по-тежък. Здравият е по-тежък от болния, значи здравият е по-лош от болния; това до известна степен е вярно – защо? Докато е здрав, човек има отношения с много хора – с този се скара, с онзи, докато най-после легне болен. Като заболее, той се смекчава, става по-добър, не се сърди на никого, с никого не се кара. Вижте какво става с онзи, който е боледувал 40 дни: омеква, става като светия. Той се намира под влиянието на отрицателните сили, които го възпитават; когато положителните сили в организма му вземат надмощие, тогава оздравява. Ето защо, за да бъде здрав, човек трябва да организира силите в своето тяло, да не се отблъскват. Всяко отблъскване на силите произвежда сътресение в организма; такъв пример имаме с точилото и ножа, които са положителни сили: точилото остри ножа, но и двете тела се изхабяват, губят нещо от себе си.

Какво разбирате под *организиране на силите*? Съсредоточаването им към общ център. Наистина, когато човек работи съзнателно върху себе си, най-после идва до организиране на своите сили, които се отправят към общия център и оттам черпят нови сили. Когато даде предимство на Божественото Начало в себе си, човек вече се е организирал; всяка сила в него се управлява от Божественото, а това значи, че мислите, чувствата и постъпките му се ръководят от гласа на Божественото.

Законът за взаимодействието между положителните и отрицателните сили в Природата се прилага и в механичния свят. Всички техници си служат с този закон, като забелязват, че положителните сили винаги взимат част от отрицателните, поради което първите увеличават енергията си, а вторите я намаляват. Когато се срещнат положителните сили на Доброто и на злото, те се отблъскват взаимно, при което силите на Доброто слизат отгоре надолу и разрушават твърдата материя, в която действа злото, а силите на злото действат отдолу нагоре и раздвижват въздуха, без да причиняват големи повреди.

Като ученици, вие трябва да изучавате действието на положителните и отрицателните сили върху своя физически и психически живот, за да се справяте разумно с тях. Един поглед е в състояние да произведе известно повдигане или понижаване на духа; чрез погледа човек се свързва с добрите или с лошите сили в Природата. Същият закон действа в мислите и в чувствата. Тази е причината, поради която двама учени или двама юнаци не могат да живеят на едно място – защо? Енергиите им са еднакви. Българинът изказва този закон с пословицата: „Двама петли на едно бунисце не пеят“. Два литра вода не могат да се съберат в едно шише с вместимост един литър; единият литър ще влезе в шишето, а другият ще остане отвън и ще обсажда шишето – това обсаждане се дължи на закона на отблъскването.

Следователно, когато се натъкне на положителните сили в себе си, човек трябва да изучава отрицателните вън от себе си и обратно: натъкне ли се на отрицателното в

себе си, той трябва да изучава положителните сили и тяхното действие. Апашът често минава от положителните в отрицателните сили, но още не е научил урока си; той мисли, че като вади пари от чуждите кесии, в които се крият положителни сили, и ги слага в празния си джоб, където са отрицателните, ще придобие нещо, но всъщност нищо не придобива.

Като изучавате силите в Природата, ще видите, че съществува положително и отрицателно Добро, както положително и отрицателно зло. От една страна, положителното зло и отрицателното Добро се привличат, а от друга – положителното Добро и отрицателното зло също се привличат. Когато отрицателното Добро и положителното зло се привличат, Доброто печели; когато положителното Добро и отрицателното зло се привличат, злото печели. Това са закони, които човек изучава в живота си, но остане ли на теория да ги изучава, мъчно може да ги разбере; отношенията между хората не са нищо друго, освен прилагане на тия закони.

Когато говорим за силите на Природата, ние имаме предвид Разумната природа, която уравновесява действието на своите сили; не ги ли уравновесява, те произвеждат нежелани резултати: експлозии, взривове, революции и т.н. Какво става между работниците на една фабрика, чийто господар търси начини да ги експлоатира? Външно той е мек, внимателен, добър към тях, но когато им плаща, отбива по един-два лева от надницата на всеки работник; ако трябва да плати по 50 лева, плаща им по 48 или 49 лева. Той намира различни предлози за оправдаване на своята постъпка, без да подозира, че този лев произвежда сътресение както в него, така и в работника. Ако господарят има сто работници, на които задържа по един или по два лева, той ще получи дневно сто-двеста лева; резултатът за него е положителен, но понеже се дължи на положителното зло, в края на краищата то ще произведе взрив в него. Ето защо пазете се от положителните сили, които произвеждат в човека взрив, и от отрицателните, които смразяват и свиват. За да не се пука, човек трябва да се

разшири; за да не се смрази и смали, трябва да се издигне над обикновените условия на живота – тази е причината, поради която на човека се препоръчва разширяване и възвисяване.

Доброто и злото, положителните и отрицателните сили в Природата, са бойни полета, сред които хората воюват. След големи и продължителни падания и ставания Доброто излиза победител, а злото – победен; Доброто взима оръжието и храната на победения, на злото, което предава всичко, като запазва само живота си. Ето защо, ако искате да възпитате злото в себе си, работете със силите на Доброто; ако пък злото иска да запази живота си, трябва да се подчини на Доброто, да сложи оръжието си пред него и да му стане слуга.

Сега, за да се справяте със силите на Природата, вие трябва да прилагате закона за трансформиране на силите. Когато се срещнат две положителни сили във вас, те трябва да се сприятелят; това става, когато едната от тях се превърне в отрицателна, т.е. в състояние, противоположно на първата. Например ледът е положителна сила, водата – също, и като еднородни сили, те се отблъскват и причиняват пакости; за да се привлекат, едната от тях – водата, трябва да се превърне в пара, а после – в дъжд, който да полива градините и полетата.

Едно трябва да имате предвид: Природата си служи еднакво и с добрите, и с лошите сили, като понякога тя впряга злото за извършване на някаква добра работа, а понякога впряга Доброто за извършване на нещо привидно лошо. Като изучавате своите състояния, своите радости и скърби, ще видите, че някои радости се превръщат в скърби, а някои страдания водят към радости. Например ако носиш на гърба си една раница от 20 кг, ти се оплакваш, искаш да я хвърлиш – защо? Защото раницата е пълна с пясък; като погледнеш към нея, казваш: „Не си заслужава да нося този товар на гърба си“. Ти отблъскваш раницата, защото твоите и нейните сили са отрицателни, но ако сложиш на гърба си раница, пълна със злато, ще я носиш с удоволствие. В случая златото крие в себе си положи-

телни сили, а ти – отрицателни, и тези сили взаимно се привличат.

Следователно, когато човек се оплаква от съдбата си, това показва, че отрицателната му съдба го е яхнала, а когато не се оплаква, положителни сили са го яхнали. В първия случай човек роптае, сърди се и не се подчинява на съдбата си; той казва: „Не искам да бъда баба, да ме яхат хората“. Според мен, докато не те яхне някой, човек не можеш да станеш; докато и вие не яздите хората, нищо не може да се очаква от тях – язденето подразбира действие на добри и лоши сили върху човека. Ако ви язди добър човек, той е злато, което носи богатство в дома ви; ако ви язди лош човек, той е пясък, от който искате да се освободите. Разумният човек се познава по това, че еднакво използва и добрите, и лошите сили. Той взима торбата с пясъка и го употребява за дренаж: смесва го с цимент и дренира къщата си околоръст, с което я предпазва от влага.

Като изучавате силите на Природата, виждате, че всички тела се намират под тяхното влияние; Слънцето, Земята, както и останалите планети се намират под действието на същите сили. Със своите мисли, чувства и постъпки човек също се намира под влиянието на тия сили; не е въпрос да избягвате влиянието на едните за сметка на другите, но трябва да ги уравновесявате. Човек не може и не трябва да бъде нито абсолютно добър, нито абсолютно зъл – защо? Защото абсолютното Добро подразбира абсолютно разширяване – невъзможно е човек постоянно да се разширява и расте. Абсолютното зло пък подразбира абсолютно смяляване, свиване, в което нещата се разпадат, гният и рушат – невъзможно е човек да се смялява постоянно. Двата процеса трябва взаимно да се уравновесяват.

Какво представляват Доброто и злото? Те са резултат на сили, по-високи от тях, които работят зад тях. Ето защо, когато искате да изучавате Доброто и злото, не се занимавайте с техните външни прояви, но спрете вниманието си върху силите, които се крият зад тях. Например

сиромашията е отрицателна сила в Природата, а богатството – положителна; зад тия сили се крие нещо велико. Ако знае как да постъпва със сиромашията, човек ще види в лицето ѝ голям банкер, който разполага с милиарди, но човекът трябва да знае как да отвори сърцето му. Ако сиромашът излезе срещу сиромашията със засмяно лице и със съзнание, че не е беден, сиромашията ще му открие богатството си и ще го благослови. Сиромашията е мечка, която може да оплюе човека, но може и да го възнагради. Богатството е също голям банкер, но с щедро, отворено към всички сърце. Сиромашията е отрицателна отвън, а положителна – отвътре; богатството е положително отвън, а отрицателно – отвътре.

И тъй, истински сиромаш е онзи, който мисли, че е сиромаш; глупав е онзи, който е убеден в своята глупост; грешник е онзи, който се счита за грешен. Но както и да мисли човек за себе си, това е повърхностно мислене; той знае, че по естество, поначало е добър, богат, силен, разумен.

Не може известна сила да остане завинаги положителна или отрицателна, тя е изложена на постоянни промени. На постоянните промени, които претърпяват силите в Природата, се дължи културата и вечното развитие. Именно на тези промени разчитат и бъдещата култура, и човечеството.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

28. лекция, 20 март 1931 г., София, Изгрев

ЗНАНИЕ И ПРИЛАГАНЕ

Размишление.

Съвременните хора се стремят към придобиване на знания, но като ги придобият, пак не са доволни – защо? Не могат да приложат придобитото. Истинско знание е това, при което човек се ползва разумно от силите на Природата.

Повечето математици работят с числата, без да се ползват от силите, които се крият в тях. Това показва, че хората говорят за сили и тяхното действие, без да знаят къде са центровете на тия сили. Например някой казва, че главата му се е надула от страдания, но ако измерите главата на този човек, ще видите, че ни най-малко не се е увеличила по обем; въпреки това той усеща известна тежест. Истински ученият знае в кой център е станало натрупване на енергия. Колкото и да се увеличи енергията, все пак има известен предел, до който тя може да стигне, и вън от него трябва или да се трансформира, или да излезе навън.

Това се отнася и до числата – например числата 1, 2, 3, 4, 5 съдържат определено и неизменно количество енергия, която нито се увеличава, нито намалява. Ако тези числа се съединят в едно, ще получите числото 12 345; ако го увеличите десет пъти, ще получите числото 123 450; ако го увеличите сто пъти и хиляда пъти, ще получите числата 12 345 000 и 123 450 000. Кажем ли, че тия числа съдържат едно и също количество енергия, това подразбира, че килограмът се е разделил на грамове, на дециграми, на сантиграми и милиграми; в този случай единиците ще бъдат по-дребни и многобройни, но ще съдържат еднакво количество енергия. Наистина, килограмът и хилядата грама имат еднаква тежест, но различно количество бройни

единици. Всяко раздробяване на материята и на енергията подразбира някакъв вътрешен процес.

Съвременните механици изучават действието на природните сили, тяхната големина и посока, за да знаят с какви външни сили да им се противопоставят, т.е. да ги уравновесяват. Думите *съпротива, издържане, търкане* подразбират известни сили; в психическия живот думата *търпение* изразява сила, която противодейства на дадено напрежение, външно или вътрешно. Мъчнотиите и несгодите са тежести, които произвеждат напрежение.

Казват за някого, че има морален гръбнак, т.е. устоява на мъчнотиите; моралният гръбнак е лостът, с който човек повдига своите тежести. Колко дебел и як трябва да бъде човешкият лост, за да издържа на тежестите в живота? Тази величина е неизвестна – x , и всеки трябва да я намери за себе си. Лостът е свързан с повдигане на тежести, ето защо, когато говорим за морален гръбнак на човека, имаме предвид тежестта, която му е дадена да носи. Всеки човек носи както физическа, така и морална тежест, но тежестите на различните хора са различни. Не е добре човек да бъде много тежък, но не е добре да бъде и много лек; същото се отнася и до моралните тежести.

Който е лишен от морални страдания, той няма условия да се развива. Някой се оплаква, че го нападали тежки мисли; тежките мисли подразбират гъста материя, а леките – лека, рядка материя. Злото, както и отрицателните сили в Природата, понижават душевното състояние на човека, вследствие на което той влиза в гъстата материя на живота; Доброто, както и положителните сили в Природата, повдигат човека, въвеждат го в областта на рядката материя. Затова казваме, че Доброто всякога си остава Добро, а злото си остава зло. Никой не може да замести Доброто със зло, както не можете да заместите стойността на златната монета с медна; по количество можете да ги изравните, но по качество – никога, златото всякога си остава злато, а медта – мед.

Как може да се подобри благосъстоянието на един народ? Чрез усиляване на производството, като на първо

място стои увеличаване на производството на зърнените храни. Какво представлява производството на една страна? То не е нищо друго, освен съзнателно отношение към числата като количества материя и количества енергия. Например имате числата 1, 2, 3, 4, 5; ако поставите двойката пред единицата, ще получите числото 21, което е по-голямо от числото 12; ако поставите тройката пред двойката, полученото число 32 ще бъде по-голямо от 23; на същото основание числото 54 е по-голямо от 45. Значи от човека зависи да приложи повече или по-малко благоприятни условия към производството. По-големите числа, носители на повече материя и енергия, дават по-добри резултати както в материалния, така и в духовния живот на човека, но от значение е още и качеството на материята и на енергията. Например човек, като величина в живота, представлява единица, но всички хора се различават по качеството на силите и на способностите, вложени в тях. Всички хора произлизат от Адам, но те се различават един от друг по качеството на своите сили и способности. Ако разделите едно на едно, две на две, три на три, и в трите случая ще получите единица, но трите единици се различават по качество една от друга.

Сега, като говорим за качеството на нещата, ние имаме предвид и тяхната динамичност. Една идея може да е възвишена и благородна, т.е. доброкачествена, но да не искате да я приложите и щом не я прилагате, тази идея умира. Стрежете се към такива възвишени и благородни идеи, които можете да приложите; остане ли една от тях във вас, ще ви пръсне – защо? Тя крие динамични сили в себе си.

Възвишените идеи са динамични и който ги възприеме, трябва да им даде ход. Те са подобни на бомбите, с които си служат съвременните държави във войните, и ако една бомба има определено време, за да експлодира, колко повече това се отнася за възвишените идеи! От човека се изисква само готовност да даде възможност на една Божествена идея да се реализира, а кога и как ще се реализира, това не е негова работа. Онзи, който слага запалката,

знае времето и мястото за реализиране на дадената идея. Противопоставите ли ѝ се, тя ще експлодира във вас и ще причини големи пакости.

Следователно неразположението, страданието, противоречието, които човек изпитва, се дължат именно на това, че той е подпушил Божественото в себе си. Отпушете Божественото във вас, дайте му възможност да излезе навън, да се прояви; ако не се отворите за него, дълго ще се намирате под напора на неговите сили, докато един ден то експлодира във вас като бомба и ви пръсне.

Като ученици, вие трябва да изучавате силите, които действат във вас, за да знаете къде и как да ги прилагате. Ако те имат възходяща посока, отворете им път, за да излязат навън и да се проявят; ако не са възходящи, работете върху себе си, за да ги трансформирате. – „Какъв ще бъде резултатът на моята дейност?“ Това не е ваша работа. Ако работите съзнателно и с Любов, и в единия, и в другия случай ще имате добри резултати.

Природата е точна и изпълнителна, държи точна сметка за своите сили и не позволява да се изразходват напразно. Тя нищо не дава даром, но и нищо не взема даром; тя дава кредити на хората, но ги следи как разполагат с нейните богатства. Един ден, когато напускаш Земята, Природата те спира пред своите митници и прави баланс: толкова си взел, толкова си дал и толкова дължиш. Като види, че не можеш да платиш дълговете си, тя те пуска да заминеш за другия свят, но условно; сметката ти остава отворена и при второ слизване на Земята пак ще ти я поднесат, за да плащаш.

Ето защо мъчнотиите и неразположенията на човека не са нищо друго, освен бирници, които носят червения лист и с него ви напомнят, че дължите. – „Ама ще се пръсна от мъка!“ Много естествено – ти дължиш, не можеш да посрещнеш дълговете си и се страхуваш, че ще се положиш пред хората. Много причини създават неразположението на човека: или като няма какво да яде, или като яде и не може да плати. И търговецът е неразположен, когато работите му не вървят добре. Защо не вървят до-

бре? По две причини: или стока няма, или има стока, а не може да я пласира; това е все едно музикантът да няма на кого да свири или учителят да няма ученици, на които да преподава.

Иска ли да не изпада в положението на фалирал търговец, човек трябва да прилага знанието си. Знание без прилагане е мъртво, знание без прилагане представлява незавършена работа. Спрете ли още в началото на работата си, и това, което сте постигнали, ще изчезне.

Фиг. 1

Фиг. 2

Някой слага основа на къщата си и казва, че я строи; той едва е поставил основите на къщата си – AB . След известно време тя се издига нагоре, започва градежът на стени; къщата се намира в положението CAB – в положението на един ъгъл (фиг.1). Като продължава строежът, изгражда се още една стена – стената CD , но къщата не е завършена. Тя се намира в положението $ACDB$, но още е

разградена (фиг.2). Най-после завършвате и последната стена, получавате квадрата $ACDB$ с четири прави ъгъла (фиг.3). Ако квадратът, т.е. къщата ви, не е завършен, това показва, че нямате пари, очаквате някой да дойде, да ви помогне за завършване на работата. Кой може да ви помогне – приятелят. Наистина, когато вратата на някоя къща е отворена, това показва, че членовете на този дом очакват своя приятел; щом той дойде, строежът на къщата завършва и вратата се затваря, а всички в къщата се радват, че приятелят им ги е посетил.

Този закон се отна- С
ся и до човешкия ум: когато казваме, че умът на човека работи, имаме предвид, че се слага някакво начало. Ден след ден се издигат върхове- А
те на тази работа, съединяват се един с друг.

Фиг. 3

Ако работата не е свършена, ще видите на постройката поне една отворена врата, през която силите на Природата влизат, за да помагат, но свърши ли се работата, и последната врата се затваря.

Питам: какви трябва да бъдат пръстите на ръката, за да върши човек работа? Ако на човек с квадратна форма на пръстите възложите задача да прекопае едно лозе, той ще свърши я добре; дадете ли същата работа на човек със заострени пръсти или с мека, нежна ръка, лозето ще остане непрекопано. Това не значи, че пръстите на всички хора трябва да бъдат квадратни. Човешката ръка трябва да се мени, да претърпи поне четири промени, да мине през всички полета на работа: през физическото, през духовното, през умственото и най-последно да влезе в полето на Божествения свят. Като свърши работата си в четирите полета, ръката трябва да приеме естествената си форма. Човешката ръка трябва да се мени всеки ден, всяка минута, а това значи: човек трябва да прилага в действие всички свои сили, да се развива хармонично. Когато ученият работи няколко часа в умственото поле, той трябва да вземе мотиката и да отиде на лозето или на нивата, за да покопае. Перото на учения трябва да се превръща и в мотика, или в лопата, с които да обработва земните пластове; като работи по този начин, човек се свързва с всички хора по Земята и им помага.

Когато изучавате вътрешния смисъл на числата, вие идвате до прилагането им в живота по отношение на самия човек. Всеки човек представлява едно число, четно или нечетно, делимо и на други числа или само на себе

си и на единица. Ще кажете, че не можете да си представите как така човек може да бъде число. Дали е вярно това, или не, можете да се убедите само чрез опит, като придобиете вътрешно, положително знание; външно това не се доказва. Как познавате, че някой е неразположен? На лицето му нищо не е написано, той нищо не говори за неразположението си, а въпреки това вие се произнасяте за неговото състояние; не само това, но знаете даже как да му помогнете – давате му цигулка, започвате да го учите да свири и виждате, че след няколко години той става добър цигулар. Значи вие знаете какво число е той и как може да му се въздейства.

Пак повтарям: прилагайте знанието, което имате, за да оживее, за да стане ваша плът и кръв. Какъв смисъл имат вашите идеи, ако не се реализират? За да се реализира една идея, преди всичко тя трябва да мине през формите на растителното и животинското царства, докато дойде до човека. Ако идеята ви остане в положението на риба, вечно ще плава; ако остане в положението на птица, вечно ще хвърчи; ако остане в положението на млекопитаещо, ще ходи по земята на четири крака. Ето защо идеята трябва да мине през човешкото царство, да се възприеме от човека и той да я реализира.

И тъй, истинско знание е онова, което може да се приложи, да се използва за здравето на човека. Забелязано е, че всяко неразположение на човека се дължи на запушване на порите на неговото физическо, сърдечно, или астрално, и умствено тяло. Като знае това, той трябва да намери начин да се чисти; нужна е абсолютна чистота за тялото, за сърцето и за ума. Физическото тяло на човека има около седем милиона пори, които трябва да бъдат отворени; астралното и умственото тяло също имат много пори, които трябва да бъдат отворени. Ако живее в абсолютна чистота на мисли, на чувства и на действия, човек ще бъде съвършено здрав; именно затова се препоръчва на всеки да се храни с чисти мисли и чисти чувства.

Направете опит в продължение на десет дни да живеете в абсолютна чистота, за да схванете разликата между

чистия и обикновения живот. Дръжте тялото си, ума си и сърцето си в чистота. Ще кажете, че чистотата се отнася до стария, т.е. човек трябва да поддържа чистотата си на старини; докато е млад, той и без това е здрав, но старият трябва да поддържа чистота, за да бъде здрав. Не е така; според мен няма разлика между стар и млад човек: и младият, и старият трябва да живеят в чистота. Когато мисли право, човек е стар. – „Не може ли и младият да мисли право?“ И младият, и старият трябва да бъдат доволни от положението си, да не изискват повече богатства и блага от тези, които са им дадени. Ако имат никакви неуспехи и мъчности, нека свирят. Какво прави цигуларят, когато се намери пред известно затруднение? Той взима цигулката и свири. Вземете и вие вашата цигулка – сърцето си, и започнете да свирите. Впрегнете ума си на работа, т.е. вашия цигулар, и свирете. Ако не свирите и не учите, ще се обезсърчите, а всяко обезсърчаване води към големи противоречия.

Съзнателната работа ще ви спаси от мъчнотиите в живота. Като слушат да се говори за работа, за учене, някои казват, че Бог ще помисли за всичко, няма защо да се безпокоим. И това е вярно, но като мисли за човека, Бог изпраща при него някой ангел, който му казва: „Стани, започни да работиш!“. Който чуе този глас, трябва да стане и да започне работата си. Желая ви да чуете гласа на ангела, който ви подтиква към работа и учене. Той ви събужда тихо с думите: „Стани!“.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

29. лекция, 27 март 1931 г., София, Изгрев

ТРИГОН

Размишление.

Всички учени философи говорят за човека и казват, че е мислещо същество. Наистина, човек мисли и трябва да мисли. Какво се разбира под думата *мисъл*? Мисъл е онова, в което има Истина. Истинската, правата мисъл се явява между два контраста, т.е. между две противоположни сили.

Често се говори, че някой човек е гладен, а друг не е гладен. Какво трябва да направи гладният, за да задоволи глада си? Той трябва да намери отнякъде хляб. Докато е гладен, човек е недоволен; недоволството подразбира необработена нива, на която нищо не е посято. Като уталожил глада си, той става доволен – защо? Защото нивата му е посята и той очаква от нея плод. Очите на гладния са широко отворени и докато не уталожил глада си, той не ги затваря; когато задоволи глада си, на лицето му се явява усмивка, признак на довольство.

Както гладът прави човека недоволен, така и много причини, вън и вътре в него, произвеждат същия резултат. Като изучавате недоволството, ще видите, че различните причини създават негови различни оттенъци. Например недоволството на гладния се различава от недоволството на обидения: в първия случай причината за недоволството е физическа, а във втория – психическа. Някой е обиден, понеже обкръжаващите не му отдават нужното уважение и почит – където отиде, той иска да го приемат като цар: да го поставят на златен трон, слуги да тичат около него и да задоволяват най-малките му желания. Наистина, ако този човек получи почитта на хората, ще се задоволи. Значи недоволството, от какъвто и да е характер, се превръща в довольство, когато получи нещо равноценно на себе си.

Следователно желанията на човека да стане учен, богат, силен, здрав могат да се реализират и да го задоволят само когато получи срещу тях нещо равноценно. Желаете да станеш учен, но срещу това желание трябва да поставиш нещо ценно. Ще се запиташ защо искаш да станеш учен и ако си отговориш, че със знанието искаш да реализираш идеала на душата си, ти вече си доволен.

Като знаете това, вглеждате се в себе си, за да разберете на какво се дължи вашето вътрешно недоволство и как можете да го задоволите. Още преди да е изгряло Слънцето, дайте нещо на недоволството си, за да не ви безпокои – дайте му златен стол, за да седне на него. Щом седне на златния стол, недоволството ще каже: „Щедър, добър е моят господар“. Не му ли дадете нещо, през целия ден ще ви безпокои, вследствие на което работите ви ще остават назад. Хората се оплакват от неуспехи в живота си – защо? Те се стремят да задоволят обкръжаващите, а себе си изоставят. Не, първо задоволете себе си, а после – околните; който може да се справи със своето недоволство, той лесно се справя с недоволството на другите.

Като ученици, вие се нуждаете от нови разбирания за живота. От вас се иска нова, права мисъл – правата мисъл води човека към определения за него път. Под понятието *определен път* някои разбират прав път, без никакви отклонения, а други разбират специфичния път на всеки човек. Ето защо и да се отклонява човек от пътя си, това не значи, че той влиза в чужд път. Например от планината слиза поток с определена посока; той среща на пътя си препятствия, ограничения, които го отклоняват наляво или надясно, без да измени правата посока на своето движение. Ако потокът измени правата посока на движението си в своето съзнание, тогава казваме, че се е отклонил от пътя си, но не я ли измени, не е направил никакво отклоняване. Същият закон се отнася и до човешките мисли и чувства: ако в реализирането на една своя идея човек се отклонява в една и в друга посока, но в съзнанието си държи правата, казваме, че той не се е отклонил от пътя си.

Докато живее на физическия свят, човек неизбежно ще среща препятствия, които ще го отклоняват: тук срещне долина, там някаква пропаст, другаде – хубава градина с благоуханни цветя и плодни дървета; вниманието му непременно ще се отклони. Той може да се отбие тук и там, но ако съзнанието му е будно, ще следва правия път, който Разумната природа му е определила. Човек може да странства, но никога да не се откъсва от целта на своя живот, която представлява център, около който се движи.

Неразположението, недоволството, обезсърчението, съмнението, безверието не са нищо друго, освен сили, които отклоняват човек от правия път. Страшно е, ако тези отклонения влязат в съзнанието, но докато са още в сърцето и в ума на човека, те са неизбежни, те са задачи, които трябва правилно да се решават. Например някой става от сън с голямо неразположение. Защо е неразположен – и той не знае, но усеща, че нещо тежи на гърба му. Тежестта показва, че или той се е натоварил, или други са го натоварили повече, отколкото може да носи. Как може да си помогне? Чрез изваждане на част от товара или чрез продаването му – ако товарът е чувал с брашно, може да го продаде на някой търговец и да го превърне в сребро или в злато. Постигне ли това, недоволството и мъчението се превръщат в доволство и радост. Ако неразположението на човека се дължи на пропадане на изпит, как ще се освободи от тежестта си? В такъв случай студентът трябва да се примири с положението си и да започне да учи още по-добре, за да поправи оценката си. Има случаи, когато студентът е крайно честолобив и вместо да се заеме да учи, отива към реката да се дави; това не е правилно разрешаване на задачата, този студент решава задачата си така, както е постъпило магарето с вълната.

Натоварили едно магаре със сол; то трябвало да мине през една река, но като влязло в нея, спънало се и паднало във водата. Като се вдигнало, за да продължи пътя си, забелязало, че товарът му е олекнал. „Какво стана, че товарът ми олекна?“ – помислило си магарето. Най-после си отговорило, че причината за олекването на товара се

крие във водата – значи водата разрешила задачата му. Втори път господарят му го натоварил с вълна и този път пак трябвало да мине през същата река. Като влязло в реката, магарето си спомнило, че водата била причина за олекване на товара му, и си казало: „Ще клекна малко във водата, да се намокри товара и да ми олекне“. Намокрила се вълната, но товарът станал двойно по-тежък.

Ето защо, когато обезсърченият и отчаян човек иска да се удави, първо трябва да се запита каква тежест носи – сол или вълна. Ако носи сол или захар, нека се хвърли във водата, тежестта му ще се стопи, ще олекне и той ще излезе на повърхността; ако носи чувал с вълна, по-добре да не прави такъв опит – хвърли ли се във водата, вълната ще се намокри, ще стане два пъти по-тежка, а той ще потъне.

Съвременните хора често се страхуват от неща, които не са много страшни. Например една мисъл може да плаши човека или с външната си форма, или със съдържанието си. Ако само по форма е страшна, а по съдържание – не е, трябва ли да се страхувате? Или ако по съдържание е страшна, а по форма не е страшна? Не трябва да се страхувате. Страшна е мисълта, когато и по форма, и по съдържание внася нещо страшно в човека. Например дойде в дома ви някой, наметнат с мечка кожа, и вие веднага хуквате навън – защо? Мечка е влязла в дома ви. Не бягайте, това е вашият приятел, който се шегува с вас – той е страшен по форма, но не и по съдържание. Какво ще кажете, ако видите, че на леглото ви се е простряла една голяма змия? Ако сте страхливи, ще изживеете ужас, но ако не сте страхливи, ще приближите внимателно змията, ще я пипнете и ще разберете, че не е жива – значи някой ваш близък е сложил една препарирана змия на леглото ви, за да изпита колко сте страхливи.

Като ученици, вие трябва да правите опити върху себе си, да видите за колко време можете да се справите със своите несгоди и мъчнотии, както и със страха си. Ако сте обидени от някого, за колко време можете да се освободите от обидата? Правили ли сте опити в това отношение? Голямо влияние върху нас оказват планетите и техните

аспекти. Например ако в някой човек Сатурн се намира в низходяща степен, тогава е засегнато честолубието му, а ако Юпитер е в низходяща степен, засегнато е достойнството му – той е недоволен, че не му се дава първо място. Когато едновременно се нахвърлят честолубието и достойнството му, човек се озлобява и за да се освободи от озлобяването си, трябва да му дадат първо място. Той се чувства обиден, понеже са го подценили, а с първото място, което ще му дадат, цената му се повдига. Първото място подразбира център, около който всички се въртят. Кой заема първо място в Слънчевата система – Слънцето. Значи човек трябва да заеме мястото на Слънцето, за да бъде уважаван и почитан от всички, т.е. да го оценят справедливо. Кой може да заеме мястото на Слънцето? Само онзи, който излъчва от себе си светлина и топлина.

Хората трябва да се научат да мислят и да разсъждават правилно. Например виждате, че един човек носи запалена свещ в ръката си. Знаете ли защо носи запалена свещ? Ще кажете, че навън е тъмно и осветява пътя си или че е изгубил пътя си. Значи няколко причини могат да заставят човека да носи запалена свещ в ръката си. Влизате в една къща и виждате, че в една от стаите гори печка – коя е причината за това? Без да разсъждавате много, ще кажете, че печката гори, понеже навън е студено. Може навън да не е студено и печката пак да гори; тогава причината е другаде – може домакинята да пече кокошка и да се нуждае от силен огън. Следователно в пътя на разсъжденията си човек трябва да се домогне до истинските причини на нещата, до техните вътрешни подбуди; не се ли домогне до тях, неговите разсъждения не могат да бъдат прави, т.е. не отговарят на истината. Има общи причини за явленията в живота и в Природата, но има и специфични, на които се дължат някои специфични частни явления. Когато се натъкне на разгадаването на даден въпрос, човек е доволен.

Да се върнем към въпроса за глада. С какво се разрешава въпросът за глада – с хляба. Докато е гладен, човек мисли, недоволен е, но щом задоволи глада си, той

се развеселява, става доволен и започва да пее. Наистина, каква по-хубава песен може да съществува на Земята от храненето? Като яде, човек прехвърля храната в устата си, между езика и зъбите, за да я сдъвче и омекоти – този процес наричаме *песен на храненето*. Когато Природата види, че човек разбира тази песен и добре я изпълнява, дава му още по-добра храна, но ако не може да пее, той осиромашава. От устата храната влиза в стомаха, където се произвежда малка топлина, като реакция на храносмилането. Тази топлина събужда обич в човека, той обиква обкръжаващите и тогава песента се съединява с обичта. Заедно двата процеса събуждат в човека подтик за работа. Следователно всеки човек, който пее и работи с разположение, е посетен от Любовта. Където влезе, Любовта предизвиква прииждане на топлина; малка е топлината, но произвежда топли и красиви чувства в човека. Кажете ли някой, че ръцете и краката му са студени, това показва, че или кръвообръщението в него става неправилно, или топлината, която Любовта произвежда, е малка.

Между Любовта и страха има известно съответствие. Казано е, че Любовта изпъжда страха навън. Следователно колкото по-страхлив е човек, толкова по-малко Любов има, а колкото по-безстрашен е, толкова повече Любов има. Ако се страхува от най-малки неща, човек не може да очаква големи постижения. Придобивките се обуславят от хармонията между мислите, чувствата и постъпките на човека. Мисълта е свързана с мозъка; чувствата – със сърцето и с дробовете, понеже от чувствата зависи правилното кръвообръщение; постъпките са свързани с волята, т.е. със стомаха, с физическия живот на човека. Колкото по-възвишена е човешката мисъл, толкова по-голяма е връзката ѝ с духа; колкото по-благородни и чисти са човешките чувства, толкова по-голяма е връзката им с душата. Да познава човек проявите на духа си и на душата си, това значи да познава себе си.

Кой човек познава своя дух и своята душа? Който е дошъл до реалността на живота. Този човек държи кормилото на своя живот, господар е на своите мисли и чувства

и сам се управлява; каквито знания е придобил, може да си служи с тях, може да ги прилага. Ако не познава духа си и душата си, човек не е господар на себе си, не може да се управлява; каквито и знания да има, той не може да разполага с тях и те не са нищо друго, освен украшения, с които се кичи само за показ пред хората; именно за тези украшения той може да бъде критикуван.

И тъй, за да познае духа си, човек трябва да мисли право, да желае и да се стреми към целта си. С други думи казано: човек трябва първо да се качи в главата си, после да слезе в дробовете си и най-после да влезе в стомаха си. Всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка трябва да минат през процесите на мисленето, чувстването и реализирането. Понеже стомахът е свързан с физическия свят, ще знаете, че там се реализират всички неща. Следователно всяко знание, което минава през трите свята – физически, Духовен и Умствен, носи сила в себе си. Ето защо, когато студентът се явява на изпит, трябва да бъде толкова силен в знанието си, че да е в състояние да изтръгне плода, който десетте професори са завързали с конец и здраво държат в ръцете си. Може ли да изтръгне плода от ръцете на професорите си, студентът е издържал изпита си добре; той знае къде са ключовете, които държат плода вързан, и щом ги намери, плодът пада в ръцете му. Учениците и студентите, които едва започват науките, имат по-лесни задачи – плодът, който трябва да вземат, е свързан само с два-три конца, но колкото по-нагоре отиват, конците стават повече.

И тъй, когато между мислите, чувствата и постъпките на човека има известна хармония, казваме, че той се намира в тригон, т.е. в благоприятни условия; човек се намира в тригон, когато между планетите, които действат върху него, има пълна хармония. Когато желанията и стремежите на човека се реализират на Земята, казваме, че той е попаднал в състояние на тригон, т.е. намерил е щастието си.

Представете си, че един беден човек минава край морето и вижда някой, който се дави. Бедният веднага се

хвърля и спасява давящия се. Какво излиза в края на краищата? Оказва се, че давящият се е богат човек, милионер, който веднага взима бедния у дома си и щедро го възнагражда. Ще кажете, че благодарение на богатия положението на сиромаша се подобри. В случая богатият представлява щастието на бедния човек, което се дави в морето; сиромашът трябва да подаде ръка на щастието си, да го спаси и когато се намери на брега, то ще се усмихне, ще му благодари и ще каже: „Умен човек си!“. Ние пък казваме: това е тригон. Рядко се представя случай на човек да извади щастието си от морето.

Искате ли да бъдете щастливи, изучавайте формулите, с които Природата си служи – в тях тя крият големи богатства. Всеки човек е формула, която трябва да изучавате. Колкото и проста формула да е човек, той представлява интересен обект за изучаване. Все има някакво скрито богатство в него, заради което Разумните и Възвишени същества употребяват време и труд да го изучават.

Само Божията Любов, само Божията Мъдрост,
само Божията Истина носят пълния Живот.

30. лекция, 3 април 1931 г., София, Изгрев

ЧОВЕШКИТЕ ИДЕАЛИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

В миналата лекция говорихме за тригона като едно от най-добрите условия, които човек може да очаква. Най-доброто условие е различно за всеки, значи и тригонът е различен за различните хора. Да мислите, че тригонът е еднакъв за всички, това значи да казвате, че всички точки са еднакво важни.

Представете си, че имате точка А. Като неизмерима величина, точката не заема никакво пространство, следователно тя е непроявена величина. Но когато се прояви, т.е. раздвижи, тя може да вземе едновременно три посоки: на дължина, на височина и на дълбочина. Например пътникът А се движи по планината и се оглежда на една, на друга страна, търси извор – той е жаден, иска да утоли жаждата си и ако още отдалеч забележи изворче, веднага се отправя към него. Пътникът представлява точка, която се движи в права линия към извора; с това движение се образува първата посока на измерението, което точката образува – дължина. Понеже е дошъл на планината да се лекува, пътникът избира стръмен път и така образува втората посока на движение – височина. Най-после, когато реши да слезе, той образува третата посока на движение – дълбочина. При това движение точката образува прави и остри ъгли, които се отличават един от друг по разтвора си – правият ъгъл е по-отворен от острия; това зависи от отнoshенията, които разумните същества имат помежду си.

Сега се явява въпросът защо правият ъгъл е по-отворен от острия и от тъпия ъгъл. Това се дължи на препятствията, които линиите срещат в пространството. Като изучавате геометричните фигури и тела, вие идвате до ония вътрешни закони, които работят в Разумната приро-

да. Същите закони се прилагат и в живота, ето защо, когато изучава геометрия, човек трябва да разбира нейния вътрешен смисъл, за да може да си служи с нея в живота. Тази геометрия наричаме *жива геометрия* – с нея си обясняваме защо даден човек при обработване на земята не образува една и съща фигура. Един човек образува триъгълник, друг – квадрат, трети – петоъгълник и т.н.; това зависи от силите, с които разполага, и от препятствията, които среща на пътя си. Тази е причината, поради която един се уморява повече от друг. Когато човек се уморява, това показва, че е работил повече, отколкото трябва. Този закон се отнася и до Умствения, и до Сърдечния свят – затова имаме физическа, сърдечна и умствена умора.

Сегашните хора са преуморени и физически, и умствено – защо? Защото искат за малко време да придобият много знания. Наистина, като постъпи в университет, младежът завършва известна специалност за четири години. Какви знания по известна наука може да придобие човек за четири години? Според мене, за да изучи известна наука, човек трябва да учи поне 14 години. Веднага ще дойдат математическите и геометрическите възражения, че докато завърши университет, той ще остарее, но съществува един закон, според който колкото повече се продължава периодът на ученето, толкова повече се продължава животът – ето защо, ако искате да живеете дълго, непрестанно учете.

Ако искате да постигнете идеала си, не бързайте, не поставяйте срок за колко време трябва да го реализирате. При това ще знаете, че идеалът е непостижим; в стремежа си да го реализирате вие ще имате постижения, но самият идеал никога няма да постигнете – защо? Защото идеалът подразбира съвършенство. Усъвършенстването пък е въпрос на вечността.

И най-великият музикант има идеал, към който се стреми, но не може да го постигне – в този смисъл идеалът представлява нещо неуловимо, безпространствено. Такова нещо е и точката, за нея се говори, без тя да съществува – казваме, че при движението на точката се образу-

ва права линия; значи дължината на линията не е нищо друго, освен живот на точката. Дължината и ширината на квадрата са пак живот на точката, но в друга степен. Страните на куба също така представляват живот на точката. Ето защо, когато говорим за права линия, имаме предвид живота на точката, а когато говорим за отсечка, имаме предвид отношението между две разумни същества. Ако начертаете една права линия на дъската, казвате, че тя съществува, но ако я заличите, съществува ли – не съществува. Следователно реални неща са тия, които съществуват и които никога не се заличават. Всички останали, за които говорим, наричаме относително реални.

Често се говори за реални и нереални неща, за реален и нереален живот. Като не могат да се домогнат до реалността на живота, хората наричат относителните неща реални, а нереалните – непостижими. Всъщност абсолютно непостижими неща са неразумните. Всяко разумно и постижимо нещо е реално. Например ако без знания и условия човек започне да създава някакъв свят, това желание е неразумно и нереално. Друг е въпросът, ако разполага с големи знания и с благоприятни условия; най-малкото той би могъл да пресъздаде своя вътрешен свят – това е една разумна и постижима задача. Всеки човек трябва да прави усилия, да приложи труд и работа, за да измени своя вътрешен свят – това се постига чрез съзнателна работа и самовъзпитание. Като работи с любов и постоянство, може да постигне всичко.

Разправят за един момък, студент в някой от европейските университети, как станал един от видните борци. Един ден той гледал как американски борци се състезават и казал нещо по адрес на един от тях, който му ударил плесница и го повалил на земята. Силно засрамен и обиден, студентът станал, изчистил праха от дрехите си и се скрил в публиката; заканил се да отмъсти на бореца, но мълчаливо, не се решавал да се разправя с него, защото се страхувал да не получи още една плесница.

Студентът измерил добре силите си и разбрал, че с такъв човек не се излиза на двубой, но започнал да се упраж-

нява физически и минал същата школа, която видният борец изучавал. След десетгодишна усилена работа той се явил на сцената, където същият борец вдигал с едната си ръка един голям кон с кончето. Приблизил се към него, вдигнал го с едната си ръка във въздуха, заедно с коня и кончето, и после го сложил на земята. Изненадан от това, борецът го запитал:

– Кой си ти?

– Аз съм онзи, на когото ти преди десет години удари една плесница и го търколи на земята.

– Признавам те за мой учител.

Това може да е анекдот, може и да е факт; важното е, че съществуват големи юнаци в света. За нас е важен примерът дотолкова, доколкото виждаме какви постижения може да има човек при силно желание и големи усилия. Ще кажете, че е невъзможно човек да вдигне с една ръка друг човек, който е вдигнал във въздуха голям кон и конче. Докато си представяте нещата от гледището на вашето съзнание и на вашите възможности, това наистина е недопустимо, но ако разглеждате нещата през очите на някой ангел, това е нищожно.

Ангелът може да си играе с планетите така, както децата – с камъни. В пътя на развитието си човек може да постигне много неща; това, което е невъзможно днес за него, след време става възможно и постижимо. Хората казват, че Бог е създал света, но като си представят Бога, не могат да излязат вън от съзнанието си. Те мислят, че Бог е като тях, и тогава си казват: „Възможно ли е един човек като нас да създаде такъв обширен свят? Това е невъзможно“. Щом е невъзможно, ще излезе, че Бог не съществува. Значи за някои хора е по-лесно да приемат мисълта, че Бог не съществува, отколкото да признаят съществуването Му, без да имат представа за Неговата форма и за възможностите, с които Той разполага.

Дръжте в ума си мисълта, че всичко е възможно. При какви условия? При разумните условия на живота – където е разумността, там са постиженията. Мнозина живеят неразумно, а очакват постижения и след всичко това се

разочароват. Който върви по пътя на неразумното, той е осъден на разочарования. За да не се разочарова, човек трябва да изследва обектите, към които се стреми, да знае къде го водят: в пътя на разумността или на неразумността. Следвайте пътя на разумността, който води към постижения – дръжте тази мисъл в ума си като математическа формула.

Сега нека всеки от вас да си зададе въпроса какво иска да постигне. Като ученици, вие навярно ще искате да придобиете знания. Добре е човек да има знания, но трябва да разполага със сила, за да ги носи; знанието е товар, който само силният може да носи, без да се умори. Ако питате мен, аз бих желал да имам само една клечка кибрит, с която да си служа при всички трудни моменти в живота си: ако попадна в тъмнина, ще запалия кибрита и ще осветя пътя си, а щом пътят ми е осветен, работите лесно се нареждат. Това, което мога да направя за себе си, ще направя и за другите. Какво по-голямо благо мога да желая от това – да светя на хората, за да виждат къде ходят и как живеят. Една клечка кибрит, една светла мисъл, едно добро чувство и една добра постъпка струват повече от най-голямото знание, което обременява човека. Имат смисъл само онези знания, които повдигат човека и го правят лек – с тях той може да обиколи цялата Вселена.

Съвременните хора се натъкват на големи противоречия и се питат за тяхната причина. Когато човек сложи един предмет близо до очите си, вижда само част от него, вследствие на което изпада в неяснота, а неяснотата създава противоречията. Какво трябва да направи човек, за да вижда ясно нещата? Той трябва да ги отдалечи от себе си. Представете си, че изучавате Земята; ако я гледате отблизо, ще виждате само част от нея, а за да я виждате цялата, трябва да се качите някъде в пространството, оттам да гледате. Колкото повече се изкачвате, толкова по-добре ще виждате, но най-после ще отидете на такова разстояние, от което няма да я виждате ясно – тя ще става все по-малка и мъчно ще можете да я изучавате. Оттук правим заключението: за да виждате нещата ясно и да нямате

противоречия, трябва да ги поставите на определено разстояние от себе си; поставите ли ги по-далеч или по-близо от този предел, те пак стават неясни. Значи противоречията се дължат на неяснота, на неразбиране на нещата.

Сега се явява друг въпрос: защо човек не може да постигне своите идеали? Защото ги е поставил близо до себе си. Отдалечете идеалите от себе си, за да ги постигнете. – „Възможно ли е това?“ Не само че е възможно, но и в действителност е така. Според вас непостижимото е далеч, а постижимото – близо; според мен е точно обратното: постижимото е далеч, непостижимото е близо. Как ще постигнеш положителното, истинското знание за Земята, ако я сложиш близо до себе си? Земята е грамадно тяло; за да я разгледаш от всички страни, трябва да я сложиш на такова разстояние, че да стане видима от всички страни.

На същото основание казвам: идеалът е грамадно нещо – отблизо нито се обхваща, нито се разбира. Сложи го далеч от себе си или ти се отдалечи от него, за да го изучиш, познаеш и постигнеш. Ще кажете, че това е софизъм. Не, това е абсолютна истина. Изучавайте живота, изучавайте себе си и ще видите, че колкото по-близо до очите си сложите своя идеал и се стремите да го постигнете, толкова по-големи мъчности и противоречия ще срещнете, без да го постигнете; отдалечите ли го от себе си, мъчнотиите и противоречията постепенно намаляват.

Да се върнем към основната идея на науката. За какво служи науката? Тя е метод, с който човек си служи за реализиране на своите идеали; и Природата си служи с науката, т.е. Разумните и Възвишени същества също си служат с науката. В този смисъл ние казваме, че всяка идея може да се реализира. Важно е човек да знае условията, при които дадена идея може да се реализира, и в помощ на това идва науката. Ще кажете, че много идеи са останали нереализирани; причината за това се крие или в идеята, или в непознаване на условията за нейното реализиране. Всяка разумна идея е постижима и може да се реализира, въпросът е до времето – дали по-рано или по-късно ще стане.

В пътя на реализиране на една своя идея човек се натъква на известни качества в себе си, които или го спъват, или му помагат, и ако си въобразява много, той може да се спъне. Коя е причината да си въобразява, че може да направи повече, отколкото са възможностите му? Причината е Луната, тя влияе върху въображението на човека. Слънцето пък понякога влияе върху тщеславието му: той започва да мисли, че е нещо повече, отколкото е всъщност. Но както Луната, така и Слънцето оказват и добро влияние върху човека: Луната разраства идеята му, а Слънцето внася красота в нея. Ето защо, когато се стреми да реализира известна идея, човек придобива големи знания, а ако не може веднага да я реализира, поне ще проучи условията за реализирането ѝ, като същевременно ще изучава себе си. Велико нещо е човек да изучава себе си, затова е казано още от старите гърци: „Познай себе си!“.

Мнозина се интересуват от планетите, искат да знаят на какво се дължи влиянието им върху Земята, както и върху отделните хора. Например те питат знае ли Луната, че действа върху въображението на човека. Като тяло, Луната не съзнава това, но като съвкупност от разумни сили, тя съзнава действието си върху Земята и живите същества по нея. Вие можете най-малко да си представите, че Луната се управлява от разумни същества – например от един ангел, който я върти на една и на друга страна, вследствие на което от Земята я виждаме цяла или в различните ѝ фази. Ще кажете, че това не е научно доказано; това е хипотеза – може да е вярна, може и да не е вярна. Много хипотези и теории съществуват в науката, едни от които са доказани, а други – недоказани. Бъдещето е пред вас, то ви носи възможности за откриване и доказване на непознатото и незнайното в света.

В науката е доказано, че когато две тела се срещнат и се ударят, между тях се образува топлина. Този закон е физичен и гласи: „При търкането на две тела се образува топлина“. Следователно, когато се стреми да реализира идеала си, човек неизбежно среща препятствия, с които влиза в стълкновение. От стълкновението се образува

топлина и понякога тази топлина може да бъде толкова голяма, че телата да изгорят. В случая човек се попарва и идеалът му изгаря, но щом идеалът му изчезне, той трябва да го замести с нов.

Изобщо човек никога не трябва да остава без идеал; голям или малък, той непременно трябва да има идеал – защо? Защото идеалът дава импулс, подтик, движение на човека. Колко идеала трябва да има човек? Най-малко един и най-много три. Единият идеал е на физическия свят и се отнася до неговото тяло – да бъде здрав; вторият идеал има отношение към неговото сърце – да бъде добър; третият идеал има отношение към неговия ум – да бъде умен.

Къде е умът на човека? Той се определя от посоката, към която се движи. По отношение на Земята човек се намира в перпендикулярно положение. Седалище на неговия ум е главата, посоката на главата е нагоре, значи умът на човека е отправен към центъра на Слънцето. Главата е началото на движението. Започне ли да се движи, най-напред човек повдига главата си – тя дава направление на ума. Ако от главата до краката на човека, т.е. ако от центъра на Слънцето към центъра на Земята, теглим права линия, получаваме перпендикуляр, по който могат да се образуват различни ъгли. Големината на тия ъгли зависи от замаха на движението, което човек прави – колкото по-учен и по-даровит е той, толкова по-големи ъгли образува при движението си.

Следователно, за да имате ясна представа за даден човек, преди всичко трябва да измерите дължината на линиите, както и големината на ъглите, които се образуват на главата му, на лицето му и на ръката му. Колкото по-хармонично е отношението между линиите и ъглите на главата, на лицето и на ръката на даден човек, толкова по-добре е развит той. От правилното съотношение между тия линии и ъгли съдим за пътя, по който е вървял.

Един ден, когато завърши развитието си, човек ще има кръгла форма във вид на кълбо. Днес рисуват човека

във формата на яйце, а когато стане кълбо, той ще вижда от всички страни и към всички посоки. Това няма да бъде на физическия свят, в друг свят ще бъде. Астролозите рисуват главата на човека като кълбо, около което поставят 12-те планети; значи на физическия свят човек представлява Слънцето, заобиколено с планетите. Той се счита за господар на Слънчевата система, но това се отнася до Космическия човек, не до обикновения. Когато говорим за Космическия човек, имаме предвид неговото влияние върху Земята и върху останалите планети.

Ние говорим за Космическия човек, но този въпрос е страничен, няма практическо приложение. Единствената цел, която ни заставя да говорим за него, е да видите към какво трябва да се стреми човек. Ако Космическият човек представлява проява на Вселената, малкият човек представлява Вселената, изявена в микроскопична форма. Именно затова наричат човека Микрокосмос, или малка Вселена; всичко, което ни заобикаля, всичко, което става във външния свят, има отражение и в човека, когото наричат малка Природа.

Ако човек представлява Вселената в миниатюр, къде всъщност се намира той? Главната му квартира е някъде в тялото му, но къде именно – той сам трябва да си отговори; това е задача, която всеки сам трябва да реши. Понякога човек чувства, че живее в главата, понякога – в сърцето, но всъщност той не е нито в главата, нито в гърдите, нито в стомаха. За да си отговорите отчасти на този въпрос, не се отказвайте изведнъж от старите си разбирания; сложете старите разбирания под краката си, новите – в главата си, а реалните – в сърцето си. Значи идеалните неща ще поставите над главата си, а тия, които предстоят за реализиране – в сърцето си. Ако не вложите в сърцето си една добра мисъл, тя не може да се приеме и от ума; ето защо вложете Доброто в сърцето си, за да се приеме от ума и да се реализира чрез волята. Ако една добродетел не мине през сърцето и през ума, тя не може да се реализира.

Казвате: „Каква полза ще ни принесе реализирането на една добродетел?“. Ще бъдете здрави – всяка идея,

всяка добродетел, която може да се реализира, допринася нещо за здравето на човека. Направете опит, за да се убедите в истинността на думите ми. Ако някой от вас страда от треска, нека вложи в себе си мисълта, че иска да оздравее, да посвети живота си на реализирането на едно добро, велико дело. Като вложи тази мисъл в ума си и в сърцето си, тя ще започне да работи в него и скоро треската окончателно ще мине; така той ще опита резултата на своята мисъл. Ако идеята му даде добър резултат и той оздравее, това показва, че тя е проработила.

Всяка идея, всяка добродетел, която може да се реализира, първо подобрява здравето на човека; след това се отразява на мисълта и човек започва да мисли право; най-после се отразява на сърцето – човек изпитва приятни чувства и разположения. Някои мислят, че ако човек мечтае или работи с идеи, нищо не постига. Добре е човек да мечтае. Ако си сиромаш, добре е да си мечтаеш как ще си направиш хубава къща, как ще се облечеш, ще се ожениш, ще имаш добра жена и добри дечица. Какво от това, че като излезеш от мечтите си, ще видиш, че си бос и окъсан, с празен стомах и празна кесия? Поне ще бъдеш по-лек от онзи, който не мечтае и разполага с всичко. От двамата аз бих предпочел човека с мечтите – понеже е лек, по-лесно ще го нося.

Бог помага на бедните, на страдащите, на мечтателите. Мечтае онзи, който страда. Кого лъжат в света – мечтателя. За да не го лъжат, той трябва да прави сметките си навреме, да не ги отлага, а отложи ли ги за след няколко дни, непременно ще бъде излъган. Понеже мечтателят не прави сметките си навреме, всякога остава излъган; като изпадне в това положение, той става смешен и за себе си, и за обкръжаващите.

Ще приведа един анекдот, за да видите как страданията на един човек причиняват радост на друг. Един учен, който се занимавал десетки години с научни изследвания, по невнимание набол крака си с една игла, но колкото и да се мъчел да я извади, тя влизала все по-навътре. Ученият престанал да прави своите изследвания, все за

иглата мислил и най-после му дошло наум да отиде при някой хирург, който да я извади от крака му. Хирургът го прегледал и сполучливо извършил операцията – извадил иглата. Същевременно той се зарадвал много, защото именно тази игла го навела на идеята как да я приспособи към шевната машина, върху откритието на която работел отдавна. Хирургът се обърнал към пациента си с думите: „Господине, благодаря, че дойдохте при мен за помощ. Вашето страдание е причина за моята радост“.

Следователно вие трябва да знаете, че страданията се създават от добри и разумни същества. Те винаги съчетават нещата така, щото страданията, мъчнотиите, злото, като сили в Природата, да принасят своите добри плодове както за пострадалия, така и за обкръжаващите. С това Природата регулира силите си и тъкмо това показва, че страданията се причиняват от добри и разумни същества, а не от глупави. Колкото по-големи са страданията, толкова по-добри и по-разумни са съществата, които ги причиняват. Ето защо радвайте се, ако някое разумно същество ви мъчи – то има някаква разумна цел. Ако не разбирате този закон и започнете да викате, колкото повече викате, толкова повече ще ви мъчат. За предпочитане е да ви дойде някаква болест, отколкото да се отклоните от пътя на Доброто. Ето защо, когато влезете в Духовния път, всичко, което ви се случва, е все за добро: боледувате ли, страдате ли, губите ли, падате ли, умирате ли – всичко е за добро.

Изпитанията и страданията имат за цел да ви предпазят от по-големи злини, на които ще се натъкнете. Колкото и да ви е неприятно това, което ви се случва, кажете си: „За добро е“. Какво лошо има в това, че някой е умрял? Той е отишъл при баща си и майка си, да получи наследството, което му се пада, и отново да се върне на Земята.

Ще кажете, че сте направили много усилия, за да извършите една добра работа, а е излязло друго, което не сте очаквали и желали. Нищо, пак си кажете, че е за добро – днес още не виждате доброто, но после ще го видите. Знайте, че зад неприятните работи се крие нещо приятно,

иначе то не би станало. Бог допуска да стават само разумни неща, т.е. такива, в които Доброто е скрито. Има неща, които не трябва да стават, но въпреки това стават – те се подчиняват на други закони. Обаче във всички неща, които са допуснати от Бога, се крие нещо разумно и добро. Някой страда, че са го уволнили от работата, която е обичал. Нека си каже, че уволнението му е за добро; няма да мине много време и ще го назначат на по-висока служба. Как щяха да му дадат тази работа, ако не му отнемат първата? Вместо да казват *Всичко е за добро*, българите си служат с поговорката *Всяко зло за добро*.

Като ученици и като млади хора, вие трябва да се откажете от старата философия на живота, която води към обезсърчавания и отчаяния. Защо се обезсърчавате? Ако имате някакво страдание или изпитание, мислете как да се справите с него. Човек трябва да бъде герой, да не изпада в малодушие. Всички хора не носят еднакво страданията си: едни ги носят по-леко, други – по-тежко. Колкото по-весел и по-жизнерадостен е човек, толкова по-лесно се справя с мъчнотиите си.

Двама души, отчаяни от живота, решили да се удавят; единият бил весел, шеговит, а другият – песимист. Като се срещнали около реката, единият запитал другия:

– Защо си дошъл тук?

– Ще се удавя. Ами ти?

– И аз съм решил да се удавя – отговорил веселякът.

Първият се готвел да се хвърли във водата, когато веселякът го хванал за дрехата и му казал:

– Слушай, като си решил да се давиш, съблечи дрехите си. С дрехи човек не се дави, не потъва лесно.

С това той заставил другаря си по участ да се засмее. После веселякът продължил:

– Я по-добре да се съблечем и да се изкъпем, вместо да се давим.

Съблekli се и двамата и се изкъпали. Водата произвела известна реакция върху тях, освежила ги и те казали: „Добре направихме, че се изкъпахме, вместо да се давим“.

И тъй, щом се натъкнете на някаква мъчнотия, кажете си: „Къде съм тръгнал да се давя, и то облечен? Чакай да

съблека дрехите си“. Събличането на дрехата подразбира освобождаване на ума от мъчителната мисъл; кажете ли си така, вие ще се засмеете, а смехът разрешава въпросите. Когато детето се роди и се засмее, от него ще стане човек; не се ли засмее, то или е мъртво, или ще умре. Човек се смее, когато схваща комичната страна на нещата. По-добре е да схваща комичното в живота, отколкото да вижда все драматичната и трагична страна.

И тъй, във всичко, което става, виждайте добрата страна. Не казвайте, че условията са лоши, че животът ви е тежък. Ако не можете да се справите с тези условия, никога не можете да се домогнете до по-добри; ако сегашният живот е тежък, бъдещият няма да бъде по-добър. Първо ще минавате през реки, през мочурища; докато излезете на сухо, на чисто и приятно място, ще газите вода до колене, ще тъпчете в калта. Радвайте се, че всичко е за добро.

Вярвайте, че всичко, което се случва в живота на онези, които любят Бога, е за добро; като вярвате, ще се насърчите и ще работите. Всякога и за всички има работа. Съвременният свят се нуждае от работници и от творци за Великото дело. Всеки може да работи, всеки може и да твори.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

31. лекция, 10 април 1931 г., София, Изгрев

РАЗУМНОСТ И СВЕТЛИНА

Тайна молитва.

Казва се, че човек трябва да бъде разумен. Мислите ли, че това, което е разумно за един, е разумно за друг? Някой казва, че е неразумно да се излиза вечер в тъмнината из града и всеки, който излиза вечер на разходка, е нера разумен; отгук ще извадим заключението, че всеки, който не излиза вечер, а само през деня, е разумен. Това е твърдение на неколцина, но не всички хора мислят така. Друго твърдение: който спи вечер, е разумен и нормален човек, а който спи през деня, е нера разумен и ненормален. И по този въпрос не всички хора мислят еднакво, но е вярно, че е разумно и нормално човек да спи вечер, а през деня да бъде буден и да отива на работа. Значи разумността има отношение към светлината, а нера разумността – към тъмнината; именно затова естествено е човек да спи вечер, а да бъде буден през деня. Казвате, че когато човек спи, съзнанието му се оттегля. Може ли всъщност съзнанието да се оттегли? Не може, защото не е нещо материално.

Какво разбирате под понятието *оттегляне*, или *отклоняване*, на съзнанието? Всъщност съзнанието ли се отклонява в човека, или нещо друго? Представете си, че две лица, *A* и *B*, могат да се срещат само вечер. Лицето *B* е преследвано от лицето *D*, вследствие на което е принудено да се крие денем и да излиза само вечер, а лицето *A* има приятелски отношения към *B* и желае да го види, да поговори с него; за тази цел *A* взима фенерчето си и тръгва към *B*, за да се срещнат. Понеже е тъмно, *A* осветява пътя си с фенерчето, но щом чуе стъпки, той веднага загася светлината и скрива фенерчето. Лицата *A* и *B* остават на тъмно и пак разговарят, а ако стъпките на *D* се приближават към тях, те престават даже да говорят, около тях настъпва пълен мрак.

Значи тъмнината не означава оттегляне, или отклоняване, на съзнанието, а оттегляне на светлината. Ето защо, когато човек спи, не казваме, че съзнанието му се оттегля, а казваме, че светлината на съзнанието временно се отдалечава, оттегля или отклонява. Същото се отнася и до говора на човека: докато говори, той е в светлина, а щом престане да говори, загасва светлината. Затова когато двама души се обичат, те разговарят, но ако не се обичат, не говорят. Наистина, когато някой ви се разсърди или е недоволен от вас, веднага млъква, преставя да ви говори. Приятелят ви привлича, а неприятелят ви отблъсква; затова пред приятеля си ще бъдеш отворен, а пред неприятеля си – затворен.

Като говорим за привличането и отблъскването, ние имаме предвид известни закони. Привличането подразбира закон на свобода. Привличат се само ония същества, между които има стремеж, обич, между които съществува някакво желание. Детето минава отдалеч покрай една круша, но веднага се отбива от пътя си и отива при нея – защо? Плодове има на крушата; детето обича круши и се привлича от дървото. Ако не обича круши, то няма да се отбие от пътя си – поглежда към крушата, вижда плодовете ѝ, но понеже няма желание да ги яде, няма любов към тях, продължава пътя си.

Следователно човек се привлича само от ония предмети и същества, към които има разположение и любов; няма ли разположение към тях, не го привличат. Ако пък има неразположение към тях, те даже го отблъскват. Привличането подразбира още правилна обмяна между сили, които си хармонират. Например двама души се привличат по мисъл, по чувства и по действия – от взаимното им привличане ние съдим за хармонията, която съществува между тях.

Често чуваме да казват, че някой има привлекателна сила, а друг – отблъскваща. Значи първият има особени чувства, чрез които привлича хората. На какво можете да уподобите човека, който привлича, и на какво онзи, който отблъсква? Който има привлекателна сила, той е подобен

на конус, обърнат с върха надолу: доближи ли се някой до него, веднага слиза до дъното на конуса. Който отблъсква, е подобен на конус, обърнат с върха нагоре: щом се доближи някой до него, веднага се отблъсква, не може да се задържи в никоя негова точка. Който привлича, долина е; който отблъсква, той е планински връх – всичко се стича в долината, всичко иде от планината.

И тъй, когато говорим за привличане, имаме предвид разумните същества – привличане става между две разумни същества, като между два полюса. В закона за привличането отношенията между съществата не са както в обикновените човешки отношения – силният да привлича слабия; в закона за привличането слабият и силният привличат еднакво. Докато е малко и лежи в люлката си, детето привлича майката, но когато започне да пълзи, майката го привлича. Значи в закона за привличането отношенията между съществата са разумни.

Всяко привличане, в което насилието взема участие, е лишено от разумност. Всички сили, които са изгубили разумността си, са станали физически. Когато всички сили в човека се превърнат във физически, в него се извършва процес на стъстяване, на втвърдяване на материята. Докато материята само се е стъстила, без да се втвърди, все има някаква разумност в нея, но втвърди ли се съвършено, разумността ѝ се изгубва.

Като ученици, вие трябва да се стремите да бъдете разумни. Аз говоря за тази разумност, която носи живот и светлина. Щом известни действия отнемат живота и светлината на човека, те не са разумни. Каква разумност има в обесването на един човек?

Каква разумност има в саркастичния език на един човек? Сарказмът е нож, който пробощда. Срещнете ли такъв човек, стойте далеч от него! Има словесен, умствен, чувствен, религиозен сарказъм, но какъвто и да е, все ще нарани човека. Той не е нищо друго, освен киселина, която разяжда; и наистина, саркастичните хора имат повече киселина в организма си.

Как може сарказмът да се трансформира в нещо безвредно? Той трябва да се сипе в мед – така се образува приятно, разхладително питие. Всеки може сам да си направи такова питие: вземете три чаени лъжички мед, прибавете към тях малко лимонена киселина и всичко сложете в чаша вода с вместимост около 200-250 грама. Направете същото и със сарказма, за да се впрегне на работа. Оставете ли го дълго време свободно да действа, ще разяде нежните части на организма, а в известни случаи той действа и като отрова. Саркастичните хора са големи песимисти, те гледат мрачно на живота.

Като говорим за ден и за нощ, за светлина и за тъмнина, ние имаме предвид психическите дни и нощи, а не физическите. Под *нощ* в психически смисъл на думата разбираме онова състояние, което е лишено от общ център и от светлина. За всеки живот, лишен от светлина, казваме, че се намира в тъмнина, в нощ. Живот без идеали е живот на нощта, на мрака. Страшно е положението на човека, който е лишен от идеали: той се движи като в мрачна нощ, без направление и цел. Изпадне ли в нощта на живота, човек не може да работи – защо? Няма условия за работа. Добрите условия са в деня, а неблагоприятните – в нощта. Всеки подтик, всеки импулс показва, че човек живее в зората на деня. Когато импулсът, подтикът изчезва от човека, той изпада в неописуем мрак, граничещ със смъртта. Дойде ли нощта, и смъртта пристига. Пукне ли зората, смъртта изчезва; много естествено, може ли водата да замръзне при 100 градуса топлина – невъзможно е. Където е светлината, там смърт няма; тъмнината обаче съкращава живота и привиква смъртта.

Значи животът се съкращава не от външните условия, а от вътрешните. Наистина, какво струва външната светлина, ако вътрешната отсъства? Защо се самоубива младежът, който е облян от слънчева светлина и обкръжен от любовта на своите близки? Ден ли е в душата му? Не, дълбок мрак е обхванал душата му, нощ го е покрила. Внесете един светъл лъч в ума на младежа, отворете душата му за Божествения ден и той ще бъде спасен.

Следователно изпаднете ли в мънотии и противоречия, пазете се да не загасите вътрешната светлина в себе си и кажете: „Има условия, при които мога да разреша тази мънотия“. Кажете ли, че е невъзможно да разрешите мънотията си, вие сами се спъвате. Всичко е възможно в света.

– „Как ще се справим със злото?“ Знайте, че ако злото може да ви мъчи, Доброто има по-големи възможности. Ако смъртта разполага с възможности, животът има по-големи; ако глупостта, омразата, безлюбието имат право да съществуват, още по-големи са правата на разумността, на знанието и на Любовта.

Като ученици, вие трябва да мислите право: натъкнете ли се на някаква отрицателна мисъл, поставете срещу нея една положителна. Ще кажеш, че искаш да станеш учен; това не е достатъчно. Ако станеш такъв учен, който пренася знанията на предшествениците си от едно място на друго, това и фурнаджията прави – и той пренася хляба от едно място на друго, но това все още не е наука. Има смисъл да станеш учен, но да носиш благо за всички хора. Истински учен е онзи, който чрез идеите си внася светлина в умовете на хората. Не е наука онази, която отнема светлината от ума на човека. Какво става с някого, когато се отнеме светлината на ума му? Той обезумява, не знае какво прави. Понякога е страшно да обезумее човек, понякога той става безвреден, но и в единия, и в другия случай не е добре. Човек трябва да бъде разумен, да се ползва от светлината на своя ум.

Какво всъщност представляват добрите и разумни хора и какво – лошите и неразумни? Добрите и разумни хора са кесии, пълни със злато, а лошите и неразумни са празни кесии. Добрите хора са пълни пушки, понеже знаят кога и къде да стрелят, а лошите са празни пушки.

Понякога добрите и лошите хора разменят ролите си в живота: добрите ходят с празни пушки, а лошите – с пълни. Какво трябва да стане, за да дойдат нещата на местата си? Добрите хора трябва да приспят лошите и да смеят пушките. Като се събудят от дълбокия си сън, лошите

ще се чудят какво е станало, ще се чудят, че пушките им не убиват. Добрите хора трябва да бъдат по-умни от лошите и ако не проявят своята разумност, те ще се намерят в положението, за което се казва в един от стиховете на Евангелието: „Синовете на тъмнината са по-умни от синовете на Светлината“.

И тъй, за да се справяте лесно с мъчнотиите си, не преставайте да учите, да придобивате знания. Не подценявайте силите на своя противник. Тръгнете ли на път, вземете всичко, което ви е нужно, и каквито и мъчнотии да срещнете, не се обезсърчавайте. Съмнението, безверието, обезсърчаването са качества на лошите хора, на съществата, които живеят в тъмнина, но като „по-умни“ от синовете на Светлината, те слагат отрицателните качества на гърбовете на добрите хора и ги заставят да носят чужд товар. Искат-не искат, добрите хора носят чуждия товар и си казват: „Няма какво да правим, ще носим, животът е такъв“. Отрицателните качества не принадлежат на добрите и на разумните хора; те са присадки, от които трябва да се освободят.

Следователно, щом се натъкнете на една чужда присадка, счупете я и я хвърлете далеч от себе си! Човек е роден за Доброто, а не за злото; роден е за Любовта, а не за омразата. Злото, омразата, безверието са дошли отпосле като примеси в живота. Като е дошъл на Земята, човек трябва да бъде в съгласие с Първия принцип на живота – Любовта, към която се стремят и добрите, и лошите хора. Любовта е вътрешна необходимост за всички живи същества. Ето защо и разбойниците, които крадат и убиват, се обичат взаимно; те знаят, че без любов няма живот – загубят ли любовта си, работата им пропада. Чувате някои добри хора да казват, че само с любов не може да се живее. Какво разбират под тези думи? Те искат да кажат, че за да проявят любовта си, трябва да бъдат умни. Значи любещият трябва да има отличен ум.

Сегашните хора разискват върху различни въпроси, но в края на краищата казват: „Животът трябва да се подобри“ и той се подобрява, „Трябва да станем учени“ – и

стават учени, „Трябва да бъдем добри“ – и стават добри. Всичко, което човек твърди, може да се реализира, но едно е нужно: да знае законите и условията, при които може да развива своите добродетели и способности. Човек може да стане учен, добър, силен само при известни условия; ако не знае законите и условията за постигане на своите желания, той се натъква на големи противоречия и мъчнотии. Преди да бъде добър, трябва да бъде силен, да уповава на себе си; и отвън може да му съдействат, но той трябва да уповава на себе си, на своите вътрешни сили.

Дръжте в ума си мисълта да не прекъсвате връзката си със Светлината. Вие сте слезли от света на Светлината, минали сте през Луната, за която се казва, че няма живот в нея, и оттам сте дошли на Земята; как е станало това – не знаете. На Земята вие сте в положението на човек, който присъства на събрание в голям салон, между много хора; салонът е добре отоплен и осветен, но кой е направил това – никой не знае. Всички седят, очакват да дойде някой да им проповядва, а какво ще им проповядва, това ще се познае от последствията. Човек прилича на печка – кой го е запалил, и той не знае. Кога се палят печки? Когато външните условия са неблагоприятни. Топлината и светлината са дадени на човека, за да се справя с мъчнотиите на живота. Интуицията, т.е. Божественото чувство в човека, също помага за ориентирането му в живота. По интуиция той лесно схваща нещата, но как се е домогнал до това разбиране – сам не може да каже; знание, придобито по пътя на интуицията, мъчно се доказва.

Дръжте в ума си основната мисъл на лекцията: ползвайте се от науката за справяне с мъчнотиите си. За да постигнете това, никаква тъмнина не трябва да допускате в ума си – пазете светлината на ума си и топлината на сърцето си. Какво мислят хората около вас – това не трябва да ви смущава; важно е мисълта ви да бъде права. Права мисъл е тази, която не спъва процесите на мисленето, на дишането, на кръвообращението и на храненето, когато не спъва човешките постъпки. Мисъл, която спъва каквато и да е област на човешката дейност, не е права.

Задачата на човека е да изправи кривите си мисли и да дава път на правите. Като реши задачата си на Земята, той влиза в други светове, където му се дават по-мъчни задачи. Радвайте се, че ви предстоят мъчни задачи, защото постепенно влизате в по-горни класове.

Човек е дошъл на Земята да учи, да придобива опитности – като страда и като се радва, решава задачите на своя живот; чрез сълзите пък разтваря твърдата материя, прави я годна за обработване. Казвате, че някой страда, пъшка; нека пъшка, да раздухва огъня – и ковачът пъшка, духа, но с това раздухва огъня. Огънят в човека представлява неговата мисъл.

Човек трябва да работи, а като работи, все ще се натъкне на някаква мъчнотия, която ще предизвика сълзи и пъшкане. Следователно радвайте се, когато плачете и пъшкате – защо? Все ще изработите нещо. Страшно е положението на човека, когато не плаче и не страда: той преждевременно е умрял. Ето защо, дойдат ли страданията, спомнете си стиха, който Христос е казал: „Блажени страдащите, защото те ще се утешат“.

Тайна молитва.

32. лекция, 17 април 1931 г., София, Изгрев

ОПИТНОСТИ В ЖИВОТА

Размишление.

Има едно съществено разбиране на живота, от което зависи бъдещето на човека. Под думата *бъдеще* разбираме онова съдържание на живота, което предстои да бъде реализирано от човека. Човек говори за своето минало, настояще и бъдеще, без да знае замисъла на Първия Принцип по отношение на него. Той знае само едно – че има стремеж към нещо велико; този стремеж го заставя да работи, да се труди, да придобива знания и опитности.

Сегашните хора се намират пред много неизвестности – те често се питат кой е създал света, как е създаден и т.н. Това са трудни въпроси, но хората искат да ги разрешат лесно, като по калъп. Това е невъзможно – за да създаде две линии или един ъгъл, като посока на движение, Природата е изразходвала десетки и стотици години; за да създаде един, два или повече пръста на човешката ръка, с известно разстояние между тях, Природата също е изразходвала стотици и хиляди години. Можете ли да мислите, че решаването на трудните задачи се постига за един ден, и то с този ум, с който човек днес разполага? Ако за създаване на Вселената Природата е употребила най-малко милиард години, мислите ли, че с един замах можете да си отговорите на въпроса как и кога е създадена Вселената? Милиарди години са нужни на човека за обясняване на тези въпроси; той може да има частично разбиране по тях, но това още не включва цялата истина.

Представете си, че един философ има много знания, разбира нещата, но не може да ги събере на едно място; колкото и да желае, той не може да ги изкаже, няма средства, пособия, с които да ги предаде. То е все едно да го заставите да налее всичката вода от океаните и моретата в една чаша; каквото и да прави, той ще се намери в не-

възможност – чашата е малка, събира едва 200-250 грама вода. Ето защо, каквито и схващания и познания да имате за света, не можете да ги съберете в една чаша.

И тъй, да мисли човек върху нещата и да ги познава – това са две различни неща. Всеки има право да мисли, но мисленето още не е знание. Мислиш логически, правилно, но мислиш и неправилно. Правата мисъл представлява подпорната точка на човешкия живот, но това още не е цялата постройка. Човек се подpira на една или на две патерици според случая: ако мисълта му е права, една патерица е достатъчна, но ако не е права, има нужда от две патерици. С две патерици ходят обикновено инвалидите, с една патерица – овчарите. Благородните хора и аристократите ходят с бастун, но защо носят бастун – и те не знаят. Магът носи магическа пръчка в себе си, но знае защо я носи – чрез нея той проявява своята мощ. Когато учителят държи тебешир в ръката си, и той знае защо го държи; не може ли да си служи с него, тебеширът губи своя смисъл. Учителят цапа ръцете си с тебешира и употребява излишно време и енергия, докато се изчисти. Ето защо добре е човек да знае защо прави едно или друго нещо, защо говори по един или друг начин и т.н.

Мнозина искат да знаят всичко; това е невъзможно – да знаеш всичко, това значи да събереш всичката вода в една чаша. – „Ама искам да зная съдържанието на твоята философия в две думи.“ Това е невъзможно; и да искам да ти предам една философия в резюме, това е невъзможно, все ще остане нещо недоизказано и необяснено. Тъкмо това определя стремежа на душата към постигане на известен идеал. Душата се стреми към своя идеал, защото е непостижим; ако беше постижим, нямаше да бъде идеал. – „Никога ли не може да се постигне?“ Идеалът е постижим само във вечността – защо? Защото колкото по-високо се издига човек, толкова по-велик и необятен става идеалът му. Радвайте се, че има велики и непостижими неща, които движат духа и душата напред и нагоре.

Следователно, както и да си обяснявате нещата, все ще остане нещо неразбрано, скрито, тайно, все ще остане

някаква загадка. Тази загадка кара човека да се стреми да я разреши. Например виждате две успоредни линии и веднага се питате какво означават; те посочват пътя, нищо повече. – „Ама кой се движи по този път?“ Щом линиите са успоредни, по тях се движат две разумни същества. – „Какъв път ще извървят?“ Ако пътят е навсякъде еднакъв, двете прави ще запазят разстоянието помежду си, но ако правите линии не са еднакво здрави по цялата си дължина, някъде ще стане огъване. Както виждате, пътят на човека може да е определен, известен, но въпреки това той среща изненади и неизвестности; това показва, че видимото крие в себе си невидими и неизвестни неща, наречени тайни. Ако двете прави линии представляват две въжета, от тежестите, които окачвате на тях, те могат да се огънат или в средата, или в краищата си.

Сега, ако означим човешкия характер с въже, на краищата на което действат силите на ума и на сърцето, това въже може да се огъне по един или по друг начин според съпротивата, която силите му оказват. Например ако силите на ума и на сърцето са слаби, а волята е силна, въжето ще се огъне при точките, където действат силите на ума и на сърцето; този случай ни представя човек със силна воля, т.е. с морал – на него всякога може да се разчита. Но ако крайните точки на въжето, където действат силите на ума и на сърцето, са здрави, а средната точка – мястото на волята – е слаба, огъването ще стане именно в средата; този случай ни представя човек със слаба воля – на него не може да се разчита. Оттук вадим следното заключение: когато волята на човека е слаба, той слиза надолу, а когато волята му е силна, той се качва нагоре, т.е. възлиза. Значи ако умът и сърцето са силни, а волята е слаба, човек слиза; ако умът и сърцето са слаби, а волята – силна, човек възлиза. Това е отношение между силите на физическия свят, така се пази равновесие на Земята. В Духовния и в Божествения свят силите на ума, на сърцето и на волята са еднакви – представят се като страни на равностраниен триъгълник. Като изучавате проявите на волята, добре е да наблюдавате под чие влияние се намира тя – под влия-

нието на ума или на сърцето. Проявите на волята в двата случая ще бъдат различни; добре е да изучавате тия прояви, за да придобивате повече опитности.

Като ученици, вие трябва да изучавате закона на равновесието, чрез който можете да регулирате силите на ума си и на сърцето си. Волята се явява като равнодействаща между силите на ума и на сърцето, но има случаи, когато умът и сърцето действат сами. Тогава умът трябва да вземе надмощие, т.е. мислите трябва да регулират чувствата. Когато човек пада на земята, това показва, че мисълта му се прекъсва. Следователно не прекъсвайте връзката на мислите си – това подразбира съсредоточен, концентриран ум.

Човек трябва да мисли право, да не се страхува; уплаши ли се от нещо, той губи съзнание и припада. Много хора, които минават за герои, лесно губят съзнание. Достатъчно е да видят мечка в гората, за да припаднат, но мечката минава край тях, без да ги засегне – защо? Тя никога не напада страхливи хора; знае, че ако яде месото им, ще придобие техния характер. Постъпвайте и вие като мечката – натъкнете ли се на нещо, което не носи никакво благо за вас, не го бутайте.

Един млад момък отишъл да слугува при богат господар. Последният решил да изпита честността на слугата си. За тази цел той извадил пред него една голяма торба със златни монети и започнал да ги брой. Слугата видял това, но се престорил, че нищо не вижда. Когато господарят преброил парите, слугата проследил къде ще остави торбата. Вечерта, след като господарят легнал да спи, слугата взел торбата и напуснал дома му. Сигурен, че е придобил голямо богатство, той заминал за чужбина, но като отворил торбата да види с какво разполага, разгледал внимателно златните монети и останал изненадан – те били фалшиви, жълти тенекийки. Като видял, че опитът му излязъл несполучлив, слугата се върнал при господаря си, извинил се за прегрешението си и помолил да го приеме отново на работа, но вече без пари.

Защо се изповядал слугата? Защото грешката му била малка – откраднал такива пари, които не стрували даже

сто лева. Ако торбата беше пълна с истински златни монети, той не би се върнал при господаря си, а сега е готов да работи без пари, с надеждата, че ще се добере до торбата с истинското злато.

Това, което става със слугата, става с всеки човек. Всеки преживява вътрешни борби; той ту пада, ту става, докато един ден напълно изправи живота си. Когато стане слуга на някой богат господар, взима торбата му със злато и бяга; като види, че парите са фалшиви, връща се при господаря си, изповядва погрешката си и го моли да го приеме в дома си, да му служи без пари. Като мине известно време, той пак задига торбата на господаря си, пак се изповядва за направената погрешка, докато един ден задигне торбата с истинското злато. Но господарят е умен – той оставя торбата с фалшивите пари пред очите на слугата си, а истинското злато крие в касата си, където го заключва; никой не може да открадне златото на господаря.

Кой е този господар – Природата. Тя е вложила своя капитал в тялото на човека, но никой не може да я излъже, да открадне нейното злато. Какви са отношенията на човека към нея тя не се интересува; на негово разположение оставя торбата с фалшивите пари – дали той ще задигне цялата торба, или част от нея, и за това не иска да знае. Важното е, че никой не може да открадне чистото ѝ злато. Човек може много пъти да краде фалшивите ѝ пари, да бяга от нея и да се връща, да изповядва погрешките си, но тя все мълчи, не го съди, не го морализира. Тя казва: „Щом искаш да останеш при мен, свободен си“ и всичко оставя на разположение на човека, но торбата си със злато на никого не дава, държи я под ключ. Торбата със злато на Природата не е нищо друго, освен скритите таланти и способности. Ако се домогне преждевременно до един от тия таланти, човек престава да работи – ще го видите добре облечен, с бомбе на главата и бастун в ръката, да ходи насам-натам, нищо да не работи и да минава за благородник.

И тъй, когато изучавате човешкия характер, спирайте вниманието си върху линиите на главата, на лицето и

на ръката. Колкото по-правилни са тия линии и колкото по-добре е устроен организъмът, толкова по-устойчив е човек в морално отношение; от това зависи доколко човек е способен за работа. Каква тежест може да вдигне човек със слаб лост? За големи тежести разумният си служи със здрави лостове и ако лостът се счупи, ще вземе друг. Какво ще правите обаче, ако имате само един лост? За да не се счупи, ще го намалите, но при това положение трябва да приложите по-голяма сила – това значи да разчитате на своите сили. Следователно, ако лостът е здрав, може да бъде дълъг, тогава ще разчитате на него; ако е слаб и къс, ще разчитате повече на себе си, на своите сили. Ако не можете да съкратите лоста, нито да разчитате на силите си, по-добре не се докосвайте до тежестта, за да не направите някаква пакост. Ето защо, ако крайните точки на вашите сили, т.е. умът ви и сърцето ви, са слаби, ще приложите в действие волята си.

Тежнението на всички хора днес е към добър живот. Добрият живот подразбира тъкане, т.е. устройване, или организиране, на бъдещото тяло на човека. Мислите, чувствата и постъпките на човека представляват материалът, от който се тъче новата тъкан. Кога ще стане това не е важно. След десетки или стотици години вие ще се намерите пред завършен процес.

Ако е разумен, човек може да живее 120 години и правилно да използва вложения в него капитал. Като е работил добре, в следващото прераждане ще има придобивка една единица. В това отношение Природата не е много щедра: дава малко, но иска този материал да бъде добре обработен. Доколко и как е работил човек на Земята – това се вижда на лицето му, то е свидетелство за неговата работа; по лицето се чете какви мисли и чувства са вълнували човека. Затова казваме, че мислите, чувствата и постъпките на човека определят неговото щастие.

И тъй, докато е на Земята, човек разполага с три пособия за развитието си: ума, сърцето и волята. Ако кажем, че той има още и душа, и дух, повечето хора ще ги отрекат. Защо не признават душата и духа? Защото не ги

виждат. Душата е царска дъщеря, която е заобиколена със слуги, придворни и адютанти; когато излиза на разходка, тя сяда в своята каляска, потънала в цветя, скрита от погледите на любопитните. Умът е нейният адютант, сърцето е придворната ѝ дама, а волята – момъкът, който служи за посредник между нея и поданиците ѝ. Човек живее, докато душата го посещава; прекъсне ли се връзката между душата и човека, последният заминава за другия свят – това заминаване наричаме *смърт*.

Апостол Павел е казал, че ако тялото, т.е. временно-то жилище на човека, се разруши, той ще живее във вечното жилище, където душата пребивава. Докато дойдете до вечното жилище, ще живеете на Земята в тленното си тяло и чрез него ще изучавате законите, по които умът, сърцето и волята работят. Щом влезете в областта на ума, ще работите със закони, специфични за ума; влезете ли в областта на сърцето, ще работите със законите на сърцето. Не можете да смесвате законите на ума със законите на сърцето – затова е казано, че за всяко нещо има закон. За следващия път пишете върху темата: *Действията на ума, на сърцето и на волята*.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

33. лекция, 24 април 1931 г., София, Изгрев

РАЗУМНО ПРИЛАГАНЕ

Размишление.

Днес всички хора се стремят към придобиване на знания. Правилен е този стремеж, но като придобият знанието, малцина могат да го приложат разумно. Повечето хора гледат на него като на забава, но защо им е то, как да го приложат – те не знаят. В това отношение приличат на човек, който обича да яде различни сладкиши; всеки ден той ходи ту в една, ту в друга сладкарница, без да придобива нещо. Посещаването на сладкарниците става за него навик, но какво му допринасят те? Ако се запита станал ли е по-здрав от употребата на сладкишите, сам ще си отговори, че не е станал. Станал ли е по-умен и по-добър? Нито по-умен е станал, нито по-добър. Да бъде човек здрав, умен, добър, това значи да има сили в себе си, за да издържа на противодействията, които среща в Природата. Знание, което не може да помогне на човека в мъчно-тиите и противоречията, които среща в живота си, не е истинско. Под думата *истинско знание* разбирам онова, което човек е приложил и с което може да си служи при всички условия. Знанието трябва да стане плът и кръв на човека, както хлябът естествено се възприема и усвоява от организма.

Следователно, като говорите за знанието, ще правите разлика между познаване на теорията на нещата и разполагане със знанието като със своя собственост. Всеки може да научи теорията на електричеството, но малцина могат да произведат електричество. Ще кажете, че има машини за това; не е въпрос до външните машини, но е важно човек да произведе електричество в себе си, по вътрешен начин. Всеки може да научи теорията на светлината, но малцина могат да я произвеждат в себе си. Както можете да завъртите ключа на електрическите лампи и да

стане светло около вас, така човек може да повдигне мисълта си и да произведе светлина в себе си. Ще кажете, че това е невъзможно, но за умния, за добрия и за здравия е възможно; за глупавия, за неразумния и за слабия е невъзможно. Силният може да носи хиляда килограма тежест на гърба си, но слабият не може.

Значи понятията *възможно* и *невъзможно* са относителни. Докато дойде до реалността на нещата, до тяхната абсолютна същност, човек живее в относителния свят. Тази относителност съществува навсякъде в живота: и в науката, и в религията, и в музиката, и в изкуствата. Всички хора се натъкват на относителността в живота и търсят вечното, неизменното в света. Още по времето на Христа се яви един богат младеж, да пита какво да направи, за да придобие вечен живот; Христос му отговори, но той не можа да изпълни това, което му се каза, до днес още не е намерил вечния живот и продължава да задава същия въпрос.

Казвам: търсите ли вечния живот, свържете се с Бога и направите ли тази връзка, Той всякога ще бъде на ваша страна; Той ще ви заведе в Абсолютния живот, където няма измяна и промяна. Явява се въпрос: как може човек да се свърже с Бога – със знанието си, със силата си, с богатството си? Ако е въпрос за знание, за сила, за богатство, Бог разполага напълно с тях. Човешкото е нула пред Божественото. Значи нито умът, нито богатството, нито възможностите на човека са в състояние да привлекат вниманието на Бога; едно нещо може да спре Неговото внимание – човешкото сърце. Казано е в Писанието: „Сине мой, дай Ми сърцето си!“; значи в сърцето на човека се крие нещо ценно, заради което Бог го иска.

Като ученици, вие трябва да разбирате нещата. Не е достатъчно само да броите до милиони и билиони; не е достатъчно само да работите с числата – да ги събирате, изваждате, умножавате и делите; не е достатъчно само да познавате кои числа са цели и кои – дробни. Човек трябва да гледа на числата не само като на количествени величини, но и да разбира техния вътрешен смисъл и взаимна

връзка. Например всички казват, че знаят какво нещо е единицата, но без двойката единицата не може да се разбере. После говорите за дробите и пишете: $1/2$, $2/3$, $3/4$, $4/5$ и т.н., т.е. разглеждате дробите като части от единицата, от цялото, но в тях се крие нещо, което още не познавате. Ако пишете на ученика двойка, той плаче, страда, плаши се от нея. Според мен двойката е най-мощното число в света; то е врата, през която можеш да влезеш и да излезеш. С числото 2 човек може да работи.

Работете с числата, изучавайте ги, за да проникнете във вътрешния им смисъл. Чрез тях можете да си обясните всички състояния, през които минавате. Днес сте доволни, радвате се, но на другия ден стане нещо и вече сте недоволни, гневни. Защо сте недоволни? Търсите причината, обяснявате си я по един или друг начин, но недоволството не ви напуска. Недоволството е сила, която съществува в Природата и засяга всички живи същества. Опитайте се да застанете на пътя на една пчела работничка, да видите какво ще направи – тя веднага ще ви ужили и ще каже: „Не стой на пътя ми!“. Ако се доближите до някое куче, което яде месо или кокал, то веднага ще започне да ръмжи срещу вас. Дойдете ли до човека, и тук ще се натъкнете на нещо, което ще ви причини някаква обида, от която ще бъдете недоволни. Ако срещнете приятеля си на улицата и той не ви поздрави, вие веднага се обиждате. Защо не ви е поздравил – или не ви е видял, или е бил неразположен, а може и съзнателно да не е искал да ви поздрави. Важно е, че вашето честолюбие се е засегнало, вие сте недоволен и казвате: „Той не ме поздравява и аз няма да го поздравявам“.

Сега вие трябва да знаете как да се справите с обидата. Църят струва 2 лева: купете си един грам дървено масло и намажете честолюбието си – обидата веднага ще мине; дървеното масло, за което сте платили два лева, се крие в приятеля ви. На другия ден той ви среща на пътя и казва: „Ще ме извиниш, братко, вчера ме болеше стомахът; видях те, но от болки не можах да те поздравя“ – с тези думи обидата се заличава. – „Ама той не казва истината.“ Това е

негова работа, твой дълг е да вярваш на приятеля си; ако не вярваш, ти ще го обидиш. Ти си негов приятел, а не съдия; ако той лъже, ако не говори истината, има кой да го съди. Помнете: съществува един свят, където хората не могат да лъжат и каквото кажат там, всичко се реализира; затова Христос казва, че за всяка празна дума човек ще отговаря. Какво ще бъде положението на човека, който лъже, че е болен? Щом не говори истината, той ще се разболее и после иска-не иска, трябва да изкупва погрешката си. Всяка празна дума се реализира – с това Природата изразходва част от своите енергии, за които плаща онзи, който е предизвикал тия енергии. Никой няма право да изразходва напразно енергиите на Природата – тя държи точна сметка за тях и глобява всеки, който нарушава законите ѝ.

Ще приведа един пример от живота, който дали е действителен, или анекдот – не е важно, ние ще го използваме. Румънски свещеник пътувал за един град с влак. По едно време показал главата си през прозореца на вагона, да разгледа добре местността, през която минавал. Навън духал силен вятър, който отнел шапката от главата му. Свещеникът се намерил в трудно положение и си помислил: „Какво ще правя без калимавка?“. Без много да мисли, дръпнал дръжката във вагона, която служела за даване на знак за тревога, и влакът веднага спрял. По дадения сигнал кондукторът веднага се отправил към купето, откъдето идвала тревогата, и строго запитал:

– Какво е станало?

– Калимавката ми падна от прозореца – отговорил свещеникът.

Наистина, влакът спрял, свещеникът взел шапката си, но за спиране на движението на трена му наложили такава глоба, която той не забравил през целия си живот.

Поуката, която може да извадите от този пример, е следната: не мислете, че сте свободни да правите каквото искате; не мислете, че можете да вървите против законите на Природата. Вървите ли против разумните закони на Природата, тя ще ви наложи големи глоби, които цял

живот ще плащате. Не мислете, че можете да си играете с ключовете на Природата както искате – всеки ключ е закон и дойдете ли до един от тези ключове, ще мислите дълго време как да постъпите. Ако се съобразявате със законите на Разумната природа, никакви глоби няма да плащате. Какво трябваше да направи свещеникът? Щом иска да гледа през прозореца, трябва да свали калимавката си и да остане гологлав; ако пък не предполага, че вятърът е силен и ще задигне шапката му, по-добре да я остави на полето, отколкото да спира влака.

Следователно, когато човек изважда главата си през прозореца на Природата, трябва да свали калимавката си. Какво представлява калимавката – това са предвзетите човешки идеи и теории. Искаш ли да гледаш към Природата, освободи се от своите криви разбирания и теории, сложи ги настрани, за да не ти пречат. В дадения случай може и без теории, и без калимавка. Кой е сложил тази калимавка на главата на свещеника – владиката. Значи пред владиката ще се явява с калимавка, а пред Природата – без нея. Природата не търпи никакви калимавки – тя иска да види човека свободен, гологлав, без никакви предвзети идеи и теории. В света човек се подчинява на известни условности, но Природата не търпи такива. Тя е го пратила на Земята гол, написала е в сърцето му своите закони и за тях държи сметка, иска да види човека в пълна изправност по отношение на тези закони. Всичко друго, което той впоследствие е придобил, тя хвърля настрани. Ако човек си позволи да се застъпва за изхвърленото и да се бори с Природата, скъпо ще плати.

Има разумни положения, които човек трябва да зачита. Например разумно е той да се облича според условията на Природата: зиме с дебели дрехи, лете – с тънки; разумно е, когато човек влиза в банята, за да се къпе, да съблече дрехите си – влезе ли с дрехи, ще мине за ненормален. Водата има отношение към тялото на човека, а не към дрехите му, затова, когато се къпе, водата трябва да действа направо на тялото му; когато пере дрехите си, водата върши друга работа – тя има предвид чистотата на дрехите.

Сега се явява въпросът кога човек трябва да бъде облечен и кога – гол. Щом слиза на Земята, човек първо се облича с плът, а после облича плътта си с дрехи. Защо не остане само с първата си дреха, т.е. с плътта си? По две причини: от една страна, той има задължение към тялото си, а от друга – към обкръжаващата среда. Докато живее на Земята, човек не може да бъде свободен да се проявява както намира за добре; щом е станал видим, облечен в плът и кръв, той трябва да спазва известни условности. Друг е въпросът, ако не беше слязъл на Земята и беше останал невидим – като невидим, човек е свободен да прави каквото иска; стане ли видим, сам се ограничава. Влезе ли в едно общество, човек е длъжен да спазва реда и порядъка, който съществува там. Мнозина искат да се проявяват свободно, да не зачитат реда и порядъка на обществото, за да покажат, че са оригинални. Оригиналността е вътрешно качество, а не външно. Ако изявява външно своята оригиналност, човек минава за ексцентричен. Следователно, докато има отношение към индивидите, към обществата и към народите, човек трябва да се съобразява с техните нрави и обичаи.

Човек трябва да има отношение към лица, общества и народи, които стоят по-високо от него. В този случай ще спазва техните нрави и обичаи, ще се подчинява на известни условия, но същевременно ще се ползва от тях – това наричаме ние отношение. Влезе ли във връзка с лица, общества и народи, които стоят по-ниско от него, той нищо не придобива от тях и тази връзка не представлява никакво отношение. Ето защо под думата *отношение* ние имаме предвид само такива връзки, които повдигат човека. Връзки, които не го повдигат, наричаме забави, които лесно се късат и развързват.

Отношенията разбират трайни връзки, а забавите – временни и преходни. Например чрез очите човек има отношение към светлината, чрез ушите – към звука, чрез носа – към миризмите, чрез устата и стомаха – към храната, чрез кожата – към състоянията на материята. Изгуби ли тия органи, човек губи и отношенията си към Приро-

дата; държи ли органите си в изправност, той се намира в трайни и правилни отношения с Природата. Като наруши отношенията си към Природата, човек започва да страда. Например мнозина страдат от това, че няма кой да ги обича – те искат да дойде някой при тях и да изяви специфична любов. Такава любов изисква специфично отношение и може да те обича така само онзи, който е получил от теб нещо, с което се е повдигнал; не може някой да те обича специфично, ако не си му дал нещо ценно.

Чудни са хората, като търсят специфичната любов. Бог, Който им е дал живот, ги обича, но те не са доволни от тази Любов, търсят друга; родителите им се грижат за тях, обичат ги, но пак са недоволни; братята и сестрите им ги обичат, но и тази любов не ги задоволява – те търсят друга любов, външна. Защо им е тази любов? Да ги разшири. В този случай човек представлява езеро, което разчита на водите от близките реки. Когато реките се вливат в езерото, последното се разширява. Какво придобиват реките в този случай?

Като ученици, вие трябва да знаете, че специфичната любов е невъзможна. Тя съществува в съзнанието на човека, но не и в съзнанието на Природата. От гледището на своя личен живот човек търси специфична любов, но един ден, когато се издигне над личността си, ще разбере, че такава любов не съществува. Да се стреми към специфична любов, това значи да отиде със своята чаша при някой извор и да иска водата да тече само за него. Изворът му казва: „Сложи чашата си в мен, гребни си вода колкото искаш и продължавай пътя си. Водата, която носиш в чашата си, е специфична за теб, но останалата вода принадлежи на много същества: на треви и цветя, на мушици, на животни, на хора“. – „Ама аз искам да течеш само за мен, само аз да се ползвам от твоята вода.“ Това е невъзможно – Бог е Любов, Която принадлежи на всички живи същества. Благодариме за любовта, която в даден момент се излива само за теб, и повече не желай. Малкото благо, добре използвано, дава повече от всички блага в света, но неизползвани.

И тъй, дойдете ли пред извора, не се стремете да съберете всичката му вода във вашата чаша, но направете едно разумно усилие да впрегнете енергията на водата му в работа, да я превърнете в светлина. Щом светне около вас, ще свети и на обкръжаващите. Вземете тогава книгата си и четете на неговата светлина; каквото разберете и приложите от прочетеното, то ще ви причини радост – само при това положение изворът ще ви обича. Но ако искате да го обсебите само за себе си, всеки ден ще се натъквате на недоразумения, спорове и противоречия.

Стремете се към Любовта, която можете да превърнете в светлина, а светлината – в знание. Следователно да обичаш някого, това значи да разбираш неговото естество, за да се ползваш от светлината и знанието му. Който те обича, той е учен, силен, добър човек – само ученият, силният и добрият може да обича. Който се домогне до любовта на такъв човек, трябва да бъде разумен, да се ползва от знанието, силата и добротата му. Не сте ли разумни, вие ще получите от любещия ви такива уроци, които ще помните за вечни времена, и след това ще казвате, че сте разочаровани от любовта, че животът няма смисъл и т.н.; това са празни думи и лични тълкувания.

Днес ви говоря за вътрешните разумни процеси в Природата, а не за човешките разбирания. Докато живее със своите лични разбирания, човек постоянно се съмнява: в Природата, в обкръжаващите, даже и в себе си. Изпадне ли в такова крайно съмнение, той сам се осъжда на смърт. В първо време изпада в голямо мъчение, недоволство, вътрешен смут. За да излезе от това положение, трябва да признае съществуването на Великата разумност в света, която управлява всичко. Приеме ли тази Разумност, той ще вложи доверие и в Природата, и в обкръжаващите, и в себе си. Ето защо ви съветвам: ако искате да не ви бие Природата, вярвайте в нея, вярвайте в себе си. Всяко живо същество е част от Разумната природа, с която никой не може да се бори. В този смисъл разумното може да поучава неразумното, но не и обратното. Който престъпва законите на Природата, плаща контрибуции. Природата е вни-

мателна и добра към всички, които изпълняват нейните закони; противопоставят ли се на законите ѝ, налага ги на общо основание – тя не позволява да си играете с нея.

И тъй, несполуките в живота на хората се дължат на техните вътрешни противоречия. Ако е господар на положението си, човек не може да бъде в противоречие със себе си, но щом изгуби положението си на господар, той изпада във вътрешни противоречия. Свободен от противоречия е само онзи, който има правилни отношения към Божественото начало в себе си. Щом наруши отношенията си, Божественото започва да го възпитава, като му дава такива уроци, които остават паметни за вечни времена; по този начин Божественото повдига човека, помага за неговото развитие и напредък.

Да се върнем към числата. Казвахме, че числото 2 е най-мощното, непобедимо число. Следователно числото 2 не е нищо друго, освен Любовта. Затова казваме, че Любовта е единствената мощна сила, която от нищо не се огъва. Двойката е в състояние да огъне даже единицата. Като цяло число, двойката е непобедима, но като дроб, във вид на $2/3$, т.е. във вид на отношението $2:3$, вече се влияе от числото 3. Тройката представлява детето. Значи само детето, т.е. тройката, е в състояние да предизвика любовта на майката – на числото две. Кое от двете числа е по-силно – двойката или тройката? В дадения случай тройката е по-силна, защото влияе на двойката – най-мощното число. Под думата *дете* ние не разбираме формата дете, но принципа, който представлява детето. Какво дете е онова, което расте, става възрастен човек и после остарява? Дете, което остарява, не е истинско дете.

Старият човек не съдържа вече силите на числото 3. Изобщо всички неща, които остаряват, представляват сянка на Битието. Всичко, което постоянно се изменя, наричаме сянка – например ако характерът на човека постоянно се мени, той е сянка на истинския характер. В този смисъл, когато казваме, че някой има характер, подразбираме нещо постоянно, устойчиво, неизменно. Характерът може да се уподоби на извор, който тече десетки, стотици

години, без да измени качеството на водата си; колкото и време да извира, както и да се менят условията, водата му остава чиста и неизменна. Това значи човек с характер – в него умът, сърцето и волята през всички времена и епохи остават едни и същи. Могат ли златото, среброто и платината да се изменят? На каквито и действия да се подложат, те запазват свойствата си, затова тези метали наричаме благородни.

Проявите на човешкия характер могат да бъдат различни, но по естество характерът не трябва да се изменя. Щом характерът на някого се е изменил, това показва, че в естеството му е влязъл чужд елемент от нисък уровен. За да се върне в първото си положение, човек трябва да изхвърли този елемент от характера си.

За да не изпада в областта на сенките, или на нереалността, човек трябва да се кали, да изработи в себе си характер, за което от него се искат две неща: сърцето и умът му да бъдат устойчиви; с други думи казано: човек трябва да има ум и сърце, които да се проявяват по различен начин, но никога да не се изменят. Между характера и Любовта съществува известно подобие – и двете имат много прояви, без да се изменят. Тази е причината, поради която хората търсят характерен и любещ човек – да могат да разчитат на него като на канара в бурно море.

Оттук ние отиваме по-далеч и казваме: единствената сила, на която човек може всякога да уповава, е Божията любов. Обичайте Бога, за да ви обича и Той. Бог е възлюбил човека още преди създаването му, но и човек трябва да Му отговори с любов – това е първото правилно отношение, което съществува между човешката душа и нейния Създател; без тази взаимна любов животът не може да се прояви.

Ако не обича Бога, човек ще потърси любовта на подобния си, която ще му причини големи нещастия и страдания, защото е попаднал на същество, което не стои по-високо от него. В търсене на Любовта човек се заблуждава и попада там, където не трябва. Когато две същества се намират на една и съща плоскост, например на правата

А _____ В, между тях не става никакво движение, защото те имат еднакви разбирания, еднакви стремежи, вследствие на което се явява известен застой. Но ако едно от двете същества се повдигне по-високо, правата АВ взима наклонено положение и между съществата вече се явява известно движение, което се проявява като мисъл. Ето защо между любовта на двама души единият трябва да стои по-високо – да внася тласък, подем, сила в другия. Обикновено онзи, който обича, стои по-ниско от този, когото обича; когото обичат стои по-високо, за да пръска светлина и знание в пътя на онзи, който го обича.

И тъй, стремете се към същества, които стоят по-високо от вас. От време на време тия същества трябва да са готови да слизат при вас, за да ви повдигнат. От една страна, вашият стремеж към тях, от друга – тяхното слизание до вашия уровень, стават причина за растенето ви. Така действа Бог върху човека, затова казваме, че човек може да люби само Бога. Дали ще Го намерите проявен в човека, в животното или в растението – това не е важно; възлюбете Бога и в малкото, и в голямото същество и не се страхувайте.

В стремежа си към Бога трябва да бъдете внимателни, да не изпаднете пред някаква измама, да мислите, че сте видели Бога, а всъщност сте далеч от Него. Любовта разбира правилни отношения между съществата. Който стои по-високо, той слиза; който стои по-ниско, възлиза. Ако в любовта на две същества не става слизание и възлизане, тя не е истинска. Ако в любовта им няма даване и вземане, отношенията не са правилни.

Каквито са отношенията между две разумни същества, такива отношения трябва да съществуват между Разумната природа и човека. Разумната природа е виден професор, от който човек се учи. Тя стои на известна висота и оттам предава уроците си. Когато човек не разбере нещо от нейните уроци, тя слиза до него, отваря книгите си и започва да чете. Мнозина се запитват къде е разумността в Природата; където и да пипнете, все на нея ще попаднете, но от вас зависи как ще я видите и разберете. Къде е

разумността на цигулката: в лъка, в струните или в самата цигулка? Където стъпват пръстите на цигуларя, там е разумността. Всеки тон съдържа известна разумност. Който разбира разумността, той може да се ползва от нея; който не я разбира, е глух и сляп за нея.

Днес повечето хора минават за учени, за знаещи. Те казват, че мнозина знаят, а като дойдат до приложение на знанието си, отстъпват; това не е знание. Ние наричаме истински учен онзи, който твори и прилага, който каквото казва, го прави. Ние наричаме истински любещ онзи, когото никаква сила в света не може да победи. А тъй, да говори само за Любовта, без да разполага с нейните сили, това не е Любов. Истински любещия никакъв куршум не го лови. Опитайте се да го стреляте, да видите каква сила крие той в себе си; колкото пъти го стреляте, толкова пъти той ще върне куршума ви назад. Така постъпва и Природата – ако опитате да говорите по неин адрес празни думи, т.е. да хвърляте куршуми срещу нея, тя ще ви ги върне назад, ще ви хване за ушите, ще ви разтърси добре и ще каже: „Така не се отнася с майка“. Майката куршум не я лови, но тя не позволява на неразумните деца да си играят с нея.

Сега аз обръщам вниманието ви на Великото, към което се стремите. Човек се определя от това, към което се стреми. Къде е човекът? В машината, която се стреми към постигане на някаква велика цел. За да имате ясна представа за човека и неговото място, ще приведа следния пример. Имате един локомотив, машинист и определена цел на движение. Машината е приготвена и в определен час машинистът тръгва на път. Пътят е дълъг, има много пунктове, които той трябва да стигне за дадено време. Защо трябва да стигне там – не знае. Във вагоните има пътници, всеки от тях се стреми към точно определена цел, която трябва да постигне, като за всички е важен и часът на пристигането. Какъв е стремежът на пътника – нито локомотивът знае, нито машинистът. Последният има отношение към локомотива, но не и към отделния пътник. Ето защо, искате ли да знаете къде е мястото на

човека, търсете го в пътника, в неговия непреривен стремеж към Великото и Необятно начало в света. Машинистът представлява огнището на човека, където огънят се раздухва, а локомотивът е несъзнателното и механично начало в човека.

И тъй, реално в човека е само онова, което се стреми към Първата причина – само то е неизменно; всичко друго в него, което е подложено на постоянни промени, представлява средства, пособия, от които той се ползва. Без влак, като съобщително средство, ние не можем да пристигнем на определеното време до своята цел. Ще кажете, че и без влак може; не може – ние трябва да бъдем точни, да пристигнем навреме до определената цел.

Първото условие за разумен живот е точността – ако не си точен, ти не можеш да реализираш желанието си; когато е точен, човек знае какво иска, колко неща иска и за колко време ги иска. Той знае, че не може да изпие десет литра вода в продължение на един час. Това се отнася и за сърдечния, и за умствения свят. Както е невъзможно човек да изпие десет литра вода за един час, така също е невъзможно да реализира десет желания или десет идеи за един час. Точно определено е за колко време може да реализира една своя мисъл или едно желание; сто грама вода и детето може да изпие за един час.

Следователно разумните неща са възможни за всички, а неразумните – за малцина. Разумно употребени, нещата всякога дават добри резултати.

Тайна молитва.

34. лекция, 1 май 1931 г., София, Изгрев

ОБИКНОВЕНИ И НЕОБИКНОВЕНИ ИДЕИ

Чрез светлата Любов се постига красотата в живота.

Ще прочета 150. псалом, който представлява хваление на Господа.

Задача: четете този псалом всеки ден в продължение на една седмица. Извадете по-важните мисли от него, а след това нека всеки опита да съчини един псалом. Как ще хвалите Господа, ако нямате китара и не знаете да свирите?

Казано е в псалма: „Хвалете Го с псалтир и китара; хвалете Го с тъпан и ликуване; хвалете Го със струни и със свирки; хвалете Го с доброгласни кимвали; хвалете Го с възкликателни кимвали!“; „Всяко дихание да хвали Господа! Алилуйа!“.

Как ще хвалите Господа, ако нямате тези инструменти? В псалма се говори за псалтир, за китара, за тъпан, за кимвали, за доброгласни свирки – къде ще намерите тези инструменти? В човека – отворете сърцата и умовете си за Господа и те ще запеят и засвирят със своите инструменти, и ще Го възхвалят.

Този псалом е писан преди повече от две хиляди години, но и до днес не е изгубил цената си, защото съдържа необикновени идеи, т.е. идейни мисли. Необикновените идеи са безсмъртни, остават за вечни времена и епохи; те са подобни на златото. Обикновените идеи са временни, преходни, както книжните пари. Че е така, проследете мислите, които минават през вашия ум, и сами ще различите обикновените от необикновените идеи. Когато през ума ви мине една обикновена идея, втори път не искате да се спирате върху нея – защо? Като смъртна, в нея има нещо горчиво, кисело, което показва, че е станало слабо ферментиране. Дайте на детето един горчив хап против треска и се опитайте след това да му дадете втори хап –

много време трябва да го залъгвате, докато го заставите да го вземе. Мине ли през ума ви една необикновена идея, вие често я повтаряте, мислите върху нея, споделяте я с близките си, разработвате я – приятно ви е да се занимавате с нея. Много естествено – тази идея е злато, тя е безсмъртна; колкото и пъти да я прекарвате през главата си, тя става все по-богата, но не се изменя.

Коя е идейната мисъл в прочетения псалом? Хвалението на Господа. Да хвалиш Господа – това е безсмъртна, необикновена идея. Хвалете Господа през всички времена и епохи, през вечността, защото Той е вечен. Как ще Го хвалите – това е въпрос, който има отношение към времето. На всяко време ще Го хвалите по различен начин: понякога с китара, понякога с кимвал и тъпан; понякога със свирки, с флейти и цигулки, а понякога с песни и слова, които се изливат от дълбочината на душата. Да хвалиш Господа – това е необикновеното, което излиза извън времето и пространството.

И тъй, разликата между обикновените и необикновените идеи е такава, каквато е между сладкото и горчивото, между младостта и старостта. Обикновените идеи са горчивите хапове, от които всеки бяга; те всякога причиняват вкисване в човека, което го прави стар и изнемощял. Необикновените идеи са сладките неща в живота, към които всеки се стреми. Който яде сладки храни, всякога е млад; той е подобен на житното зърно в хамбара, което живее безгрижно, весело, не мисли за утрешния ден, но има условия да израсте и да върже плод и щом го посадят в земята, то пуска коренчета, бради, с които се прикрепва здраво за почвата. Следователно, когато кажете, че някой човек е възмъжал, пуснал брада, ние подразбираме, че той е посаден в земята, при неблагоприятни условия.

Значи неблагоприятните условия са резултат на обикновените идеи, а благоприятните – на необикновените. Но благоприятните условия се крият зад неблагоприятните, затова, когато изпаднете в неблагоприятни условия, не се обезсърчавайте – зад тях се крият благоприятните; те са тясно свързани помежду си. Когато човек изучава

обикновените процеси, знае, че зад тях се крие нещо необикновено, но за да го види, той трябва да мине през обикновените процеси, които причиняват мъчнотии, страдания, противоречия. Като мине през страданията, човек излиза на отвъдната страна на живота, където го чакат благоприятните условия.

Има неизбежни страдания в живота на човека, които го правят разумен. Като поумнее, той придобива нещо ценно в себе си, което показва, че е работил в лабораториите на Природата. Природата има много лаборатории, в които се приготвят както външните, така и вътрешните органи на човека. Колкото по-добър, по-разумен и по-силен е човек, толкова по-здрав и по-фина са изработени неговите органи; материята им е по-фина, по-доброкачествена. Такъв човек наричаме здрав и организиран. Както облеклото отговаря на вътрешните качества и на културата на човека, така и устройството на неговите външни и вътрешни органи отговаря на силите в неговия организъм. Ако един ангел слезе на Земята, всички хора ще се съберат около него да го гледат – защо? Той е високоорганизиран, материята, от която е направен, е фина, устойчива, обходата му е свършена.

Как познавате, че вашият ангел ви е посетил – по радостта, която изпитвате. Щом започнете да плачете и да страдате, ангелът ви е напуснал; ако пак ви посети, отново ставате радостни и весели. Значи докато ангелът ви е с вас, вие сте смели и решителни, радостни и весели, въодушевявате се от необикновени идеи; когато се отдалечи от вас, изгубвате радостта си, влизате в областта на обикновените идеи и казвате, че всичко с вас е свършено.

Ангелите посещават хората по невидим път, като им предават своята разумност и светлина, както огънят предава топлината си на добрите проводници. По отношение на ангелите хората са добри проводници, но понякога става пропукване на тяхната инсталация, вследствие на което те губят топлината и светлината, която възприемат от ангелите. Щом изгубят светлината и топлината си, те изгубват и знанието си.

Като говорим за идеите, явява се въпросът как те се раждат. Идеите не се раждат, не растат, нито се развиват, а само се проявяват. Защо идеите не растат? Защото растенето подразбира процес на пробуждане и следователно за растене, т.е. за пробуждане на идеите не може да става въпрос. Но ние можем да говорим за растене на човека: детето расте първо физически; щом намалява физическото растене, чувствата започват да се проявяват, а след тях – мислите. Ако чувствата и мислите не се проявяват, животът на човека се обезсмисля.

Изобщо в човека стават такива процеси, каквито и в Природата. Докато между Природата и човека има съгласие, той се въодушевява, радва се на живота; отклони ли се от пътя на Природата и поеме ли свой специфичен път, той изгубва радостта и въодушевляването. Много естествено – човешките процеси са временни и преходни, а природните – вечни.

Казвате: „Какво значение имат идеите в света?“. Каквото и златните монети. Може ли златната монета да изгуби стойността си? Не може – и от най-дълбока древност да е, златната монета си остава златна, с определена цена и стойност, и всякога има обращение.

Не само златото не губи стойността си, но има още много неща, ценни във всяко време и през всяка епоха. Представете си, че имате една стара свещ, от стотици години, направена от най-хубав материал. Ценна ли е тази свещ и днес? Ако може да се запали и гори, тя е ценна; това показва, че е направена от доброкачествен материал. Когато и да я запалите, тя гори, дава светлина, на която можете да четете. Какво ще кажете за лампа, която може да гори вечно? Ако една доброкачествена свещ е ценна по всяко време, вечно горящата лампа ще бъде още по-ценна.

Ако златото, свещта и вечногорящата лампа не губят стойността си, какво бихте казали тогава за необикновените идеи? Да имаш една необикновена идея, това значи да има на какво да разчиташ не само през един живот, но и през вечността. Достатъчно е да се докоснеш до пружина

жината на необикновената идея, за да ти отговори. При каквито и условия да се намирате, разчитайте на необикновените идеи – те никога не изневеряват. Обикновените всякога могат да изневерят на човека. Като знаете това, градете живота си върху необикновените идеи. Градите ли върху обикновените, вие ще се намерите в положението на човек, който е съградил къщата си на пясък – като завалят дъждовете, тя се събаря. Градете къщите си върху почва, която никакви сили не могат да подкопаят.

Като ученици, вие изучавате музика и пеене, минавате за музикални. Щом е така, изпейте един идеен тон. Вие вече знаете в какво се заключава идейното. Идеен тон е този, който никога не губи стойността си. Който чуе такъв тон, не може да го забрави. Обикновените тонове лесно губят цената си, те дразнят ухото, особено чувствителното. Ако някой музикален човек чуе един обикновен тон, той напуска салона и излиза навън; за него обикновеният тон е фалшив, а ухото му не може да възприема фалшивите тонове.

На такива тонове се натъкваме навсякъде в живота. Проповедникът говори от амвона си и чува фалшивите тонове на своите пасоми. Ако има крайно музикално ухо, той веднага ще напусне амвона. Изкуство е човек да чува фалшиви тонове, т.е. обикновени, и да ги трансформира. Не може ли да ги трансформира, той иска да напусне живота и казва: „Дотегна ми този живот“. Кое му е дотегнало? Фалшивите тонове, т.е. обикновените идеи. Не е лесно човек да понася фалшивите тонове, но не е лесно да взима всякога чисти, идейни тонове. Да взимаш всякога чист тон значи да носиш в себе си основния тон и да можеш да се хармонизираш според него; не можеш ли да постигнеш това, ти прибягваш до някакъв външен инструмент – камертон. Щом не можеш да се хармонизираш по естествен начин, и с камертон е добре. Важно е да не бързаш, да се хармонизираш по камертона.

И тъй, ако искате да знаете какъв е основният тон, идете в музикалния свят, между Възвишените същества; там ще чуете истинската музика, ще разберете какво зна-

чи чист, верен тон. Основният тон има свойството да пали загасените свещи, следователно, ако вашата свещ е загаснала, като чуете основния тон, тя веднага ще се запали и ще свети; ако тонът не е основен, свещта няма да се запали. По това свойство можете да познаете и вашия основен тон. Това не трябва да ви обезсърчава – пейте, упражнявайте се, докато тонът ви придобие нужната чистота и пластичност.

Когато искат да кажат, че някой музикант не е добър, употребяват израза: „Свещта му е загаснала“. Сама по себе си, като изкуство, музиката е крайно вискателна – тя признава за добри певци и музиканти само онези, от песента на които изгасналата свещ се запалва. Да пееш, това значи песента ти да запали изгасналата ти свещ; това наричаме ние необикновена, чиста, идейна музика, или с една дума – жива музика. Ако от песента ви свещта не се запали, музиката ви е безидейна, обикновена, мъртва.

Живата музика разсейва облаците от съзнанието на човека и същевременно изпъжда въвн от човешката душа всички скърби и страдания; ето защо, когато ставате от сън, правете опити да взимате основния тон на живота. Кой е основният тон на живота не знаете, в музиката обаче основният тон е *до*. Освен него има още два, които заедно с първия образуват основен акорд, или основно съзвучие: *до*, *ми*, *сол*. Съчетанието между трите тона представлява основните тонове на три свята; оттук вадим заключението, че не само физическият, но и Духовният, и Умственият свят имат свои основни тонове.

Като говорим за идеите, ние имаме предвид идеите в трите свята: във физическия, в Духовния и в Умствения; те взаимно се допълват. Ето защо, когато се казва: *Гладна мечка хоро не играе*, имаме предвид единството между идеите в трите свята. Наистина, човек не може да играе, ако краката му не са здрави. Здравите крака и здравето тяло са в зависимост от чувствата и мислите на човека. Ако идеите му в чувствения и в умствения свят са необикновени, човек е здрав и може да играе. За да бъде здрав, той трябва да яде, но съзнателно, с участието на мисълта.

Глаголът *ямъ* на български език започва с буквата *Я*, която означава, че човек трябва да яде, да има сили, да се движи, да вдига краката си. Буквата *М* показва, че като яде, човек има сили да се качва по планините и да слиза, т.е. да върши високи и трудни работи. На края думата *ямъ* завършва с буквата *Ъ*, която означава почивка. В края на думите *Ъ* не се произнася, както и френското няма *Е*, но когато *Ъ* е в средата на думите, се чете, както нямото *Е*, написано в средата, се произнася; в това отношение между българите и французите има нещо, по което си приличат.

Като изучавате различните народности, виждате, че всеки народ има специфични нрави, обичаи, характерни черти, по които се отличава от другите народи. Например французинът е бърз в действията си, а англичанинът бавен. Ако в главата на англичанина се роди някаква идея, той не бърза да я разпространява; попадне ли тази идея в ума на французина, веднага я разпространява – той взема яйцето от кокошката и веднага го продава. Англичанинът вижда, че кокошката е снесла яйце, но дълго време мисли как да постъпи, на кого да го продаде, дали този, който се наема да го купи, е добър платец. Англичанинът е хладнокръвен, спокоен.

В едно купе на влака пътували няколко души, между които един англичанин и други от различни народности. По едно време англичанинът видял, че на един от пътниците срещу него се запалила дрехата от цигарата му и започнала слабо да дими. Понеже не се познавал с този господин, англичанинът не посмял да каже, че дрехата му гори. Той се оглеждал насам-натам, за да намери някой познат пътник. Като забелязал, че един от пътниците му е познат, той приближил до него и казал: „Моля, запознайте ме с този господин“. След това се обърнал към непознатия и му казал: „Господине, дрехата ви гори“. Това са характерни черти на англичанина – той е хладнокръвен, повече мълчи, мисли, а малко говори. От гледището на своето хладнокръвие той си казва: „Няма защо да бързам да предупреждавам този човек, че дрехата му гори – и без да му кажа това, той ще разбере; като го припари огънят, ще се стресне и ще го изгаси“.

Като ученици, вие трябва да се стремите към идейните неща, а да избягвате безидейните, които създават натрупвания в човека. Старостта, от която хората се оплакват, се дължи именно на натрупвания в чувствения, в умствения и във физическия свят на човека. Натрупването е резултат на обикновените идеи в човешкия живот. За да се подмладите и да се освободите от натрупванията в себе си, вие трябва да имате ако не всеки ден по една основна идея, поне по една в месеца. Ако имате 12 основни идеи през годината, те представляват капитал, с който можете свободно да работите. Затова основните идеи наричаме необикновени, безсмъртни.

Следователно стремете се към необикновените идеи, за да поставите здрава основа на своето бъдеще.

Чрез светлата Любов се постига красотата на живота.

35. лекция, 8 май 1931 г., София, Изгрев

НОВАТА ЕПОХА

Чрез светлата Любов се постига красотата в живота.

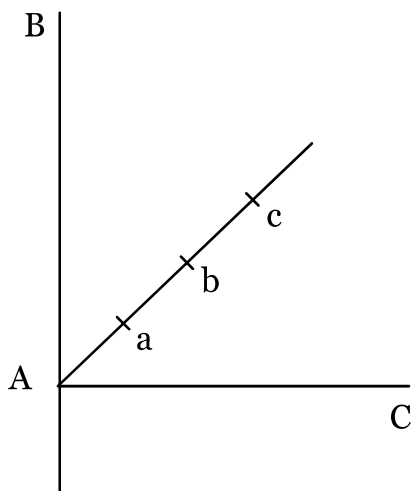
Тайна молитва.

Всяка идея, или мисъл, която минава през ума на човека и се произнася чрез устата му, предизвиква известен образ или картина. Например мисълта *да отидем на екскурзия* предизвиква картина за някоя хубава планинска местност; мисълта *да отидем на чешмата за вода* рисува във въображението ни образа на някоя чешма, от която изобилно тече чиста вода; като кажем *да се молим*, пред нас изпъква възвишен, красив свят, напълно хармоничен. Молитвата въвежда човека в света на хармонията, но и да не е влязъл в този свят, за предпочитане е да мисли за него, отколкото никак да не мисли. Благословение е за човека да потъне в мисли за Възвишения свят, макар и да не живее още там, затова казваме, че човек трябва да мисли за Бога, постоянно да Го държи в ума си, макар Той да е още недостъпен за него. Следователно мислете за Бога, вярвайте в Него, обичайте Го, за да държите съзнанието си будно, да отправите ума си към Възвишения свят.

Какво придобива човек, когато се свързва с Възвишения свят? Като мисли за възвишеното, човек възприема новото. Това не значи, че изведнъж ще стане нов човек и ще се отрече от старото; новото постепенно измества старото, както новите плодове изместват старите. Вчерас сте яли стар плод, но щом дойде нов, старият отстъпва мястото си на новия; когато новият свърши, пак може да ядете стар. Не всякога старото е развалено или бракувано. Има стари неща, които не губят цената си, но ако новите напълно ги заместват, естествено е тях да предпочитате.

Често чувате да се говори за новата, за положителната наука и същевременно се говори за някои стари филосо-

фи. Например казват, че Лайбниц¹⁷ развил философията си в съчинението си *Монадология*, Кант – в съчинението си *Чистият разум*, Ремке¹⁸ пък основава философията си върху „даденото“. Има нещо вярно във философията на тези учени, но има и нещо недоизказано. Сега трябва да дойдат новите философи, да допълнят и преработят мисълта на старите. Например под думата *дадено* ние разбираме пъпка, която чака времето на своето проявяване; когато дойде пролетта, пъпката ще се разтвори, ще цъфне, ще завърже плод и наесен плодът ще узрее. В този смисъл *даденото* подразбира непрекъснат процес на проявяване; с едно даване въпросът не се изчерпва.

Фиг. 1

Как разбирате мисълта, че старото не се губи, нито може да се отрече? Представете си, че имате едно семе – *A*, което посадите в земята, т.е. в гъстата материя (фиг. 1), което пуска коренчета надолу, където проявява своя живот. След време се явяват стъбълце, клончета и листа – семето *A* проявява живота си нагоре, в точка *B*, т.е. в рядка среда. Правата *AC* представлява равнището на почвата. Между двете прави *AC* и *AB* имаме равнодейства-

щата, която представлява резултат. Дойдем ли до резултата, виждаме, че той е непреривен процес, а именно: в продължение на десет години имаме резултата *Aa*; в продължение на други десет години имаме резултата *Ab*, после – резултата *Ac* и т.н. Това нарастване продължава стотици години, вследствие на което казваме, че *даденото* подразбира непреривен процес, в който не става никакво изчерпване. Следователно с живота на семето, посадено в

земята, идеята за старото и новото става ясна. Не можете да отричате старото, т.е. миналото, защото новото се гради върху него.

Когато гледате през очите на Природата, вие не можете да отделите старото от новото, но влезете ли в живота на хората, там има деление на стари и млади. В Природата всички неща са неразривно свързани, като части от цялото. Благодарение на тази връзка дървото живее продължително, като през период от няколко години придобива нещо ново. Какво придобива дървото? То се свързва с все повече и повече хора; колкото повече и по-добри плодове дава дървото, с толкова повече хора се свързва и в края на краищата се обогатява. Това наричаме *развитие, или култура на дървото*. Последните плодове на дървото са по-хубави от първите. Младото дърво не дава доброкачествени плодове, но колкото повече годините минават, плодовете му стават по-едри, по-вкусни и по-сочни. Изворът, който е текъл десетки и стотици години, има по-хубава вода от тази, която е текла в първите години на извирането му. Кога човек свири по-добре – когато започва да учи или когато е свирил 15-20 години редовно? Кога разполага с повече знания – когато влиза в университета или когато излиза? Когато е започвал да учи, да свири, да пее, човек е съдържал в себе си всичко, което впоследствие е проявил, но то е било още в латентно, т.е. в спящо състояние. Когато работи, той постепенно се проявява; като завърши науките си, пак не е напълно проявен, но започва да се проявява, намира се вече в процеса на проявяването.

Мнозина не успяват да проявят дарбите си и да ги развият, защото очакват да получат всичко наготово; те мислят, че знанието, богатството, силата могат да им дойдат пред нозете. Това е невъзможно, работа се иска от човека! Някой си купи един лотарийен билет и чака – дано да спечели нещо. Добре е понякога човек да си купува по един-два лотарийни билета, но да не престава да работи. Нека сложи лотарийния билет в някоя кутия и да го заключи, да не разчита на него. Колкото повече работи, толкова повече възможности има да спечели. Щом работи, лота-

рийният билет ще бъде пълен; ако не работи, билетът излиза празен. При това положение да купувате лотарийни билети, които не печелят, значи да губите време и пари напразно.

Всички купуват лотарийни билети, като не подозират, че на всекиго е даден по един лотариен билет, който трябва да се сложи в действие. Всеки човек има мозък, с който трябва да работи, да мисли, за да излезе от него добър философ, поет, музикант или художник. Как е станал човек философ? Чрез мисъл; като е мислил дълго време върху известен въпрос, най-после той се е проявил, станал е прочут, целият свят му отдава слава и почит. Не е ли това неговият лотариен билет? Някой друг е работил дълго време върху поезията и е станал виден поет, целият свят заговаря за него; ето че и неговият билет печели. Някой момък иска да се ожени за добра, красива мома и постоянно мисли за това; мисли за нея, но и работи, докато един ден срещне такава мома, която го разбира и оценява. Празен ли излезе неговият билет?

Понякога хората се оплакват от неуспехи, защото като придобият известно знание или завършат някаква наука, престават вече да работят и да учат, като очакват да ги назначат на висока служба и ако не получат такава, се отчайват. Защо не вземат пример от пчелите и мравките, от мушиците и бръмбарите? Кой ги е назначил на служба? Никой не ги е назначил, но въпреки това по цял ден работят. Като видите как тичат, хвърчат и работят, кажете си: „Ако пчелата, мравката и бръмбарът работят, и аз мога да работя като тях“. – „Ама метод нямам.“ На тях кой им даде метод? Методът за работа се крие в човека, само условията идват отвън; импулсът за работа е в човека, а условията и средствата се дават отвън. Човек може с години да стои пред вратата на съкровището, но ако не посегне да я отвори, нищо няма да придобие; направи ли малко усилие да отвори вратата, всичко ще му се даде – ще влезе в замъка, ще обиколи всички ъгли и ще си вземе каквото му е нужно. Условията го чакат, но от него се иска да направи малко усилие, да вдигне ръката

си, да посегне към тях. – „Как ще повдигна ръката си да отворя?“ Това е метод, който човек сам трябва да намери. Да мисли, че и методът може да му се даде наготово, това е заблуждение.

Често хората се спъват, когато се сравняват едни с други. Например някой гледа как другите работят и казва: „Аз съм останал назад, хората са свършили много работа“. Ако това е така в действителност, насърчавайте се, без да се спъвате. Слугата, който е прекарал повече години при господаря си, естествено ще свърши повече работа. Ако някой е научил изкуството да плува, това не подразбира, че знае всичко; той може да плува, да владее водата, но като излезе на суша, вижда, че много неща не може да направи. Ето защо, който владее водата, може да свърши много работа; който не знае да плува, ще изгуби много време, докато намери лодка или мост, за да мине на другия бряг, но щом излезе на брега, влиза вече в ролята си на господар на сушата – започва да работи и си набавя изгубеното време.

Помнете: всяка идея, която засяга ума, сърцето и волята ви, е по-ценна от тази, която няма никакво отношение към вас. Следователно какво ще придобиете, ако кажете, че хората работят повече или по-малко от вас или ако кажете, че някога човечеството е било по-добро или по-лошо. За вас е важно какво вие можете да направите в даден момент или какво е човечеството днес. Какво е било миналото, добро или лошо, това може само да ви поучава и насърчава. Ако миналото не може да ви стимулира, то няма отношение към вас. Ако злото и Доброто не ви подтикват към работа, те остават за вас отвлечени понятия, към които нямате никакво отношение. Ето защо, влезе ли в ума ви една Божествена идея, не я отхвърляйте, дайте ѝ възможност да се реализира, да стане ваша плът и кръв.

И тъй, ако извадите от себе си Божествения елемент, т.е. връзката си с Божествения свят, вие ще обезсмислите живота си. Ако разглеждате името си, ще дойдете до заключение, че първата буква от него никога не се изменя –

тя е тясно свързана с вашето естество и главно с характера ви. Другите букви могат да се изменят или не, но първата остава неизменна. Каквито и промени да правите с името си, никога не го съкращавайте. Можете да го удължите, да внесете в него още няколко букви, но в никой случай не го съкращавайте. Тази е причината германците да имат много дълги думи в езика си. Понеже се намират в ограничителни условия, разполагат с малко земя, в която да проявят своята енергия и ум, активност и сила, те увеличават броя на буквите в думите си и често съединяват по две-три думи в една; това показва, че търсят изходен път за излизане от ограниченията, в които се намират. Англичаните пък разполагат с много земя, вследствие на което думите, с които си служат в речта, са повечето къси.

Следователно, когато думите, с които си служи един народ, са къси, това показва, че колата на този народ е много натоварена; той трябва да я разтовари малко, за да не се счупи. Ако думите са дълги, колата му е слабо натоварена, има още място за товарене. Значи колата на англичаните е много натоварена, а на германците – слабо натоварена, има още място да я товарят. Всеки човек в живота си минава през положението на германец и англичанин: ту се товари, ту се разтоварва; минава от неблагоприятните условия в благоприятни и обратно – от благоприятни в неблагоприятни.

Чувате да казват за някого, че много мисли, а за друг – че малко мисли. Когато мисли много, човек се намира в трудно положение; той знае, че като мисли, ще излезе от мъчнотията си. Човек трябва да мисли, а не да се тревожи и безпокои; мисълта е едно нещо, а тревогата – друго. Като мисли, той открива различни методи за научни изследвания, за справяне с мъчнотиите. След дълго размишление Архимед¹⁹ откри закона за плаване на телата. Той го разреши в банята, докато се къпеше, откъдето излезе гол и извика: „Еврика!“. Ще кажете, че е смешно положението на голия човек, особено учен да излезе гол от банята. Важно е, че Архимед внесе в света една велика идея, въз основа на която се направиха толкова открития в областта

на мореплаването, а впоследствие и на въздухоплаването. Значи съдържанието осмисля нещата, а не външната им обстановка. Много хора днес ходят голи, но нищо не са внесли в света. Архимед веднъж излезе гол, но обогати науката с една велика истина.

Следователно силата на нещата не е във формата, нито в съдържанието, но в онзи, който може да използва това съдържание. Например ако получите като подарък красиво подвързани ноти, силата им не е нито в подвързията, нито в съдържанието; трябва да дойде някой пианист или цигулар, да отвори нотите и да започне да свири. Значи условията са в нотите, възможностите – в инструмента, но трябва да дойде артистът и да съчетае условията с възможностите, за да реализира идеята, която е вложена в тях. Същата аналогия можем да направим между човека и света, в който той живее. Светът е написана книга; силите, които действат в него, представляват инструментите; след това трябва да дойдат артистите, да засвирят на тия инструменти и да покажат какво могат да изкарат от съчетанието на написаното в книгата и инструментите.

Дойде ли до ухото ви музика, спрете се и започнете да размишлявате. Няма по-хубаво нещо от правата мисъл. Да мислиш право, това значи да имаш ясна представа за всичко, което става в света. Виждате, че някой страда или се радва; като разбирате нещата, вие влизате в положението му и знаете как да му помогнете.

Като говорим за страданията, ще знаете, че всички хора са изложени на тях, няма човек в света, който може да ги избегне; повече или по-малко, човек непременно ще мине през страданията. Като погледнете главата, лицето и ръката на човека, ще видите, че там е написано всичко, което му предстои да преживее. Достатъчно е човек да знае малко астрология и хиромантия, за да разбере предварително какво го очаква. Има астролози и хиромантици, които могат да предсказват бъдещето на човека. На търговеца могат да кажат какви стоки да си набави повече, кога да си ги достави и т.н., но това, което могат да кажат на един търговец, не се отнася до всички търговци – напри-

мер един търговец може да спечели от покупката на захар, но ако друг търговец направи същата покупка, може да пропадне. В живота подражанието не води всякога към добър резултат. Това, което се отнася до една майка, не важи за друга. Ако един тухлар работи добре, това не значи, че в същата местност трябва да се явят още няколко тухлари – голямото производство на тухли на едно и също място намалява цената им, а с това се влошава положението на тухларите. Ето защо помнете, че астрологията, хиромантията, физиогномиката като науки имат отношение както към цялото, така и към частите. За всеки човек е определено какво му предстои да мине, какви страдания и радости го очакват, на какви успехи и неуспехи ще се натъкне; същевременно определени са и неговите отношения към обкръжаващите, към цялото Битие.

Днес много хора се оплакват, че нямат работа. Защо нямат работа? Защото производството на учените е голямо. Всяка година завършват университет хиляди души, за които няма вакантни места, които са съгласни да ги назначават в села, но и там няма свободни места и затова мнозина се принуждават да отиват в странство, там да работят. Не е въпрос да напуснеш отечеството си, но предварително трябва да знаеш за каква работа си способен. Като се поддават на подражаване, някои отстъпват от своето предназначение и изучават предмет, който не им се удава. Всеки трябва да знае какво може сам да направи, а не какво другите хора правят. Като попадне на това, за което е предназначен, за него непременно ще се намери място.

За всеки човек е определено едно място в живота. Намери ли предмета, върху който трябва да работи, непременно ще намери своето място. При това всеки трябва да работи така, че сам да е доволен от работата си, да не очаква одобрението на хората. Нима работата, която Христос свърши, се одобри от хората? Навремето малцина я одобриха, но след две хиляди години много хора станаха Негови последователи. Христос беше доволен от Своята работа.

Мнозина искат да бъдат като Христа. Няма по-лесно от това, никой не им пречи да бъдат като Христа, но за себе си, а не за хората. Човек първо трябва да изработи образа на Христа в себе си и после да го представи на хората. Навремето си и Христос не беше признат от хората, затова Го разпнаха. Римската власт гледаше на Него като на неблагонадежден и опасен човек. Наистина, опасен беше Христос за Римската империя. Страхуваха се от Него и си казваха: „Как е възможно толкова млад човек, едва 30-годишен, да се готви за цар на юдеите! Значи Той иска да направи революция!“. В заключение на това Пилат намери някакъв член от римското право, въз основа на който Го осъдиха. Като се намери в трудно положение пред съвестта си, Пилат каза: „Не намирам никаква вина в този човек. Измивам ръцете си от всякаква отговорност“. Въпреки това осъдиха Христа и Го разпнаха. За да се оправдаят за престъплението, което извършиха по отношение на Христа, книжниците и фарисеите Го обвиниха, че се наричал цар на юдеите, с което нарушавал законите на Римската империя.

Страшно е, когато човек нарушава законите на Разумната природа. Човешките закони могат да хванат човека, но ако той спазва законите на Великата природа, ще възкръсне като Христа. Затова Христос е казал: „Не противи се на злото!“. Злото представлява лошите условия – значи не противи се на лошите условия, остави ги да минат, за да дойдат добрите. Какво представляват добрите условия? Те са идейните, т.е. необикновени мисли, които стимулират човека. Разчитайте на тези мисли, защото те насърчават и въодушевяват. Допускайте в ума си само идейни мисли, за да излезете по-скоро от областта на разочарованията, която наричаме област на смъртта, на ада, на мъчението. Колкото по-скоро излезете от тази област, толкова по-добри условия ви чакат.

Добрите условия представляват новата епоха, която всички хора очакват, но докато дойде до новата епоха, човек непременно ще мине през разочарованието. Никой не може да избегне тази област; каквото и да правите, ще

минете през нея. Христос я нарича *тясна врата*. За да мине през тясната врата, човек трябва да остави раницата си отвън, да не му пречи. Големи разочарования прекарва човек, докато мине тясната врата, но колкото и да са големи, те не са по-големи от Христовите, защото Той пръв мина през тясната врата. Пътят на съвременните хора е вече проправен и осветен.

Като не разбират законите на Живота, мнозина считат културата и постиженията за свое собствено дело. Те не подозират, че културата е резултат на усилията, които Възвишените същества правят – те работят върху умовете на хората, като внасят светлина в тях, а в сърцата им внасят възвишени подтици, благородни желания и чувства. Щом съзнаят това, хората ще разберат, че културата не е нищо друго, освен съзнателна работа на Разумния свят върху цялото човечество. Музиката, поезията, изкуството, науката, които осмислят живота на хората, слизат от Възвишения свят като идеи и се реализират на Земята.

Сегашните хора реализират идеите на Възвишения свят, а бъдещото поколение ще ги приеме наготово, в наследство, но ще му се възложи нова работа – да усъвършенства това, което е придобило. Всеки човек, всяко общество, всеки народ, всяка нова епоха допринасят по нещо за великата сграда на бъдещата култура. Приложете и вие своето участие в тази велика сграда, за да се ползвате в бъдеще от нейните придобивки.

Тайна молитва.

36. лекция, 15 май 1931 г., София, Изгрев

СКРИТИТЕ ТАЛАНТИ

Тайна молитва.

Съвременните хора говорят за анализ на нещата. Какво разбирате под думата *анализ*? Ако зададете този въпрос на химика, той ще каже, че да анализира едно вещество, това значи да определи неговия качествен и количествен състав. Ако зададете същия въпрос на психолога, той ще каже, че под *анализ* се разбира определяне на качеството на човешките мисли, чувства и постъпки. Когато анализирате една мисъл, първо разглеждате нейните подбудителни причини; трябва да знаете от какъв характер са те: физически, духовен или умствен. Например в ума ви се явява мисълта да си направите една къща. Каква е подбудителната причина за това – физическа. Понеже причината е физическа, вие съграждате къщата си по физически начин. Нарезждането на къщата също се дължи на физически подбуди. Друг е въпросът, ако в ума ви се яви една мисъл, причините на която са от умствен характер. Например искате да напишете някаква научна книга – тази мисъл има умствен характер. Написването на книгата се различава коренно от съграждането на една къща.

Каква разлика съществува в съграждането на трите свята – физически, Духовен и Умствен? Разликата е в методите, с които тези светове работят, и в силите, които действат в тях. Методите, с които си служи физическият свят, са груби, а тия, с които си служат останалите два свята, са меки, деликатни. При изграждане на едно чувство или на една мисъл не можете да си служите с методите на физическия свят. Същото се отнася и до силите на трите свята. Колкото по-високо се издигате над физическия свят, толкова силите стават по-фини, по-меки.

Характерът на силите, които действат в света, се отразява и върху живите същества. Например във вълка дейст-

ват един род сили, а в овцата – друг. Овцата никога не напада, а вълкът всякога напада. Естеството на месоядните и кръвожадни животни е грубо, жестоко. За своята грубост те често плащат с живота си. Едно време, когато овцата е живяла в диво състояние, без господар, който да я пази, вълкът я нападал, без някой да го държи отговорен за това; днес обаче, когато овцата е под закрилата на човека, всеки опит на вълка за нападане се плаща скъпо. На грубите физически сили се отговаря с грубост. Куршумът лесно разрешава въпроса – опита ли вълкът да грабне една овца от стадото на овчаря, куршумът излиза срещу него. Ето защо, искате ли да познаете какви сили действат в даден момент, вижте какви причини ги предизвикват. Известно е, че за последствията се съди от причините.

Като изучавате характера на физическите, духовните и умствените прояви, виждате, че за реализирането или за противодействието им се изискват различни усилия. Например за съграждането или за разрушаването на една къща се изискват по-груби и по-големи сили. Ако искате да съградите къща, ще употребите повече време и по-големи усилия; за съграждането или за проявата на едно чувство или на една мисъл се иска по-малко време, по-малки усилия, но по-фини и меки сили. Ако искате да отидете до Слънцето мислено, ще бъдете там за няколко минути, но ако искате да отидете по физически начин, ще са ви нужни най-малко хиляда години. За физическото ви отиване до Слънцето са нужни особени съобщения, каквито днес още не са открити. Тяхната липса, както и развитието на човека, се явява пречка за отиването до Слънцето. Той още не е готов да живее на Слънцето, защото не знае езика на слънчевите жители, не познава техния ред и порядък, не отговаря на техните мисли и чувства. Те ще го спрат на границата и ще го питат къде е паспортът му, знае ли техния език, може ли да живее без физическо тяло и т.н. Ако им каже, че е дошъл на Слънцето, защото има желание да види как живеят тамошните жители, веднага ще го върнат назад – защо? Защото желанието му не е разумно.

Следователно постижими желания са само разумните. Разумни желания пък са онези, между които има връзка. Например ако искам да отида на Слънцето, моето желание трябва да отговаря на желанието на съществата от Слънцето. Щом съществува тази връзка, преди заминаването си аз телеграфирам до тамошните същества, че тръгвам, да дойде някой от тях да ме посрещне; оттам ще отговорят, че са изпратили вече някое същество. При това положение моето отиване на Слънцето се осъществява. Няма ли връзка между жителите на Слънцето и вас, заминаването ви за там не може да се постигне.

Човек се натъква на много непостижими желания по различни причини. Например той иска да стане милиардер, без да държи сметка, че всички места за милиардери са вече заети. Друг иска да стане професор, но не успява, защото няма свободно място за професор. Колко професорски места има в един университет? Щом се заемат всички места, вие трябва да чакате някой от професорите да напусне службата си, тогава да заемете неговото място. Докато е жив, здрав и способен, никой не може да го измести. Тъй щото трябва да знаете, че постигането на вашите желания зависи от спазването на известни закони: за реализиране на физическите желания трябва да спазвате известни физически закони, за духовните ще спазвате някои духовни закони, а за умствените – умствени закони. Същевременно постигането на каквото и да е желание е в зависимост и от Божествените закони, защото Божествените закони са създали и физическите, и духовните, и умствените.

Ще приведа един пример, за да обясня връзката между трите вида закони. Представете си, че искате да си направите една къща. За да постигнете желанието си, трябва да знаете освен физическите, още и духовните, и умствените закони. Ще съградите къщата си според законите на физическия свят, за да живеете в нея с тялото си, т.е. с другата си къща. Значи както за съграждане на къщата си сте взели под внимание различни закони, така и за съграждане на тялото си сте взели под внимание известни

физически, духовни и Божествени закони. Къщата ви, т.е. тялото, трябва да бъде съградена така, че да разполагате добре с нея; не може ли да разполагате с нея както си искате, все едно, че живеете под наем. Затова казваме, че който не е господар на тялото си, живее в чуждо тяло – друг е неговият господар. Щом влезе в къщата си, човек започва да мисли за ядене, огнището му трябва да гори; след това трябва да запали лампата, да освети къщата си. Ако в къщата ви няма огън и светлина, казваме, че тя е запустяла, няма обитатели. Както виждате, между физическата къща и тялото на човека има известна аналогия: къща без огнище и без прозорци е необитаема; тяло без сърце, което да го отоплява, и без ум, който да го осветява, също е необитаемо – такова тяло е подхвърлено на произвола на съдбата, всеки може да си играе с него както си иска.

Като ученици, вие трябва да се стремите към преустройство на своето физическо тяло, за да бъде здраво, силно, пречистено. С това тяло вие ще постигнете не само физическите си желания, но и духовните, и умствените. Щом постигнете желанията си по един правилен начин, ще осмислите живота си.

Човек може да приложи силите си и в трите свята. Когато координира силите на своя организъм, той може да стане богат, силен, учен. Като работи за себе си, същевременно работи и за другите хора. Да организира човек силите си, това значи да е постигнал пълнолетието си; в този смисъл само пълнолетният може да бъде наследник на голямо богатство, но дотогава той трябва да работи, да създаде условия в себе си за обогатяване на своето сърце и своя ум.

Когато говорим за работа, всеки търси някаква почтена работа, която да го повдигне в очите на хората. Ние казваме, че всяка достойно изпълнена работа е почтена. Мнозина се срамуват от работата си, вследствие на което изпадат в смешни положения.

Един богаташ си купил голяма пуйка, но се срамувал да я носи и потърсил някое момче да я занесе до дома

му. Намерил няколко момчета, но нито едно от тях, не се съгласило, защото богаташът давал малко – само един долар. Всички му искали по три долара. Най-после един господин, свидетел на пазарлъка, се приближил до богаташа и му казал:

- Аз ще ви услужа, ще занеса пуйката до дома ви.
- Вие ли? Колко искате?
- Ще ми дадете колкото намерите за добре.

Богаташът се съгласил на това условие, дал пуйката в ръцете на носача и тръгнал напред. Като стигнал вкъщи, той взел пуйката и казал:

- Заповядайте, вземете възнаграждението си!
- Няма нужда, нищо не искам.
- Защо? Да не би и ти, като другите, да искаш три долара?
- Нищо не искам, господине. Доволен съм, че можах да ви услужа.

С тези думи подал картичката си на богаташа, който като я прочел, останал крайно засрамен – носачът му бил президентът на Съединените щати. Богаташът се почудил как не го е познал, та се изложил така пред него.

Какво показва този пример? Нищо друго, освен изопачените човешки разбирания за морал – морално е човек да коли кокошки, агнета, пуйки и да ги яде; неморално е обаче да купи нещо от града и сам да си го носи. Това е криво разбиране за морал, за почтеност и т.н. Всъщност истинският морал се определя от вътрешния стимул в човека. Стимулт пък се определя от физическото му тяло, както и от силите, които работят в него. Истински морален човек е онзи, който има здраво тяло, добре мебелирано, т.е. с добри чувства и добра вътрешна инсталация, за да се отоплява и осветява добре.

Едно се иска от съвременния човек – съзнателна работа. По този начин той ще открие в себе си онези дарби, които Природата е вложила в него. Тази работа наричаме вътрешна, духовна. Да открие човек своите дарби, това значи да е дошъл до пробуждане на съзнанието си. Който е проявил висшето си съзнание, минава за гениален, но

той сам открива дарбите си, а не очаква на хората да го признаят за гениален. Той познава себе си и не се лъже в своите прояви. Съзнае ли своите дарби, човек сам се издига. Например от обикновен вестникопродавач Едисън²⁰ се издигна до положението на велик откривател. Достатъчно беше да разбере какво е вложено в него, за да си пробие сам път в живота. Той е употребил големи усилия, труд, работа, концентрация на мисълта, за да прояви талантите, които са вложени в него.

Доколко е бил увлечен и концентриран в работата си се вижда от един анекдот, който разказват за него. В деня на сватбата си Едисън отишъл в лабораторията си да работи и толкова се увлякъл в опитите си, че забравил, че този ден не е обикновен. След дълго чакане и търсене най-после го намерили в лабораторията му, унесен в наблюдения и опити. Напомнили му, че днес ще се жени. Булката и всички гости се смущавали, че го няма, но той бил спокоен, не се вълнувал – мисълта му била заета само с изчисления.

Гениалният човек не се смущава от външните неспогоди. Докато всички хора се тревожат и смущават, той поглежда спокойно към тях и си казва: „Няма защо да се безпокоят. Ако една работа не стане днес, утре ще стане“. Той знае, че това, което хората нареждат, не съвпада с наредбите на Природата. Гениалният знае, че нещата трябва да стават тогава, когато Природата ги нарежда. Който е в съгласие с наредбите и законите на Природата, той е разумен.

И като се жени, човек също трябва да постъпва разумно. Разумността подразбира всяко нещо да става на определеното време, следователно Природата е определила кога даден човек трябва да се жени. Ожени ли се по-рано или по-късно от определеното време, той непременно ще се натъкне на страдания и мъчности; спази ли времето, което Природата е определила, той ще има добри условия за развитие. Женитба, определена от Природата, подразбира разумно съчетаване на двама души, на двама приятели, за да свършат известна работа с успех. И Соломон²¹ на-

времето си е казал, че за всяко нещо е определено време кога да стане. Значи определено е кога човек трябва да се роди, колко време да живее и кога да умре.

Днес мнозина се оплакват от условията на живота. Няма лоши условия. Това, което хората наричат лоши условия, не е нищо друго, освен стимули, чрез които им се дава възможност да работят върху себе си, да открият дарбите, които Природата е вложила в тях; само по този начин човек може да се импулсира. Да откриеш една от своите дарби, това значи да постигнеш своя идеал – не абсолютен, но отчасти. Дойде ли до преддверието на своя идеал, човек вече знае какво нещо е щастие. Той не търси щастията си вън от себе си. Да търсиш щастията си вън от себе си, това значи да вземеш пари с полица, да си направиш къща с тях, но при най-малкото затруднение в изплащането на полицата да си застрашен да изгубиш къщата си. Като знаете това, не търсете щастията си вън от себе си – знайте, че щастията ви се крие в разработването на вашите дарби и способности. Щом разчитате на вашите дарби, лесно можете да си построите къща и да я изплатите.

Следователно не забравяйте, че първа Природата отпуска постоянен кредит, постоянна подкрепа на човека за съграждане на неговата къща, т.е. на неговото тяло. Всеки ден тя дава по един малък запас от храна за съграждане и поддържане на неговия организъм и същевременно му е дала милиарди работници – клетките, които да работят за него. За да се поддържа вашия организъм, едно се иска от вас: да не спирате вътрешните процеси, които стават в него. Това се постига чрез непрекъснатата работа от страна на сърцето и на ума. Природата използва мислите и чувствата на човека за работа върху самия него. Който прави опит да спре своите мисли и чувства, той спира колелото на своя живот а от движението на това колело зависи неговото щастие. С други думи казано: щастията на човека зависи от работата, която Разумната природа упражнява върху него. Като знаете това, не спирайте потока на тия процеси в себе си, бъдете в хармония с Разумната природа, която е предвидила всички ваши нужди и ги задоволява.

Няма сила в света, която може да отнеме от човека това, което Природата му е определила. Няма сила в света, която може да отклони човека от пътя, който Разумната природа му е предназначила.

Като изучавате човека астрологически, физиогномически, хиромантически, виждате, че Природата е написала на главата, на лицето и на ръката му всичко, което е минал и което му предстои да премине. С това тя го предупреждава и предпазва от лошото, което има да минава. Достатъчно е да бъде разумен и предвидлив, за да се справя лесно с мъчнотиите, които среща и ще срещне на пътя си. Човек носи хороскопа със себе си. Като изучава астрологията, сам може да предскаже бъдещето си, но отсъствието на Вяра понякога му пречи да избегне лошото, което го преследва. Като го сполети нещастieto, тогава разбира, че има съдба – добра и лоша, има нещо писано на главата му, което той трябва да изучава и на което трябва да вярва. Човек лесно може да изучи себе си, ако се постави като външно лице, от което не е специално заинтересуван.

Като изучавате човешката глава, човешкото лице и чело, виждате, че не всички хора имат еднакви мерки. Главите и лицата на хората се различават по ширина и дължина. Челата им се различават по височина и ширина; колкото по-високо и по-широко е челото на човека, толкова повече данни има той, способностите му са по-добре развити.

За да има успех в живота си, човек трябва да притежава следните качества: такт, твърдост, наблюдателност, разсъдливост, интуиция; има ли тези качества, каквато и работа да започне, той ще има добри резултати. Развивайте всичките си чувства и способности, за да постигнете желанията си. Като работите върху себе си, вие се натъквате на мъчнотии, които можете да понесете със самообладание. Човек трябва да има самообладание, лесно да се справя с гнева, с обидите и униженията, защото който може да се владее, той е постигнал много. Не можеш да бъдеш ученик, ако нямаш самообладание. Какъв смисъл

има знанието, ако в момент на изпитание не можеш да запазиш разположението си? Щом се разгневеш, ти ще изгубиш всичко, което си придобил, и в края на краищата знанието ще ти бъде товар, а не благо.

Следователно стремете се към положително знание, което да прилагате в ежедневието си живот. Това знание е нужно, за да се справяте с малките мъчности; ако можете да се справяте с тях, те ще ви покажат път за справяне с големите мъчности. Започнете ли от големите мъчности и вървите към малките, нищо не можете да постигнете. И светиите, и адептите започват от малките величини и постепенно отиват към големите.

И тъй, искате ли да бъдете ученици на Великия живот и да го разберете, започнете с разрешаване на малките задачи. Не работите ли по този начин, вие ще изпаднете в песимизъм, което пък показва, че сте дали път на своите лични и користолюбиви чувства: страх, безнадеждност, безверие, недоволство и т.н. Тези чувства стават причина да гледате на Бога като на ваш неприятел и всеки неуспех да приписвате на Него. Наистина, има нещо, което ви спъва, но то е за ваше добро. Разумните същества се противопоставят на вашите криви разбирания и в желанието си да ви изправят, струва ви се, че те ви противодействат. Казвате: „Не зная какво става с мен, но където мръдна, все ще се намери някой стражар да ме следи“. Стражарите ви посочват пътя. Като видят, че все наляво клоните, те ви казват: „Надясно!“ – „Ама искам да бъда свободен.“ Щом искаш да бъдеш свободен по свой начин, едно от двете те очаква: или нещастие, или участъка. Участъкът е за предпочитане пред нещастиято. Ще полежиш два-три дни затворен, ще си помислиш и като оправиш мисълта си, ще те пуснат. Но ако продължаваш да вървиш наляво, ще паднеш в някоя пропаст и ще си счупиш крака, ръката или главата. – „Ама не съм привикнал да ходя надясно.“ Ще привикнеш. Много хора приличат на галени деца – макар и възрастни, те не искат да се откажат от някои свои навици; ако някой откаже да ги задоволи, викат, роптаят, плачат. Ние пък казваме, че на известни привички има и отвички; както са привикнали, така ще отвикнат.

Един богат български чорбаджия имал само една дъщеря, която много обичал. Той оставил на нейно разположение четири слугини, които задоволявали всичките ѝ желания. Тя обичала с часове да седи до камината и да се топли. Когато камината ставала много гореща, тя казвала: „Отвлек!“ – и веднага слугините я пренасяли на ръце, далеч от камината. Като изстивала камината, тя казвала: „Довлек!“ – и веднага я занасяли пак на топло. Дошъл денят, когато се явили годежари, за да я искат от баща ѝ за тяхна жена. На един от сериозните кандидати, който се влюбил в нея, бащата казал:

– Мога да ви дам дъщеря си, но тя има един навик, от който не може да се откаже – обича да седи на камината и да се топли. Слугините я пренасят от камината до средата на стаята и отново до камината.

– Лесна работа – отговорил нейният възлюбен, – готов съм на всичко. Каквото пожелае, това ще бъде.

Оженил се той за нея и тя продължавала по стар обичай: сядала на камината и когато ѝ ставало много горещо, започвала да вика: „Отвлек, отвлек!“, но никой не ѝ се притичвал в услуга. Възлюбеният ѝ взел само една слугиня на нейно разположение, която същевременно се грижела за цялата къща. Извиквала няколко пъти, не получавала отговор и когато камината силно ѝ припарвала, тя сама ставала оттам и сядала далеч от нея. Това продължило три-четири дни и като видяла, че няма кой да ѝ услужва, тя отвикнала да седи до камината.

Днес повечето хора имат някакъв навик, от който не могат да се откажат, но един ден, като се намерят пред невъзможността да го задоволят, сами започват да се отказват от него. Те мислят, че като служат на стария си навик, щастието ще им дойде на крака, но като видят, че то не иде по този начин, отстъпват от стария си навик, т.е. отказват се от старото. Щом се откажат от старото и приемат новото, щастието само по себе си ще дойде.

Следователно не чакайте да ви носят на ръце от едно място на друго, нито да седите с часове на топло, но заемете това място, което Природата ви е определила. Има случаи, когато щастието идва пред нозете на човека, но

само тогава, когато той е в съгласие и хармония с Природата, когато изпълнява нейните закони.

Като ученици на Живота, от вас се иска работа, да развивате своите дарби. Това можете да постигнете само когато сте в хармония с Разумната природа. При това положение можете да станете виден музикант, художник, философ, учен и т.н., но най-голямото постижение на човека е да си изработи характер, т.е. да се пресъздаде по нов, съвършен начин; постигне ли това, човек е осмислил живота си. Добрият характер подразбира култивирани мисли и чувства и проявени добродетели.

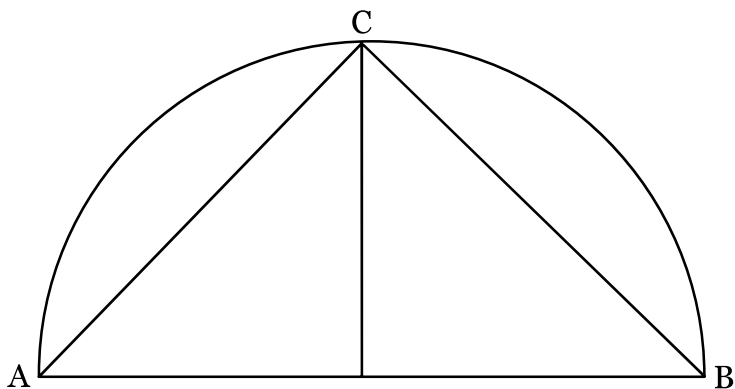
Тайна молитва.

37. лекция, 31 май 1931 г., София, Изгрев

ПРАВИЛНА ПРЕЦЕНКА

Тайна молитва.

Представете си, че имате един равнобедрен триъгълник, ACB (фиг.1). В механичната геометрия триъгълникът

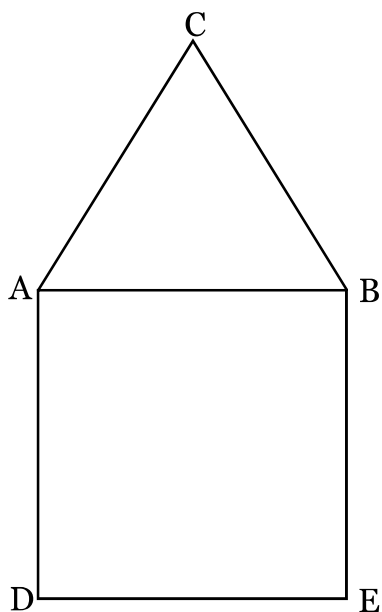

Фиг. 1

е фигура, но в живата геометрия той представлява човека в движение. Спре ли се човек на едно място, ние виждаме само една негова проява, но щом започне да се движи, виждаме ако не всичките му прояви, поне част от тях. Върхът на триъгълника представлява човешката глава, т.е. мястото, където се проявява неговата умствена дейност. Ако страната AB – основата на триъгълника, се увеличава, а страните AC и BC остават неизменни, формата на триъгълника се изменя: двете му страни постепенно ще се слягат, докато най-после се слейт с основата AB и целият триъгълник се превърне в права линия. Това става, когато човек изгуби посоката на своето движение в Природата. В този случай той непременно трябва да се върне там, откъдето е излязъл – в Първата причина, началото на творчеството, на дейността, на работата.

Ние можем да разгледаме страните на триъгълника като силови линии: страната AB – като сили, които действат във физическото тяло на човека; страната CB – като сили, които действат в ума; и страната AC – като сили, които действат в сърцето. Ако силите BC се прелеят в AC , увеличава се дейността на сърцето; ако силите AC се прелеят в CB , увеличава се дейността на ума. Щом се увеличи умствената дейност на човека, намалява дейността на физическото тяло. Тази е причината, поради която повечето хора днес са много нервни – колкото е по-голяма дейността на ума, толкова човек е по-слаб. За да не се изтощава нервната му система, част от умствените сили трябва да се прелеят в сърцето. Ако се увеличи дейността на сърцето, организмът надобелява.

Силите на организма са резултат на сумата от силите на ума и на сърцето. Ако тялото се усили чрезмерно за сметка на ума и на сърцето, непременно трябва да стане

Фиг. 2

едно раздвижване на силите: от тялото към ума и от ума към сърцето. Човек трябва да бъде в постоянно движение, т.е. триъгълникът да се движи. От движението на триъгълника се образува квадрат – действието на физическите сили. Квадратът, заедно с триъгълника (фиг.2), образуват петоъгълник – поляризиране на физическите и духовните сили в човека.

Съвременната наука се занимава с въпроса за квадратурата на кръга, но още не го е решила. Коя е причината учените да искат да определят квадратурата на кръга? Квадратът представлява рационално число, а кръгът

– ирационално; квадратът е завършен процес, а кръгът – незавършен. Ако завъргите квадрата около центъра му, образува се кръг. В този случай квадратът се допира до кръга в четири точки. Допре ли се в три точки, ще се образува крива линия. Именно третата точка търсят учените – намерят ли я, ще определят квадратурата на кръга и тогава ще определят направлението на силите в кръга. Този въпрос още не е разрешен.

И тъй, казахме, че кръгът, т.е. кривата линия, представлява незавършен процес. Който се движи по крива линия, трябва да знае законите на Вечността, защото незавършените процеси имат отношение към Вечността. Който се движи по крива линия, не знае какво ще бъде състоянието му, не знае как ще се изменят отношенията му към хората, даже и към Природата. Друг е въпросът, когато човек се движи по права линия – там отношенията са определени, защото подразбират отношения между две лица. Яви ли се трета точка, линията се изкривява. В търсене на третата точка човек се стреми нагоре, като издига перпендикуляр – идеалът, към който всеки се стреми. Когато човек си постави някакъв идеал в живота, казваме, че той е идеалист.

Каква е разликата между идеалиста и материалиста? Идеалистът е човек, който се качва по високите върхове и оттам разглежда Природата. Той се движи по перпендикуляра, т.е. по височината на триъгълника; мечтае за много неща, които, макар и непостижими, поне го движат. Работи и с ума, и със сърцето си, вследствие на което неговият триъгълник е в постоянно движение. Материалистът живее повече в долината на живота. Той има само един стремеж – да нареди живота си колкото е възможно по-добре, и гледа на него като на завършен процес, затова не се стреми към непостижими идеали. Всъщност животът е непостижим и именно в това се състои красотата му. Поради своите разбирания за живота материалистът изпада повече в областта на неустойчивите енергии, а идеалистът – в областта на устойчивите. Кой от двамата се намира в по-добри условия? Идеалистът – той черпи

силите си от изворите в Природата, а материалистът – от щерните. Изворът вечно тече и дава от своето изобилие, а щерната – временно. Както разчитате на извора, така ще разчитате и на всеки човек, който разбира живота – той е свързан с Разумната природа, вследствие на което е богат и неизчерпаем като нея. Дойдете ли до материалиста, на него малко можете да разчитате. Докога можете да разчитате? Докато има вода в щерната.

Мнозина се оплакват, че са изгубили идеала си. Кога човек губи идеала си? Когато гледа на живота материалистично: седне пред богатата трапеза, хапне си от едно, от друго ядене и когато яденето свърши, животът му се обезсмисля и казва, че е изгубил идеала си. Значи неговият идеал се е обуславял от хората. Идеал, който е в зависимост от хората, всякога може да се изгуби. Стремете се към вечни идеали, които хората не са в състояние да прекратят. И яденето може да бъде идеал, но само тогава, когато гледате на него като на благо, което произтича от Природата. Очаквате ли това благо от хората, един ден ще го имате, а на другия ден ще се прекрати. Човек трябва да яде, за да поддържа живота си, но той ще живее, докато мисли, чувства и действа. При това в мислите, в чувствата и в постъпките му трябва да има непрекъснато движение. Движението не подразбира анархия; щом между мислите, чувствата и постъпките настане анархия, това показва, че вътрешната връзка между тях е прекъсната. За да не дойдете до тази анархия, пазете връзката между своите мисли, чувства и постъпки.

Като ученици, вие трябва да дадете права насока на енергиите си, за да не се подпушвате. Всяко подпушване води към страдания, които отклоняват човека от правия път, затова старите философи са казали, че преди всичко човек трябва да работи съзнателно, да познае себе си. Да познае човек себе си значи да познае скритите сили в своя организъм, да научи законите, на които те се подчиняват. Докато не познае себе си, той не може да се справи с обкръжаващата среда. Днес и учени, и прости, като се натъкват на изпитания, не могат да се справят; учените говорят

за наука, имат знания, но не могат да си помогнат; религиозните вярват в Бога, но като се затруднят с някоя задача, веднага идва съмнението. Дойдат ли болестите, хората изгубват и знанието, и вярата, и любовта си; те вече не са господари на себе си, на своите сили и току чувате да се оплакват от главоболие, от стомашно разстройство, от болки в гърдите и т.н.

На какво се дължат болестите? Една от причините за болестите е натрупването на известна енергия на някои места повече, отколкото трябва. Например главоболието се дължи на излишък на нервна енергия в главата; стомашното разстройство се дължи на излишък от енергия на някое място в стомаха. За да се освободи от излишната енергия организма си, човек трябва да знае причината за нейното натрупване и тогава лесно може да се освободи. Причината може да е в неправилното съчетание на мислите; изправете отношението между мислите си и болката ще изчезне. Изобщо и най-малката дисхармония между мислите, чувствата и постъпките на човека води към заболяване.

За да хармонизира мислите, чувствата и постъпките си, човек трябва да се свърже със законите на Природата. Има закони, които регулират мислите, има и закони, които регулират чувствата и постъпките; свърже ли се човек с тези закони, мислите и чувствата му ще потекат така правилно, както той приема естествено, спокойно и без усилие въздуха и светлината. Кой внася въздух в дробовете на човека, който внася светлина в очите му? Той сам. Следователно дайте ход на чувствата и на мислите си да се проявяват свободно, да не се спъват.

Хората сами се спъват в чувствата си и си причиняват страдания. Например някой се оплаква, че няма кой да го обича и страда. Тук се вижда връзката между храненето и чувстването: някой се оплаква, че няма кой да му сложи да яде – колкото е право човек да страда, че няма кой да му сложи да яде, толкова е право да страда, че няма кой да го обича. Човек сам трябва да си приготвя ядене, да не очаква на хората; ако някой иска да му приготви, това е

друг въпрос. Същото се отнася и до обичта – човек трябва да обича, да не очаква другите да го обичат. Както стомахът има нужда от храна, така и сърцето се нуждае от чувства. Обичайте първо вие, за да ви обичат хората; ако само очаквате да ви обичат, дълго време ще чакате и ще страдате.

Като ученици, вие трябва да бъдете разумни, всяко нещо да използвате навреме. Имате ли Вярa, ще я приложите в големите мъчности и изпитания. Какъв смисъл има Вярата, ако не се приложи в трудни времена? Това положение е подобно на онова, в което някой носи тояга, а когато го нападнат кучета, бяга. Щом имаш тояга, трябва да се браниш с нея!

И Мойсей имаше тояга, но докато Бог не я освети, нищо не можа да направи с нея. Когато Бог му каза, че трябва да отиде между евреите, да ги освободи, Мойсей се почувства недостоеен. Той отговори:

– Господи, не мога да изпълня тази мисия.

– Хвърли тоягата си на земята! – му каза Господ.

В същия момент простата овчарска тояга на Мойсей се превърна в змия.

– Хвани змията за опашката! Докато си свързан с Мене, всичко можеш да направиш с тази тояга – каза Господ.

Какво представлява тоягата? Тя не е нищо друго, освен разумната човешка воля. Прилагайте волята си разумно, както Мойсей своята тояга, за да постигнете всичко, каквото желаете. Жива е била тоягата на Мойсей, жива е и вашата воля. Тя показва правата посока на движението. Разумната човешка воля, т.е. магическата пръчица, или правата линия, показва на човека как трябва да мисли, чувства и действа, как и накъде трябва да се движи.

Дръжте в ума си образа на равностранныя триъгълник като представа за правилното развитие на човека в умствено, сърдечно и физическо отношение. Човек не трябва да има слабо тяло, но не трябва да има и много развито тяло, за да не поглъща силите на ума и на сърцето. Може ли наистина тялото да погълне силите на ума и на сърцето? Ако не вярвате, ще опитате. По-добре е човек да вярва, да

не става нужда да опитва всички неща върху себе си.

Защо човек да не вярва като дете? Той може да учи, докато има вярата на детето; изгуби ли тази вяра, става голям критик и сам се спъва в развитието си. Както човек има тяло, нагодено за физическия свят, така има и чувства – за Духовния свят, и мисли – за Божествения свят. Тялото, умът и сърцето са инструментите, чрез които той може да се прояви в трите свята; няма ли тези инструменти, не може да се прояви в нито един свят.

Някои казват, че не разбират всичко, което се говори; това нищо не значи. Вие виждате Слънцето, но не знаете какво има на него, какви същества живеят там; вие живеете на Земята, но и нея не познавате абсолютно. Какво има в центъра на Земята – не знаете. Защо не допуснете, че в центъра на Земята има това, което и в стомаха, и в главата? По спектроскопа ученият познава какви елементи се съдържат на Слънцето, защо и по мозъка да не познае какви елементи има в Слънцето? Защо по мозъка човек не може да познае каква разумност съществува на Слънцето? От разумността, която съществува на Слънцето, можем да говорим за разумните същества, които живеят на него.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

38. лекция, 29 май 1931 г., София, Изгрев

ТРИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Тайна молитва.

Всички сте били ученици, изучавали сте аритметичните действия и работите свободно с тях. Кажете ми тогава какво става със сумата, ако разместите събираемите – изменя ли се тя, или не? Не се изменя; значи, когато събираемите променят местата си, резултатът остава един и същ: $A+B=C$; $B+A=C$. Това правило остава вярно само по отношение на мъртвите числа, но не и по отношение на живите. Например ако имате бомбата A , пълна с барут, и бомбата B , пълна с динамит, двете заедно произвеждат резултата C , но не е безразлично дали A ще действа първа, или B – в двата случая резултатът ще бъде различен. Или ако имаме два вола, впрегнати в една кола, можем да изразим действието събиране по следния начин: A (воловете) + B (колата) = C . Резултатът C ще се измени, ако B върви напред и A – назад, т.е. ако разменят местата си. Не е все едно дали воловете вървят напред и теглят колата, или вървят отзад и я бутат. Не е все едно дали локомотивът е отпред, или е отзад на машината.

Следователно на физическия свят, където числата се разглеждат само като количествени величини, резултатът C е един и същ, независимо от това дали имате $A+B$, или $B+A$. Влезете ли в органичния свят, където числата освен количествено, имат и качествено значение, там не е безразлично дали имате $A+B$, или $B+A$ – не е безразлично дали умът е на първо място, или сърцето.

Често се говори за ума и за сърцето на човека; казва се, че някой има силен, бистър ум, а друг – благородно сърце. От какво зависи силата на човешкия ум? Колкото повече неща може да схване човек в даден момент, толкова по-силен е неговият ум. Колкото по-бързо математикут схваща процесите при решаването на някоя сложна задача, толкова по-силен е неговият ум – центровете, с

които умът му работи, са добре развити, направени са от доброкачествена материя и са отзивчиви към силите, които се проявяват чрез тях. При това добър математик е онзи, който знае колко храна трябва да приема, за да бъде умът му бистър, за да решава задачите правилно. Мислите ли, че ако не яде два-три дни или ако преяде, той може лесно да решава задачите си? Истински математик е онзи, който държи стомаха си в изправност: нито празен, нито преситен. Това подразбира вътрешното отношение между числата, вследствие на което никога не нарушава хармонията на силите в своя организъм.

Сега се явява въпросът: каква е задачата на храненето? Тя е трояка: първо, да държи организма в изправност; второ, да поддържа неговата активност, или работоспособност; и трето, да го защитава от външните условия. Същото се отнася до мислите и до чувствата на човека.

Когато говорят за ума, мнозина имат предвид неговото развитие. Всъщност умът не се развива; да мислите, че умът се развива, означава да имате материалистично схващане за него. Умът навива и развива нещата, т.е. предметите, с които се занимава, но сам по себе си той нито се навива, нито се развива. И когато казваме, че някой има силен ум, не трябва да подразбираме физическа сила; физическата сила не може да бъде мярка за силата на ума. Има известна зависимост между физическата и духовната сила на човешкия ум, но тази зависимост не е абсолютна.

Например слонът е по-голям и по-силен от човека, но това не значи, че е по-умен от него. И слабите същества понякога вършат такава работа, каквато и силните, но без да са много умни. Един юнак може да повали човек на земята, но и микробите, макар че са малки, невидими същества, могат да повалят не само слабия човек, а даже и най-големия юнак. Къде се крие тяхната сила? В бързото размножаване: за 24 часа те се размножават толкова много, че достигат до 40-50 милиона, като войска обсаждат човека, нападат го и го повалят на земята, изтеглят енергията му и го обезсилват. Единственото спасение от микробите е в чистата кръв; когато кръвта на човека е абсолютно чиста, без никакви външни примеси, без никакви органични

утайки, той устоява на всякакви микроби – и да попаднат в кръвта му, те нямат условия да се размножават.

Ето защо, когато казваме, че човек трябва да бъде абсолютно чист, с висок морал, имаме предвид ония благоприятни условия, които го предпазват от микробите. Чистотата е защита на човека от невидимите, тайни врагове, които внасят най-силните отрови в организма. В духовно отношение невидимите врагове на човека, които го разрушават, наричаме лоши аспекти. Астрологически лошите аспекти на планетите, под чието влияние може да попадне човек, показват, че той е влязъл в област, населена с негови неприятели, които дебнат да го оберат, да вземат нещо от него. Не постъпва ли вълкът по същия начин с овцата? Божествена ли е неговата постъпка? Не е божествена. Вълкът напада и човека, но и това не е божествено – той не е създаден да напада човека и овцата. Коя е причината вълкът да напада овцата? Преди всичко те коренно се различават: в овцата действат меки сили, а във вълка – груби; в това отношение нямат нищо общо нито по произход, нито по строеж, нито по влияние на силите, които действат върху тях. Изобщо грубите сили рушат, унищожават, а меките помагат за растежа на телата.

Какви сили се крият в огъня и какви – в светлината? Силите, които огънят съдържа, са груби, разрушителни; например ако сложите дърво в огъня, то изгаря и се превръща на пепел, но желязото не гори в огъня, а само се нажежава и започва да свети. Ако хванете с ръка горящото дърво и нажеженото желязо, ще се изгорите. Всяко нещо, което е било в огъня, безразлично дали гори, или само се нажежава, изгаря кожата на човека. Дойдете ли до светлината, вие опитвате действието на меките сили в Природата – това виждате на всяка стъпка в света на растенията. Достатъчно е да посеее едно семе или да посадите едно растение в земята, за да видите как се отразява светлината върху него – семето пониква и започва да расте, да пуска листа и клончета, да цъфти и да връзва плодове.

Следователно при горенето телата се разлагат, а при светлината възрастват и се увеличават; от действието на огъня телата губят част от теглото си, а под действието на

светлината увеличават теглото си – това се отнася главно до органичния свят. Ще кажете, че огънят е зло. Не се разсъждава така; лошото в огъня е само тогава, когато тялото, което е изгоряло, не може да се възстанови. Може ли да се възстанови, да приеме първоначалната си форма, това показва, че огънят го е пречистил, без да го разруши – така действа Божественият огън.

Когато говорим за горенето и за растенето като обратни процеси, вие се интересувате от тях дотолкова, доколкото имат отношение към вас. Гори ли едно тяло, искате да знаете къде ще спре този процес, а що се отнася до растенето, искате да знаете откъде започва този процес. При горенето човек губи любовта си, а при растенето придобива любов – с това се обясняват симпатията и антипатията между хората. Наистина, ако отношенията с някой човек ви причиняват загуби, вие не го обичате, но ако придобивате нещо, обичате го. Представете си, че в дома ви идва гост, който само взима, без да даде нещо от себе си; вие гледате час по-скоро да си отиде и казвате: „Не обичам този човек“. Много естествено – не можете да го обичате, понеже той ви причинява само загуби. Следователно, когато някой казва, че обича, това подразбира, че е гост някъде и чака наготово да яде и да пие; каже ли, че не обича, това показва, че е домакин на къщата и е заставен само да работи, да вдига и слага трапезата, да приема гости.

Ето защо, за да се поддържат правилни отношения между хората, радвайте се, че гостът ви дава възможност да проявите любовта си. Но за да проявите любовта си и да издържите на нея, и гостът трябва да бъде внимателен, да не нарушава добрите отношения – ако само взима, без да дава, любовта ви ще охладнее. Каквото е отношението между домакина и госта, който взима от него и дава, такова е отношението между клиента и гостилничаря. Клиентът влиза в гостилницата, преглежда листа и казва на гостилничаря: „Искам от еди-кое си ядене“. Гостилничарят му услужва с разположение, но после и той очаква да получи нещо. Докато яде, клиентът е любовно разположен към гостилничаря; щом се нахрани, гостилничарят

е любовно настроен към него – очаква да отвори кесията и да плати. Това са временни отношения. Човек трябва да бъде готов да дава, без да очаква; който получава, трябва да отговаря със същото – и той да е готов да дава. Любовта подразбира правилна обмяна между съществата.

Следователно в живота всеки човек е пътник, който непременно трябва да влезе в някоя гостилница, за да си набави сили. За да свърши известна работа, от време на време той трябва да се отбива при някой извор и да наква си засъхналото си гърло или в някоя гостилница, където да възстанови силите си. Ако пътникът пътува през пустинята, все трябва да спре пред някой извор, иначе ще остане на средата на пътя си. За да свърши работата си добре, човек трябва да направи връзка поне с водата и с хляба. Този закон има отношение и към разумните същества: за да свърши работата си, човек трябва да бъде свързан с Разумни същества, те да му помагат. Великите хора са били свързани със същества от Разумния свят. Колкото и да е силен и велик, човек не може сам да свърши работата си, все трябва да бъде подпомогнат от някого.

Нуждата от близък, от приятел, която всеки изпитва, се дължи именно на необходимостта на човека да бъде подпомогнат; само по този начин той има възможност да се прояви, да даде простор на своите дарби да се развиват. Като знаете това, вие трябва да оценявате приятелството, да не го губите. Изгубите ли приятелството на човек, когото обичате, губите светлината и радостта си. Какво ще правите без светлина и радост? Истински приятел е онзи, който може да ви помага в трудните моменти на живота; затова е казано, че приятел в нужда се познава. Ценете приятеля си, ценете приятелството и се стремете да го запазите.

Как може човек да запази приятелството си? Като отговаря с величина, равностойна на дадената – отплатата не е материална, а е духовна. Например да бъдеш всякога благодарен на приятеля си за доброто, което той ти прави, това значи всеки ден да закрепваш и усилваш приятелските отношения. Благодарността и признателността представляват вътрешна, духовна обмяна между прияте-

лите. Ако не си благодарен на приятеля си, който ти е помагал в трудни моменти на живота, ти си ял, без да прецениш яденето, вследствие на което няма да имаш устой в постиженията си – защо? Защото приятелят ти оттегля светлината си и ти оставаш в тъмнина.

В Америка имало един знаменит проповедник – Мууди²². Докато заеме положението на виден проповедник, той минал през големи изпитания: където и да излизал да проповядва, отвсякъде го изпъждали. По някое време Мууди се сприятелил с един добър певец – Сенкел, с когото започнал да работи: той да проповядва, а приятелят му – да пее. От този ден Мууди се прочул като добър проповедник в цяла Америка. Преди започване на проповедите Сенкел пеел и свирел на орган, с което подготвял благоприятни условия за Мууди. Те работили заедно и се радвали на успеха си, но след време се разделили и работата им тръгнала назад – и двамата изгубили силата си. Силата им се заключавала в това, че енергията на Сенкел минавала в мисълта на Мууди, а мисълта на Мууди имала влияние върху музикалността на Сенкел. Последният проявявал своята музикалност и способност да пее главно в присъствието на Мууди, но и Мууди се вдъхновявал от песента на Сенкел. Мууди имал добре развито чело, което показвало, че имал такт, разбиране и преценяване на музиката. След неколкогодишна съвместна работа и двамата, един след друг, заминали за онзи свят.

Човек трябва да се стреми да дойде до хармонично съчетаване на силите в своята душа. За да постигне тази хармония, той трябва да се откаже от съмнението и подозрението в себе си, като отрицателни сили. Натъкне ли се на тях, трябва да ги трансформира, да ги превърне в положителни. Невъзможно е човек да остане завинаги в едно и също състояние, при това колкото по-скоро сменя състоянията си, толкова по-добре за него. Например като ходи ту с десния, ту с левия крак, човек мени енергията си. Левият крак е пасивен, десният – активен, но шом левият крак земе положението на десния, и той става активен – така се сменят енергиите и човек се движи. Същото става с ума и със сърцето на човека: в един момент умът

е активен, в следния момент – пасивен, в даден момент сърцето е пасивно, в следния момент е активно.

Докато енергиите постоянно се сменят, човек се развива правилно. Не става ли смяна на енергиите, той не се развива правилно и нормално, вследствие на което се явяват болезнени състояния в него: гняв, съмнение, позрение, безверие и др. Изпаднете ли в отрицателно състояние, направете опит да го трансформирате по някакъв начин – чрез движения, чрез ядене и т.н. Забелязано е, че яденето уравновесява силите в човека; видете ли, че двама души се карат, дайте им да ядат – щом започнат да ядат, спорът престава. Значи храната съдържа в себе си такива елементи, чрез които смекчава грубите и отрицателни сили в човека.

Кога се карат хората? Коя е причината за недоразуменията и несъгласията в човешкия живот? Ако проследите всички причини за споровете и недоразуменията, ще видите, че те имат материален характер и произход; никога духовна причина не може да предизвика недоразумения. Думите, от които хората се обиждат, съдържат в себе си такива елементи, които предизвикват противоречия и недоразумения. Те събуждат гнева, честолюбието, гордостта, тщеславието, вследствие на което развалят отношенията. Има думи, които обиждат, но има и такива, които радват човека. Например ако кажете на някого, че е лицемер, подлизурко, той ще се обиди, но кажете ли му, че е добър, способен, гениален човек, ще се зарадва; и в единия, и в другия случай вие сте засегнали нещо материално в него.

Като знаете силата на думите, добре е при самовъзпитанието да си служите само с такива думи, които повдигат и облагородяват както вас, така и ближните ви. Защо да не си служите с такива думи? Има случаи, когато човек трябва да си послужи с някоя взривна дума, но не всякога; само изключителни случаи диктуват на човека да извади някоя бомбастична дума от шишето и да я хвърли на точно определено място; във всички останали случаи той трябва да държи отровните и избухливи думи в херметически затворени шишета. Ако сте във военна зона, между неприятели, които постоянно ви обстрелват, ще си послу-

жите с някоя бомба, за да се защитите, но в мирно време бомбите са безпредметни.

Какво е нужно на човека, за да се прояви? Нужни са условия, които не са нищо друго, освен живите разумни същества, които заобикалят човека. За да не изгуби условията, той трябва да цени тези същества и да ги пази като очите си, или, с други думи казано, за да не изгубите условията на живота си, оценявайте разумността, където и да я срещнете, както и да се проявява – тя има Божествен произход. Като оценявате разумността, вие ще се развивате правилно. Доколкото цените хората, дотолкова и те ще ви оценяват. Ако цените разумността, вие ще бъдете в съгласие с Първата Причина на нещата; щом сте свързани с Нея, работите ви се нареждат добре. Разумността в човека не е нищо друго, освен проява на Божественото в него, а където е Божественото, там има успех и напредък. Божественото, или Разумността, заставя човека да прави добро, да услужва на хората, да им помага; колкото и да са малки тези прояви, радвайте им се. Най-малката разумност, която човек проявява, служи като градивен материал за неговото бъдеще. Не се отказвайте от Доброто, колкото и да е малък неговият размер, не се отказвайте и от най-малките Божествени мисли и чувства. Откажете ли се от Доброто и от Великото в света, вие спирате своето развитие.

Като ученици, вие трябва да се стремите към новото. Ако във всяка ваша мисъл, чувство и проява не внасяте нещо ново, вие сте обикновен човек, с обикновени разбирания. Ще кажете, че още сте млади; това не ви оправдава – млад или стар, като живее, човек трябва да бъде носител на новото, на Божественото в света. Ако не носите новото, и млади да сте, ще остареете, ако пък сте стари, ще оглупеете. Младият трябва да внесе нещо ново, чисто, светло в любовта, а старият трябва да внесе устойчивост и светлина в мисълта. Не можете ли да направите това, нито младият е млад, нито старият – стар. При това положение не можете да очаквате никакъв напредък. Каквито и знания да имате, след време ще ги забравите – те не са станали ваша плът и кръв; тогава ще се намерите в положението

на децата, които едва започват да учат. Какво ще занесете със себе си на онзи свят? Като се намерите между учени, Възвишени същества, ще се почувствате бедни, окъсани, голи и ще пожелаете отново да се върнете на Земята, да започнете съзнателно да учите.

Много неща са вложени в човека, но докато не се проявят, те се намират в положението на неразцъфтяла пъпка. Когато пъпката цъфне и завърже, само тогава можете да познаете какво представлява тя. За да се прояви, пъпката се нуждае от условия; първото необходимо условие е Любов към Бога, без тази Любов нищо не се постига. Значи първото условие за постигане и реализиране на нещата е човек да люби Бога, второто условие е Любов към ближния, а третото условие – Любов към себе си.

Защо трябва човек да люби ближния си и себе си? За да се прояви, т.е. да изяви онова, което Бог е вложил в него. Да любиш Бога означава да приемеш нещо от Любовта Му. Как и чрез кого ще приемеш тази Любов? Чрез ближния си. Да любиш Бога означава да попаднеш в най-великия, най-тържествен и мощен за душата си момент, когато цялата Природа се открива пред теб – ти виждаш и чуваш това, което никога не си виждал и чул. Кратък е този момент, но не забравим. След това човек слиза от високото положение, в което е бил, и отива между своите близки, за да им даде нещо от благото, което е приел. Човек може да преживее това състояние в момент на тежки изпитания, след което животът му се осмисля.

И тъй, пазете трите важни отношения: към Бога, към ближните си, т.е. към разумните същества, и към самия себе си. С други думи казано: любете Бога, а към ближния си и към себе си пазете отношения на взаимно почитание и уважение. Който не люби Бога, той се страхува от Него. За да се освободи от страха, човек трябва да приложи Любовта; страхът го спъва, ограничава, а Любовта го повдига и освобождава.

Днес всички хора говорят за Любовта; много естествено, без Любов към Бога няма живот. То е все едно да отидете на някоя планина, където няма нищо за ядене. Вие носите в раницата си само няколко хляба и щом огладнее-

те, отваряте и започвате да ядете. Само тук, на голите планински върхове, ще разберете какво нещо е хлябът и ще го оцените. Каквото е хлябът при голите планински върхове и каквото е водата при сухата пустиня, такова нещо е Любовта при всички условия на живота. Помнете: Любов към Бога, Любов към ближния и Любов към себе си са три мощни формули, с които можете да разрешавате всички мъчни задачи в живота си. Колкото по-големи знания имате, толкова по-големи изпитания ще ви се дадат.

Вземете пример от праведния Йов²³, който мина през големи изпитания и страдания. Той имаше големи знания, но и големи богатства: ниви, лозя, говеда, имаше красиви синове и дъщери, но всичко изгуби. Най-последно му се даде такава страшна болест, която го отдалечи от всички хора. Животът му беше в опасност, но издържа изпита си, след което получи голямо прозрение. Всичкото му богатство се върна отново, други синове и дъщери му се дадоха, здравето му се възстанови и той придоби нов живот, с по-голяма светлина и мъдрост.

Няма човек в света, който да не мине през пещта на Йов; за да издържи на страданията, той трябва да има характера на Йов. Ще минете през отчаяния, съмнения и протести, но в края на краищата трябва да издържите както Йов издържа. Когато минете през тези изпитания, тогава ще придобиете нов живот, ново знание и големи богатства. Сега сте богати, имате знание, имате синове и дъщери, но всичко това ще изгубите. Един ден, когато придобиете ново знание, ново богатство, други синове и дъщери, тогава ще получите истинска слава, истинска радост, истинска Любов.

Разбрахте ли това, което днес ви говорих? Ако не сте го разбрали, като минете през изпитанията, ще го разберете.

Тайна молитва.

39. лекция, 5 юни 1931 г., София, Изгрев

НЕИЗБЕЖЕН ПЪТ

Тайна молитва.

Съвременните хора се интересуват от въпроса за създаването на света и разискват върху него. Те пренасят този въпрос към себе си и се питат защо е създаден човек. На това са дадени много отговори: едни учени казват, че човек е създаден, за да живее; други казват, че е създаден, за да учи, да познае своя Създател; трети казват, че задачата на човека е да мисли само за себе си. Докато е дете, човек мисли само за себе си, но като порасне, започва да мисли и за ближните си. Детето мисли за себе си, но и големият човек мисли за себе си – кога? Когато е болен, когато страда физически или психически. Какво прави човек, когато го боли крак? Той постоянно говори за него, превързва го, променя лекарствата, вдига го, слага го, търси му удобно място. Защо мисли толкова много за крака си? Защото го боли. – „Нека търпи!“ Не може, болката му е голяма. Както виждате, болката само на един крак повдига цял ред въпроси.

И тъй, всяко страдание внася дисхармония в човека. Дисхармония съществува и в Природата. Всеки пръв подтик на известна проява или на известно явление е дисхармоничен, защото представлява минаване от едно състояние в друго; вторият момент е пак дисхармоничен и следващите моменти са дисхармонични. Докога трае дисхармонията? Докато продължава промяната или докато се успокоят действащите сили. Има случаи, когато и след успокояване на силите дисхармонията още съществува.

Представете си, че се намирате на Земята, радвате се на простора, на чистия въздух и на светлината, но един силен човек идва при вас, хваща ви за ръцете и започва да ви връзва с въже – това е първият момент на смяна в състоянието ви, който веднага произвежда дисхармония във вас.

Следващите моменти са пак дисхармонични, защото той ви спуска с въже в дълбок кладенец; най-после стъпвате на дъното на кладенеца, но състоянието ви не се подобрява, вследствие на което и дисхармонията не се прекратява – много естествено, вие минавате от светлина в тъмнина, от простор в ограничителни условия. След известно време идва един ваш приятел, подава ви въже и започва да ви тегли навън. Състоянието ви се подобрява, вследствие на което още първият момент е хармоничен и следващите моменти също са хармонични; значи докато условията се подобряват, хармонията продължава. Това са примери, с които можем донякъде да обясним защо при известни явления в Природата първият подтик започва със страдание, а при други първият подтик започва с радост.

Като не мислят право, някои казват, че е все едно дали са в кладенец, или на повърхността на Земята; значи все едно е дали човек е на Небето, или е на Земята. Така не се говори, може ли да бъде все едно дали сте в кладенец, дълбок хиляда метра, или на повърхността на Земята, при чист въздух, светлина и простор? Когато се произнася върху известни въпроси и положения, човек трябва да има предвид резултатите. Не е достатъчно само да кажете, че в кладенеца е по-лошо, отколкото вън, на открито, но вижте какви резултати ще имате в двата случая. Ако вземете един орех в ръка, лесно е да кажете, че това е орех, но можете ли да отговорите на въпроса защо орехът е набръчкан? Като счупите черупката, виждате колко е набръчкана ядката му – за да влезе в малката черупка, той е минал през страдания, вследствие на което се е набръчкал.

Такова набръчкване, или нагъване, виждаме и в човешкия мозък – какво означават тия нагъвания? Според някои учени нагъванията на човешкия мозък определят силата на неговия ум – колкото по-нагънат е мозъкът, толкова човек е по-умен. Слабите набраздявания говорят за слабо проявен ум. Защо мозъкът на човека не е гладък, а нагънат? Това са задачи, които трябва да се решат.

Следователно, щом е дошъл на Земята, човек трябва да работи, да учи, да решава задачи. Например числото 123

не означава само известно количество единици, но има и друго значение: то може да означава 123 английски лири, 123 слънца или вселени и т.н.; може да означава още и 123 микроби, 123 пясъчни зрънца, 123 капки от първичната материя на Живота. Във всички случаи числото 123 няма еднаква цена. Знаете ли колко струва една капка от първичната материя на Живота? За да се приготви една капка от тази материя, всички машини в света трябва да работят три хиляди години наред, а като работници да взимат участие всички хора на Земята – два милиарда работници. Направете изчисление, за да видите колко ще струва една капка от тази материя.

Често хората се питат защо идват страданията. Каквото и да им се каже за страданията, те пак няма да останат доволни – защо? Не могат да ги разберат. Въпросът за страданията е чисто научен, с него се занимават само великите Учители. Представете си, че сте виден философ и се занимавате с големи философски въпроси. Какво ще бъде положението ви, ако космите на главата ви са също такива философи като вас? И те ще философстват заедно с вас. Какъвто и въпрос да се яви в ума ви, и те ще започнат да разсъждават върху него. Обаче по някакво стечение на обстоятелствата космите на главата ви се разбъркват и за да ги оправите, взимате гребен и го прекарвате няколко пъти през косата си; изведнъж космите, като философи, скачат на крак и се питат: „Кой смее да ни безпокои и да ни причинява страдания?“. След тях започва да протестира кожата – като разресвате космите си, вие причинявате страдания и на кожата, понеже космите са закрепени в нея. Както виждате, все философи страдат: космите, кожата и т.н., и като не намират причината за страданията, те не могат да си отговорят защо страдат. Ако космите бяха в изправност, никакви страдания нямаше да имат, но понеже не са в изправност, гребенът идва да ги изправи, а с това им създава страдания.

Когато се питате защо идват страданията, ще знаете, че и вие сте един философ като космите на човешката глава. Вие сте на главата на някой виден философ, където

сте се оплели с други философи. За да ви разплете и изправи, видният философ взима гребен и се мъчи да възстанови хармонията между всички философи, които са се качили на главата му. Каквото и да правите, каквито и теории да създавате за страданието, гребенът не иска да знае; веднъж влязъл в ръката на видния философ, той трябва да оправи обърканите косми на главата му. – „Ама защо трябва да страдам?“ Защото си се оплел с другите косми. Не само това, но след като израснеш и станеш дълъг, философът решава да те отреже, да станеш по-къс, взима ножиците и те скъсява. – „Ама и това страдание ли трябваше да преживея?“ Щом си станал чрезмерно голям, страданията неизбежно ще дойдат.

И тъй, щом си зададете въпроса защо идват страданията, ще знаете, че причината е двойка: или сте се оплели с други философи, или сте пораснали повече, отколкото трябва. И в единия, и в другия случай съдбата ще дойде във вид на гребен и ножици или да те разплете, или да те отреже, за да не бъдеш много голям. След това ще кажеш, че всичкото ти величие е пропаднало или всичкото ти достойнство се е накърнило. За теб не е добре, но за философа е добре, той казва: „Добре стана, че отрязах малко космите си, да подиша главата ми свободно“. – „Защо трябва да страдаме?“ За да дишате свободно чистия планински въздух, да приемете безпрепятствено слънчевата светлина. Какво трябва да направите, ако живеете в гора, където дърветата са гъсто насадени? Трябва да изсечете една част от тях, да се разреждат, за да прониква слънчевата светлина, иначе не можете да живеете в тази гора и търсите случай да я напуснете. Ден след ден вие отсичате по едно дърво – да ги разреждате, за да може слънчевата светлина да проникне между тях; свободно място трябва да има в гората, за да се осветяват всички дървета.

Същият закон има отношение към човешките мисли и чувства. Дойде ли в ума ви една възвишена, благородна, Божествена мисъл, веднага трябва да ѝ направите място – всички обикновени мисли трябва да дадат път на Божествената, да ѝ отворят място. Влезе ли в сърцето ви едно Бо-

жествено чувство, всички обикновени чувства трябва да му отворят път. И до днес хората секат дърветата – защо? Или за прехрана, или защото са израснали на места, на които хората искат да живеят. Много от сегашните дървета са израснали на чужди места, а не на собствени; те са наематели, а не собственици. Щом е така, собственикът всякога може да вземе брадвата и да ги отсече; той ще им каже: „Вие живяхте тук 200-300 години. Достатъчно вече, от днес ви уволнявам, идете на друго място“. Дойде ли до онези дървета, които са израснали на собствени места, господарят няма право да ги сече. Именно за такива дървета казваме, че не трябва да се секат.

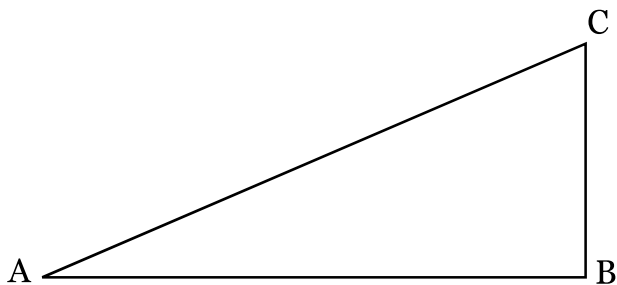
Как постъпват собствениците на къщи със своите наематели? Първоначално те сключват договор с наемателите си за няколко години; щом изтече срокът, наемателите напускат къщата и отиват в друга. Ако въпреки договора наемателите не искат да напуснат къщата, собственикът има право да ги изпъди. – „Ама как смеят да ме пъдят, навън ли трябва да изляза?“ Понякога е по-добре да излезеш навън, отколкото да останеш в къщата нежелан. Кое е по-добре за пиленцето: да излезе от яйцето или да остане затворено в него? Щом е изтекъл срокът за престоя му в яйцето, то трябва да излезе навън; остане ли вътре въпреки волята на квачката, осъдено е на смърт.

Следователно, докато си наемател, щеш-не щеш, ще плащаш. Щом излезеш навън, на открито, ти си свободен от всички задължения, никой нищо не ти иска – ти си свободен гражданин. Такова нещо представлява смъртта. Не се страхувайте от нея, защото тя освобождава човека от всички задължения и ограничения. Сега, като говорим за смъртта, гледайте на нея като процес на освобождаване. Съгласни ли сте с такова освобождаване? – „Добре е да бъдем свободни, но вън ще бъдем изложени на дъжд, на бури, на снегове.“ Дъждът, бурята и снегът имат предвид онези, които се крият в къщите си, но нямат никакво отношение към тия, които са навън; външните жители са свободни, няма защо да се страхуват от дъжд, вятър и сняг – те са граждани на широкия свят, те са свободни птици.

Като слушате да се говори по този начин, казвате, че животът на открито не е съгласен с обществения строй. И пилето казва същото на майка си, но като го мъти, тя му разправя: „Докато срокът от 21 дни не е изтекъл, ти ще живееш според установените закони на обществото. Щом дойде 21-вия ден, ти ще напуснеш яйцето, ще излезеш навън и ще се чувстваш свободен гражданин. Ще видиш, че законите на обществото могат да се менят: при едни условия те са едни, при други условия – други“. – „Ама това е противоречие.“ За глупавия е противоречие, но не и за мъдреца. За мъдреца само един закон не се мени, той остава вечен, неизменен, абсолютен, а всички останали закони се менят.

Всички знаете, че съществува закон за притегляне на телата, т.е. закон за земното притегляне. По силата на този закон всички тела, свободно движещи се, падат на земята – тя ги привлича. Същевременно Земята се привлича от Слънцето и се върти около него. Днес е така, но ще дойде ден, когато тия закони ще се изменят, ще се създадат нови, по-съвършени. Какви ще бъдат тези закони не знаем, но предполагаме, че ще бъдат по-съвършени от сегашните. Че това ще бъде така, виждаме от факта, че първите няколко подтика на Природата са дисхармонични, а вторичните – хармонични; значи първичните процеси са дисхармонични и несъвършени, а вторичните – хармонични и съвършени. Например слизането на човека в кладенец е дисхармоничен процес, а излизането от кладенеца е хармоничен процес. Дисхармонията подразбира несъвършенство, а хармонията – съвършенство.

И тъй, страданията не са нищо друго, освен слизване в дълбок кладенец. Като слиза в кладенеца, човек върви по посока *AB* (фиг.1). След като прекара известно време в ограничителните условия на кладенеца, той започва да търси изходен път и най-после се качва по посока *BC*, която го изважда на повърхността. Като си дава сметка за страданията, през които е минал, той вижда, че е могъл да мине направо по посока *AC*, вместо да образува счупената линия *ABC*. Но преди да е минал през страданията, той не

Фиг. 1

би могъл да намери посоката AC ; следователно посоката AC подразбира придобита опитност.

Без страдания няма опитности – защо е така? По този въпрос не се пита. Дойде ли страданието, човек трябва да учи; може да задава въпроси, но същевременно да учи. Всъщност само страдащият задава въпроси, а който не страда, не задава никакви въпроси. Страдащият е гладен, лишен от храна; под напора на глада той постоянно пита защо страда, защо никой не му помага. Като получи храна, вече не страда, нищо друго не го интересува, освен хляба – сяда пред трапезата и започва да яде. Следователно, докато не е минал от A към B и от B към C , човек не яде, но само се мъчи и страда; щом дойде до точка C , той постига желанията си, дава му се да яде – точката C представлява областта на радостта.

Закон е: след всяко страдание иде радост. Който иска да участва в радостите, непременно трябва да приеме страданията като неизбежен път в живота си. Страданието всякога се стреми към радостта; в този смисъл страданието е стремеж на човешкия дух да мине в областта на радостта. Никой не може да направи стъпка напред към радостта, ако не е минал през страданието. И сегашните хора се радват, но повечето им радости са остатъци от миналото – значи днес хората участват в чужди радости. Когато говорим за радостта, ние имаме предвид истинската радост, която е собствено притежание на всеки човек; има ли такава радост, той никога не може да я изгуби, тя е негов собствен капитал. Чуждото всякога остава чуждо.

Какво разбираме под думата *собственост*? Всяко нещо, от което човек се ползва в даден момент, е неговата собственост. Ако някой се опита да притежава същия предмет в същия момент, той посяга на чужда вещ. Могат ли двама души в един и същ момент да четат една книга? Щом единият я е взел в ръката си, другият трябва да чака да се освободи книгата и тогава да я чете. Докато първият чете, книгата е херметически затворена за втория. От обикновените книги двама души могат едновременно да четат, но що се отнася до книгите на Живата природа, до страданията, там всеки сам ще чете. Никой никого не може да замести в четенето на житейските книги, там именно е трагедията на живота. Всеки сам ще чете книгата, която му е дадена – защо? Преди да си отговорите на този въпрос, запитайте се защо живеете и защо умирате; ако на тези въпроси не можете да си отговорите, не търсете отговор и на другите въпроси.

Смъртта е резултат на живота. Който не разбира живота, той умира, без да възкръсва; който го разбира, умира и вечно живее. Смърт без живот подразбира лишаване от благата на живота. Ако смъртта е резултат на живота, какво представлява тогава самият живот? Той е резултат на Великия живот, в който се проявява разумността на Великите и Възвишени същества. Докато дойде до Великия живот, човек неизбежно ще мине пътя от *ЕА* до *ЕВ* и от *ЕВ* до *ЕС*, при което имате отношенията *ЕАВ:ВС:СА*. Пътят *ЕАВ* представлява път към страдания и противоречия; пътят *ЕВС* води към радостта, а пътят *ЕАС* представлява условия за реализиране на живота. С други думи казано, човек може да очаква разумни резултати от живота само след като е минал през страданията.

Като ученици, вие трябва да си изработите нова философия на живота – това значи да сте минали през страданията. Само онзи, който е страдал, може да разбира живота, да има свой морал и да помага на хората. Той има право да употреби най-хубавата храна, която Природата дава. Не познава ли страданията, човек се намира в положението на дете, което едва започва да пъпли. Какво можете да очаквате от този човек? Ако споделяте с него

своите опитности и страдания, той ще слуша какво му говорят, без да ви разбира; ако рече да ви отговори, вместо утеха, ще ви каже някаква глупост.

Помнете: докато едно същество не мине през най-големите страдания, то не може да влезе в пътя на щастие-то, т.е. в Разумния живот. Който не разбира живота, казва, че друг живот, освен земния, не съществува; така казва и материалистът. Ние пък казваме: зад неразбрания живот нищо друго не съществува, но зад разбрания живот съществува друг, по-велик и съвършен, в който се проявяват Любовта и Разумността. Ако ученикът в първи клас не може да разбере отношението на числата от 1 до 10, той не може да разбере и другите числа, които идват след десетте; това не значи, че другите числа не съществуват.

Следователно, ако не разбирате сегашния живот, няма да разберете и бъдещия; ако разберете сегашния живот, ще разберете и бъдещия. Ако едно от действията в дадена задача не е правилно, цялата задача ще бъде неразрешима; за да се реши правилно, всичките ѝ действия трябва да бъдат правилно решени. С други думи казано: ако първите процеси са правилни, и следващите ще бъдат правилни. Значи всичко зависи от първата стъпка – ако тя е права, всички останали ще бъдат прави; вземете ли първата стъпка в живота си криво, всички останали стъпки ще бъдат криви. Бъдете внимателни да вземете права стъпка, за да разберете живота, който ви е даден.

Сега, ако някои от вас сте обезсърчени, това показва, че слизате в кладенеца към точка *B*; щом сте дошли до *B*, положението ви е добро и скоро ще тръгнете към точка *C*. Ако сте насърчени, вие сте тръгнали вече към точка *C*. Значи и когато човек се обезсърчи, и когато се насърчи, положението му е добро – и в двата случая той се намира в положителната страна на живота, във възходящите процеси.

Тайна молитва.

40. лекция, 12 юни 1931 г., София, Изгрев

СВИВАНЕ И РАЗШИРЯВАНЕ

Тайна молитва.

Ще прочета осми, девети и десети стих на II глава от Книгата на Йезекиил. „Ти, обаче, сине человечески, слушай това, което Аз ти говоря: не ставай отстъпник като този отстъпник дом; отвори устата си и изяж това, което ти давам Аз!“ (ст. 8)

„И видях, и ето – ръка, простряна към мене, и в нея свитък книга.“ (ст. 9)

„И разви го пред мене; и бе писано извътре и извън, и в него писани плачове, и ридания, и горко.“ (ст. 10)

Често съвременните хора се натъкват на изненади и на неестествени неща в живота. Всяко неизвестно нещо изненадва човека и той го намира за неестествено. Например неестествена за аристократа е мазолестата ръка на работника. Като хване ръката му и усети мазолите и пришките ѝ, той казва, че работникът има груби ръце. Кои хора имат груби ръце? Работниците. Следователно, ако ви трябва работници, ще търсите хора с груби, корави, здрави ръце. Ония, които имат меки, деликатни ръце, не са способни на работа. Когато човек работи, мускулите на ръцете му се свиват и разширяват, вследствие на което се развиват чрезмерно.

Когато говорим за свиване и за разширяване, ние засягаме един физичен закон, според който телата се свиват при студ, а разширяват при топлина. Не само телата се разширяват, но и мислите, и чувствата, и постъпките. Много от болезнените състояния и неразположения на човека се дължат на свиването на капилярните съдове. Свиването и разширяването на капилярните съдове става под влияние на електричеството и магнетизма. Човек трябва да живее нормално, да спазва законите на Природата, за да не става чрезмерно свиване на капилярите, защото тогава

става търкане на стеничките им, откъдето произлизат болестите и болезнените състояния. Свиването предизвиква възпаление, а оттам и различни подувания, бодежи, припадъци и т.н.

Кои мисли и кои чувства предизвикват свиване на капилярите? Отрицателните. Значи всяка лоша мисъл, всяко лошо чувство и всяка лоша постъпка стесняват капилярните съдове и прекъсват теченията на електричеството и магнетизма в човешкия организъм. Електричеството и магнетизмът се движат по известни линии, имат специфичен ритъм. Когато линиите на движението и ритъмът им се изменят, в организма настана известна дисхармония и ние казваме, че човек заболява. Ето защо, като ученици на Великия живот, вие трябва да изучавате ритъма на своите мисли и чувства и да ги съгласувате с ритъма на Природата. Всяко нарушаване на ритъма на вашите мисли и чувства води към лоши последствия; всяко нарушаване на разумните природни закони води към неестествено свиване и разширяване на капилярите, които причиняват различни болести.

И тъй, когато се препоръчва на човека самообладание, това подразбира вътрешна хармония между мислите и чувствата му. Ще кажете, че една лоша мисъл или едно лошо чувство не могат да причинят нищо лошо. Може в момента да не се отразят вредно върху организма, но след няколко години ще се видят лошите им последствия, а понякога те идват веднага. Следователно, когато се натъкнете на лоши последствия, не се чудете откъде идват, а търсете причините им в мислите и в чувствата си. Причината на физическите и на психическите болести се дължи на нечистата кръв. Лошите мисли и чувства правят кръвта нечиста – те оставят своите ларви, които се размножават в кръвта и изхвърлят нечистотиите си в нея; в процеса на размножаването си тези ларви изяждат тлъстините в човешкия организъм, от което човек постоянно слабее, а изверженията им тровят кръвта.

Новото, към което се стремите, подразбира нова хигиена, която започва от мисълта, от чувствата и от постъп-

ките. Ако тази хигиена се преподава на гладния, той ще каже, че иска хляб и не се интересува от мислите, чувствата и постъпките си. Ние пък казваме, че гладът се дължи именно на чрезмерното свиване и разширяване на капилярните съдове вследствие на нечисти мисли и чувства. Ако стомахът на човека е разстроен, как ще яде? Ако стомахът му е здрав, той ще яде с апетит и разположение. Невъзможно е здрав човек да бъде гладен – той всякога ще бъде в състояние да изкара прехраната си и да не гладува. Друг е въпросът, ако нечистотата в мислите и в чувствата разстрои стомаха. Човек трябва да има здрав стомах, с пластични движения, с хармоничен ритъм, за да бъде животът му нормален. Ако стомахът на човека е нормален, свиванията и разпусканията също трябва да бъдат нормални, за да кажем в заключение, че даден човек живее по правилата на новата хигиена.

След всичко това човек може да каже, че има нужда от храна. Щом стомахът му е нормален, той може да се храни свободно, без страх от разстройство; ако стомахът му се свива и разпуска неправилно, той не може да говори за естествено хранене. Свие ли се стомахът, храната не може да се смели, вследствие на което се образуват отровни газове, които отравят кръвта. Отровната, нечиста кръв причинява болести и разстройство на отделните органи. Например забелязано е, че всяка дисхармония в мозъка причинява разстройство в корема и всяка дисхармония в симпатичната нервна система причинява главоболие. Ето защо, за да не боледувате, дръжте в изправност състоянието на главния си мозък и симпатичната нервна система. Когато мозъкът е в хармонично състояние, той може да лекува всички болести. Влезе ли една отрицателна мисъл в него, веднага се явяват неразположения, болести, разстройства; това е и една от причините за отслабване на паметта и за объркване на мисълта.

И тъй, здравословното състояние на организма зависи от правилните функции на мозъка и от правилното свиване и разпускане на капилярите. С други думи казано, здравето на човека зависи от неговите добри мисли и чувства.

Всяка мисъл, всяко чувство, които произвеждат известни пертурбации в организма, са непотребни. Друг е въпросът, ако една мисъл направи преврат в човешкия живот; тази мисъл е хармонична, тя има правилен ритъм, вследствие на което капилярите се свиват и разпускат нормално. Когато хармониката се свива и разпуска правилно, казваме, че музикантът е добър, въздухът влиза и излиза правилно от нея. Ако въздухът не влиза и не излиза от хармониката, никакъв тон не се чува. Същият закон се отнася и до мисълта: за да мисли човек правилно, мозъкът му, като инструмент, трябва равномерно да се свива и разширява, да издава правилни тонове. Като мисли правилно, човек прекарва идеите си през своя мозък, където узряват и дават плодове. Оттук вадим заключението: ползват човека само онези мисли, които могат да дадат плод; не дават ли плод, те се изсичат и изхвърлят навън, както земеделците постъпват с безплодните дървета.

Като наблюдавате хората, виждате, че всеки човек има специфичен цвят на лицето: жълт, бял, розов, тъмен, почти черен. Цветът на лицето се определя от мислите. Черният цвят е земен; когато лицето на човека почернее, това показва, че той е свързан със земята. Недоволството предизвиква потъмняване на лицето. Когато честолюбие и тщеславието вземат надмощие, лицето пожълтява; жълтият цвят на лицето е неестествен. Ще кажете, че и светиите са жълти, но грамадна разлика има между цвета на лицето на светията и на честолюбивия човек. Какъвто и да е цветът на лицето, той трябва да остане отвън, да не прониква в живота. Сам по себе си животът е безцветен; вътрешно е безцветен, а външно – обогрел с различни цветове. Влезе ли един от цветовете в живота, човек става нещастен. Казват, че някой е посинял – това е неестествено състояние; посиняването показва, че кръвта му е нечиста, отровна – щом кръвта е нечиста, устните, лицето на човека посиняват.

Цветовете се делят на топли и на студени. Например червеният цвят е топъл, магнетичен. Ако искате да растете, да се развивате правилно, свържете се с червения цвят,

но не с червения бояджийски, а с живия червен цвят, с който Природата си служи. Достатъчно е един път да видите този цвят, за да не го забравите никога. Често той се явява на устните на здравия, жизнерадостен човек.

За да бъде здрав, човек трябва да вижда красотата в Природата и да я цени. Красотата храни човека. Изучавайте Природата с любов, да се свържете с нейните красиви линии, които помагат за правилното свиване и разширяване на капилярите. Излизайте сутрин, да наблюдавате изгрева на Слънцето, и вечер, да наблюдавате звездите, да видите красивите линии на Природата. Благословение е да гледаш красивото. Ако очите не гледат и не търсят красивото, човек не може да расте и да се развива.

Един турски бей се оженил за мома, която не видял преди сватбата си. Едва след това имал право да я види и харесва ли я, или не, трябвало да се примири с положението си – такъв бил старият турски обичай. След венчаването булката се обърнала към възлюбения си с думите: „На кого ще ми кажеш да се показвам?“. Като видял грозотата ѝ, той отговорил: „Показвай се на когото искаш, но не и на мен“.

Следователно пазете се от идеи, които внасят в ума и в сърцето нещо дисхармонично. Тези идеи приличат на грозната мома, на която възлюбения ѝ може да каже: „Показвай се на когото искаш, само на мен не се показвай“. Защо са ви такива мисли и чувства, които рушат ума и сърцето? Защо са ви такива мисли и чувства, които внасят недоволство във вас? Каква полза ще ви допринесат ония мисли и чувства, които предизвикват неправилно свиване и разширяване на капилярите? Всяко чрезмерно свиване и разширяване на капилярите произвежда дисхармонични, отрицателни чувства и мисли в човека и под тяхното влияние той постепенно се разрушава.

Помнете: невъзможно е да хармонизирате отрицателното с положителното. Невъзможно е да угодите на човека, на когото са угаждали най-големи майстори. Може ли бедният и прост човек да задоволи вкуса на един княз, на когото са готвили най-добрите готвачи в света? Каквото и

да прави бедният, той никога не може да задоволи княза, но ако е умен и познава психологията на гладния, той ще покани княза да отидат заедно на екскурзия, с малко храна и като погладува три-четири дни, князът ще остане крайно доволен от простата селска попара от хляб и сирене.

По отношение на Природата човек не е нищо друго, освен княжески син, който е доволен от всички страни. Следователно каквото и да прави Природата, каквото и да му дава, не може да го задоволи. Това му дава, той не го харесва; онова му дава, не го иска. Природата мълчи и не го заставя насила да приема благата, които му дава. Един ден тя му предлага да го разходи по планините и като го остави гладен няколко дни, той приема с благодарност попарата, която му е приготвила. Кой не е минал през такава опитност? Достатъчно е да боледува 15-20 дни, за да огладнее толкова много, че да бъде готов и на най-скромната попара, с хляб и малко сирене. Докато е бил здрав и сит, отблъсквал е попарата, но след като е боледувал и изгладнял, той е готов и на нея и казва: „Отлична е тази попара! Благодаря на Бога, че ми даде това благо“. От този момент хармонията в човешкия организъм се възстановява, капилярите се свиват и разширяват правилно, вследствие на което и ритъмът на неговия живот влиза в своя нормален ход.

Като ученици, от вас се иска приложение на новото. В какво се заключава новото? В хармонизиране на мислите и чувствата. Например ако цветът на лицето ви е жълт или черен, с помощта на мислите си вие трябва да го измените. Ако очите ви пожълтеят и погледът ви се размъти, пак с мисълта си трябва да го проясните. Погледът на човека трябва да бъде ясен и мек, лицето му трябва да бъде светло, отворено като небе. За да бъдете здрави, очите ви трябва да бъдат чисти, ясни, а погледът – мек.

За да запази здравословното си състояние, както и чистотата и яснотата на очите си, човек трябва да яде малко и да дъвче храната си добре. Доброто и правилно хранене подразбира добро свирене. Следователно ще обтегнете добре струните на своята арфа и ще свирите на

тях, ще взимате пълни акорди, като внимавате да не късате струните. Останете ли с една струна, никаква песен не може да излезе. Ще свирите ту с едната, ту с двете ръце, после ще свирите с кръстосани ръце, за да изразите идеята си правилно. С други думи казано: ще ядете ту на лявата, ту на дясната страна, ще ядете бавно, ще дъвчете добре, за да имате добър резултат. Ако дъвчете само на лявата страна, ще станете много чувствителни; ако дъвчете само на дясната страна, ще развиете повече мисълта си. За да има хармония между мислите и чувствата ви и да придобиете вътрешен мир, дъвчете и на лявата, и на дясната страна. Вземете пример за хранене от млекопитаещите, главно преживните животни. Волът например след като сдъвче храната и я изпрати в стомаха си, отново я връща в устата си, където я преживя, с което се обяснява голямото му спокойствие и търпение. Някой ще възрази на това, че хляб няма, а ще се учи как да го дъвче. Когато нямаш хляб, няма да дъвчеш, но като имаш, трябва да знаеш как да го дъвчеш, за да не те бият. Който не дъвче добре храната си, страда.

Страданията, болестите, през които човек минава, представляват тоягата на Природата. Всеки орган трябва да изпълни своята функция, да не я оставя на другите органи. Например задачата на зъбите е да разкъсат храната, да я сдъвчат добре и след това да я изпратят в стомаха. Задачата на стомаха е като химик да обработва храната, но не и да я дъвче. Ако храната е сдъвкана добре, стомахът ще извърши процесите си добре; ако не е сдъвкана добре, стомахът не отговаря за чуждата работа – той ще я прехвърли няколко пъти насам-натам, ще я обърне на една и на друга страна, ще извърши химическите процеси, доколкото му е възможно, а за несдъвканата храна не отговаря. Част от нея се изхвърля навън, а другата част се натрупва между тъканите като необработена полуорганична материя, която причинява различни болести.

И тъй, искате ли да бъдете здрави, да се развивате нормално физически и духовно, обърнете внимание на състоянието на капилярните съдове – да се свиват и разширя-

ват правилно. За тази цел никога не пийте студена, ледена вода, защото капилярните съдове на гърлото и на стомаха се свиват чрезмерно и причиняват ред болезнени състояния. Никога не дишайте през устата си, защото капилярните на дробовете се свиват; приемайте въздуха през носа, за да се пречисти и стопли – за това помага лигавата ципа и течност в носа. Пийте топла вода, дишайте дълбоко, но през носа, за да запазите здравето си и да се лекувате, ако сте заболели от някаква болест.

Опасно е за човека, когато капилярните съдове се разширяват повече, отколкото трябва, без да могат да се свиват; опасно е също, когато се свиват повече, отколкото трябва, без да могат да се разширяват. Състоянието на човека е здравословно, когато капилярните му съдове се свиват и разпускат правилно и ритмично.

За да успява в живота си, човек трябва да знае кое място може да заеме в Природата, та работите му да вървят успешно. В Природата, както и в живота, има хармонични и нехармонични точки, от които зависи успехът. Някой певец, музикант или оратор излиза на сцената и публиката го харесва, остава доволна от него – защо? Защото е попаднал в една от хармоничните точки на Природата. Не може ли да попадне в една от тези точки, публиката ще го освирка и свали от сцената.

Законът за хармоничните и дисхармоничните точки в Природата има отношение и към молитвата. Човек не може да се моли на всяко място, най-напред трябва да намери някое хармонично място за молитва. Молитвата е израз на велика хармония. Ако не може да постави мисълта и чувствата си в хармония с Природата, човек не може да се свърже с нея, не може да отправи молитвата си нагоре и Природата няма да му окаже своето съдействие.

Сегашните хора имат много знания, но не могат да ги прилагат. В това отношение те приличат на човек, на когото Природата е дала всички блага на разположение, без той да може да се ползва от тях. Пред него е сложено най-вкусното ядене, но стомахът му е развален, не го приема; дават му хубава книга за четене, но очите му са

болни, не вижда; наоколо се разнася Божествена музика, но ушите му са притъпени, нищо не чува; има хубави обувки, но краката му са покрити с мазоли, не може да ги обуе; дрехите му са нови, удобни, от фина материя, но тялото му е покрито с циреи, не може да ги облече. Истинско благо е това, от което човек може да се ползва във всеки даден момент.

В този смисъл истинско знание е това, от което човек може да се ползва по всяко време. Не може ли да се ползва от него по всяко време, това знание ще му донесе най-големи изпитания. Много хора придобиват толкова знания, колкото да ги бият. Като не разбират къде и кога трябва да приложат знанието си, те предизвикват неразположението и на хората, и на Природата и получават плесници.

Един американски боксьор упражнявал много младежи в боксиране. Един от учениците му си въобразил, че вече знае това изкуство, и решил да го приложи първо към учителя си. Един ден той ударил учителя си в носа, а учителят веднага му ударил три силни плесници и го повалил три пъти на земята, като му казал: „Трябва да учиш дълго време това изкуство, още не си го научил“. Засрамен, ученикът станал от земята, изчистил праха от дрехите си и решил втори път да не си позволява такава смелост.

Смирение се иска от ученика. Докато не научи добре едно изкуство, той не трябва да го прилага, а още повече към учителя си. Същият закон се отнася до човешките мисли и чувства – докато не се научи да мисли и да чувства правилно, човек не трябва да бърза да се проявява; излезе ли преждевременно на сцената, учителят му ще му нанесе такъв удар, който ще го повали три пъти на земята. Това не значи, че Природата изключва човека от живота, но му казва да учи, а после да се проявява. Той може да се проявява като ученик, но не и като учител; ако не спазва това правило, тя му изпраща болести, страдания, лишения, за да се учи. Следователно, ако си болен, ще учиш законите на здравето; ако си нещастен, ще учиш законите на щастиято; ако си беден, ще учиш законите на богатството; ако

си лош, ще учиш законите на доброто. Ще кажете, че това са противоречия; ученикът се учи и от противоречията, и от погрешките си.

На какво се дължат погрешките на човека? На неразбиране на нещата, на неговите криви мисли. Например като изучава математика, ученикът знае какво означава пропорцията $A:B=C:D$, но дойде ли до живота, той не може да я приложи намясто. Това незнание и неразбиране на нещата води към погрешки. Ако в пропорцията заместите буквите с числа, вие ги разглеждате като количествени величини и казвате $10:5=20:10$. От количествена гледна точка 10 е по-голямо от 5, но по енергии числото 5 крие в себе си по-голяма динамична сила от 10. 5 разширява човека, а 10 го свива. Значи човек трябва да знае освен количеството енергии, които величините съдържат в себе си, и техните качества. Например не е все едно да имате един арабски кон и един кон от английска порода – ако е за надбягване, арабският кон е за предпочитане; ако е за впрягане, английският кон е за предпочитане.

Същият закон се отнася до мислите и до чувствата. За да бъдат разбрани и правилно приложени, те трябва първо да се превърнат в математически величини, после – в геометрични формули и фигури и най-после в действия. Можете ли да постигнете това, вие ще дойдете до естественото свиване и разширяване на капилярите, което държи в хармония функциите на всички органи. Стремете се към вътрешна хармония на организма.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

41. лекция, 19 юни 1931 г., София, Изгрев

КРАСИВИТЕ ЛИНИИ

Тайна молитва.

Ще прочета няколко стиха от пета глава на I Послание към Солуняните.

„Но търсете всякога доброто един на друг и на всичките.“ (ст. 15)

„Винаги се радвайте.“ (ст. 16)

„Непрестанно се молете.“ (ст. 17)

„За всичко благодарете, защото това е Волята Божия за вас в Христа Исуса.“ (ст. 18)

„Духа не угасяйте.“ (ст. 19)

Кое е най-мощното в човека, проявен в материалния свят? Ще кажете, че най-мощното е мисълта му, но тя е нещо невидимо. Как може тогава невидимото да бъде мощно? Мощното в света е в проявеното, което човек вижда с очите си, чува с ушите си, вкусува с езика си, възприема с носа си и усеща с кожата и с пръстите си. Че това е така, човек се уверява, когато изгуби сетивата си – тогава разбира колко е немощен. Страшно е, когато човек изгуби едно от сетивата си. Ако езикът му не може да възприема вкуса на храните, той се чувства отдалечен от материалния свят. Такова е положението му, когато изгуби което и да е от своите сетива.

И тъй, благодарение на прекъсване на връзката си с Разумната природа в някои отношения човек се е отчуждил от нея и не може да възприема и оценява нейните красоти. Той се е лишил от възможността да чувства лъхането на пролетния зефир, свежестта на планинската вода, красотата на утрешния слънчев лъч. Красотата на Природата се заключава в малките, а не в големите неща. Малките неща проникват в човека и го обновяват. Не може ли да възприеме и оцени малките неща, и да минат големите през него, те изтичат навън и той пак остава сух. Такъв чо-

век е подобен на камък – колкото и да се мокри и полива с вода, все сух и твърд си остава. Сухият остава завинаги твърд; твърдият пък се отличава с неплодородие, т.е. той остава безплоден. Безплодният е нещастен, а нещастният всякога се мъчи.

Какво представлява мъчението? Мъчи се човек, който носи самар на гърба си; щом има самар, непременно някой ще го възседне, за да го носи. Не е лесно да носиш човек на гърба си; възседне ли те, ти непременно ще се мъчиш, защото се лишаваш от свободата, от възможността да възприемаш благата на живота по естествен начин.

Днес хората страдат, мъчат се, защото не могат да намерят щастието. Много естествено – не могат да го намерят, защото го търсят вън от това, което получават във всеки момент. Търсете щастието във всичко, което получавате! Щастието зависи от разбирането на човека. Някой търси щастието си в книгите, но и там не го намира. Той чете някоя книга, в която се говори за силата, чрез която човек твори, създава и придобива нещата; докато я чете, той се въодушевява, радва се, но щом свърши, вижда, че в нея няма сила, джобовите му са празни. Той трябва да знае, че силата не е в книгата, а в самия него; достатъчно е да обича работата си и да я прилага с любов, за да се прояви и силата, която е вложена в него. Когато болният чете за силата, трябва да повярва в нея и да направи известно усилие, за да я прояви. Без разумно усилие няма успех. – „Ама ще се огъна.“ И без огъване няма успех.

Законът на огъването съществува във всички светове. Ако в центъра на една метална пружина поставите някаква тежест, пружината ще се огъне; махнете ли тежестта, пружината се изправя, заема естественото си положение. Огъването на пружината става на физическия свят, но същото нещо става и в Умствения, и в Чувствения свят. Например една мисъл се проектира в пространството и първоначално върви праволинейно, но щом срещне известно препятствие, се огъва; същото става и с чувството. Значи огъват се и мислите, и чувствата, и постъпките; огъва се даже и характерът на човека. Всичко, което съществува

и се проявява, е изложено на огъване. Не се огъва само непроявеното и това, което не съществува. – „Ама аз не искам да се огъвам.“ Щом не искаш да се огъваш, не трябва да се проявяваш; щом не се проявяваш, все едно, че не съществуваш. Невъзможно е човек да се прояви и да не изпита никаква тежест. Колкото и малка и да е тежестта, все ще предизвика известно огъване.

И тъй, каквато и посока да вземете в живота си, каквото и да работите, все ще се огънете малко или много, ще се промените. Всяка промяна подразбира огъване, а огъването е резултат на известно влияние. Дали одушевен предмет ви влияе, или неодушевен, не е важно; важно е, че зад всяко влияние се крие разумна сила, разумно същество. Виждате един човек, но зад него се крие нещо невидимо; виждате една планина, едно море, една ръка, но зад тях се крие нещо невидимо, което ви влияе. Значи влиянието, което идва от предметите, не е в самите тях, т.е. не е в тяхната форма, но е зад нея. Вие говорите с човека, пипате го, но виждате, че разумното, с което влизате в контакт, не е в неговата форма.

Кажете ли, че разумността е в човека, явява се въпросът на кое място е тя. Това е задача, към разрешаването на която се стреми всеки човек. Има нещо в него, което го одухотворява, но какво е то и къде е, никой не знае. Едни учени предполагат, че е самият мозък, други казват, че е сърцето и т.н. Важно е, че като заминава за другия свят, човек взима със себе си разумното, което го е одухотворявало – в него се крие всичкото му богатство, без него той няма никаква цена нито на Небето, нито на Земята. Това са хипотези и теории, които един ден, в далечното бъдеще, ще се разкрият на човека. Разрешаването им днес е невъзможно, но човек се стимулира от този въпрос, иска да проникне в своята същина.

Днес едно е важно за човека – да оцени живота и всичко, което му е дадено като пособие в него. Той има тяло с много външни и вътрешни органи – пособия за работа и за поддържане на неговия живот. Като погледне ръката си, той я свързва с работата, която върши чрез нея: работи, пише, помага. Погледне крака си – също го свърз-

ва със службата, която върши: движи се от едно място на друго, посещава планини, гори, поля, радва се на красотата на Природата.

Какво се ползва човек от доброто си желание, ако не може да го реализира? Представете си, че душата му има желание да направи едно добро дело, а краката му са болни, слаби, не може да се движи. Защо душата дава някакво нареждане, а човек не може да го извърши? Защото е изгубил връзката си със своята душа; тя е изгубила мястото си. Дойде ли до това положение, човек става вече немощен, няма дух, сила, подтик; той се намира в положението на кукла, т.е. има форма, но без съдържание. За да не изпада в това положение, трябва да държи връзката си с душата. Мост, посредник или връзка между душата и самия човек е вярата в Бога. Изгуби ли вярата си, човек губи и равновесието си. Щом запази вярата си, човек приготвя път за идване на Любовта в него.

Следователно, за да бъде здрав да се проявява, да расте и да се развива, човек трябва да бъде свързан с душата си, а тя – с Любовта, с Първата причина на нещата. Няма ли тази връзка, той всичко ще изгуби и ще се намери в положението на умрелия, който иска да се прояви, но не може, защото няма тяло; колкото и да се сили да покаже, че не е умрял, не може – няма физически органи, чрез които да се прояви. Близките на умрелия го погребват. Че живее духовно, с друго, невидимо за тях тяло – това те не виждат; ще поплачат за него и ще го заровят.

За да не попадне в положението на умрелия, когото заравят в земята, още докато е в тялото си, докато е свързан с душата си, човек трябва да има Вярa и Любов към Бога. – „Ама как ще се убедим в това, че умрелите са живи?“ Много начини има, но човек трябва да бъде готов да влезе в общение със своите близки, които са заминали за онзи свят. Как ще докажете, че захарта е сладка, ако не я опитате на вкус? Колкото и да ви се доказва, че е сладка, ако вкусът не вземе участие, всички доказателства остават напразно. Като знаете свойствата на чистата вода и сложите после една-две бучки захар в нея, вие веднага се убеждавате, че захарта е сладка.

За да се убедите в съществуването на някои неща, на помощ ви идват мъчнотиите и страданията; чрез тях човек придобива опитности и знания, които пък усилват вярата му. Когато страда, той постепенно влиза в реалността на живота. Докато не страда, е извън реалността, но същевременно и вън от радостите – радостите и благата идват след страданията. На физическия свят страданията предшестват радостите; като знаете това, не очаквайте радости преди страдания. Който очаква първо радости в живота, той не разбира закона. За онзи, който не разбира този закон, лесно е да каже, че еди-кой си човек е завършил университет, че еди-кой си е открил нещо или е дал някакъв концерт. Той вижда, че хората се радват, но какво е било преди радостта – не знае, не подозира през какви мъчнотии и страдания е минал ученикът, докато завърши гимназия. Той не знае и какъв труд, какви усилия е положил младежът, за да завърши университет и да стане учен. Колко пъти е пропадал ученият, докато придобие знанието, докато стане виден професор! Радва се човек на знанието, на успехите си, на придобитата любов, но радостта му идва като резултат на нещо; тя е плод, завързал и узрял на дървото на живота, което е расло при мъчнотии, при бури и ветрове.

Ето защо ще знаете, че огъването е неизбежен процес. Ръката се огъва, а понякога се проточва. И огъването, и проточването ѝ носят благословение. Когато огъваш ръката си, за да спасиш давящия се, това е благословение, ти правиш добро на този човек; когато проточиш ръката си, пак можеш да помогнеш. Същевременно огъването и проточването на ръката могат да произведат лоши резултати. Когато цигуларят обтяга струните си, той има предвид да изкара нещо хубаво от тях. След това поставя пръстите си на струните, огъва ги, прави различни скъсявания на разстоянията, удължава ги и с това произвежда чисти хармонични тонове. Който го слуша да свири, казва: „Добър цигулар е този човек. Цял виртуоз!“. В това отношение всеки може да бъде виртуоз, да свири на своята цигулка – тялото си. За тази цел трябва да знае законите на своя

ум, на своето сърце и на своето тяло, да знае как да огъва и проточва силите, които действат в тях.

Като ученици, една от задачите ви е да бъдете господари на тялото си, да свирите на него правилно. Например с едно нехармонично движение човек може да изпадне в голямо неразположение на духа и обратно: с едно хармонично движение може да придобие голямо разположение на духа. Красивите линии в Природата внасят голямо разположение в човека. Достатъчно е да видите един увиснал узрял плод, красиво огънал клона, на който се намира, за да се разположите добре. Това огъване на клона действа приятно на окото. Колкото по-добре е узрял плодът, толкова по-красива е линията на огъването. Стремете се към красиви движения, към красиви линии, които се отразяват здравословно върху човека.

Като изучавате красивите линии и движения, вие се свързвате с Духовния свят, с мисълта и чувствата на духовни същества. Нямате ли връзка с тях, вие не можете да живеете духовно, защото едно дърво само не може да поддържа огъня, а много дървета, съединени в едно, му дават сила; много поточета, събрани на едно място, образуват река. Следователно, за да бъдеш добър, да мислиш правилно, разумни същества трябва да бъдат свързани с теб, да крепят твоята мисъл, доброта и разумност. Като не разбираш този закон, ти искаш да бъдеш добър, разумен, без да мислиш за Бога. Не, ще си кажеш: „Понеже Бог е благ, мъдър и свет, и аз искам да бъда като Него, да проявя своята доброта и светост“. Доброто е вложено в човека, той трябва само да го прояви.

Разумността е вложена в цялата Вселена, във всичко живо. Щом е така, и ти можеш да бъдеш разумен. Друг е въпросът, ако човек се отдели от Бога, от Разумността в живота. Той има право да казва, че иска да бъде добър, разумен, свет, но колкото и да говори по това, нищо няма да придобие и в края на краищата казва, че е нещастен. В какво се заключава нещастieto му? Нека опише какво нещо е нещастieto, каква форма и какъв цвят има то. Когато бактериологът говори за бактериите, колкото и

да са малки, той ги слага под микроскоп, изследва ги и ги описва точно. Защо човек говори за нещастieto, а не го опише? Значи няма нещастия в света, но има дисхармонични прояви, на които резултатите са лоши. За да не изпаднете в дисхармонични прояви, пазете връзката си с Възвишения и Разумен свят.

Сегашните хора се нуждаят от нови, правилни разбирания за живота. Това може да се постигне само когато се използват всички положения в науката за развиване на ума. Наука, която не може да изправи мисълта на човека, не е истинска. Каквато и наука да изучава, човек трябва да я прилага не само във физическия живот, но и в умствения и сърдечния. Казвате, че само един инженер може да строи мост от единия до другия край на реката, но според мен всеки човек трябва да бъде инженер за себе си и щом се намери пред някаква мъчнотия, веднага да си построи мост от единия бряг на своя ум до другия. Когато се натъкне на противоречие в чувствата си и колата му престане да работи, той сам трябва да си помогне — ще извика своя вътрешен колар, ще го накара да поправи колата му; щом се изправи колата, работите се нареждат добре. С една дума казано: човек трябва да има вътрешно отношение към знанието, да се ползва от него не само за задоволяване на своите физически нужди, но и за да задоволява своите умствени и сърдечни нужди, да решава противоречията на ума и на сърцето си.

Един виден американски проповедник излиза на амвона и започва да развива темата си, говори въодушевено, увлича слушателите си. По едно време в салона влиза една дама с черни очила, богато облечена, накичена с украшения, и поглежда към проповедника. В същия момент мисълта му прекъсва, той престава да говори, взема чаша вода, пие малко от нея и тъкмо се готви да каже на слушателите си, че не се чувства добре, вратата се отваря и в салона влиза беден, скромно облечен човек; проповедникът поглежда към него и мисълта му моментално се възстановява.

Всеки човек може да изпадне в положението на проповедника – да забрави проповедта си; всеки може да действа върху близките си или както дамата с черните очила, или както бедния и скромен човек. От кои хора трябва да бъдете вие? Човек първо трябва да бъде господар на своята мисъл, на своето знание, никой да не е в състояние да прекъсва мисълта му и да отнеме неговата проповед. Но ако това се случи с някого, бъдете като бедния и скромен човек, чийто спокоен поглед е в сила да възстанови мисълта на човека; не бъдете като богатата дама с черните очила и украшенията, която с един поглед може да внесе дисхармония в човешкия ум и да прекъсне мисълта му.

Като ученици, стремете се да проявявате доброто в себе си, т.е. да бъдете от ония, които могат да възстановят прекъснатата мисъл на човека. Бъдете приятели на своите ближни, да им помагате в живота, да ги спасите от отчаянието, в което могат да изпаднат. Истинският приятел идва да ви спаси, да ви помогне точно навреме, той знае по какъв начин да помага. Няма по-голямо благо за човека от това да има приятел в света. Днес всички хора, както и цялото човечество, се нуждаят от приятели.

Много мисли и чувства имат характера на истинския приятел. Тъкмо в момент на голямо отчаяние и обезсърчаване една мисъл или едно чувство се приближава към човека, тихо му прошепва нещо на ухото и състоянието му се изменя. Тези мисли и чувства наричаме Божествени. Стремете се към Божественото, което единствено е в състояние да тласне напред човешкото развитие.

Докато постигне своя идеал, човек минава през мъчнотии и несгоди, но това не трябва да го отчайва – те са временни. Когато железарят пъха желязото в огъня и го нагрива, това състояние е временно; след слагането му два-три пъти в огъня ще го извади и ще го сложи на наковалнята, ще го удари няколко пъти, докато му даде желаната форма. Ето защо не се страхувайте от мъчнотии и страдания, които оформят човека – те му дават посока и цел в живота. Преди да е минало през огъня и наковалнята, парчето желязо е нямало никаква цел и предназ-

начение; след мъчнотиите и страданията то вече приема известна форма и разбира предназначението си в живота.

Първата задача на човека е да даде форма на своите мисли и чувства, след това трябва да вложи в тях съдържание и най-после – да ги осмисли. И това не е достатъчно. След като мислите имат форма и съдържание, от голямо значение е начинът, по който се изнасят и произнасят. Представете си, че сте написали думата *сила*. Сама по себе си тя има форма, съдържание и смисъл, но е важно как ще я произнесете; можете така да я произнесете, че да не произведе никакъв ефект, а можете и така да я изговорите, че да разтърси небето и да произведе гръмотевици, светкавици и дъжд. След това може така да изговорите думите *сила жива*, че дъждът и гръмотевиците да престанат, небето да се проясни и Слънцето да изгрее. Значи всяка дума има основен тон и попаднете ли в нейния тон, тя произвежда известен резултат. Същевременно думите в речта трябва да се нареждат по известен закон така, че една дума да предизвиква друга – това наричаме закон на асоциацията. Ако човек забрави някаква дума, по асоциация той може да я възстанови в паметта си. Този закон съществува и в музиката – ако попадне в него, човек може да произвежда тоновете един след друг. Прекъсне ли връзката между тоновете или между думите, той се намира под влиянието на обратния закон – закон на дисоциация, или разединяване.

Стремете се към основния тон на нещата. Попаднете ли в него, всичко върви добре. Каквато и наука да изучавате, намерете първо основния ѝ тон. Задачата на учените се свежда именно към това – да намерят основния тон на всеки отрасъл от науката. Постигнат ли това, те могат да произведат голям преврат в човешкия живот.

Основният тон се определя от новата мисъл. Когато новата мисъл проникне в мозъка на човека, той започва да преустройва главата, лицето, тялото си и става нов човек. Невъзможно е новото вино да се налива в стари мехове. Когато умът работи, и сърцето трябва да работи, да се преустрои. Светът се нуждае от нови хора, с нови мисли и чувства. Това са хора, в които е запален свещеният огън.

И тъй, задачата на разумния човек е да работи и с ума, и със сърцето си, да преустрои главата си, да организира силите на мозъка и на сърцето си, за да бъде готов за възприемане на новите мисли, които идват от Възвишения свят. Нова глава, ново лице, ново сърце трябва да има човек. Бог казва: „Ще отнема каменното му сърце и ще му дам ново сърце“. Казано е още в Писанието: „Глава на Твоето Слово е Истината“. Словото представлява разумния човек. Следователно, когато Истината стане глава на Словото, тогава ще дойде щастието, тогава ще се въдвори Царството Божие на Земята.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

42. лекция, 26 юни 1931 г., София, Изгрев

ПРИЛОЖЕНИЯ

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

¹**Ъ** (краесловен ер) – преди правописната реформа от 1946 г. книжовната норма е изисквала редица думи в българския език да се пишат с т.нар. краесловен ер (ъ), който не се произнася при изговарянето им.

²**Общоевропейската война** – в конкретния случай се подразбира Първата световна война (1914-1918).

³**Гноми** – митични същества с нисък ръст, които живеят под земята. Според езотеричната наука елементални духове на минералното царство. Според Парацелз гномите са най-важните духове на стихията Земя; според други митологии те са малки палави духове, често с уродлива външност, притежаващи магически сили, с които могат да въздействат върху душевното състояние на човека.

⁴**Ундини** – митични същества, познати и като нимфи, духове на водата. Според езотеричната наука елементални същества на Водното царство. Вярва се, че те обитават всички натурални форми на водата – езера, реки, морета, дори капките на дъжда, и могат да „измият“ всяка тъга, болка, печал от човешкото сърце.

⁵**Селфи** (елфи, или феи) – Според езотеричната наука елементални същества на Въздушното царство.

⁶**Саламандри** – Според езотеричната наука елементални същества на огнената стихия.

⁷**Симпатична (или симпатикова) нервна система** – дял от вегетативната нервна система. Най-големият нервен сплит на симпатиковата система е слънчевият възел, наричан още стомашен мозък.

⁸**Настрадин Ходжа** – турски хуморист, живял през 13. век. Неговите шеговити истории са известни предимно в арабските страни, в Средна и Южна Азия. В българския фолклор е известен като измислен герой, опонент на Хитър Петър.

⁹ **Кант, Имануел** (1724-1804) – немски философ, последният от класическата верига на Просвещението, включваща Лок, Бъркли и Хюм. Основните му трудове са *Критика на чистия разум* (1781 г. и 1787 г. – преработено издание) и *Критика на способността за съждение* (1790 г.). Поставя на преден план темата за човешката свобода в мисъл, израз и проява, както и идеята за трансценденталния идеализъм. Дава начало на диалектическия метод във философията, развива учението за логиката, оказва значително влияние върху философията на романтизма и идеализма. От теориите му възникват школите на кантианството и неокантианството.

¹⁰ **Спенсър, Хърбърт** (1820-1903) – английски философ, популярен политически теоретик на класическия либерализъм и социологически теоретик. Развива всеобхватна концепция за еволюцията като прогресивно развитие на физическия свят, биологичните организми, човешката култура и цивилизация. Пише трактати и в областта на етиката, религията, биологията, психологията и др. Номиниран за Нобелова награда по литература в 1902 г.

¹¹ **Толстой, Лев Николаевич** (1828-1910) – руски писател, религиозен реформатор, философ, есеист и публицист. Автор е на *Война и мир*, *Ана Каренина*, *Севастополски разкази* и др., както и на поредица религиозни съчинения. Реформира теоретично християнството, утвърждава християнската нравственост, която е лично дело на всеки и не е обвързана с обредите и тайнствата на никоя Църква. Създава философското учение *толстоизъм*, в което са застъпени идеите за непротивене на злото чрез насилие, за вегетарианство, за природосъобразен начин на живот.

¹² **Аристотел** (384-322 г. пр. Хр.) – древногръцки философ, ученик на Платон и учител на Александър Велики, съсновател на западноевропейската философия. Трудовете му обхващат изследвания в областта на анатомията, астрономията, физиката, географията, геологията, зоологията, както и етиката, естетиката, метафизиката, теологията, политиката, риториката и др. Съчиненията му

се определят като енциклопедия на античното познание, разделено на три вида: теоретично, практическо и техническо. Той е създателят и на логиката, която по негово мнение е универсален инструмент, гарантиращ истинското познание във всички науки. Съчиненията на Аристотел се разделят на няколко групи според областта и тематиката си: Органон (логически съчинения), Физика (физика, психология и биология), Метафизика, Етика и политика, Риторика и поетика.

¹³ **Платон** (ок.427-ок. 347 г. пр. Хр.) – древногръцки философ и математик, създател на Атинската академия. Идеите му достигат до читателите чрез философски и драматични произведения, преписвани и редактирани многократно. На Платон се приписват 35 диалога и 15 писма, които в последващите столетия служат за обучение по философия, риторика, математика и др.

¹⁴ **Камара** – в конкретния случай Учителя има предвид законодателния орган във Великобритания.

¹⁵ **Давид** (1035-965 г. пр. Хр.) – юдейски цар, баща на Соломон и приемник на Саул. На Давид се приписва авторството на *Псалми Давидови*. Считан за пророк от юдаизма, от християнството и от исляма.

¹⁶ **Батенберг, Александър** (1857-1893) – княз на България, първият глава на държавата след Освобождението. Участва в Руско-турската освободителна война в руския лейбгвардейски улански полк под командването на генерал Гурко. Избран от Първото велико народно събрание на 17 април 1879 г., абдикирал на 07 септември 1886 г. По време на неговото управление се прокламира и извоюва Съединението – обединението на Княжество България и Източна Румелия.

¹⁷ **Лайбниц, Готфрид** (1646-1716) – немски философ, математик, дипломат, юрист. Съчинява философска монадология, пише върху проблеми на теологията, философията на езика, систематизирането на архивни материали, историята, механиката, логиката и математиката, рецензии по научни, политически и финансови проблеми. Член на Лондонското кралско дружество и Френската академия на науките.

¹⁸ **Ремке, Йоханес** (1848-1930) – немски философ идеалист, представител на т.нар. иманентна философия. Критикува материализма, наивния реализъм и някои аспекти от философията на Кант. Утвърждава, че познаваемата реалност не съществува извън съзнанието, а се намира в неговата сфера. Основното му съчинение е *Светът като възприятие и понятие*.

¹⁹ **Архимед** (ок. 287-ок. 212 г. пр. Хр.) – древногръцки математик, астроном, физик, инженер, един от водещите учени на Античността. Сред основните му приноси в областта на физиката са принципите на хидростатиката, статиката, като и принцип на работата с лост. Счита се, че той създава работещи механизми като винтовата помпа, уреди за вадене от водата на бойни кораби и др. В областта на математиката по метода на изчерпването успява да изчисли приблизителната стойност на числото „пи“, често наричано *архимедова константа*; описва също и носещата неговото име *архимедова спира*ла; извежда формули за обема на ротационни повърхнини и създава оригинална система за изразяване на много големи числа.

²⁰ **Едисън, Томас Алва** (1847-1931) – американски изобретател, един от първите, приложили принципа на масовото производство при създаване на изобретения. Има рекорден брой патенти – 1093. Създава мултиплексорен телеграфен апарат, фонографа (усъвършенстван по-късно от Александър Бел), въгленовия микрофон, двупосочен телеграф, патентова принципа на радиото и др. Едисън и екипът му успяват да направят жизнеспособна електрическата крушка и да заведат осветлението до домове и офиси чрез създаване на система за производство и разпределение на електрическата енергия.

²¹ **Соломон** (10 в. пр. Хр.) – последният от тримата царе на обединеното Еврейско царство, което наследява от баща си Давид. При Соломон Древен Израел достига най-голямото си военно, политическо и културно могъщество. Възхваляван е преди всичко за ненадминатата си мъдрост и поетическата си дарба – предполага се, че е автор на библейските книги *Песен на песните*, *Екlesiаст* и *Притчи Соломонови*.

²² **Мууди, Дуайт Лиман** (1837-1899) – американски евангелист и проповедник, основател на Църквата на Мууди, Нортфилдската школа, Библейски институт „Мууди“, издателство *Moody Publishers*. Прочути негови фрази са: „По-добре добър пример вместо добро правило“, „Вярата прави нещата възможни, а любовта – лесни“, „Имаме повече проблеми със себе си, отколкото с всеки друг човек“, „Или Библията ще ви предпази от греха, или грехът – от Библията“ и др.

²³ **Йов** – библейски персонаж от Стария завет, символ на изпитание на вярата. Бог отнема всички негови благословения – здраве, имоти, семейство, средства, ала издържал изпитанието, той получава обратно онова, от което е бил лишен. Участи му е описана в *Книга на Йов*.

РЕЧНИК НА РЕДКИ, ОСТАРЕЛИ И ЧУЖДИ ДУМИ

акриди *остар.* 1. Скакалци. 2. Плодовете на рожковото дърво.

бирник *остар.* Служител, чиновник, който събира данъци.

гем (тур. gem) *диал.* Юзда.

загърляне *остар.* 1. При окопаване на царевица, картофи, боб и др. – натрупване на пръст около основата на растенията; зариване. 2. *диал.* Загръщане с дреха, за да се прикрие гърлото.

кимвал (гр. kimbalon) *остар.* Музикален инструмент от два медни диска, които се удрят един в друг и издават остър звук; чинели.

контрибуция (лат. contributio) *юр.* Принудителни парични и натурални вземания, данък от населението на победена страна, които победителят събира; репарации.

крина *остар.* Дървен цилиндричен съд, обикновено служещ като мярка на житни храни (ок. 15 кг, или 2 шиника).

куверта (фр. couverte) *мор.* Горната повърхност на кораб; открито място за разходка на палуба.

непреривен (от рус.) *остар.* Непрестанен, непрекъснат.

пермутация (лат. permutation) Разместване, смяна.

прахан Сухо влакнесто вещество от дървесна гъба, което се слага на кремъка и се запалва от искрите на огнивото.

самар (нгр. samari) 1. Дървено седло за кон или магаре, приспособено за товар и за яздене. 2. Приспособление за по-леко и удобно носене на товар на гръб.

софизъм (гр. sophismos) 1. Формално правилно, но в действителност лъжовно умозаключение, построено на предварително избрани неправилни спрямо темата по-

ложения. **2. прен.** Хитруване, извъртане, изопачаване на истината.

тежнение *остар.* Влечение, склонност.

трен (фр. train) *остар.* Влак.

тъй щото *остар.* Така че.

уд *остар.* Телесен член, крайник.

уровен (от рус.) *остар.* Равнище, ниво.

харман (тур. harman от пер.) **1.** Гумно, място за вършеене. **2.** Количеството снопи, които се вършеят наведнъж. **3.** Овършаното зърно. **4.** Времето, когато става вършеенето.

цяр *остар.* Лек, лекарство, средство за лекуване.

юлар (тур. yular) Водило, оглавник за добитък.

ярем *остар.* **1.** Дървено приспособление за впрягане на добитък. **2. прен.** Тежест, бreme, иго, хомот.

ЗАДАЧИ, УПРАЖНЕНИЯ, ОПИТИ, МЕТОДИ ЗА РАБОТА

Силата на Доброто: опит за смяна на състоянията.

Милосърдие и користолюбие: опит за придобиване на права мисъл.

Нов мироглед: методи за усиляване на нервната система и паметта.

Единица мярка: метод за постижения; метод за развиване на интелигентност; метод за устойчивост на чувствата; метод за постигане на желания; метод за познаване на Доброто; задача за мислене.

Правилни отношения: метод за трансформиране на неразположението и за удвояване на разположението; опит за две седмици; метод за самовъзпитание.

Постижими и непостижими неща: методи за работа със силата на мисълта; задача за десет дни.

Разумни промени: методи за решаване на задачите в живота; метод за трансформиране на отрицателното състояние в положително.

Влизане и излизане: методи за възстановяване на спокойствието на нервната система.

Езикът на Природата: упражнение за смяна на състоянието.

Любов и Милосърдие: методи при обезсърчение, недоволство, страдание, лишения.

Съединителните нишки на живота: метод при болки в стомаха; метод за разрешаване на мъчни въпроси; метод за придобиване на търпение; методи за лекуване.

Разумното слово: методи за самоусъвършенстване.

Методи за самовъзпитание: методи за самовъзпитание.

Няколко необходими неща: метод за регулиране на мислите и чувствата.

Живот и радост: метод за усилване на паметта; метод за лекуване; метод при започване на работа.

Ханизе: метод за проява на Доброто в човека.

Справедливост: метод за усилване на паметта; метод за разрешаване на противоположни мисли в човека; упражнение за десет дни.

Тригон: метод за справяне с недоволството.

Човешките идеали: метод за удължаване на живота; методи за лекуване.

Разумност и светлина: метод за трансформиране на сарказма; метод за справяне с мъчнотии.

Разумно прилагане: метод за обясняване на състоянията, през които минава човек; методи за справяне с обидата.

Обикновени и необикновени идеи: задача за четене.

Свиване и разширяване: методи за здравословен начин на живот.

ТЕМИ

Път към живота: Произход на правата линия.

Свят на правата линия: Произход на сладкото.

Силата на Доброто: Отличителните черти на физическия и на Духовния свят.

Милосърдие и користолюбие: Влиянието на сладките и на киселите храни върху човешкия организъм.

Нов мироглед: Предназначението на ноктите.

Единица мярка: Отношение между цели и дробни числа.

Движение на силите: Основните принципи на съвременната математика.

Правилни отношения: Органичната сила на човека.

Постижими и непостижими неща: Силата на човешката мисъл.

Две реалности: Кога работите на човека вървят добре.

Езикът на Природата: Кога човек страда най-много.

Любов и Милосърдие: 1. Ползата от доброто храносмилане; 2. Как българинът приготвя своето огниво.

Съединителните нишки на живота: Условия на добрия живот.

Разумното слово: Признаци на разумните прояви.

Няколко необходими неща: Отношение между мислите и чувствата.

Живите мисли в Природата: 1. Мнението на учените и простите за вятъра; 2. Произход на богатите и бедните; 3. Титлите на здравите и на болните.

Действия на силите: Произход на положителните и отрицателните сили в Природата.

Опитности в живота: Действията на ума, на сърцето и на волята.

Учителя Петър Дънов

МЛАДЕЖКИ ОКУЛТЕН КЛАС

ПЪТ КЪМ ЖИВОТА

година десета

Редактор *Стела Рускова*
Художник *Илиана Попова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издателство „Бяло Братство“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: (02) 418 0110; 0897 847 641

Отпечатано в Университетска печатница

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info